

ههريمي كوردستان - عيراق
په رله ماني
كوردستان - عيراق

پروٲوٲو كۆله كان

۱۱۷

سالي / ۲۰۲۰ - بهرگي سه دو هه قده

چاپي به كه م / سالي ۲۰۲۱

پیرست

- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۱) ی نائاسایی خولی پینجه می هه لَبژاردن - چوار شه ممه ۲۰۲۱/۱/۶ ل ۵
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۱) خولی پینجه می هه لَبژاردن - دوو شه ممه ۲۰۲۱/۳/۱ ل ۴۳
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۲) ی خولی پینجه می هه لَبژاردن - دوو شه ممه ۲۰۲۱/۳/۸ ل ۸۵
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (۳) خولی پینجه می هه لَبژاردن - چوار شه ممه ۲۰۲۱/۳/۱۰ ل ۲۱۵

بكرى، پيوسته به ياسا چارهسەرى كەم و كورتى و ئەو سستىيانەى كە لە دادگا ھەن بە سەپاندنى ياسا لە كەيسەكانى ئافرەتان جىبەجى بكرى، كاركردن لەسەر كيشە كۆمەلايەتتەكان بە تايبەت بەرزبوونەوھى رېژەى جىابوونەوھى (تەلاق) كە كيشەيەكى فرە رەھەندىيە پيوسته لەگەل لىژنە پەيوەندىدارەكان بە ھەماھەنگى لە پەرلەمانى كوردستان كارى دەستە جەمعى لەسەر بكرى، لە كۆتاييدا جاريكى ديكە درود بۆ گيانى تاكى قوربانىيانى خەباتى ئافرەتان دەنيرين، ۸ى مارس لە ھەموو لايەك پيرۆز بى.

ليژنەى داكۆكى كردن لە مافى ئافرەت

زۆر سوپاس بۆ ئەندامانى بەرپرز كە ھەردەم لە چاودىرى و بەواداچوون ئاكتف بووينە و سوپاسى جىگري سەرۆكى ليژنە شادى خان دەكەين كەوا كۆكردنەوھى داتاكانى لە ئەستۆگرت بۆ دابين كردنى راپۆرتى پلانى سالى (۲۰۲۱) بۆ ليژنەكەمان، دووبارە زۆر سوپاس و ۸ى مارس لە ھەموومان پيرۆزە.

بەرپرز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى زۆر سوپاس، سوپاسى لەنجە خان دەكەين دەستى خۆش بى، ليژنە ئىزافەتان ھەيە؟ ھىچ قسەيەكى تراتان ھەيە؟ زۆر زۆر سوپاس، ئىشى ئيوە تەواو بوو، فەرموون بچنەوھى شوينەكانى خۆتان، دەستى ھەموو لايەك خۆش بى، دەستخۆش، بەرپرزان ئىستاش دەست بەجىبەجى كردنى برگەى سىيەمى بەرنامەى كار دەكەين، بۆ ئەم مەبەستە داوا لە سەرۆكايەتى ھەردوو ليژنەى ياسايى و پيشەسازى و وزە و سەرچاوە سروشتىيەكان دەكەين بفرموون بىنە ئىرە، فەرموون بەرپرزان، بەرپرزان ئەندامانى پەرلەمانى بەرپرز، ئىستا دەست بەجىبەجى كردنى برگەى سىيەمى بەرنامەى كارەكە دەكەين، داوا لە بەرپرز سەرۆكى ليژنەى ياسايى دەكەين بفرموون راپۆرتى راستىنراو بخويننەوھى.

بەرپرز بزار خالد عبدالله:

بەرپرز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەمە دەقى راپۆرتى ليژنەى ياسايە:

بۆ / سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان

بابەت / راپۆرتى ليژنەى تايبەتمەند

كە راستاندنى بۆ كراو لەلايەن ليژنەى كاروبارى ياسايى.

ليژنەى كاروبارى ياسايى رۆژى سيشەممە رېكەوتى (۲۰۲۰/۱۰/۶) كاتزمير (۱۲) و رۆژى سيشەممە رېكەوتى (۲۰۲۱/۱/۱۹) كاتزمير (۱۱) كۆبوونەوھى ئەنجامداوھى بە مەبەستى پىداچوونەوھى و دارپشتنى ياسايى و دلتيا بوون لە دژنەبوونى دەقەكان لەگەل دەستوور و ياسا كارپىكراوھىكان بە پىي حوكمەكانى ماددەى (۸۵) برگەكانى (يەكەم) و (سىيەم)، لەسەر راپۆرتى ليژنەى وزە و سامانە سروشتىيەكان و پيشەسازى و بازرگانى سەبارەت بە پيشنيازە ياساى پاراستنى بەرھەمە خۆمالييەكان لە ھەرئىمى كوردستان-عيراق تايبەت بۆ خويندەوھى دووھم، دواى كۆبوونەوھى ليژنەى ياسايى ئەو دارپشتنەوھى خوارەوھى پى پەسەندە:

ناونيشانەكە:

(پيشنيازە ياساى پاراستنى بەرھەمە خۆمالييەكان لە ھەرئىمى كوردستان-عيراق)

ماددەى (۱):

بۇ مەبەستى حوكمەكانى ئەم ياسايە ئەم زاراۋە دەستەۋاژانەى خوارەۋە ماناكانى بەرامبەريان دەگەيەنن:

۱- ھەرئىم: ھەرئىمى كوردستان-عيراق.

۲- ئەنجومەنى ۋەزيران: ئەنجومەنى ۋەزيرانى ھەرئىم.

۳- ۋەزارەت: ۋەزارەتى بازرگانى ۋە پيشەسازى ھەرئىم.

۴- ۋەزير: ۋەزيرى بازرگانى ۋە پيشەسازى ھەرئىم.

۵- بەرئىۋەبەرايەتى گشتى: بەرئىۋەبەرايەتى گشتى پلاننان ۋە بەدواداچوون لە ۋەزارەت.

۶- بەرھەمە خۇمالىيەكان: كالاى كشتوكالى يان پيشەسازى بەرھەمەپنراۋ لە ناوخۇى ھەرئىم ۋە عيراق.

۷- بەرھەمى لىكچوو (المشابه): بەرھەمى خۇمالى ھاوشىۋەى بەرھەمى ھاوردەكراۋ لە ھەموو پوۋبەكەۋە يان لىكچوو بە پادەيەكى زۇر لە پوۋى خەسلەت يان بەكارھىنانەۋە.

۸- بەرھەمى ركبەر (المنافس): ئەۋ بەرھەمە خۇمالىيەكە لە بەكارھىنان دا كىپركىي بەرھەمى ھاوردەكراۋ دەكات ئەگەر ھاوشىۋەى نەبىت.

۹- بەرھەمەپنە ناوخۇيىەكان: ئەۋ بەرھەمەپنەرانەن كە رپژەى زۇرينەى بەرھەمى ھاوشىۋەى يان ركبەر بەرھەم دەھىنن بە مەرجىك بەرھەمى نقومكارى يان پالپشتىكاراۋ ھاوردە نەكەن.

۱۰- نقومكردن: ھاوردەكردنى بەرھەمىك بە نرخى كەمتر لە بەھاي ئاسايى خۇى لە بازارى ھەناردەكراۋ.

۱۱- پالپشتىكردن: ئەۋ بەشدارىيە دارايىيەكە دەۋلەتى سەرچاۋە يان ھەناردەكار يان ھەر دامەزراۋەيەكى كەرتى گشتى لەۋ دەۋلەتە بە راستەوخۇ يان ناراستەخۇ پيشكەشى دەكات ۋە دەبىتە مايەى سوودمەندبوونى بەرھەمەپن، يان ئەۋ كەسانەى بەرھەمەكە دەگوازنەۋە، يان دەيفرۇشن، يان ھەناردەى دەكەن.

۱۲- زيادكردنى بى پاساۋى ھاوردە: زىدە ھاوردەكردنى بەرھەمە بۇ ھەرئىم بە شىۋەيەكى رپھا يان رپژەى ئەگەر نقومكار يان پالپشتىكاراۋىش نەبىت بە جۇرئىك بىتە ھۇكارى زيانى، يان گەياندى راستەوخۇ، يان مەترسى زيان گەياندى لەسەر ئەۋ دامەزراۋە خۇمالىيەنەى كە بەرھەمى ھاوشىۋەۋ ركبەر بەرھەم دەھىنن.

۱۳- زيان: ئەۋ زيانانەن كە پوويانداۋە يان مەترسى پوودانىيان ھەيە ۋە دەبنە ھۇى ئاستەنگ دروست كردن لە بەردەم كەرتى پيشەسازى يان كشتوكالى خۇمالى بە ھۇى نقومكردن يان پالپشتىكردن يان زيادكردنى بى پاساۋى ھاوردە.

۱۴- پيادەكارى زيانبەخش: نقومكردن يان پالپشتى كردن يان زيادكردنى بى پاساۋى ھاوردەيە.

۱۵- نرخى ئاسايى: برىتى يە لەۋ نرخى كە بەرھەمە ھاوردەكراۋەى پى دەخرىتە بەردەم بەكاربەر لە خودى ۋلاتى ھاوردەلىكراۋ.

۱۶- پەراۋىزى نقومكردن: جياۋازى نىۋان نرخى ئاسايى ۋە بەرھەمى ھاوردەكراۋ ۋە نرخى ھەناردەكردنىيەتى.

۱۷- لېكۆلېنەۋە: ئەۋ وردىبىنى و بەدۋاداچوونەيە كە بەرپۆۋەبەرايەتى گىشتى بۇ دۇنيا بوون لە پاستى و دروستى بەلگەنامە و زانىارى يە پېشكەشكراۋەكان پوودانى پيادەكارى زىانبەخش زىانلىكە وتوۋەكانى و بوونى پەيوەندى ھۆكارى لە نپوانياندا ئەنجامى دەدات.

۱۸- رېكارى خېرا: ئەۋ رېكارانەن كە بەشپۆۋەيەكى كاتى تا يەكلاكردەنەۋەى دۆسيەى لېكۆلېنەۋە بۇ راگرتن يان كەمكردەنەۋەى كارىگەرى پيادەكارى زىانبەخش لەسەر بەرھەمى خۆمالى بابەتى لېكۆلېنەۋە پيادە دەكرېت.

۱۹- رېوشوۋىنى كۆتايى: ئەۋ رېوشوۋىنانەن كە دۋاى كۆتايىھاتنى لېكۆلېنەۋەكان و سەلماندى پيادەكارى زىانبەخش و زىانبەلېكەوتەكانى و پەيوەندى و ھۆكارى لە نپوانياندا بە برپارى ۋەزىر بۇ پاراستنى بەرھەمى خۆمالى دەگرېنەبەر.

ماددە (۲):

۱- ھوكمەكانى ئەم ياسايە لەسەر ئەۋ پيادەكارىيە زىانبەخشانە جېبەجى دەكرېت كە دەبنە ھۆى زىان گەياندى كىدارەكەى يان مەترسى زىان گەياندىن بە كەرتى پيشەسازى و كشتوكالى.

۲- ھوكمەكانى ئەم ياسايە پاراستنى ئەۋ بەرھەمە خۆمالىيانە دەگرېتەۋە كە لايەنى كەم ۵۰٪ پيداۋىستى ناخۆى ھەرئىم دابىن دەكەن.

۳- ھوكمەكانى ئەم ياسايە پاراستنى ئەۋ بەرھەمە پيشەسازى خۆمالىيانە دەگرېتەۋە كە لايەنى كەم ۵۰٪ پېكھاتەى كەرەستەى خاۋى بەرھەمى ناخۆىى بېت ئەك ھاوردەكراۋ.

بەرپۆز على ھەمە صالح:

ماددەى (۳)

بەرھەمھېنى ناخۆىى يان نوپنەرە ياسايەكەى يان ھەر خاۋەن بەرژەۋەندىيەك....

بەرپۆز د. رېۋاز فائق حسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك على، بزائىن كاك كارۋان نوقتە نىزامىيەكەى چىيە؟

بەرپۆز كارۋان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

خالىكى پەپرەۋى، لەبەر ئەۋەى ئەمە يەك راپۆرتە و دوو راپۆرتەمان نىيە ئىمە، پيشنىياز دەكەم كە ئەمە بكرېتە بنەماى گىفتوگۆ يەكسەر دەست بە گىفتوگۆ بكەين، پېۋىست ناكات ئەم ھەموو خويندەنەۋەى بۇ بكرى، ئەگەر راپى جەنابىشتانى لەسەرە، چونكە تەنھا يەك راپۆرتە، ئىمە دوو راپۆرتەمان نىيە تا ھەردوۋكى خويندەنەۋەى بۇ بكرى، سوپاس.

بەرپۆز د. رېۋاز فائق حسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخر دەخوينىتەۋە ئىنجا دەيكەينە بنەما، چى بكەين خۆ ئىمەش دەزانىن ۋەختمان زۆر لى دەبا، بەلام دەسەلاتمان نىيە، چى بكەين يەنى ماددەكە ۋا دەلى، راست دەكەى بەلام دەبى خوينىتەۋە مەۋزۋەكە بەس ئەۋەيە، سوپاس زۆر زۆر سوپاس.

بەرپۆز على ھەمە صالح:

ماددەى (۳):

يەكەم/ بەرھەمھېنى ناخۆيى يان نوپنەرە ياساييەكەى يان ھەر خاوەن بەرژەوھەندىيەكە لە رېگەى بەرپۆبەرايەتى گشتىيەوھ نووسراو بۆ گرتنەبەرى رېوشوئىنى پېويست بۆ بەرھەنگاربوونەوھى پيادەكارى زيانبەخش پېشكەش بە وھزىر دەكات بەم دوو مەرجەى خوارەوھ: ۱- داواكارىيەكى ئەو زانىارى و بەلگەنامانە لە خۆ بگريئت كە رپووانى پيادەكارى زيانبەخش كەوتنەوھى زيان و بوونى پەيوھەندى ھۆكارى لە نپوانياندا دەسەلمپن.

۲- داواكارىيەكە پشستگىريكارا بپت لەلايەن بەرھەمھېنەرە ناخۆيىيەكان بە مەرجيەك رپژەى بەرھەمھېنان زياتر بپت لە ۵۰٪ى پياداويستى ناخۆيى بەكاربەر.

دووھم/ داواكارى پاراستنى بەرھەمى خۆمالى لەلايەن بەرھەمھېنە ناخۆيىيەكان يان بەرپۆبەرايەتى پاراستنى بەرھەمە خۆمالىيەكان لە وھزارەتى كشتوكال و سەرچاوەكانى ئا و پېشكەش دەكريئت، ئەگەر پيادەكارى زيانبەخش پەيوھەندى بە بەرھەمى كشتوكالىيەوھ ھەبوو.

سپيەم/ بەرپۆبەرايەتى گشتى ئەركى تاوتوپكردن و دلنابوون لە ھاتنەدى مەرجەكانى داواكارى پاراستنى بەرھەمى خۆمالى دەقنوووس كرا و لەم ياسايەدا لە ئەستۆ دەگريئت دەبپت لە ماوھى (۳۰) رۆژ لە رپكەوتنى تۆماركردنى داواكارىيەكە راسپاردەى خۆى بۆ وھزىر بەرز بكاتەوھ.

چوارەم/ ۱- وھزىر لە ماوھى (۱۵) رۆژ لە رپكەوتى گەيشتنى راسپاردەى بەرپۆبەرايەتى گشتى برپارى خۆى سەبارەت بە دەست پيكردن بە لپكۆلپنەوھ يان رەتكردنەوھى داواكارىيەكە دەدات.

۲- ئەگەر وھزىر لە ماوھى ديارىكارا و خالى يەكى ئەم برگەيەدا برپارى يەكلاكەرەوھى ئەدا ئەوا وھلام ئەدانەوھەكە بە رەزامەندى لەسەر دەست پيكردن بە لپكۆلپنەوھ ھەژمار دەكريئت.

۳- بەرپۆبەرايەتى گشتى برپارى دەست پيكردن بە لپكۆلپنەوھ لانى كەم لە ماوھى ھەوت رۆژ لە رپكەوتى دەرچوونى لە دوو رۆژنامەى رۆژانە بلاو دەكاتەوھ.

ماددەى (۴):

بەرپۆبەرايەتى گشتى بەرەزامەندى وھزىر بەبى پېشكەش كردنى ئەو داواكارىيەى لە ماددەى (۳) دا ھاتووه لە خۆوھ لپكۆلپنەوھ ئەنجام دەدات، ئەگەر بەلگەى پېويست لەسەر ھەبوونى پيادەكارى زيانبەخش ھەبوو.

بەرپۆبە سەرگۆ ئازاد حسين:

ماددەى (۵)

يەكەم/ بەرپۆبەرايەتى گشتى لە ماوھى ھەوت رۆژ لە رپكەوتى برپارى وھزىر بە دەست پيكردن لپكۆلپنەوھ ئەم ئەركانەى خوارەوھ جيبەجى دەكات:

۱- دەست بە لپكۆلپنەوھ سەرەتايىيەكان سەبارەت بە پيادەكارى زيانبەخش زيانلپكەوتەكانى و پەيوھەندى ھۆكارى لە نپوانيان دا دەكات .

۲- دەرھەت دەرەخسپنپت بۆ لايەنە پەيوھەندىدارەكان و لپكۆلپنەوھەكە و لايەنە بەشداربووھەكانى بۆ پېشكەش كردنى ھەر بەلگەنامە و زانىارىيەك گويبيستنى وتەكانيان و گفتوگۆكردن دەربارەيان و بينينى ئەو زانىارى و بەلگەنامانەى كە پەيوھەستن بە لپكۆلپنەوھەكان ئەگەر نھينى نەبن.

۳- له دروستی وردی زانیاری و به لگه ی پيشکه شکراو بو سه لماندنی پياده کاری زيانه خش و زيانيکه و ته کانی ده کوليتنه وه، بو هم مه به سته ده توانيت داواي هه زانياريه کی تر له لايه نه په يوه نديداره کانی ليکولينه وه که و لايه نه به شداربووه کان بکات.

۴- نه نجامی ليکولينه وه سه ره تاييه کان و پاسپارده کانی له ماوه يه که له (۱۵) رۆژ زياتر نه بيت له رپکه وتی ده ست پيکردنی ليکولينه وه ناراسته ی وه زير ده کات.
دووهم/

۱- وه زير له ژير رۆشنايی نه نجامه کانی ليکولينه وه ی سه ره تايی و پاسپارده کانی به رپوبه رايه تی گشتی و نه و زانياريانه ی به رده ستيتی له ماوه ی (۱۵) رۆژدا برياری به کلاکه ره وه ده دات.

۲- وه زير ده توانيت داوا له هه ر لايه نيکی په يوه نديدار بکات چ گشتی بيت يان تاييه ت بو نه وه ی هه ر زانياريه کی په يوه ست به بابته تی ليکولينه وه بخه نه به رده ست، ده بيت نه و لايه نانه ش پابه ندي پيشکه ش کردن بن.
مادده ی (۶):

۱- وه زير ده توانيت له هه ر کاتيک دا له سه ر پاسپارده ی به رپوبه رايه تی گشتی بريار له راگرتنی ليکولينه وه کان يان کۆتايی پيهينانيان بدات له هه ردوو باری نقومکردن يان پالپشتيکردن به بي سه پاندنی رپي و شويني به ره نگاربوونه وه ی نقومکردنی يان رپي و شويني قه ره بووکردنه وه، نه گه ر هاورده کار به لپننامه پيشکه ش بکات و تپيدا به لپن بدات به پيداچوونه وه به نرخي به ره مه که يان راگرتنی هاورده کردنی بو هه رپم به نرخي نقومکار يان پالپشتيکراو.

۲- وه زير ده توانيت بريار بدات به ته واوکردنی ليکولينه وه کان و وپراي قبولکردنی نه و به لپننامه يه که له برگه ی يه که می نه م مادده يه دا ده قنوووس کراوه.
مادده ی (۷):

يه که م/ وه زير له سه ر پاسپارده ی به رپوبه رايه تی گشتی برياری کۆتايی هينانی ليکولينه وه کان ده دات به بي گرته به ری رپي و شويني کۆتايی له يه کيک له م بارانه ی خواره وه دا:

۱- نه گه ر به لگه نامه ی پيشکه ش کراو له سه ربوونی پياده کاری زيانه خش يان جوړی زيانه کان باوه رپيهيننه ر نه بوو يان نه گه ر په يوه ندي هوکاري له نيوان پياده کاری زيانه خش و زيانه کانی به ره مه می خو مالپدا نه بوو.

۲- نه گه ر داواکاريه که بکيشريته وه نه م رپکاره ش پيچه وانه ی به رژه وه ندي گشتی نه بيت.

۳- نه گه ر په راويزی نقومکردنی يان بری پالپشتی کردن يان قه باره ی هاورده کردن که متر بيت له و بره دياربکراوانه ی که به پي رپنمايی پشتبه ستوو به م ياسايه ده رده چپت.

دووهم/ وه زير له کاتی کۆتايی پيهينانی ليکولينه وه کان به پي حوکه کانی برگه ی يه که می نه م مادده يه نه م بريارانه ی خواره وه ده دات:

۱- کۆتايی پيهينانی رپکاری خيرا و گه راندنه وه ی بری نه م بارمه و ده ستبه سه رانه ی که به پي برگه ی يه که می مادده ی (نۆيه می) نه م ياسايه وه رده گيرت.

۲- هه لوه شان وه ی نه م به لپننامه نه ی که به پي حوکه کانی مادده ی (۶) نه م ياسايه پيشکه ش ده کرين.

بەرپز خدیجه عمر طه:
بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

ماددهی (۸):

یه که م/ ئەگەر وهزیر برپاری بهردهوامی لیکۆلینه وه کان بدات ئەوا بهرپوبه رایه تی گشتی به و شیوه یه ی خواره وه ته واویان بکات:

۱- ئەگەر په یوه ست بیت به پالپشتی کردن یان نقومکردن له ماوه یه که له شه ش مانگ له رپکه وتی راگه یاندنی ده ست کردن به لیکۆلینه وه کان تیپه ر نه کات.

۲- ئەگەر په یوه ست بیت به زیادکردنی بئ پاساوی هاوردده له ماوه یه که له سئ مانگ له رپکه وتی راگه یاندنی ده ستکردن به لیکۆلینه وه کان تیپه ر نه کات.

دووهم/ تاوتووی کردنی داواکاری وه رگرتنی رپ و شوینی پاراستنی به رهه میکی خۆمالی یان ئەنجامدانی لیکۆلینه وه رپگر نابیت له بهردهم ته واوکردنی رپکاره گومرکییه کان (التخلیص الکرکی).

ماددهی (۹):

یه که م/ وهزیر له سهر پاسپاردهی بهرپوبه رایه تی گشتی برپاری گرته بهری رپکاری خیرا به رامبه ر به به رهه می هاوردده کراوی بابته تی لیکۆلینه وه ده دات ئەگەر گه یشته ئەو برپاره به راییه ی که پیاده کاری زیانبه خش به رامبه ر به رهه می لیکچووی به رهه می رکابه ر بوونی هه یه به مه رجیک لایه نی که م (۳۰) رۆژ به سهر ده ست پیکردنی لیکۆلینه وه دا تیپه ر بووبی و رپکاره کان به و شیوه یه ی خواره وه ده بن:

۱- سه پاندنی ره سمی نقومکردن له سهر به رهه می هاوردده کراوی بابته تی لیکۆلینه وه که به شیوه ی بارمه لای ده سته ی گشتی گومرگه کان سپارده ده کریت.

۲- پابه ندردنی که سی هاوردده کار به پیشکesh کردنی ده سته بهری گه ره نتیکار به برپکی یه کسان به په راویزی نقومکردن.

۳- پابه ندردنی که سانی هاوردده کار له ولاتی پالپشتیکار به پیشکesh کردنی ده سته بهری گه ره نتیکار بۆ ده سته ی گشتی گومرگه کان به برپکی یه کسان بیت له گه ل بری پالپشتی پیشکesh کراو.

۴- له حالته تی زیادکردنی بئ پاساوی هاوردده، زیادکردنی ره سمی گومرکی یان پابه ندردنی که سانی هاوردده کار به پیشکesh کردنی ده سته بهری گه ره نتیکار بۆ ده سته ی گشتی گومرگه کان به برپکی یه کسان له گه ل ئەو زیانه ی به به رهه مه ی نه خۆمالیه کان که وتوو له لایه ن بهرپوبه رایه تی گشتیه وه دیاری کراوه.

۵- پابه ندردنی هاوردده کار به پیشکesh کردنی ئەو به لاینامه ی که له مادده ی (۶) ی ئەم یاسایه ده قنوووس کراوه بۆ وه زاره ت.

دووهم/ بهرپوبه رایه تی گشتی گومرگه کانی هه ریم به هه ماهه نگی له گه ل بهرپوبه رایه تی گشتی و ده سته ی گشتی گومرگه کانی ده سه لاتی فیدرالی ئەو رپکاره خیرایانه یه که له برگی یه که می ئەم مادده یه دا ده قنوووس کراون له دوا ی بلاوکردنه وه ی له دوو رۆژنامه ی رۆژانه دا جیه جی ده که ن.

سېئەم/

۱- ئەگەر برپارى گرتتە بەرى رې و شوئىنى كۆتايى بەپىيى حوكمەكانى ئەم ياسايە دەرچوو ئەوا رېكارە خېراكان كۆتايان پى دەھېئىرئىت و بارمتەكان يەكلايى دەكرېئەو و دەستە بەرە پېشكە شكاراوەكانىي ھەلدەو ھەشېئىرئەو ھە بەرامبەردا رەسمى نقومكردنى يان رەسمى قەرەبوو كرددەو ھەردە گېرئىت.

۲- ئەگەر برپارى بە ھەرنەگرتنى رې و شوئىنى كۆتايى دەرچوو ئەوا رېكارە خېراكان كۆتايان پى دەھېئىرئىت و دەستە بەرەكان ھەلدەو ھەشېئەو ھە ئەو ھەلمەتەنەي پېشكەش كراون دەگەرئىندرىتەو ھە.

بەرئىز بختيار شوكرى سلیمان:

ماددەى (۱۰):

ئەگەر داواكارىيەكەي پېئويست بېت بە بەرھەمئىكى كشتوكالى ئەوا ئەو ماوانە بە لېكۆلئەو ھە رېكارەكانى دەر كرددنى برپارى لە ماددەكانى پېشوو دەقنوووس كراون يەك لەسەر پېنج ئەو ماو ھەيە كەم دەكرېتەو ھە.

ماددەى (۱۱):

سەرۆكى ئەنجومەنى ھەزيران دەتوانئىت رېكارى خېرا رابگريت ئەگەر بۆى دەرکەوت ئەم رېكارە لېكەوتوو ھەرىنى ھەبوو لەسەر بەرھەمى خۆمالى تریان بەكاربەرانى يان بەرژەو ھەندى گشتى.

ماددەى (۱۲):

بەرئېو بەرايەتى گشتى لە دواي تەواو كرددنى لېكۆلئەو ھە لە چوارچېو ھەي راپۆرتەكەدا پالپشت بە بەلگەنامە و زانىارى پشتراستكراو راسپاردە ئاراستەي ھەزير دەكات تيايدا ئەو دەرەنجامانە دەخاتەرپوو كە دەر بارەي پيادەكارى زيانبەخش و زيانەكان و پەيوەندى ھۆكارى لە زووانياندا پېگە يشتوو ھە.

ماددەى (۱۳):

يەكەم/

۱- ھەزير لەژېر پۆشنايى راسپاردەي بەرئېو بەرايەتى گشتى ئاماژە پېدراو لە ماددەى (۱۲) ي ئەم ياسايەدا برپارى بە سەپاندنى رې و شوئىنى كۆتايى بۆ بەرەنگار بوونەو ھەي پيادە كرددنى زيانبەخشى دەدات، بەو مەرجهي جۆر و قەبارەي ئاستى پيادە كرددنى رې و شوئىنەكە لەخۆبگريئىت و ئەم برپارى لە ماو ھەي (۱۰) پۆژ لەرېكەوتنى دەرچوونى ئاراستەي ئەنجومەنى ھەزيران دەكرئىت بۆ پەسەند كرددن.

۲- ئەگەر گرتتە بەرى رې و شوئىنى كۆتايى رەت بكرئەو ھە، ئەوا داواكار ناتوانئىت داواكارىيەكى تر پالپشت بە ھەمان ئەو ھەقائىع و ھۆكارەكانى لە داواكارى يەكەمى دا ھاتوو ھە بەر لە تېپەر بوونى ماو ھەي (۱۸۰) پۆژ لەرېكەوتنى بەركار بوونى برپارى ھەزيرى پېشكەش بكا تەو ھە.

دوو ھەم/ ھەزير بۆ بەرەنگار بوونەو ھەي پيادە كرددنى زيانبەخش ئەو رې و شوئىنەي خوار ھە دەگرئىتە بەر:

۱- رې و شوئىنى بەرەنگار بوونەو ھەي نقومكردن بە سەپاندنى رەسمى نقومكردن بە جۆرئىك يەكسان بېت بە پەراوئىزى نقومكردن.

۲- پىۋى ۋ شويىنى قەرەبوو كوردنە ۋە بە سەپاندنى رەسمى گومرگى قەرەبوو كوردنە ۋە بە پىۋى ياسا كە يەكسان بىت لەگەل بىرى پالپشتى كوردنى بەرھەمى ھاوردە كراۋ بۇ ھەرېم.

۳- پىۋى ۋ شويىنى خۇپاراستن بۇ بەرەنگار بوونە ۋە بە ياد كوردنى بىۋ پاساۋ ۋ ھاوردە ۋ بە سنووردار كوردنى ئە ۋ بەرە پىگە بە ھاوردە كوردنى دەدرىت يان سەپاندنى پىناسەى گومرگى لەسەر بەرھەمى ھاوردە كراۋ يان ياد كوردنى پىناسە كە يان ھەر پىكارىك يارمەتى بەرھەمەپىنى خۇمالى بدات لەسەر خۇگونجاندىن لەگەل بەرھەمى ھاوردە كراۋ بە ۋ مەرچەى كارىگەرى نەرىنى لەسەر بەرژە ۋە ۋەندى گشتى ۋ بەكاربەرى ناوخۇپى نەبىت.

سىيەم/ سەپاندنى پىۋى ۋ شويىنى كۇتايى تايبەت بە پاراستنى بەرھەمى كشتوكالى دواى رەزامەندى ۋە زىرى كشتوكال ۋ سەرچاۋە كانى ئاۋ دەبىت.

ماددەى (۱۴):

يەكەم/ ئەنجومەنى ۋە زىران دەتوانىت لە ماۋەى (۱۵) پۇژدا بىرىرى ۋە زىر بە سەپاندنى پىۋى ۋ شويىنى كۇتايى پەسەند بكات يان رەتى بكاتە ۋە.

دوۋەم/ ئەگەر ئەنجومەنى ۋە زىران لەم ماۋەيەى لە خالى يەكەم دا دىارى كراۋە بىرىرى نەدا ئە ۋ بىرپارە ۋە زىرى پەسەند كراۋ دادەنرىت.

بەرىز سارا دلشاد بىر:

ماددەى (۱۵):

يەكەم/ گرتنە بەرى پىۋى ۋ شويىنى كۇتايى دەبىت بە ۋ بەرېت كە بۇ بەرگىرى كوردن لە پووداۋى زىان يان لابرندى زىان پىۋىستە بە جۇرىك دەرفەت بداتە بەرھەمەپىنى خۇمالى بارودۇخى خۇى لەگەل بەرھەمەپىنى ھاوردە كراۋ ۋ پاراستنى بەرژە ۋە ۋەندىيە كانى ھەرېم بگونجىنرىت.

دوۋەم/ ناپىت بىرى ئە ۋ پەسمە گومرگىيەنى بۇ بەرەنگار بوونە ۋە بە نقوم كوردن يان پالپشتى كوردن بەپىۋى ياسا دەسەپىندرىت زىاتر بىت لە پەراۋىزى نقوم كوردن، يان بىرى پالپشتى كوردن ۋ دەكرىت بە بىرىكى كەمتر دىارى بىرېت ئەگەر ئە ۋ بەرە لابرندى كارىگەرىيە كانى زىان مسۇگەر بكات ۋ ھەر زىادەيەك لە پەسمى گومرگى ۋەرگىراۋ كە زىاترە لە پەراۋىزى نقوم كوردن يان بىرى پالپشتى كوردن لادەبىت.

سىيەم/ ناپىت ھەمان بەرھەمى ھاوردە كراۋ لە ھەمان كات دا بۇ پىۋى ۋ شويىنى بەرەنگار بوونە ۋە بە نقوم كوردن بۇ پىۋى ۋ شويىنى قەرەبوو كوردنە ۋە كەش ملكەچ بىت ھەرچەندە لە يەك كاتدا نقومكەر ۋ پالپشتى كراۋىش بىت.

ماددەى (۱۶):

يەكەم/ جىبەجى كوردنى پىۋى ۋ شويىنى كۇتايى بە شىۋەى كاتى يە ۋ ناپىن لە پىنج سال زىاتر بىت. دوۋەم/ پىۋى ۋ شويىنى كۇتايى بەرەنگار بوونە ۋە بە نقوم كوردن ۋ پالپشتى كوردن بە درىزايى ماۋەى بەردە ۋامبوونى حالەتى نقوم كوردن ۋ پالپشتى كوردن بەردە ۋام دەبىت.

دوۋەم (أ) / بەرپىۋە رايەتى گشتى لە خۇۋە يان لەسەر داۋاى كەسى پەيوەندىدار داۋاى پىشكەش كوردنى پاساۋ بەلگەى پىۋىست پىش تەۋاۋوونى ماۋەى پىۋى ۋ شويىنى كۇتايى دەتوانى پىداچوونە ۋە بە ۋ پىۋى ۋ شويىنانە بكات.

ب/ ئەگەر بەرپۆبەرايەتى گىشتى بۆى دەرکەوت كە بەردەوامى رېئ و شوپىنى كۆتايى پاساوى ئەماو، ئەوا بە گرتتەبەرى رېكارى ياسايى بە رەزامەندى وەزىر و دواى پەسەندکردنى لەلايەن ئەنجومەنى وەزىران كۆتايى بە رېئ و شوپىنەكان دەھېنرېت.

بەرپۆز رۆزان ابراهيم على:

بەرپۆز سەرۆكا پەرلەمانى.

ماددەى (۱۷):

بەرپۆبەرايەتى گىشتى گومرگەكانى ھەرېم بە ھەماھەنگى لەگەل بەرپۆبەرايەتى گىشتى و دەستەى گىشتى گومرگەكانى دەسەلاتى فېدرالى رېئ و شوپىنى كۆتايى جېبەجى دەكات.

ماددەى (۱۸):

يەكەم/ بەرپۆبەرايەتییەك بە ناوى بەرپۆبەرايەتى پاراستنى بەرھەمە خۆماليیەكان لە ھەردوو بەرپۆبەرايەتى گىشتى گەشەپېدانى پيشەسازى لە وەزارەت و بەرپۆبەرايەتى گىشتى پلاندانان و بەدواداچوون لە وەزارەتى كشتوكال و سەرچاوەكانى ئا و دادەمەزرېت و لە پارېزگاكانى ھەرېم بەش يان ھۆبەى تايبەتمەنديان دەپېت.

دووەم/ ھەر بەرپۆبەرايەتییەك لەوانەى لە برگەى يەكەم دا دەقنووس كراوہ بۆ مەبەستەكانى جېبەجى كردنى ئەم ياسايە ئەم تۆمارنامانەى خوارەوہى دەپېت:

۱- تۆمارنامەى تقومکردن.

۲- تۆمارنامەى پالېشتى كردن.

۳- تۆمارنامەى زىادکردنى بى پاساوى ھاوردە.

حوكمە گىشتییەكان:

ماددەى (۱۹):

بەرھەمە خۆماليیەكان پىشت بەست بە بنەماى مامەلەى ھاوشپۆہ بە ھەماھەنگى لەگەل دەسەلاتە فېدراليیەكان لە دەرەوہى ھەرېم پارېزراو دەبن.

سوپاس.

بەرپۆز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى كاك سەرکۆ، فەرموو.

بەرپۆز سەرکۆ ئازاد حسين:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۰):

ئەنجومەنى وەزىران ھېماى جياكەرەوہى بەرھەمە خۆماليیەكانى ھەرېم ديارى دەكات و بە ھەماھەنگى لەگەل دەسەلاتى فېدرالى كار بۆ بەدەستھېننى باركۆدى نپودەولەتى بۆ بەرھەمە خۆماليیەكان دەكات.

ماددەى (۲۱):

يەكەم/ وەزىر بە رەزامەندى ئەنجومەنى وەزىران دەتوانېت ھەر كات پېويست بوو لەگەل ھاوتاكەى لە دەسەلاتى فېدرالى ھەماھەنگى بكات بۆ گونجاندى پاراستنى رېئ و شوپىنەكانى بەرھەمەى خۆماليى ھەرېم لەگەل رېئ و شوپىنە فېدراليیەكان.

دووهم/ هه موار هه موو دەر وازه سنوورییه کان پابهندی جیبه جی کردنی برپاره کانی پاراستنی بهرهمه خوّمالییه کان چ له لایه ن دهسه لاتی تایبه تمه ندى فیدرالی دەرچوو بیتن یان له لایه ن دهسه لاتی تایبه تمه ندى هه رییم و له کاتی ناکۆکی له نیوانیان دا کام ری و شوین توندتر بیت نه وه جیبه جی ده کریت به مهرجی جی نه هیشتنی کاریگه ری نه رینی له سهر به کاربه رانی هه رییم. مادده ی (۲۲):

وه زیری کشتوکال و سه رچاوه کانی ئاو به بی نه نجامدانی ریکاره کانی پیشکەش کردنی داوا و لیکوئینه وه ی تایبه ت به پیاده کردنی زیانبه خش به مه به ستی جیبه جی کردنی سیاسه تی به بازارکاری وه زاره ته که و پاراستنی بهرهمه ی کشتوکالی و خوّمالی له وه رزی پیگه یشتن دا برپاری قه دهغه کردنی هاوردی بهرهمه ی دهره کی یان به هه ماهه نگی له گه ل وه زیری دارایی و ئابووری برپاری زیاد کردنی ره سمی گومرگی ده دات نه گه ر بهرهمه یك به بی پاسا و زیاد هاوردی کراییت و کاریگه ری نه رینی راسته وخۆ له سهر بهرهمه خوّمالییه کان هه بیت له وه رزی پیگه یشتنیاندا. مادده ی (۲۳):

دامه زراوه و فه رمانگه و کۆمپانیاکانی که رتی گشتی له گرپه سته کانی کرپن و گرپه سته ی پرۆژه کان دا پشت به و بهرهمه خوّمالییه کان ده به ستن که له گه ل پیوه دانگ و خه سه له ته داواکراوه کان دا هاوتان و له لایه ن بهرهمه ی نی ناوخوییه وه بهرهمه ده هیترین. مادده ی (۲۴):

یه که م/ ئاشکرا کردنی زانیارییه نه یینییه کانی تایبه ت به لیکوئینه وه و ریکاری و ری و شوینه کان له لایه ن که سانی په یوه ندیدار و فه رمانبه ره وه قه دهغه یه. دووهم/ سه ره پای هه ر سزایه ک که له یاسا بهرکاره کان دا هه یه هه ر فه رمانبه ریك یان هه ر که سیکی تر سه ریچی حوکمی برگه ی یه که می نه م ماده یه بکات به پی بژاردنیك سزا ده رییت که له (۱۰) ملیۆن دینار که متر نه بیت و (۲۰) ملیۆن دینار زیاتر نه بیت. حوکمه کۆتاییه کان: مادده ی (۲۵):

وه زیر به هه ماهه نگی له گه ل وه زیری کشتوکال و سه رچاوه کانی ئاو و وه زیری دارایی و ئابووری ری نیما یی پیویست بۆ ئاسان جیبه جی کردنی حوکمه کانی نه م یاسایه دهرده کات. مادده ی (۲۶):

نه نجومه نی وه زیران و لایه نه په یوه ندیداره کان حوکمه کانی نه م یاسایه جیبه جی ده که ن. مادده ی (۲۷):

نه م یاسایه له ریکه وتی بلاو کردنه وه ی له رۆژنامه ی فه رمی وه قائیعی کوردستان جیبه جی ده کریت. هۆیه کانی دەرچوو اندن:

له پیئاو بونیاتنانی که رتی پیشه سازی و کشتوکالی خوّمالی و پاراستنیان له پیاده کاری زیانبه خش، که ده بیته هۆکاری له ده ستدانی ره گه زه کانی کیپرکی پی ره وا و دادپه روانه به مه به ستی ره خساندنی دهرفه تی گونجاو بۆ بهرهمه ی نه خوّمالییه کان و بهر زکردنه وه ی توانا کانیان و ناماده کردنیان بۆ کیپرکی کردن له بازار پی ناوخوی و نیوده وه له تییه کان و

په چاوكردنى بهرژه وهندى به كاربهرى ناوخويى به ئاراستهى كه مكردنه وهى كارىگه ره نه رښييه كان بو نزمترین ئاست رښگه گرتن له بهرژبوونه وهى به هاهى بهرهمه خو مالښه پاريزراوه كه له بازاری ناوخويى هم ياسايه دهرچوښدرا. زور سوپاس.

به رښ د. رښواز فائق حسين / سه روکى په رله مان:

به لښ زور سوپاس، ئښستا دهست به گفټوگو ده كه ين، كاك على كه راپورتى ليژنهى تايبه تمه ند هات ئيمه جاريكى تر ناگه رښينه وه بو لاي بليښن ئښستا ره ئيت چييه؟ فرموو.

به رښ على حه مه صالح:

به رښ سه روکى په رله مان.

په يوه ست بهو دوخه نوښهى كه له نيوان هه رښمى كوردستان و عيراق دا هاتوته كايه وه وه زاره تى پيشه سازى و بازرگانى بهو پښهى بهنده سه روکى ليژنه م و ته نسقم كردوه له گه لښان دا كوښه لښ مولاچه زهى جديبان هه يه، لاي منيش باوه ر پښه نه ره به كورتى نه يخه مه روو، له چوارچيويه نهو مولاچه زاتانه نه گه ر دوو روژ دهر فته بدرئ له م دوو روژه گفټوگو له گه ل وه زاره ت دا بكرئ، چونكه هم ياسايه له پښاوى نه وه يه كه خزمه تى خه لكى كوردستان بكات، نه گه ر به زهره ر بشكښته وه نه مه خراب ده بئ و به كورتى يه كه ميان ده لښ سيسته مى پاراستنى بهرهمه مى خو مالښ به ياسايه كى جياواز دوور له ته نسقم له گه ل به غدا، نه گه رى دروستبوونى كوښه لښ كښه ي ياسايى و پراكتيكي هه يه و ده يه ئښته كايه وه، به ياسايه كى جياواز به بئ هه ماهه ننگى له گه ل به غدا ده بښته هو كارى نه وهى برپاره كانى هه رښم سنووردار بښت و دهر وازه كانى هه رښم بگرښته وه، برپارى تاكلايه نهى هه رښم له م باره يه وه له رووى پراكتيكيه وه بايه خى نه وتوى نامښت، خالى سييه م ده لښ دوخى ئښستا وا دهره خسيښى كه هه ماهه ننگى هه بښت له بنكهى ته شريعى هه رښمى كوردستان له به غدا به تايبه تى به پښى پرؤتوكولى واژووكر او له نيوان وه زاره تمان و وه زاره تى پيشه سازى عيراقى فيدرال سيسته مى هاورده و هه ناره نه ليكترؤښييه يه كه ده خريت و يه كښ له گرنگترين نهو ياسايانهى كه پشتى پښى ده به سترښت ياساى پاراستنى بهرهمه مى خو مالښه كانه، بو يه كار كردن به دوو ياساى جياواز له هه رښمى كوردستان و عيراق نه گه رى دروستبوونى كوښه لښ كښه ي ته كنيكى و ياسايى هه يه، جا من داواكارم له به رښتان و له نه ندام په رله مانه به رښه كان يه عنى نه گه ر هم ياسايه به زهره ر بو بهرهمه مى ناوخو بشكښته وه، عيراق ديسانوه بښته وه له حدوده كانى خوئى گومرگ دانښته وه كښه ي گه وره بو هه رښمى كوردستان دروست ده بئ، نه گه ر دوو روژ دهر فته تمان پښى بدرئ تا چوارشه ممه گفټوگو له گه ل وه زاره ت دا بكرښت، من پښوايه ده توانين باشتر هم ياسايه تښپه رښين و سوپاست ده كه م.

به رښ د. رښواز فائق حسين / سه روکى په رله مان:

به لښ زور سوپاس، به رښان سه باره ت به م بابه ته هم پښنښازه ياسايه ده گه رښه وه بو سه ره تاكانى كه ده گه رښته وه بو سه ره تاي دهست پښكردنى ئيمه به ئيش و كارى ته شريع له په رله مانى كوردستان، هم پرؤسه يه پرؤسه يه كى درښخايه ن بووه تا ئيمه گه يشتووينه ته هم قوناغه، ئيمه زياتر له جاريك له گه ل وه زاره ته تايبه تمه نده كان قسه مان كردوه به ناماده بوونى

خۆيان ھاتوون، خۆيان حزووربان ھەبوو، پیکەو دانیشتووین قسەمان کردوو، دوايى داوايى تيبينيمان لى کردوون، ئەو تيبينيەکانى وەزارەتى پيشەسازى يە کە بۆ ئيمەيان ناردوو و بەرپزىک کە ئىستا راپوژکارى ياسايە لە وەزارەت ئيمە بانگمان کردوو بۆ پەرلەمانى کوردستان زياتر لە دوو سەعات لەگەلى دانیشتووین سەبارەت بەوئى کە ئەو بەبەتتیکى حەصرى فيدراليە، دەرفەت دەدەمە بەرپز سەرۆكى ليژنەى ياسايى لەو بارەيەو قسە بکات، بەلام سەبارەت بەو پرۆتۆکۆلەى کە لە ناو تيبينيەکان دا ئاماژەى پيڊراو لە يەك بەرگەدا لە پرۆتۆکۆلە کە باسى (حمايە المنتج) دەکات، دەلى (تلتزم جميع المنافذ الحدودية بجميع المحافظات والإقليم بتنفيذ قرارات حماية المنتج الوطني الصادرة من الحكومة الاتحادية و إقليم كوردستان ويفرض الرسم الأعلى عند التعارض ومنع الإستيراد)، حكوমেتى عيراقى خۆي پرۆتۆكۆليكى لەگەل حكوমেتى ھەريى كوردستان و ئيمە ئيمزا کردوو لە ناو پرۆتۆكۆلە کە بەداخووە لە دواي ئەو دۆخانە بوو کە بەسەر ھەريى كوردستان ھات و لە دواي سالى ۲۰۱۷ و ريفراندۆم و ئيمە کەوتينە دۆخىكى جياواز، لەو پرۆتۆكۆلە خۆي ئيقرار دەکات کە حكوমেتى ھەريى كوردستان بە جيا رپ و شوينى ھەبى، ئەو ماددەيەى پرۆتۆكۆلە کە مان ھيناووە کردوو مانە بە ماددەيەك لە ناو ئەو پيشنيزاھە قانونە، ئيمە بۆ بۆخۆمانى رەوا نەبينىن کە ئەو مافەى خۆمان مومارەسە بکەين، قانونيكي خۆمان ھەبى؟ ئەو ئەو ماددەى پرۆتۆكۆليە کە باسى دەکات، ئەمە يەك، دوو/ ماددەيەكى ترمان داناو دەلى (وہزير) و اتا وەزيرى بازرگانى (ھەر کاتيک پيويست بوو بە رەزامەندى ئەنجومەنى وەزيران دەتوانى لەگەل ھاوتا فيدراليە کەى ھاوئاھەنگى بکات بۆ گونجاندى رپ و شوينە فيدراليەکان و رپ و شوينەکانى ھەريى كوردستان)، بەراستيش ئيمە لەسەرەتاي ئەم خولەو ئيتيفاقمان لەسەر ئەو کرد ئيمە بونيهى تەشريعى خۆمان ھەبى، دەستەى گشتى گومرگەکانى عيراق و دەستەى گشتى گومرگەکانى ھەريى كوردستان لە ناو ئەو قانونە صەلاحية تيان پيڊراو پیکەو ھاوئاھەنگى بکەن، بەلام کە ئەو لە پرۆتۆكۆلە کە ئيقرارى ئەو بەکات تۆ خۆت صەلاحية تە ھەبى و ئەشلى کاميان توندتر بوو ئەو جيبەجى دەکەين، ئەي ئيمە بۆ بە خۆمانى بە رەوا نەبينىن؟ لەبەر ئەو ئيمە تەقديرى زۆرمان بۆ بەرپز وەزيرى پيشەسازى و بەرپز وەزيرە تايبەتمەندەکان ھەيە، ئيمە دوانوو سراو کە بۆمان ھاتوو نووسراوى ئەنجومەنى وەزيرانە بۆتان دەخوينمەو دەلى (ئاماژە بە نووسراوتان ژمارە ئەوئەندە...) تەبەن ئەو نووسراو ھەمان دەمیک بوو ئيمە کردبوو لە (۲۰۲۰/۱۰/۷) سەبارەت بە پيشنيزايى ياساي پاراستنى بەرھەمە خۆماليەکان لە ھەريى كوردستان، دواي ديراسەت کردنى لەلايەن ليژنەى ياسايى ئەنجومەنى وەزيرانى ھەريى كوردستان ليژنە برپارى دا پشستگيرى بکات لە پا و بۆچوونى ھەر يەك لە وەزارەتى کشتوكال و سەرچاوەکانى ئاو و وەزارەتى بازرگانى و پيشەسازى کە لە کاتى ئامادەبوونيان لە ليژنەى تايبەتمەند لە پەرلەمانى کوردستان خستيانەر وو، ئەمەش لەبەرچاو دەگيريت کە بۆ جيبەجى کردنى ياساکە و دەرکردنى رپنمايى ھاوئاھەنگى لە ئيوان ھەردوو وەزارەت دا بکرى، لەبەر ئەو ئيمە لەسەر پرۆسەى خۆمان بەردەوام دەبين، کاک سەرکۆ دەرفەت دەدەم بيگومان، دەرفەت دەدەم بەرپز سەرۆكى ليژنەى ياسايى قسەمان بۆ بکات سەبارەت بە ھەردوو ماددەى (۱۱۰) و ماددەى (۱۱۴) لە دەستوورى عيراق.

بەرپز بزار خالد عبدالله:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سو پاس بۇ جە نابت.

حەز دە کە م مە جال بۇ لیژنە یاساییش ھە بئ ھە ندی بابە تی گرن گ ھە یە، ھە ندی تیبینی گرن گ ھە یە، پێویستە لێرە باس بکە م، چونکە ھە ست دە کە یین لە پێش جە ل سە ش گومان و رە ئیە ک ھە یە لە ناو ئە ندامانی پەرلە مان دا کە کێشە ی دە ستووری و قانونی تێ دا یە، لە بەر ئە وە داوا دە کە م ئە گەر سئ، چوار، پێنج دە قە ش بئ مە جالمان پئ بدە ن.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

فەر موو.

بەرپز بزار خالد عبدالله:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

جاری بیدایەت سە بارەت بە م پێش نیازە یاسایە کە گوا یە نادە ستوورییە و دژی دە ستووری عیراقە. وە کۆ سەرۆکی لیژنە یاسایی پەرلە مان بە ناوی تە واوی ئە ندامان و راپۆژکارانی لیژنە بە جە نابتان رادە گە یە نین ئە م راپە ھیچ بئە مایە کی دە ستووری و یاسایی نییە، لیژنە کە مان ئە و بەر پرسیاریتی یە لە ئە ستۆ دە گری وە کۆ لیژنە ی تاییە تمە ندلە بواری یاسایی دا، ھە رو ھا ئە گەر ئە و پێش نیازە یاسایە نا دە ستووری بوایە ئی مە لە کاتی ئامادە کردنی راپۆرتی لیژنە کە مان و دیراسە ت کردنی ھەر پێش نیازە یاسایە کە بە پێی ئە و ئە رک و دە سە لاتانە ی کە ماددە (۷۹) و (۸۵) لە پە یرە وی ناو خۆ ی پەرلە مان پێمان درا وە بێ گومان داوامان دە کرد کە ئە م پێش نیازە یاسایە رە ت بکری تە وە، ئە سلە ن خوی ندنە وە ی یە کە مێشی بۆ نە کری ت، بۆ یە خوی ندنە وە ی یە کە م بۆ ئامادە کردنی راپۆرتی ھە ردوو لیژنە ی تاییە تمە ند بۆ خوی ندنە وە ی دوو م سە بارەت بە م پێش نیازە یاسایە بە لگە لە سەر ئە وە ی کە ئە م پێش نیازە یاسایە دروست و تە ندروستە لە رووی دە ستووری و یاسایی، بۆ یە ھە ندیک لە تیبینی یە کان لێرە دە خە مەر وو:

۱- بە پێی ماددە (۷۹) و (۸۵) لە پە یرە وی ناو خۆ ی پەرلە مان ی کوردستان لیژنە ی یاسایی موختە صە لە راستاندنی پرۆژە و پێش نیازە یاساکان.

۲- ئە گەر بریار بێت ئە م پێش نیازە یاسایە پێویست نییە چونکە دە سە لاتی ئیتی حادی حە صری یە بە پێی ماددە ی (۱۱۰) دە ستووری عیراق، ئە وە پێویست بە ئینفازیش ناکات، چونکە دە سە لاتە حە صریە کان راستە و خۆ لە ھە ریم و پارێزگا کان جێبە جێ دە کری ت.

۳- ئە و قانونانە ی لە چوار چۆ وە ی دە سە لاتە حە صریە کان بە گشتی دە ر دە چن ھە رگیز نابێ بێنە ھۆ کاریک بۆ زیان گە یاندن بە ئابووری و بازرگانی ھە ریم یان ھەر پارێزگایە ک، بە لکە دە بئ ھاوکار و ھە ما ھە نگ و موساعید بن.

۴- ئابووری و دارایی لە دە ولە تی فیدرالی بە گشتی و لە وانە ش عیراق تە کامولی یە واتا تە واو کاری یە، ئە وە ی کە پێویست بێت حکومە تی ئیتی حادی ھاوکاری ھە ریم و پارێزگا کان دە کات بۆ گە شە پێدان و سوودو ەرگرتن بە باشتترین شیو ە لە توانای ئابووری و دارایی بازرگانی و ھە ریمە کان و پارێزگا کان تا داھات زیاد ببێت و ھە نار دە لە جیاتی ھاوردە زیاد بێت، بۆ یە

حکومه تی ئیتیحادی کارێک ناکات زیان بگهیه نیت به هاو نیشتمانه کانی خو یان هر هر هه ریمیک به پێچه وانه شه وه.

5- ده بی حکومه تی ئیتیحادی ئاگادار بی له و رپکارانه ی هه ریم یان پارێزگایه ک بو حیمایه کردنی به ره مه می ناو خو ی ده گرێته بهر ئه مه ش به هه ماهه نگی ده بی و ئه م یاسایه ئه م مروونه ته ی تێدایه که ئه م ئامانجه که ئامانجی هه ردوو حکومه ت دینیتنه دی وه ک له ماده ی سه ره کیه کانی یان پێشنیازه یاسادا هاتوو ه.

6- له و پرسانه ی په یوه ندی به لایه نی ئابووری و دارایی و ته نمیه هه یه ته فسیری ئابووری و دارایی ته نانه ت سیاسه تی ئیجابی بو ده قه کان ده کات، له رووی عه مه لیشه وه له ماوه ی پابردوو حکومه تی هه ریم و حکومه تی ئیتیحادی به م ئاراسته یان کاری کردوو ه.

7- موماره سه کردن و جیه جی کردنی ئه م یاسایه هاوکار و پشتیوان ده بی بو ستراتیجیه ت و سیاسه تی ئابووری و بازرگانی ئیتیحادی نه ک بوونی نیزع و مونا زه عه.

ئه خیر تیبینیم ئه وه یه ئه گه ر ئیستیناد یان پشت به ستن له سه ر تیبینییه کانی وه زاره ت بکه ین، ئه گه ر وابی به رپز سه روکی په رله مان کیشه له پێشتر که واته رویداوه به لام حه تمه ن ئیمه له گه ل ئه وه ین هیچ کیشه یه ک نییه ئه گه ر وابی، یاسایه کمان هه یه یاسای ژماره (4) ی سالی (2008) ماده ی (2) برگی (پینجه م و حه وته م) که واته ئه وه ش نابی، ئه وه ش له ده سه لاتی ده که وینه چوارچووه ی ماده ی (110) له ده ستووری عیراق و ده سه لاته حه صریه کانی، یاسایه کی تر یاسای ژماره (6) ی سالی 2010 یاسای وه زاره تی کشتوکال و سه رچاو ه کانی ئاو له هه ریمی کوردستان، له ویش دا ماده (2) (برگی حه وته م و برگی نۆزده م)، یاسایه کی تر یاسای ژماره (10) ی سالی 2010 یاسای وه زاره تی بازرگانی و پیشه سازی هه ریمی کوردستان دیسان له ماده (2) باسی سیاسه تی تیجاری ده کات که وا وه زاره ت خو ی پپی موخته سه و پپی هه لده ستیت ئه وه ش له زیمنی ماده ی (110) ی ده ستووری عیراق دا به وازحی هاتوو ه، ماده (3) دیسان هه ر له م یاسایه برگی یه که م، برگی دوا زده یه م، برگی سیزده یه م برگی پا زده یه م، جگه له وه ی ئه و قه راره ی جه نابت پێشتر با ست کرد قه راری ره قه م (13) ی مه جلیسی وزه را، له بهر ئه وه ئیمه وه کو لیژنه ی یاسای دلنیا یی ده ده ین هیچ کیشه یه کی یاسای نییه، موخته مه له له رووی سیاسه تی ته نفیزی ئه م یاسایه بو هه ردوو وه زاره تی مه عنی یان (3) وه زاره تی مه عنی بی ئه گه ر له هه ریم، له گه ل وه زاره ته کانی حکومه تی ئیتیحادی موخته مه له پپیوستی به هه ماهه نگیه کی زور جدی و ده قیق بکات، ئه وه ش له م پێشنیازه یاسایه و ابزانم حه وت ماده باسی ئه و هه ماهه نگیه ی کردیه، ئه م پێشنیازه یاسایه به پێچه وانه وه له گه ل سیاسه تی ئه م قانوونه یان سیاسه تی ته نفیزی حکومه تی ئیتیحادی ناکات، هیچ پێچه وانه و مخالفه دروست ناکات، زور سو پاس.

به رپز د. رپواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:

سو پاس، کاک (سه رکۆ)، فه رموو.

به رپز سه رکۆ ازاد حسین:

به رپز سه روکی په رله مان.

ئیمه له لیژنه ی پیشه سازی و بازرگانی که لیژنه ی تایبه ته مند بووین بو ئاماده کردنی راپورت له سه ر ئه م یاسایه، ئه م پێشنیازی یاسایه، پیشوو تر به راستی ئه م لیژنه یه زور به پیشه بیانه

كاريان له سەر ئەم پرۆژە ياسايە كرد، سەرەتا تەنھا كارمان لە سەر ئەو كرد كه ئەم ياسايە ئىنفاسى ياسايى ئىتتىحادى بىت، دواتر كار لە سەر ئەو كرا بۆ ئەوئى تەعاروز نەبىت لەگەل ياساكانى ئىتتىحادى، لەگەل بۆچوونى وەزارەتى پىشەسازى و بازرگانى، وەزارەتى كشتوكالمان وەرگرت، سوود لە پىسپۆرى راوئىژكارەكانى لىژنەمان وەرگرت كه زۆر ماندوو بوون لەگەلماندا، دواتر حكومەت ماوئىيەكى زۆر وەلاممانى داوئە دواتر راگىرا، ئەمە بووئە هۆئى ئەوئى كه حكومەت لە ناردنى بۆچونەكانىا تاخىربىت، دواى ئەوئى كه لىژنە لەگەل بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان، دەستەئى سەرۆكايەتى كارمان بۆ ئەوئە كرد، هەرئىمى كوردستان خۆئى ياسايەكى خۆمالى بۆ بەرھەمى خۆمالى هەبىت، بەراستى ئەمە كارئىكى ماندوكەرانى لىژنەئى پىشەسازى بوو، پىشەبىيانە بەرپىز سەرۆكى لىژنەئەش بەھەمان شىوئە كارى جدى كرد لە سەر ئەوئى كه ئەمە بتوانىن بىينە خاوەنى ئەم ياسايە، زىاد لە حەوت جار بۆچوونى حكومەتى هەرئىمىش وەرگىراوئە، بە نوسراو، بە بانگكردنى بۆ لىژنەكە، بۆئى ئىمە زۆرىنەئى ئەندامانى لىژنە ئەوانەئى كه ئامادەبوونە، چونكە بەراستى بە كارئىكى پىشەبىيانە كارمان لە سەر ئەمە كردووئە، نەك ئەوئى كه لايەنى سىياسى يان تەوئەجوئى سىياسى داخلى كارى لىژنەكەمان بكەين، بۆئى بە برىواى ئىمە تەواوئى لىژنەكە ئەگەر هەئىيە بۆ نمونە لە سەر خالەكانى هەندىك ماددە ئەبىت هەندىك جىاوازىمان هەبىت، بەلام بە تەواوئەئى ئىمە پىشتىوانى ئەوئە دەكەين كه ئەم پرۆژە ياسايەئى كه ئەمروئە خوئىندنەوئى بۆ ئەكرىت تىبەرئىت و خوئىندنەوئى بۆ بكرئىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رىواز فائق حسىن/سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، نوقتەئى نىزامىت هەئىيە كاك (كاروان)؟ فەرموو.

بەرپىز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم پرۆژە ياسايە جەدەلئىكى زۆرى هەلگرت، ئىمە مەبەستمانە كه ئەو پرۆژە ياسايە دوا ئامانج بپىكى، يەكەمىنيان حىمايەئى مەنتوجاتى محلى بكات لە هەرئىمى كوردستان، خالى دووئەمىشيان خزمەتكردى هاوئالتىانى هەرئىمى كوردستان و ئىقتصادەكەئى بىت، ئەگەر لايدا لەم دوو ئامانجە رەنگە ئامانجەكە نەبپىكىن و ئەمەش خالى سەرەكئىيە، مەبەست لەوئى كه ئىمە ياساى خۆمالىمان هەبىت سەد لە سەد ئىمە پىشتىوانى ئەوئەين، چونكە دەستوور رىگەئى پىداوئىن ئىمە ياساى خۆمالىمان هەبىت، ئەم ياسايانەئى كه لە پەرلەمانى كوردستان دەرچووئىراون بەرئەبناى دەستوورى عىراقى بوون، چونكە دەستوور رىگەئى بە ئىمە داوئە وەكو هەرئىمىكى فىدرالى لە چوارچىوئەئى عىراقدا ياساى خۆمان هەبىت، بەلام نامانەوئىت پرۆژەكە بە هىچ شىوئەئىيەك بچىتە خزمەتى چەند بازرگانئىكى چاوچنۆك وە پىچەوانەئى خواستى هاوئالتىانى هەرئىمى كوردستان، پىچەوانەئى پاراستنى مەنتوجاتى مەحەلى بئى لە هەرئىمى كوردستان، ئەگەر ئەمە نەبپىكى پىم وائە بەراستى قورسايى ياساكە لەدەست دەدەين، چونكە ئەم ياسايە، ئەم پرۆژە ياسايە بە ئەندازەئى پرۆژە ياسا زۆر گرئىنگەكان لە هەرئىمى كوردستان قورسايى هەئىيە، پىوئىستى بەوئە هەئىيە بەراستى لايەنى كەم ئەگەر راپۆرتى لىژنەئەش نەبوو ئىمە تىبىنەكانمان بە هەند وەرئىگرن، چونكە بەراستى دىراسەئىكى زۆر وردمان كردووئە، ناىبىت پرۆژە ياساكە لەم دوو ئامانجە

سەرەكیەكە لابدات، خاصەتەن پاراستن بۇ خزمەتكردى ھاۋلاتیانى ھەرئىمى كوردستان، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېۋاز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

ئىمە رېگە بە ھەموو ئەندامانى پەرلەمان دەدەين بۇ دەۋلەتمەندكردى پرۆژەكە، دلنيا بن لىژنەى تايبەتمەندىش زياتر، چونكە تايبەتمەندى خۇيانە، زانيارى زياتريان ھەيە، دەرفەتيان دەدەين، ئەگەر جارى يەكەم بەدلى خۇيان راپۇرتەكەيان نەنوسيوە ئىستا ئەتوانن ئىزافاتيان ھەبىت، با دەست بە بابەتەكەمان بکەين، كاك (ديارى)، نوقتەى نيزامىيە؟ فەرموو.

بەرپز ديارى انور حمە رحيم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەر بەپپى ماددەى (۵۶) لە پەپرەوى ناوخوى پەرلەمانى كوردستان...

بەرپز د. رېۋاز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

ئى ماددەى (۵۶) ئەو ماددەيەيە كە دەرفەتتان نەدا بەپپى پەپرەو قسە بکەن، بەس ئەبى ئاماژە بە ماددەيەك بکەى كە ئىمە ئىشى نا پەپرەويەمان كرددوو.

بەرپز ديارى انور حمە رحيم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دكتورە نا عەفوم بکە، ھەر لە سەرەتاي ئەم خولەو ھە باورپكە يەكەمجارمە من، برپون سەيرى پرۆتۆكۆل بکەن باوەر بکە يەكەم جارمە بەپپى ماددەى (۵۶) قسە بکەم، ئەويش...

بەرپز د. رېۋاز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

تۆش و ھەر كەسپكى تریش ماددەى (۵۶) دەرفەتت ئەدا ئىحاله بى بۇ ماددەيەكى تر.

بەرپز ديارى انور حمە رحيم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سوپاس دكتورە گيان.

بەرپز د. رېۋاز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

نا مەيلى (۵۶) مافەكەيە، ئەبى بلىي ئيوە ئەو ماددەيەتان شكاندوو، بۇ نمونە ماددەى بىست تان شكاند، ھەر كەس قسەى كرىپىت پەپرەوى بوو، ئىتر وتوومە يەلە با برپوا، ماددەى (۵۶) ئەوويە كە دەرفەتەكە ئەدا، ئەبى تۆ ئىحاله مان بکەى بۇ ئەو ماددەيەى كە ئىمە شكاندوو مانە، كاك دكتور ناوئىشان بخوئىنەو، ئەندامانى بەرپزى پەرلەمان، چەند كەس لەگەل ئەوويە دواخرى مناقەشە؟ چەند كەس لەگەل ئەوويە بەردەوام بىن؟ فەرموو بەرپز سەرۆكى لىژنەى ياساى بەردەوام بە، بەرپزان چەند كەس لەگەل ئەوويە دواخرى؟ مناقەشە نەكرى ئەم قانونە، (۱۲) كەس، چەند كەس لەگەل ئەوويە بەردەوام بىن؟ (۳۵) كەس لەگەل ئەوويە بەردەوام بىن، چەند كەس لەگەل ئەوويە راپۇرتەكە بکەينە بنەماى مناقەشە؟ (۴۴) كەس لەگەل، چەند كەس دژە؟ كاك (د.بزار) فەرموو.

بەرپز بزار خالد عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ناوئىشانى پىشنيازەكە بەم شيوەيەى خوارەويە:

پېشنیازی یاسای پاراستنی بهرهمه خوّمالییہکان له هریمی کوردستان-عیراق.

بهريز د. ريواز فائق حسين / سهروکی په رله مان:

هر ئه ندامیکی بهرپزی په رله مان ده په وئ قسه له سهر ناو نیشانه که بکات، کاک (مهم)، فهرموو.

بهريز مهم برهان محمد قانع:

بهريز سهروکی په رله مان.

ئامانجی ئه م یاسایه په ره پیدانی بهرهمه خوّمالییہکانه من پېشنیاز ئه که م له جیاتی پاراستن

بکریت به په ره پیدانی بهرهمه خوّمالییہکان، زور سوپاس.

بهريز د. ريواز فائق حسين / سهروکی په رله مان:

زور سوپاس، نا ئامانجه که ی پاراستنی بهرهمه خوّمالییہکانه، ئیمه یاسامان هه به بۆ په ره پیدان

ژماره (۴) ی سالی (۲۰۰۸) ئه مه پاراستنیه تی له هاتنی به لیشاوی بهرهمی دهره کی بۆ ناو هریمی

کوردستان که داوچار ئه بیته هوئی په کخستنی کارگه کان له هریمی کوردستان، ئه وهی ئه بیینین

به هه زاران سندوق ته ماته خه لک له رقا ئه یخاته سهر جاده، فهرموون ماده دی (۱).

بهريز خدیجه عمر طه:

بهريز سهروکی په رله مان.

ماده دی (۱):

بۆ مه بهستی حوکه مانی ئه م یاسایه ئه م زاراهه و دهسته اوژانه ی خواره وه ماناکانی

به رامبهریان ده گه یین:

یه که م: هریم: هریمی کوردستان-عیراق.

دووه م: ئه نجومه نی وه زیران: ئه نجومه نی وه زیرانی هریم.

سییه م: وه زارته: وه زارته ی بازرگانی و پیشه سازی هریم.

چواره م: وه زیر: وه زیری بازرگانی و پیشه سازی هریم.

پینجه م: بهرپوه به رایه تی گشتی: بهرپوه به رایه تی گشتی پلان دانان و به دوا داچوون له وه زارته.

شه شه م: بهرهمه خوّمالییہکان: کالای کشتو کالی یان پیشه سازی بهرهم هیئراو له ناو خوی

هریم و عیراق.

حه وته م: بهرهمی لیکچوو (المشابه): بهرهمی خوّمالی هاوشپوهی بهرهمی هاوردده کراو له

هه موو روویکه وه یان لیکچوو به راده یه کی زور له رووی خه سلته یان به کاره یینانه وه.

هه شته م: بهرهمی رکابه ر (المنافس): ئه و بهرهمه خوّمالییہیه که له به کاره ییناندا کیپرکیی

بهرهمی هاوردده کراو ده کات ئه گهر هاوشپوهشی نه بیت.

نویه م: بهرهم هیئنه ناو خوییه کان: ئه و بهرهم هیئنه رانه ن که ریژه ی زورینه ی بهرهمی

هاوشپوه یان رکابه ر بهرهم ده یینن به مهرچیک بهرهمی نوقمکار یان پالپشتیکراو هاوردده

نه که ن.

دهیه م: نوقم کردن: هاوردده کردنی بهرهمیک بۆ هریم به نرخیکی که متر له به های ئاسایی خوی

له بازاری ولاتی هه نارده کار.

یازدهیه م: پالپشتیکردن: ئه و به شدارییه داراییه که دهوله تی سه رچاوه (المنشأ) یان هه نارده کار

یان هه دامه زراوه یکی که رتی گشتی له و دهوله ته به راسته وخو یان ناراسته وخو پیشکه شی

دەكات، دەبىتتە مايەى سوودمەندبوونى بەرھەم ھېن يان ئەو كەسانەى بەرھەمەكە دەگوازنەو ھە يان دەيفرۇشن يان ھەناردەى دەكەن.

دواز دەيەم: زيادكردنى بى پاساوى ھاوردە: زيادە ھاوردەكردنى بەرھەمە بۇ ھەرېم بەشپوھى رەھا يان رېژەيى ئەگەر نوقوم كار يان پالپشتىكراوېش نەبىت، بەجۇرېك تا بېتتە ھۆكارى زيان گەياندن راستەوخۇ يان مەترسى زيان گەياندن لەسەر ئەو دامەزراو ھۆماليانەى كە بەرھەمى ھاوشپوھ و ركابەر بەرھەم دەھېن.

سېزدەيەم: زيان: ئەو زيانانەن كە روويان داوھ يان مەترسى روودانيان ھەيە دەبنە ھۆى ئاستەنگ دروستكردن لەبەردەم كەرتى پېشەسازى يان كشتوكالى ھۆمالي بەھۆى نوقم كردن يان پالپشتى كردن يان زيادكردنى بى پاساوى ھاوردە.

چواردەيەم: پيادەكارى زيانبەخشان: نوقم كردن يان پالپشتىكردن يان زيادكردنى بى پاساوى ھاوردەيە.

پازدەيەم: نرخى ئاسايى: برىتتېيە لەو نرخەى كە بەرھەمە ھاوردەدەكراوھەكى پى دەخرېتە بەردەم بەكاربەر لە خودى ولاتى ھاوردەلېكراو.

شازدەيەم: پەراوېزى نوقم كردن: جياوازى نېوان نرخى ئاسايى بەرھەمى ھاوردەكراو نرخى ھەناردەكردنەتى.

ھەقدەيەم: لېكۆلېنەوھ: ئەو وردىنى و بەداوداچوونەيە كە بەرپوھبەرايەتى گشتى بۇ دلتيابوون لە راستى و دروستى بەلگەنامە و زانيارىيە پېشكەشكراوھەكان روودانى پيادەكارى زيان بەخش زيانە لېكەوتەكانى بوونى پەيوەندى ھۆكارى لە نېوانياندا ئەنجامى دەدات.

ھەژدەيەم: رېكارى خېرا: ئەو رېكارانەن كە بەشپوھىكى كاتى تا يەكلايى كردنەوھى دۆسيەى لېكۆلېنەوھ بۇ راگرتن يان كەمكردنەوھى كارىگەرى پيادەكارى زيانبەخش لەسەر بەرھەمى ھۆمالي بابەتى لېكۆلېنەوھ پيادە دەكرېن.

نۆزدەيەم: رى و شوينى كۆتايى: ئەو رى و شوينانەن كە دواى كۆتايى ھاتنى لېكۆلېنەوھەكان و سەلماندى پيادەكارى زيان بەخش و زيانە لېكەوتەكانى و پەيوەندى ھۆكارى لە نېوانياندا بە برپارى وەزىر بۇ پاراستنى بەرھەمى ھۆمالي دەگېرېنە بەر.

بەرپىز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمان دەيەوېت لەسەر ماددەى پېناسەكان ماددەى (۱) قسە بكا با ناوى خۆى بنوسى، لېژنەى تايبەتمەند دەلېن لەبەر ئەوھى ئېمە زۆر دەمىكە ئەو راپۆرتەمان نوسيوھ ئىزافاتى زۆر خراوھتە سەرى تېبىنيان ھەيە، قەى چى ئەكا ئەگەر ئەتوانن دەولەمەندى كەن، شتېك كە لەناو راپۆرتەكەياندا نەيان نوسىبېت لە كاتى خۆى لەسەر ئەو ئىزافاتانە با قسە بكەن، چونكە زۆر پېناسەى ئىزافە كراوھ، كاك (بەلېن)، كاك (كاروان)، كاك (رزگار عيسى)، كاك (شېخ ظاھر)، (حسىبە) خان، كاك (لقمان)، كاك (سەركۆ)، كاك (بەختيار)، (ئاشنا) خان، (خدىجە) خان، كاك (حاجى سفين)، (د. رېبوار)، كاك (زياد)، (سەرچنار) خان، (د. اسماعيل)، (نجات) خان، كاك (شېخ ظاھر)، فەرموو.

بەرپز ظاهر محمد علی حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خۆی گەورە، من چەند تەبیینەکم ھەبە لەسەر پیناسەى ئەو زاراوانە، شەشەم باس لەو ھەکات بەرھەمە خۆمالییەکان کالای کشتوکالی یان پيشەسازی بەرھەم ھینراو لەناوخۆی ھەرپم و عیراق، پيشنیاز دەکەم بکریتە (بەرھەمە خۆمالییەکان کالای پيشەسازی کشتوکالی بەھەردوو جۆری رووھکی و ھەیوانی کە لە ھەرپم و عیراق بەرھەم ھینرئ)، خالیکی تریان پيشنیاز دەکەم نۆیەم بکریتە دەبەم وە دەبەم بکریتە نۆیەم، چونکە لە نۆیەم ھاتوو بەرھەم ھینە ناوخۆییەکان ئەو بەرھەم ھینانەن کە ریزەى زۆرینەى بەرھەمە ھاوشیۆھى رکابەر بەرھەم دەھینن بە مەرچیک بەرھەمى نوقم کار یان پالپشتیکراو ھاوردە بکەن، کەواتە ئەوھى باسى نوقم کردن دەکا، وشەى نوقم کردنیش بکریتە (نغرۆکردن) واتا جیگیان بگۆردئ، لەبەر ئەوھى پیناسەکە روون بێت، پيشى ئەوھى لە بابەتیکی دیکە باس بکریت پیناسەى نوقمکردن بکریت، خالیکی تریش پالپشتیکردن من پيشنیاز دەکەم بەم شیۆھ لیبکری (ئەو سوودە داراییەى کە ولاتی بەرھەم ھین یان ھەناردەکار دەیدات بەشیۆھىکی راستەوخۆ یان ناراستەوخۆ بە ھەر ھۆکاریک کە دەبیتە پالپشتى بۆ زیادکردنى داھات یان نرخ یان ھەردووکیان بەیەکەوھ کە دەبیتە سوود گەیاندن بە بەرھەم ھین یان تاکەکان کە کارى بەرھەم ھینان یان فرۆشتن یان ھەناردەکردنى ئەنجام دەدەن)، دوازدەبەم زیادکردنى بئ پاساوى ھاوردە بکریتە (زیادە ھاوردەکردنى بئ پاساوى) چونکە زیاد کردن بە موزایەدە زیاتر لە موزایەدە بەکاردیت، سیزدەم زیان ئەو زیانانە کە روویانداوھ یان مەترسى روودانیان ھەبە، پيشنیاز دەکەم ئەگەرى روودانیان ھەبە ئەک مەترسى، پازدەبەم نرخى ئاسایى بریتییە لەو نرخەى کە بەرھەمى ھاوردەکراوھکەى پئ دەخریتە بەر دەم بەکاربەر لە خوودى ولاتی ھاوردەلێکراو، ولاتی ھاوردەکار ئەک ھاوردە لیکراو...

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

مەبەستمان ئەو ولاتەبە کە لپی ھاوردە دەکری، بۆ نمونە ئەو پەرداخە خۆی لە ئەصلاً باى دۆلاریکە بەلام لە ولاتەکەى خۆیان بە دۆلار ئەیفروشن کە ئەینیرن بۆ ئیمە بۆ نەوت سەنت ئەماندەنى بۆ ئەوھى معاملی ئیمە فەشەل بینی، ئەو تەواوھ.

بەرپز ظاهر محمد علی حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ھەژدەبەم ریکارى خیرا ئەو ریکارانەبە کە بەشیۆھى کاتى یان یەکلایکردنەوھى دۆسیەى لیکۆلینەو بۆ راگرتن یان کەمکردنەوھى کاریگەرى پیادەکارى زیانەخەش، بەراستى ئەو وشەى پیادەکارى زیان بەخەش تۆزەک ئەوھەبە بکریتە (چالاکى زیان بەخەش)...

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سەیر کە لە قانوننەکە پپی دەگوتری (الممارسات الضارة) خۆزگە لە کوردیدا شتیک ھەبئ، نەمان ئەزانى چى لیبکەین.

بەرپز ظاهر محمد علی حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من به دوای وشه که پیدا گه رام یه کیک له مانایه کانی ئەو پیاده کاری زیان به خوش به چالاکیش دی، چالاکی زیان به خوش، سوپاس.

بەرپز د. ریواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس قسه ی زۆر باشت کرد، کاک (کاروان)، فرموو.

بەرپز کاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

مادده ی یه که م من چەند تیبینیە کم هه یه له سەر برپه کانی، برپه گی سپیە م کاتی که باس له وه ده کری و ه زاره تی بازرگانی و پیشه سازی وه کو جه نابیش ت فرمووت فعلەن ئەوه په یوه ست به بازرگانی کردنه به شپوه یکی گشتی، به لام له بهر ئەوه ی (۳۰٪) پرۆژه یاساکه له رووی ته فعلی کردنه وه له ناو خۆی هه ری می کوردستان په یوه ست به وه زاره تی کشتوکال کاتی ئەوه یه لیره ش ئاماژه به وه بکه ین که وه زاره تی کشتوکالی ش به هاوبه شی به شیک بی لی، چونکه له ئیجرائاتی مادده کانی تر له ناوه خنی یاساکه دا به وازحی ئاماژه به ده سه لاتە کانی وه زاره تی کشتوکال کراوه، ئەمه وا ده کات که مادده ی چواره میش به هه مان شپوه وه زیری کشتوکالی بو ئیزافه بکری، برپه گی پینجه م هه ر له مادده ی یه که م کاتی که باس له بهرپوه به ری گشتی ده کری سه یره ده سه لاتیکی وا گه وره بدریت به بهرپوه به ریکی گشتی له وه زاره تیک که سه لاحیه تی ئەو هه موو جولاندن و ئەم بابە ته گرینگه ی هه بی ت، بۆیه من پێشنیاز ئەکه م وه ک ئەنجومه نیک بی ت، چونکه له ناو خۆش باس له وه کراوه که وه زاره تی کشتوکال ده وری هه یه، هه ندیک جار ئەنجومه نی وه زیران ده وری هه یه، هه ندیک جار ییش وه زاره تی بازرگانی، برپه گی حه وته م له گه ل برپه گی هه شته م باس له بهر هه می موشابیه و بهر هه می منافس ده کری واتا رکابه ر و بهر هه می لیکچوو به م شپوه له بهر ئەوه ی که له ناو اخنی یاساکه دا ته عریفه کان بو ئەوه ن که ئیمه یاساکه ی پین بناسین، له ناوه خنی یاساکه دا به وازحی هه ردووکیان له یه ک جومله دا هاتوون، بۆچی لیره نایکه ین به یه ک ته عریفات، بیکه ین به بهر هه می رکابه ر، بهر هه می لیکچوو، واتا بهر هه می هاوشپوه ش، ده توانین به م شپوه ی لیکه ین ئەو بهر هه مه خۆمالییه ی که له به کاره پینان کپرکی و هاوشپوه ی بهر هه می هاورده کراو نه بی ت، ده توانین ئەمه ئیزافه بکه ین و کیشه مان بو دروست ناکات له رووی قانونی شه وه، برپه گی سیانزه یه م کاتی که باس له زیان ده کات ده لی که رتی پیشه سازی و کشتوکالی زائیده ن بازرگانیش چونکه له ئەساسدا ئەمه کپرکییه کی بازرگانی گه وره ش دروست ده کات، زیانیش ده گه ینی له راستیدا ئەگه ر باسی نه که ین، چونکه ئەگه ر دوایی بچینه ورده کاریه که یه وه به روونی ده رده که وئ مه به ستیمان له چیه، دووباره له برپه گی حه قده یه م لیکۆلینه وه ناکریت به راستی بدریت به بهرپوه به ریکی گشتی چونکه ئەم پرۆژه یاسایه ده یه ینی که لای ئەنجومه نیکی بالا بی ت یان ئەنجومه نی وه زیران خۆی بی ت یان ئەوه تا ئەنجومه نیکی هاوبه ش بی ت له به ینی وه زاره تی کشتوکال و وه زاره تی بازرگانی، به لام به راستی ناکریت لای یه ک بهرپوه بهر بی ت، برپه گی هه ژده یه م ریکاری خیرا ئەم ریکاری خیرایه لیره زیاده ئەم ته عریفاته چونکه له ناوه رۆکی پرۆژه یاساکه له چهن دین مادده به دووباره ئاماژه به وه کراوه که

رېكاره كان به خپرايى به لى جېبه جى ده كړېن به لام به گشتى رېكاره كان دياريكراوه كه چوڼ ده چنه بواري جېبه جېكردنه وه، بويه پيوست ناكات لپره رېكارى خپرا ته عريف بكه ين، ئيمه له مادده شه شدا هه مانه له مادده تردا هه مانه به وازحى كه وه زيرى بازرگانى هم سه لآحيه ته ي پېدراوه، سه روكى حكومت هه ده سه لآته ي پېدراوه، هه نجومه نى وه زيران ده سه لآتى پېدراوه، وه زيرى كشتوكال و وه زيرى دارايى به يه كه وه له هه نديك شوين سه لآحيه تيان پېدراوه، بويه ناكري رېكارى خپرا ته عريف بكرى له كاتيكدا كه پيوست نيه، رېكاره خپراكان هه كاته پيوستن كه خويان له ليزنه كه دا ئماژه ي پېبكه ن و خويان برپارى له باره يه وه بدن، زور سوپاس.

به ريز د. رېواز فائق حسين / سه روكى په رله مان:

زور سوپاس، فرموو.

به ريز هيفيدار احمد سلمان:

به ريز سه روكى په رله مان.

ئيمه له هه ريمى كوردستان هه نجومه نى هه كاديميائى كورديمان هه يه، هه هه موو ماموستايانه ي زانكو مان هه يه له بواري كوردى دكتوراي هه يه هه توانين وه كو په رله مان ئيستيفاده يان لېبكه ين، زور سوپاس.

به ريز د. رېواز فائق حسين / سه روكى په رله مان:

زور سوپاس، ئيمه بيرمان له وه كوردبووه هه رله سه ره تاوه كه هاتين، به نوسراويكى ره سمى داوامان له هه كاديميا كرد، هه موو هه موسته لآحاهه قانونى، سياسى، كارگيريانه ي كه له لاي هه وان يه كلايى بوته وه بو مانى بنيرن، بو يان نارووين، به لام به راستى هه چيكي له مانه تپدا نيه، هه مه يه ك، دوو پرؤسه يكي تر ئيمه له په رله مان به رپوه ده به ين، زياتر له دوو ماموسامان هه يه كه پرؤفيسورن هه م بابه تانه يان بو ده نيرين، هه م پرؤژانه يان بو ده نيرين به م شو هه يه بو مان ده نيرنه وه، گله ييه كانيشان هه وه به كه هه و وشانه له به رامبه را نيه، كوردييه كي به رامبه رى ده قيق نيه، سوپاسى كاك (مهم برهان) ده كه ين زور جار يارمه تيمان هه دا بو خو م بوى هه نيرم، زور جار زور هاوكاره له وه ي كه زور شتمان بو راست ده كاته وه، هه م مهوزوعه خو م مهوزوعى كورسه كه ليماته كانى قورسن له كورديدا نيه، ئيستا ئيمه ئيغراقمان به نوقكردن دانابوو، كاك (شيخ ظاهر) ده لى (نغرؤكردن)، له راستيدا ئيمه ده كه وينه نيوان دوو حاله ته وه نازانين كاميان ده قيق تره، ئيمه تاوانمان نيه كه زمانى كوردى له وشه ي قانونيا زور ده وه له مهنه نيه، هه گينا به راستى بيرمان له هه ردوو پرؤسه كه كوردبووه، هه م ئيعتيمادكردن له سه ر پسپوران هه م داواى هاوكارى له هه كاديميا، به لام ئيتر هه وه نده مان بو هاتووه، كاك (د. محى الدين)، فرموو.

به ريز محى الدين حسن يوسف:

به ريز سه روكى په رله مان.

من له مادده ي (۱) برگه ي شه ش به ره مه خو مالىيه كان كالاى كشتوكالى يان بيشه سازى به ره مه هينراو، به ره مه مى كشتوكالى رووه كيومان هه يه و ئاژه ليشمان هه يه، پيم وايه له ناو كه وانكه له به رامبه ر كالاى كشتوكالى بنوسرى (رووه كى - ئاژه لى)، له برگه ي ده يه م نوقمكردن هاوردنه كوردي به ره مه ميك بو هه ريم به نرخيكي كه متر له به هاى ئاسايى خو م له بازارى ولآتى هه نارده كراو،

ئەمن پېم وایە هەندیک ولات بەهۆی دابەزینی نرخى دراوه کانیان تیچووی بەرھەم ھینانە کانیان زۆر کەمتر بێت لەوەی کە لە ھەر پېم بەرھەم دەھینری بۆ ئەوەی بتوانین ھەندیک جار پارێزگاری لە بەرھەمی ناوخوای بکەن پېم وایە ئیستا دارشتنیکی وام لەبەر دەست نییە، مەسەلەن ئەگەر سەیر بکەن دراوی ئێرانی زۆر بەھاکی کەمترە لەوەی ئیستا لە کوردستان ھەبە، بۆیە ئەو بەرھەمانە بە نرخیکی زۆر کەمتر دینە ھەر پېمی کوردستان رەنگە ئەو بەرھەمە کوردستان لەرووی نرخەووە نەتوانی کێپرکی لەگەڵ ئەو بەرھەمە ھاوردەبە بکات، بۆیە پێویستە شتیک بدۆزینەووە بۆ ئەوەی بتوانین ھەم ھاوسەنگیەك، ھەم پارێزگاری لەو بەکەن، زۆر سوپاس،

بەرێز د. رێواز فائق حسین/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەلام مەسەلەى ئیغراق موستەلەحیکە تەعریفى بەو شکلهى ھەبە، ئیمە ناتوانین زۆر دەستکاری تەعریفە کە بکەین، بەلام نالیین تیچووی بەرھەم ھینان، ئەلین تیچووی عەرزکردنى لە بازاری ولاتە کە ئەمە یەك، دوو ئەگەر ئیمە بەو نەمانتوانی رێگری بکەین بەوەى سێیەم ئەتوانین رێگری بکەین یان بەوەى دوو دەتوانین بە پالپشتیکرن رێگری بکەین، بەو ھەش نەمانتوانی ئەتوانین بە ھاوردەکردنى یەعنى زیدە ھاوردەکردنى بى پاسا و رێگری بکەین، یەعنى مشکیلەمان لەگەڵ موستەلەحە کە ھەبە، ناتوانین ئیزافە یەك بخەینە سەرى لە کاتی کدا ھەموو کتیبى قانون و فقہ بەو شێوہیە تەعریفى دەکەن، قەى چى ئەکا ئەگەر توانیت لەو یەك دوو رۆژە شتیکت بۆ ئیزافە بوو سوپاسیشت دەکەین، کاک (رزگار عیسا)، فەرموو.

بەرێز رزگار عیسا سوار:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

برگەى حەفتەم بەرھەمی لیکچوو بەرھەمی خۆمالی ھاوشیوہ بەرھەمی ھاوردەکراو لە ھەموو روویکەوہ یان لیکچوو بەرادە یەكى زۆر، من تێبینیم لەسەر بەرادە یەكى زۆر، رادەكى دیار دەکاتن، پېم باشە بکریتن بە نەسبە (٦٠٪)، (٧٠٪) لە رووی خەسلەتەوہ یان بەکارھینان، بۆ ئەوەى دەقیق بیتن لەرووی یاسایەوہ، چونکە بەرادە یەكى زۆر ئەو رادە یە زۆرە یەعنى چۆن ئەتوو ھاوسەنگى دینی یان تەشخىصى دەکەى، زۆر سوپاس.

بەرێز د. رێواز فائق حسین/سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (حسیبە) خان، فەرموو.

بەرێز حسیبە سعید ابراھیم:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە پێشنیازە یاسای پاراستنى بەرھەمە خۆمالییەکان پێشنیازیکی باشە و لە رێگەى ئەم پێشنیازە یاسایەوہ دەتوانریت رێگری لە ھاوردەکردنى ئەو بەرھەمانە بکریت کە لە دەرەوہى ولات ھاوردە ھەر پېمی کوردستان دەکرین.

لەناوخواشدا ھەمانە، لە رێگەى بە یاساکردنى ئەم پێشنیازە یاسایە دەتوانریت ھەم لە رووی ماددى، ھەم لە رووی مەعنەوى پالپشتیکاری باشى بەرھەم ھینەران لە ھەر پېمی کوردستان بێت، ھەر بۆیە لە ماددەى یەكەم و لە زاراوہکان لەدوای ماددەى پینجەم بەر لەوہى بێینە سەر بەرھەمە خۆمالییەکان مادەم باس لە بەرھەمەکان کراوہ پێشنیاری ئەوہ ئەکەم کە ماددە یەك

بەرھەمەكان زىياد بىكرىت بەو شىۋەيە (بەرھەمەكان كۆي كالاى پىشەسازى و كشتوكالى بەدەر لە بەروبومى كشتوكالى كە لە كەرتى پىشەسازى لەناوخۆى ھەرىمدا بەرھەم دەھىنرىت).
دواتر بېينە سەر دابەشكىردنى جۆرەكانى بەروبومەكان، لە ماددى ھەوتەمىشدا بەرھەمى لىكچوو باشتىرە بىكرىتە (بەرھەمى ھاوشىۋە) بەم شىۋەيە دابرىزى، (بەرھەمىكى ناوخۆيى ھاوشىۋە لە ھەموو روۋەكانى ئەو بەرھەمى ھاوردە ھەرىم دەكرىت يان بەشىۋەيىكى رەھا ھاوشىۋەيە لەروۋى تايبەتمەندى بەكارھىنەنەو).

لە بىرگە دەيەمدا نوقم كىردن دىسان پىشتىگىرى كاك (شىخ ظاھر) دەكەم بەوھى كە نوقم كىردن زاراۋەيەكى زۆر گونجاو نابى لە بوارى ئابوورىدا بە خىنكىدان ياخود داشكىدان يان نغرىكىردن ھەرسىكىيان دەبنە بەدىل بۆ وشەي نغرىكىردن، بەم شىۋەيە پىناسە بىكرى (دابىنكىردنى كالاى ھاوشىۋە بۆ بازارى ناوخۆ بە نىرخىكى كەمتر لە بەھاي ئاسايى خۆيان كە لە ولاتى دابىنكىرەو ھاوردە دەكرىن، ھەروھە سەبارەت بە ماددى دواز دەم زىادكىردنى بى پاساۋ مەنىش لەگەل كاك (شىخ) دام لەگەل زىادكىردنى بى پاساۋى ھاوردە بىكرىت بە زىادەي بى پاساۋەكە، زىادە ھاوردەكىردنى بەرھەم بۆ ناو ھەرىم بەشىۋەي رەھا يان بە رىزەي بەراورد لەگەل سالانى رابردوو.

دىسان نغرىكىرى پالپىشتىكراۋ نەبىت، بەلام بىتە ھۆي زىان گەياندن يان مەترسى زىان گەياندن بە بەرھەمى خۆمالى ھاوشىۋە يان ركابەر، لە فەقەرەي سىزدەم زىان دروستكىردنى ئاستەنگ لەبەردەم كەرتى پىشەسازى يان كشتوكالى يان بەرھەمى خۆمالى بەھۆي نغرىكىردن يان پالپىشتى كىردن، لە خالى پازدەمىش نىرخى ئاسايى نىرخى بەكاربىردنى بەرھەمى ھاوردەكراۋ لە ناو ولاتى ھەناردەكار، لە بىرگەي ھەقدەھەم لىكۆلېنەو بەو شىۋەيە لىبىكرى (وردىبىنكىردنى بەرپۆۋەبەرايەتى گىشتى لە راست و دروستى بەلگەنامە و زانىارى پىشكەشكراۋەكان كە لەلايەن بەرھەم ھىنەرە ناوخۆيىەكان و ھاوردەكارەكان سەبارەت بە ھەبوونى پىادەكارى زىان بەخش)، لە تەواۋى بىرگەكان پىشتىگىرى براى بەرىز كاك (شىخ ظاھر) دەكەم، سوپاس.

بەرىز د. رىۋاز فائق حىسېن / سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئەو تەعريفانە بە نوسىن ھەتە ئەگەر بىدەيتە كاك (بزار) بۆ ئەوھى ئىستىفادەي لىبىكەين دواتر، كاك (بەلېن)، فەرموو.

بەرىز بەلېن اسماعىل حاجى ابراھىم:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددى (۱) بىرگەي پىنجەمى بەرپۆۋەبەرايەتى گىشتى، بەرپۆۋەبەرايەتى گىشتى پلاندىنان و بەدواداچون لە ۋەزارەت، لە راستىا ئەوھى بەغداش بەرپۆۋەبەرايەتى پىشەسازىيە يەئنى ئەگەر روونكىردنەوھىەك بەدە، نازانم بۆ لىرە چ رەبىتىكى بەم بەرپۆۋەبەرايەتىيەو ھەيە، بۆ گۆراۋە بەم بەرپۆۋەبەرايەتىيە، چونكە زىاتر ئىشەكان تايبەتمەندە بە بەرپۆۋەبەرايەتى گىشتى بازىرگانى و پىشەسازى ۋەك لە ناوھپۆكى پىشنىيازى ياساكەش دەردەكەوئىت، ئەگەر روونكىردنەوھىەك ھەيە بماندەنى، ئەگەر نامن پىشنىياز ئەكەم ۋەكو ئەوھى بەغداي لىبىكرى، بگۆردىرىت بۆ بەرپۆۋەبەرايەتى گىشتى پىشەسازى.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

له راستيا ئەوه داواكارى وهزارهتى بازرگانى خۆيانه، له وهى كه بۆ ئيمهيان ناردوو، ئەوان پييان وايه له وپييت باشته، ديار له تهنميهى صناعى رهنه بۆ ئەوهى كه ئيستا چۆن له وهزارهتى كشتوكال بۆ نمونه ئەوان شكاته كه ئەكەن رهنه بهرپوه بهرايهتى گشتى پيشه سازيان داناپييت بۆ شكاتكردن، بهرپوه بهرايهتى پلان و بهداواچون بى لايه نه له وهى كه متابه عهى پرۆسه كه بكات، نه بهشى پيشه سازيه و نه بهشى بازرگانيه...

بەرپز به ئين اسماعيل حاجى ابراهيم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دكتورى ئيشه كه ئيشى ئەم بهرپوه بهرايه تيبه گشتيه نيه، نازانم ئەگەر بهداواچونه كهى بۆ جيا بكه ينه وه ئەبى، بهلام ئيشه كه ئيشى بهرپوه بهرايهتى گشتى پيشه سازى وه كه له وهى عيراقيشدا هاتوو، يه عنى ئەمه خه له لايىك دروست دهكات له جيبه جيكردى ياسا كه بهراستى.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخر هى پيشه سازى نيبه له بهر ئەوهى ئەو كاته ئەو بوعدى موشكيله يه كشتوكال بۆ شته كانى خۆى بدات به پيشه سازى، ئەوه ئيشكاله كه له ويدا دروست دهبيت.

بەرپز به ئين اسماعيل حاجى ابراهيم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوهى خالى دووهم من پشتيوانى له پيشنيازه كهى كاك (شيخ ظاهر) ئەكەم بۆ گورينى وشهى زياد كرده كه، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (لقمان)، فەرموو.

بەرپز لقمان حمه حاجى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر سهيرى بپرگه و مادده كانى پيشنيازه ياساى پاراستنى بهرهمه خۆمالييه كان له هەرپمى كوردستان بكهين بهرپرسياريه تيبه كه له جيبه جيكردى ئەم ياسايه له نيوان وهزارهتى بازرگانى و پيشه سازى له گه ل وهزارهتى كشتوكال و سهرچاوه كانى ئاوا بۆيه پيشنياز ئەكەم كه بپرگهى سييه م و بپرگهى چوارهم بهرپرسياريه تيه كه مادهم هاوبه شه وهزارهتى كشتوكاليشى بۆ زياد بكرى، زۆر سوپاس.

بەرپز هينم احمد حمه صالح هه ورامى / جيگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (بختيار)، فەرموو.

بەرپز بختيار شوكرى سليمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

له دهستپيكي ته ئيدى قسه كانى كاك (شيخ ظاهر)، (حسييه) خان دهكەم، بۆ ئەو پيناسهى گومرگى و ئەو گۆرانكاريهى تيدا كراون، بهراستى من دوو ملاحه زهم ههيه، يه كه له سه ر ماددهى دهيه پيناسهى نوقم كردن بيگورين بۆ نغرو كردن، هەر ئەوها بهم شيوهيه پيناسه بكرىت، هاورده كردنى بهرهمى بيانى بۆ ناو هەرپم كه هاوشيوهى بهرهمى خۆمالي بيت به نرخيك

كەمتر لە بەھای ئاسایی خۆی لە ولاتی ھەناردەكار، پیناسەى گومرگی نرخى ئاسایی بەم شیۆەى لیبکری (نرخى بەکاربردنى بەرھەمى ھاوردەکراو لەناو ولاتی ھەناردەكار)، زۆر سوپاس.
بەرپز ھیمن احمد حمە صالح ھەورامى / جیگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (ئاشنا) خان، فەرموو.

بەرپز ئاشنا عبدالله قادر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

راستیەكەى من ئەمەویت ماددەيەك زیاد بکړیت پيش ماددەى دووهم، بەلام نەمزانی چۆن قسە بکەم، لەو بەینەیايە نەماددەى یەكەمە و نە ماددەى دووهمە ئیستام بە دەرفەت زانى بۆ ئەوہى قسەى لەسەر بکەم، پيشنیار ئەكەم كە ماددەيەك زیاد بکړیت پيش ماددەى دووهم بەم شیۆەيە یەكەم (پيويستە پاراستنى بەرھەمى خۆمالي بە کواليتيیەكى بەرز بێت بە پيى پيوەرەکانى پيوانەسازى عيراقى ياخود جيھانى لە کاتى نەبوونى پيوەرى عيراقى)، دووهم (دنيابوون لە بەرھەم ھيئان بە شیۆەيکى دروست و بەردەوام دواى ماوہيەك لە دەستپيکردنى بەرھەم ھيئان لە پرۆژە پيشەسازيیە بەرھەم ھيئەرەکان)، سبيەم (رەچاوکردنى بەرژوہەندى بەکاربەر لەکاتى پاراستنى بەھەمى خۆمالي بە شیۆەيک رەنگدانوہ نەريئيیەکانى لەسەر بەکاربەر بۆ كەمترین ئاست بېت)، سوپاس.

بەرپز ھيمن احمد حمە صالح ھەورامى / جیگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (سەرکۆ)، ليرە نيیە، كاك (حاجى سفین)، فەرموو.

بەرپز سفین اغا عمر اغا:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەمن لەسەر خالى شەشەم بەرھەمە خۆماليیەکان، كالى كشتوكالى يان پيشەسازى بەرھەم ھيئراو لە ناوخۆى ھەريم و عيراق، پيم باشە بييتە (ئەو كالا كشتوكاليانەى لە بواری پيشەسازى بەكارديت لە ناوخۆ و ھەريمى عيراق)، تا تيکەل نەبيتن لەگەل ياسای ژمارە (٤)ى سالى (٢٠٠٨) ياسای پاراستنى بەرھەمى بەروبوومى كشتوكالى، زۆر سوپاس.

بەرپز ھيمن احمد حمە صالح ھەورامى / جیگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (ريبوار)، فەرموو.

بەرپز ريبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئيمە قسە لەسەر بەرھەمە خۆماليیەکان دەكەين زۆر گرینگە بزانيں چۆن بەرھەمى خۆمالي دەناسينەو، وشەيەك ھەيە لە ئەدەبياتى زانستە ئابووريیەکان پيى دەلين (العلامة المسجلة) واتا بۆ ئەوہى كە ھەر بەرھەميک بناسریتەو دەبیت عەلامەى موسەجەلەى خۆى ھەبیت، ليرەدا لەو پيشنيازە ياسايەدا ئەوہ نيیە، پيشنياز ئەكەم ئەم دەستەواژەيە لە تەعريفى وشەکاندا ھەبیت ئەمە يەك، دوو سەبارەت بە وشەى (بيادەكارى زيان بەخش) ديارە بە عەرەبيەكەى بریتيیە لە (الممارسات الضارة) بە كوردییەكەى پيويستە بييتە (ھەلسوكەوتى زيان بەخش) چونكە مومارەسە يەعنى ھەلسوكەوت، بەلام ھاتووہ ئەليت پيادەكارى زيان بەخش، ئەوہ چاك

بكریتتهوه، سه بارهت به وشه ی نوqm کردن منیش پشتیوانی رایهكهی كاك (شیخ ظاهر) دهكهم
بكریتته نغرؤكردن باشتره، سوپاستان دهكهم.

به ریز هیمن احمد حمه صالح ههورامی / جیگری سهروکی په رله مان:

سوپاس، كاك (زیاد)، فهرموو.

به ریز زیاد جبار محمد:

به ریز سهروکی په رله مان.

سه بارهت به برگی سی و چوار دیاره پیشنیاری قسهکانی كاك (كاروان)، كاك (لقمان) دهكهم،
برگی هه قدهیه میش لیکوئینهوه ئه و به رپوه به رایه تییه گشتی یه بکریتته وه زارهت، دیسان
پشتیوانی قسهکانی كاك (كاروان) دهكهم له و برگیه ش، سوپاس.

به ریز هیمن احمد حمه صالح ههورامی / جیگری سهروکی په رله مان:

سوپاس، (سهرچنار) خان، فهرموو.

به ریز سهرچنار احمد محمود:

به ریز سهروکی په رله مان.

من ملاحه زهم هه یه له سهر خالی نویهم كه دهلی به رهه مه ناوخویبه كان ئه و به رهه م هینه رانه ن
كه ریژه ی زورینه ی به رهه می هاوشیوه، ئه و وشه ی (هاوشیوه) بکریتته به (له یه كچوو)، چونكه
ئیمه له برگی حه وته مدا پیناسه مان كردوو دهلین به رهه می لیکچوو، ئیمه به رهه می
هاوشیوه مان نییه له پیناسه كاندا، به رهه می لیکچوو مان هه یه، له بهر ئه وه ئه بیت وهك و یه کی
لیبکریت، حه وته م ئه و (هاوشیوه) وهكو حه وته می لیبکه ین، بکریت به (لیکچوو)، خالیکی تر له
برگی سیانزه هه ما كه پیناسه ی زیانی كردوو، ئه لی زیان (ئه و زیانانه ن) خو ناکری پیناسه ی
زیان به زیان بکریتته وه، وهكو وایه پیناسه ی ئاو به ئاو بکه یته وه، له بهر ئه وه ئه و وشه یه بلپی
(زیان) نا بیت بلپی (ئه و زیانه) ئه بیت بلپی (ههر هوکاریك بیت) یان (ههر جو له یکی بازرگانی
یان کشتوکالی یان پیشه سازی) وشه یکی هاوشیوه ی ئاوی بو دابنریت له بری زیانه كان لابریت،
سوپاس.

به ریز هیمن احمد حمه صالح ههورامی / جیگری سهروکی په رله مان:

سوپاس، (نجاه) خان، فهرموو.

به ریز نجاه شعبان عبدالله:

به ریز سهروکی په رله مان.

پشته قانیا ئاخافتنیت كاك شیخ (ظاهر) ی دكهم، برگی ده یه م بیته نویهم، نویهم بیته ده یه م،
ژبه لكو نیشا نوqmکار وی هاتیه ئاماژه پیکرن وهك بکه ر، بشتی قی شنکی هاتیه پیناسه کرن وهك
کار، لهر هندئ ئه گهر ههر دوو برگا جهیت وان بگورن دی باشتر بیت، زور سوپاس.

به ریز هیمن احمد حمه صالح ههورامی / جیگری سهروکی په رله مان:

سوپاس، كاك (د. اسماعیل)، فهرموو.

بەرپز اسماعیل علی طه:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

من چەند تیببىنيهك هەي يەكئى خالا سىيى دەمىت بىزىت وەزارەت بۇ پىناسە كرنا وەزارەتى
لدىقرا وەزىر ئەز بىنم يا باشە كشتوكال و سەرچاوەكانى ئاويش ژبىتە ناودا، چونكى گەلەك
پەيوندىا دگەل وى هەيە و ئىشيت وەزارەتى پەيوەندىدارن، تىببىنيا دووى بىزىتن بەرھەمى
لېكچوو (المشابه) ئەز بىزىم ئەگەر (المشابه المماثل) بيت وە جىگاي (مماثل) ژ كوردى ھاوتا بيتن
باشتر دئ رامانى دگەھىنيتن لېكچوو، ئەگەر مە كرا ھاوتا (المماثل) ئەبىت خالا دوماھىكا وى ژى
ھاوشىوہ ئەو ھەرچى ھاوشىوہ ھاىبىت بگەينە ھاوتا چونكو دا وەكو يەك بيتن، تىببىنيا دى ئەز
پىشتەقانىا وان دكەم ئەوى گوتى نوقومكردن تەرجمەكا حەرفىيە تەمامەن يەعنى ھىچ مەعنىا
اغراقى ناداتن (اغراق) مەعنا وىي رەمى زىدەكرنا بىچاعەيە ئىتسلكىدا بيتە ئەگەرئ ھەندئ
سەر بىتە خارئ دابەزىتن، ئەز بىزىم نوقمكردن شوينا وى زىدەكردن بكرىت ئان زوركردن دگرىتن
شوينا نوقمكردن، نوقمكردن تەرجمەكا يا حەرفى حەرفىيە، خالا سىزدئ ئەز پىشتىگىريا خوشكا
(سەرچنار) دكەم، فىعلەن بىزىت زىان ئەو زىانانەن ئەو لەن زىان نابىت زىان تەقىدكا، زىان
زىانئت گەرە (الاضرار الجسم) ئەما زىان مومكىنە مەعنا وى شتىكى بچوك ئى زىان بيتن، بەس
ئەگەر بلېين زىانى گەرە يەعنى (الاضرار الجسم) ئەو ھۆكارانەن ئەو دەبىتە ئەگەرى
پەيدا بوونى ئەو شتە، زور سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح ھەورامى / جىگىرى سەرۆكى پەرله مان:

سوپاس، لىژنەى تايبەتمەند ماددەى (۲)، فەرموو.

بەرپز بختيار شوكرى سلیمان:

بەرپز سەرۆكى پەرله مان.

ماددەى (۲):

- ۱- حوكمەكانى ئەم ياسايە لەسەر ئەو پىادەكارىيە زىان بەخشانە جىبەجى دەكرىت، كە دەبنە
ھۆى زىان گەياندن كردارەكەى يان مەترسى زىان گەياندن بە كەرتى پىشەسازى و كشتوكال.
- ۲- حوكمەكانى ئەم ياسايە پاراستنى ئەو بەرھەمە خۆمالىيانە دەگرىتەوہ كە لايەنى پەيوەندىدار
ياان (۵۰٪) پىداويستى ناوخۆى ھەرئىم دابىن دەكات.
- ۳- حوكمەكانى ئەم ياسايە پاراستنى ئەو بەرھەمە خۆمالىيە پىشەسازيانە دەگرىتەوہ كە لايەنى
كەم (۵۰٪) پىكھاتەكەى كەرەستەى خا و بەرھەمى ناوخۆى بيت، نەك ھاوردەكرا و بيت.

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح ھەورامى / جىگىرى سەرۆكى پەرله مان:

سوپاس، ئىستا ھەر بەرپزىك دەيەوئت گفوتوگو لەسەر ماددەى (۲) بكات بفرموى با ناوہكانيان
تۆمار بگەين:

كاك (كاروان)

كاك (شىخ ظاھر)

كاك (د.عثمان)،

مامۆستا (عمر)،

كاك (بھجت)،

(سوسن) خان،
كاك (حاجى سفين)،
كاك (لقمان)،
(روپاك) خان،
كاك (مسلم)،
كاك (حاجى هيرش)،
كاك (به ختیار)،
(گلستان) خان،
(حسیبه) خان،
(سلمی) خان،

كاك (حكمت)، دوو دهقەتان هەيە بەپێی پەپرەو، كاك (كاروان)، فەرموو.

بەرپز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲) بڕگەكانى يەك و دوو، دوو تىبىنىم هەيە من، لە بڕگەى يەكەم دووبارە پيشنياز دەكەم بازرگانى ئيزافە بكرى بۆ پيشەسازى و كشتوكال، چونكە ئەمە لە ئەساسدا فعلەن لە ناوخۆدا دەكریت، بەلام لە نەتيجە بەرھەمىكان ئەوەندە زۆر بوو بمانەوى بينيرينه دەرەو ئەو كات، هەناردەى بكەين، ئەو كات تەئسىرات لەسەر بازرگانيش دروست دەكات، بۆيە پيشنياز دەكەم بازرگانى و پيشەسازى و كشتوكال بێت، لە بڕگەى دووهم ئاماژە بەو كراوە حوكمەكانى ئەم ياسايە پاراستنى ئەو بەرھەمە خۆماليانە دەگریتەو كە لایەنى كەم (۵۰٪) پيوستى ناوخۆى هەرېم دابىن دەكەن، ئیمە بەرھەممان هەيە رەنگە (۱۵٪) دابىن بكات، رەنگە (۲۵٪) دابىن بكات، رەنگە (۳۰٪) دابىن بكات، بەلام دەبیت پياريزرين، لە ئەساسدا ئامانجى ئەم ياسايە ئەوەيە كە حيمايەى مەنتوجاتى مەحەلى بكات، ئەمە رەنگە بەرھەممان هەبیت زۆر كەمتر لەو ریزەيە بێت، بۆيە من پيشنياز دەكەم ئەم (۵۰٪) هەر لايبيريت، ئەو صەلاحیەتە بدریتەو بە ئەنجومەنى وەزيران، ياخود بە وەزارەتەكان خۆيان بەگوێرەى پيوستى پاراستنى بەرھەمى خۆمالي لە هەرېمى كوردستان ئەم ریزەيە دیاری بكریت، زۆر سوپاس.

بەرپز هیمىن احمد حمە صالح هەورامى / جیگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (شیخ ظاهر)، فەرموو.

بەرپز ظاهر محمد علی حسین:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خواى گەورە، دیارە هەر ياسايەك كە دەرەكرى ئامانج و ئەھدافیكى هەيە، كاتێك موشەریع ياسايەك دەرەكات بەمەبەستى چارەسەرکردنى گرفتێك یان هەبوونی فەراغێكى ياسايە، بەلام لەم ياسايە ئەوەى من تىبىنىم كردوو ئامانجەكانى ئەم ياسايە دیاری نەكرايە بۆ چ مەبەستێكە، بۆيە پيشنياز دەكەم ئەگەر بكریت ماددەيەك زیاد بكریت، ئامانجەكانى دیاری بكریت، ئەويش بەم شێوہيە يەكەمیان ئامانجى ئەم ياسايە (بریتى بێت لە پالپشتى بەرھەمەين و بەروبومى خۆمالي لە هەرېمى كوردستان پاريزگارى لیکردن لەو زیانانەى كە لە ئەنجامى زیدە

هاوردەکردنى كالا و بەروبوومى دەرەكى بەريان دەكەوئىت)، دووهميان (رەخساندى ئىنگەيىكى گونجاو بە مەبەستى بەرزكردنەوہى ئاستى بەروبوومى ناوخۆيى ئامادەكردنئان بۆ كېپرئى لە بازارە ناوخۆيىيەكان و پالېشتى كردن بۆ بەھيىز كردنى تواناى ھەناردەكردنى كالا و بەروبوومە خۆمالىيەكان)، زۆر سوپاس.

بەرئىز ھيىمن احمد حمە صالح ھەورامى / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ھەر چەند رەئى جياواز ھەيە لەسەر ئەوہى كە ئايا لە تەشرىعەكە لە سياغەكە ئامانج لە پېشەكى بنوسرى يان لە ھۆيەكانى دەرچواندن بېت بۆيە لە ھۆيەكانى دەرچواندن ئەگەر سەيرى كەى ئەوانەى بە وردى تىدايە كە جەنابت ئىشارەتت پى كىردووە، كاك (د.عثمان)، فەرموو.

بەرئىز عثمان على سمايل:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

تەواو ھاورام لەگەل قسەكانى بەرئىز كاك (كاروان)، كە نەك (۵۰٪) لەوانەيە زۆر بەرھەمى ناوخۆ ھەيە (۱۰٪) و (۱۵٪) دابىن بكات، وەكو كاك (د.محيى الدين) لە پىناسەكەدا باسى كرد، ھەيواناتى ناوخۆيى جارى وا ھەيە ئەو مەردارانە ھەمووى زەرەرمەند بوون بەھوى ئەوہى كەوا قچاغى زۆر زۆر ھاتووە، بۆيە دەبېت ياسايەكەش ھەم بكرئى بە پاراستن و زياد كردن، ئەگەر پاراستن بېت ھەر گومانمان بۆ بەراد دەچئى بەرادىكمان ھەبئى خەيار و تەماتەى خۆمانى تيا ھەلگىن، بۆيە پاراستن و زيادكردن بەراستى ئەو (۵۰٪) لاىبەردرئىت، سوپاس.

بەرئىز ھيىمن احمد حمە صالح ھەورامى / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (حسيبە)خان، فەرموو.

بەرئىز حسيبە سعید ابراھيم:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى دووہم بپرگەى يەكەم ھوكمەكانى ئەم ياسايە لەسەر ئەو پىادەكارىيە زيانبەخشانە، پىادەكارىيە زيانبەخشەكان بگۆردرئىت بۆ (چالاکيە زيانبەخشانە) جيىبەجئى دىكرئى كە دەبنە ھوى زيان گەياندى كىدارەكى يان مەترسى زيان گەياندى بە كەرتى پىشەسازى و كشتوكال، بپرگەى دووہمىش ھاوراي ھەقالانم رىژەى (۵۰٪) ئەو رىژەيە رىژەيىكى زۆرە ئەگەر ئىمە مەبەستمان بايەخدان بېتن بە بەرھەمى ناوخۆ پىويستە ئەو بەرھەمانەى كە لەو رىژەيە كەمتر، بپرگەى سىيەمىش لە ھوكمەكان دووبارە ئەو رىژەيە زۆرە، بۆ تەواوى بپرگەكانىش پىشتىوانى كاك (شىخ ظاھر) دەكەم، سوپاس.

بەرئىز ھيىمن احمد حمە صالح ھەورامى / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (بختيار)، فەرموو.

بەرئىز بەختيار شوكرى سلیمان:

بەرئىز سەرۆكى پەرلەمان.

من تەئىدى قسەكانى برادەران دەكەم، كاك (كاروان)، (حسيبە) خان، نسبەى (۵۰٪) پىداويستى ناوخۆى ھەريىم دابىن بكرئىت، بەراستى ئەگەر گەيشتە (۵۰٪) دەتوانئىت منافەسەى كالائى عالەمى و ئقلىمىش بكات، زەحمەتيەكە ئەوہيە تاوہكو بگاتە (۵۰٪) من لەگەل ئەو رەئىمە ئەو رىژەيە

بېيټه مه سه له ی ته غدیری سهر به وه زیری بازرگانی و پيشه سازی بکړیت، نه و ریژه نه مینیت، سوپاس.

به ریژ هیمن احمد حمه صالح هه ورامی / جیگری سهرۆکی په رله مان:

سوپاس، کاک (لقمان)، فهرموو.

به ریژ لقمان حمه حاجی:

به ریژ سهرۆکی په رله مان.

سه بارت به ماده ی (۲) برگی دوو هم نه و ریژه زیان به به روبومی کشتوکالی ده گه ینیت به دیاریکروی، به نمونه نیمه له ناوچه ی باله کایه تی باشتترین جوړی سیوی لیه به لام تاوانی جوتیاره کی چیه که (۵۰٪) ی به ره می ناوخوايي پرناکاته وه پاریزگاری لینه کړیت، زور سالان به حوکی نه وه کی وه زاره تی کشتوکال ریگری ناکات له هینانی سیوی ئیرانی و تورکی جوتیاره که ناچاره ده بیټ به روبومه کی فری بدات، به شی نه وه شی ده ست ناکه ویت که مه سروفی له باخه کی کردووه، بویه نه و ریژه یه جگه له وه رنگه زیان به هه ناری ناوچه ی هه ورامانیش بگه ینیت، بویه نه و ریژه یه لایریت، پشتیوانی له م پيشنیازه ده کم، سوپاس.

به ریژ هیمن احمد حمه صالح هه ورامی / جیگری سهرۆکی په رله مان:

سوپاس، کاک (حکمت)، فهرموو.

به ریژ حکمت محمد عبو زید:

به ریژ سهرۆکی په رله مان.

نه ز ژی پشتگیری له ته و او ی قسیت هه فالاً دکم کو نه و برگا به حس دکاتن (۵۰٪) پاشی کو حکمه ت پشتگیری لئ دکات داخازی دکم کو شینا پشتگیری لئ بکاتن یه عنی وه بکاتن کو به ره می (۵۰٪) چندی زیده تر لپیټن نه (۵۰٪) به لکی بگاته (۱۰٪) ژی، سوپاس.

به ریژ هیمن احمد حمه صالح هه ورامی / جیگری سهرۆکی په رله مان:

سوپاس، کاک حاجی (هیرش)، فهرموو.

به ریژ هیرش حسن محمد:

من پشتیوانی قسه کانی کاک (کاروان) ده کم، که ریژه ی (۵۰٪) نه مینیت، بو نه و ماده یه، سوپاس.

به ریژ هیمن احمد حمه صالح هه ورامی / جیگری سهرۆکی په رله مان:

سوپاس، (گلستان) خان، فهرموو.

به ریژ گلستان باقی سلیمان:

به ریژ سهرۆکی په رله مان.

سه بارت به ماده ی دوو برگی دوو نه و ریژه یه که دانراوه زیان ناگه ینیت به به روبومی کشتوکالی، چونکه یاساکه مه بهستی به هه رمی خو مالی پيشه سازی کشتوکالییه و اتا هه نار، نه وه ک به روبومی میوه ی هه نار (۵۰٪) نه و کاته کارگی هه نار دامه زرانده بو شه ربه ت بو سرکه نه و کاته کارگه کانی خو مالی گه یشتنه (۵۰٪) زیاتر ده توانن هاورده راگرن یان چپس یان ئوی ته ماته، زور سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح ھەورامى / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (بھجت)، فەرموو.

بەرپز بھجت كاك عبدالله احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت ماددا دوئى بېرگا دوئى و سېيى من پېشنيارەكا ھەي ھەرچەندە پىشتىگىريا لېوچوونا كاك (كاروان) دكەم سەر ھندى كە رېژا (%۰۰) سەرۋان بەرھەما بەدەن بەلام گەلەك بەروبوومى كشتوكالى تايبەت ئى كوشتوكالى مەيى ھەي كە كېمترە ژ (%۰۰) ۋە داخازى دكەين كو ھەندى كو ۋەرارا و منافسا بازارى چىيىتن رى و شوپىن و باجىت منافستر حكومەت بتانىتن بۇ ئەقان بەرھەما، سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح ھەورامى / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

دەست خۆش، (سلمە) خان، فەرموو.

بەرپز سلمە فاتح توفيق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من لەلايەن كاك (كاروان)، كاك (لقمان) كرا پىشتىوانيان ئەكەم، سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح ھەورامى / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (روپاك) خان، فەرموو.

بەرپز روپاك احمد رحمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە پېش ماددە (۲) بۇ زيادکردنى بېرگەي ئامانجەكان بەشى ئامانجەكان پىشتىگىرى قسەكانى كاك (شىخ ظاھر) دەكەم، لابرندى رېژەكەش پىشتىگىرى ھەموو ئەو بەرپزانە دەكەم كە باسيان لەو ھەرد رېژەكە لا بېرېت، سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح ھەورامى / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (سوسن)، فەرموو.

بەرپز سوسن محمد ميرخان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەي دووھم بېرگەي يەكەم لە راستيدا من تېيىنيم لەسەر پيادەكارىيە زيان بەخشان ھەيەكە ئەم پيادەكارىيە لە راستيدا ھەر ۋەكو لە ماددەي يەكەميشدا ھاتوۋە، (د.رېيوار) يش ئامازەي پيادا وشەيەكى گونجاويش نيە، وشەيەكى گونجاوتر لە شوپنى ئەو ۋەدا بېرېت، ھەرۋەھا پىشتىوانى لە رايەكانى كاك (شىخ ظاھر) دەكەم، زور سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح ھەورامى / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، مامۇستا (عمر)، فەرموو.

بەرپز عمر عبدالله فتاح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش پىشنيارى ئەو ۋە ئەكەم كە كاك (شىخ ظاھر) كرى ماددەيەك بۇ ئامانجەكان زياد بكرى، ئەم ماددەيە بېتتە ماددەي سېيەم ئەو ۋە يەك، دووھم پىشتىگىرى لەو بەرپزانەش ئەكەم كە باسيان

لهوه كرد كه ئەم رېژەيه نه مېنى (۵۰٪)، به جى بهيلىرى بۆ ميكانيزم و رېنمايى وهزارهته پهيوه نديداره كان، خالى سېيه ميش خاتوو (سوسن) وتى ئەو وشه ي پياده كارييه به راستى ناقولايه به لاي منيشه وه، چالاكييه كان، رى و شوينه كان، شتى ديكه باشته، هەر له برگه ي به كه مدا وشه ي (كرداره كى) هه يه، له برى وشه ي (كرداره كى) پيم باشه وشه ي (كردارى) بيت، زور سوپاس.

به ريز هيمن احمد حمه صالح هه ورامى / جيگرى سه روكى په رله مان:

سوپاس، كاك (مسلم)، فهرموو.

به ريز مسلم عبدالله رسول:

به ريز سه روكى په رله مان.

سه بارهت به مادده ي دووهم منيش هه مان راي ئەو به ريزانه م هه يه كه حوكمه كانى ئەم ياسايه ريزه ي (۵۰٪) ي كه ديارى كراوه، ئەگەر بكرى لا بېرى، ئەگەر نا بكرېته (۲۰٪) بۆ ئەوه ي زيان به به روبومى خومالى نه گه ينى، سوپاس.

به ريز هيمن احمد حمه صالح هه ورامى / جيگرى سه روكى په رله مان:

سوپاس، كاك (د.اسماعيل)، فهرموو.

به ريز اسماعيل على طه:

به ريز سه روكى په رله مان.

ژ پشته قانى و پشتگيريا وان سه يدايى دكه م سه يدا (كاروان)، ماموستا (لقمان)، ماموستا (بهجت)، ماموستا (عمر)، ماموستا (مسلم)، كو ئەف ريزه يا نه مينيتن، ئەف ريزا خالا دويدا هاتى (۵۰٪) نه مينيتن چونكو گه له ك به رهه ميته مه چيديدت (۱۰٪) زى ته ئمينيت بكا يان نه بيت ئەم پشته قانيا وي زى بكهين، سوپاس.

به ريز هيمن احمد حمه صالح هه ورامى / جيگرى سه روكى په رله مان:

سوپاس، كاك (حاجى سفين)، فهرموو.

به ريز سفين اغا عمر اغا:

به ريز سه روكى په رله مان.

مادده ي (۲) خالى دووهم حوكمه كانى ئەم ياسايه پاراستنى ئەو به رهه مه خوماليانه ده گرېته وه كه له لايه نى كه م (۵۰٪) ي ناوخوى هه ريم دابين ده كات، ئەم ريزه يه دانراوه زيان به به رهه مى كشتوكالى ده گه ينىت، كه (۵۰٪) ي پيداويستى ناوخوى دابين بكات، ئەم حوكمه وا ده كات به رهه مى خومالى دابرميته، به رهه مى ئيستا ريزه كه ي (۳۵٪) تپهر نه كرېت، نه گاته (۵۰٪) بويه مادده ي سه ره وه بيت حيمايه ناكري ئەتوو له كوتاييدا ده بيته (۰٪) به رهه مى خومالى هه ناميى، زور سوپاس.

به ريز هيمن احمد حمه صالح هه ورامى / جيگرى سه روكى په رله مان:

زور سوپاس، ليژنه ي تاييه تمه ند ئەگەر ره ئيه كتان هه يه، كاك (بزار)، فهرموون.

بەرپز بزار خالد عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

داواى لايوردن دەكەم، يەكسەر چوئە ماددەى (۲) بەس وەلامىك، تيبينيهك ھەبوو داواكرابوو، پيشنيارى (د.محي الدين) بوو لپرهش نييه، سەبارەت بە كالاي كشتوكالى ياسايەكى تايبەتمان ھەيە، ياساى ژمارە (۴)ى سالى (۲۰۰۸)ھ ياساى پاراستنى پەرەپيدانى بەروبومى كشتوكالى لە ھەرپمى كوردستان لە ماددە (۱) دا باسكراو، ئەو ياسايەش ئەم ياسايەش لەم بوارەدا ياسايەكى تايبەتە، سەبارەت بەوھى ترى بەرپوئەبەرايەتبيھەكان موديريەى عام، ئەگەر تەماشاي ياساى وەزارەتى كشتوكالى بكەين لە بەشى پيكھاتەى وەزارەتەكان دەبينين لە ماددەى (۳) برگەى شەشەم كە تەحيدى بەرپوئەبەرايەتبيھەكان موديريەتى عامى كراو تايبەتمەندى ھەر بەرپوئەبەرايەتبيھەك ئاماژەيان پيداو زور بە وازحى لەناو قانون، بەلام ياساى بازرگانى تەنيا تيعدادى پينچ موديريەى عاميان كردييه بەبى ئەوھى ئيشارەتى پيبدريت، ھەر موديريەى موختەصە تايبەتمەندە لە چ روويكەو، لەبەر ئەوھى تيبينيهكان، پيشنيارى وەزارەتى بازرگانى ئەوھى كە بۆ پەرلەمان ھاتبوو برگەى پينچەم بەم شيوھى ئىستاھەيە، سوپاس.

بەرپز ھيمن احمد حمە صالح ھەورامى / جيگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ماددەى (۳)، ليژنەى تايبەتمەند، فەرموون.

بەرپز جنان جبار بويا:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۳):

يەكەم: بەرھەمھيى ناوخوى يان نوپنەرە ياسايەكەى يان ھەر خاوەن بەرژوھەندييەك لە ريگەى بەرپوئەبەرايەتى گشتييهوھ نوسراو بۆ گرتنەبەرى رى و شوپنى پيوست بۆ بەرھەنگاربوونەوھى پيادەكارى زيانبەخش پيشكەش بە وەزير دەكات بەم دوو مەرجهى خواروھ:

۱- داواكاربيھەك ئەو زانباريە و بەلگەنامانە لەخۆ بگرپت كە روودانى پيادەكارى زيانبەخش كەوتنەوھى زيان بوونى پەيوھندى ھۆكارى لەنيوانيان دەسەلمين.

۲- داواكاربيھەك پشگيريكرابويپت لەلايەن بەرھەمھيىنە ناوخوييەكان بە مەرچيەك ريژەى بەرھەمھينانيان زياتر بيت (۵۰٪) پيداويستى ناوخوى بەكاربەر.

دووھم: داواكارى پاراستنى بەرھەمى خومالى لەلايەن بەرھەمھيىنە ناوخوييەكان يان بەرپوئەبەرايەتى پاراستنى بەرھەمە خومالييەكان لە وەزارەتى كشتوكال و سەرچاوەكانى ئاو پيشكەش دەكرين، ئەگەر پيادەكارى زيانبەخش پەيوھندى بە بەرھەمى كشتوكالييەوھ ھەبوو.

سييەم: بەرپوئەبەرايەتى گشتى ئەركى تاوتويكردن و دلنيابوون لە ھاتنە دى مەرجهكانى داواكارى پاراستنى بەرھەمى خومالى دەقنووسكراو لەم ياسايەدا لە ئەستۆ دەگرپت، دەبيت لە ماوھى (۳۰) رۆژ لە ريككەوتى تۆماركردى داواكاربيھەكە راسپاردەى خوى بۆ وەزير بەرز دەكاتوھ.

چوارەم:

۱- وەزير لە ماوھى (۱۵) رۆژ لە ريككەوتى گەيشتنى راسپاردەى بەرپوئەبەرايەتى گشتى برپارى خوى سەبارەت بە دەستپيكردن بە ليكۆلينيەوھ يان رەتكردنەوھى داواكاربيھەكە دەدات.

۲- ئەگەر ۋەزىر لە ماۋەى دىيارىكراۋ لە خالى (۱)ى ئەم بېرگە يەدا بېرىرى يەكلاكرۋەى نەدا ئەۋا بە ۋەلام نەدانەۋەكە رەزامەندى لەسەر دەستېپىكردن بۇ لېكۆلېنەۋە ئەژمار دەكرېت.
۳- بەرپۆۋە بەرايەتى گىشتى بېرىرى دەستېپىكردن بە لېكۆلېنەۋە لايەنى كەم لە ماۋەى (۷) رۆژ لە رېكەۋتى دەرچوۋنى لە دوو رۆژنامەى رۆژانەدا بلاۋدەكاتەۋە.

بەرپۆز ھېمىن احمد حمە صالح ھەورامى / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئىستاش ھەر بەرپۆزىك دەيەۋىت بەشدار بېت لە گفتوگو لەسەر ماددەى (۳)، با دەست بەرز كاتەۋە ناۋەكان بنوسىن، ئەم ناۋانە تۆمار كراۋن، كاك (د.اسماعيل)، كاك (مەم)، (ئاشنا) خان، كاك (د.عثمان)، (سلمە) خان، (روپاك) خان، كاك (عثمان سېدەرى)، كاك (ملا ناصر)، كاك (لقمان)، كاك (حكمت)، كاك (بەجت)، كاك (رېبۋار)، (حسيبە) خان، كاك (شېخ ظاھر)، (ليزا) خان، كاك (عثمان سېدەرى)، فەرموو.

بەرپۆز عثمان كرىم سوارە:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۳) بېرگەى سېيەم دەلى بەرپۆۋە بەرايەتى گىشتى ئەركى تاۋتوۋىكردن و دلئىابوۋنە لە ھاتنەدى مەرجەكانى داۋاكارى پاراستنى بەرھەمى خۆمالى دەقنوۋوسكراۋ لەم ياسايەدا لە ئەستۆ دەگرېت و دەبېت لە ماۋەى (۳۰) رۆژ لە رېكەۋتى تۆماركردى داۋاكارىيەكە راسپاردەى خۆى بۇ ۋەزىر بەرز بىكاتەۋە، مەن پېم وايە (۳۰) رۆژ زۆرە (۱۵) رۆژ باشە بۇ ئەۋەى كە داۋاكارىيەكە بەرز بىكاتەۋە، زۆر سوپاس.

بەرپۆز ھېمىن احمد حمە صالح ھەورامى / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (شېخ ظاھر)، فەرموو.

بەرپۆز ظاھر محمد على حسېن:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناۋى خۋاى گەۋرە، ماددەى (۳) يەكەم بەرھەمھېنى ناخۆيى، مەن پېشنىياز دەكەم بەرھەمھېنى ناخۆيى سروسىتى يان مەعنەۋى، بېرگەى يەكېش لە ھەمان ماددە داۋاكارىيەكە ئەۋ زانىارايانەى بەلگەنامانە لەخۆبگرېت كە روۋدانى پىادەكردى زىانبەخش كەۋتەنەۋە يان زىانبوۋنى پەيوەندى ھۆكارى لەنيۋانىاندا دەسەلمېنى، مەن پېشنىياز دەكەم بەم شېۋەيەى لېبكرېت (داۋاكارىيەكە كە بەلگەى زىان گەياندىن لەخۆ بگرېت كە روۋدانى چالاكى زىانبەخش كەۋتەنەى زىان و بوۋنى پەيوەندى ھۆكارى لەنيۋانىان دەسەلمېنى)، زۆر سوپاس.

بەرپۆز ھېمىن احمد حمە صالح ھەورامى / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (ليزا) خان، فەرموو.

بەرپۆز ليذا فللك الدين صابر:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

دوۋ تېيىنىم ھەيە بۇ ماددەى سېيەم، لە بېرگەى يەكەم دەلى بەرھەم ھېنى ناخۆيى يان نوۋنەرە ياسايەكەى، لېرە يان فەرمانبەرىشى بۇ زياد بكرى، بۇ نمونە رەنگە فەرمانبەرىك لە يەكېك لە دامەزراۋەكان لە خالە سنورىيەكان ئاگادارى خەرقېكى ياسايى بېت يان كاريكى ناياسايى بېت

دەتوانى تېيىنى خۇى تۆمار بىكات ئەو كات داواكارى رەفە بىكات، بەراى من فەرمانبەرىشى بۇ زىاد بىكرى، ھەر لە ماددەى سىيەم، بىرگەى چوارەم لە يەكەم زۆر سەلأىھەتى دراوہ بە وەزىر دەدرىت كە ئەو لىكۆلىنەوہىە رەت بىكاتەوہ ئەمەش پىچەوانەى ماددەكانى ترە كە كۆمەلىك مەرجى داناوہ، بەراى من لىرە باس لە مەرجەكانىش بىكرى ياخود ئەوہندە سەلأىھەتى تەواو بە وەزىر نەدرى، زۆر سوپاس.

بەرىز ھىمن احمد حمە صالح ھەورامى / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (مەم)، فەرموو.

بەرىز مەم برھان محمد قانع:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى سىيەم بىرگەى يەكەمىان بەرھەم ھىنى ناوخۆىى يان نوينەرە ياساىيەكەى يان ھەر خاوەن بەرژەوہەندىيەك بەپىى ئەو مەرجەى كە ھاتووہ ھەردوو مەرجەكە باس لە مەسەلەى پرسى زىان گەياند دەكات، بۇيە من پىشنىياز دەكەم يان ھەر زىان لىكەوتوئىك ئەوہى زىانى لى كەوتووہ ئەو كارە ئەكات بەپىى مەرجەكان، نەوہك خاوەن بەرژەوہەندىيەك، زۆر سوپاس.

بەرىز ھىمن احمد حمە صالح ھەورامى / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (حكمت)، فەرموو.

بەرىز حكمت محمد عبو زىد:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى سىيەم، بىرگەى يەكەم، خالى دووہم، داواكارىيەكە پىشكەش كرابىت لەلايەن بەرھەم ھىنەرى ناوخۆ، يەئنى تەقربىەن ئەوہش وەكو ئەو خالانانەى ترن كە (۰.۰%) بى بەرھەمى ناوخۆ بىتن، من لىرە داوادەكەم ئەو (۰.۰%) لە خالى دووہم لىبىرىت كە لە بىرگەى دووہم ھاتووہ، سوپاس.

بەرىز ھىمن احمد حمە صالح ھەورامى / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (لقمان)، فەرموو.

بەرىز لقمان حمد حاجى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۳)، خالى يەكەم پىشنىياز دەكەم واى لىبىكرىت داواكارىيەكە ئەو بەلگەنامانە كە دەپسەلمىنى روودانى پىادەكارى زىانبەخش لەخۆ بگرىت، زانىارى و بەلگەنامە من پىم واىە ھەردووكى بەيەكەوہ زىادە، خالى دووہم، سەبارەت بە ماددەى دووہم، بۇ داواكارى ئاراستەى وەزارەت بىكرى؟ بۇ ئاراستەى لايەنە پەيوہندىدارەكانى وەزارەت نەكرى، يەئنى ئەگەر ھاوئىيەك زىانى لە دەوئك يا لە ھەلەبجە پىگەىشت بۇ بى مراحەعاتى وەزارەت بكا، بۇ مراحەعاتى بەرپوہبەرايەتییە گشتىيەكانى ناوچەكانى خۇيان نەكەن، خالى سىيەمىش ئەو (۳۰) رۆژە گەلىك زۆرە، بۇ دەسەلات بىدرىت بە بەرپوہبەرى گشتى (۳۰) رۆژ داواكارىيەك لای خۇى بەللىتەوہ، من پىم واىە ئەوہ بىكرى بە نىوہ، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح ھەورامى / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، مامۇستا (عثمان)، فەرموو.

بەرپز عثمان كریم سوارە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خواى بەخشندەى مېھرەبان، بۇ زياتر متمانەبوونى برا جوتيارەكانمان و ئەوانەى كەوا خزمەتى ئەو نىشتمانە دەكەن پېم باشە ئەو لېژنە تايبەتمەندە بەرپزە ھاوکار بن لەگەل لېژنەى ئەوقاف، لېژنەى ئەوقاف و كاروبارى ئايىنى و بۇ ئەوەى كەوا مامۇستايانى ئايىنى مولزەم بكەن بە دەرکردنى فتواى ھېنانى ھەر كالاىەكى حەلال بەناياسايى حەرام دەبېت، بەداخەوہ لەبەر ئەوہى ئېستا ئەمە سالى (۲۰۱۹) بوو چوینە بەغدا بيانوئىكىان پى وتين كە گواپە گەنمى ئۆكرانى داخلى ھەرپم كراوہ بۇيە تا ئېستا پارەى برا جوتيارەكانمان نەھاتووہ، من لە خزمەت ئەو برايانە دەبم بۇ دارشتنى دەقېك كەوا حەرامە ھەر كاسبكارىك ھەر بازرگانىك بە قاچاغ شت ھاوردە بكات، سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح ھەورامى / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (حسبە) خان، فەرموو.

بەرپز حسبە سعید ابراھىم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى سېيەم، بېرگەى يەكەم، بەرھەم ھېنى ناوخۆيى سروشتى، مەعنەوى، نوینەرى ياسايى يان ھەر خاوەن بەرژەوہەندىبەك لە رېگەى بەرپوہەبراىەتى گشتى نوسراو بۇ گرتنەبەرپى و شوپىنى پېويست بۇ بەرەنگاربوونەوہى پىادەكارى زيانبەخش پېشكەش بە وەزىر دەكات، لە خالى يەكەم و دووہم پىشتگىرى كاك (حكمت)، كاك (شىخ ظاھر) دەكەم، لە بېرگەى چوارەمىش دواى ئەوہى كە بلېن لە بېرگەى سېيەم ئاماژە بەوہ دراوہ كە لە ماوہى (۳۰) رۆژدا كەسەكە ياداشتىك بەرز دەكاتەوہ، داواكارىبەكە بەرز ئەكاتەوہ، بەلام ئەو ماوہىبە سەرەراى ئەوہى كە زۆرە، دواتر دەسەلاتىكى تر بە بەرپز جەنابى وەزىر دراوہ كە دواى (۱۵) رۆژ داواى وەلامدانەوى ھەبېت، ئەم (۱۵) رۆژەش كەم بكرېتەوہ باش دەبېت، سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح ھەورامى / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، مامۇستا (رېبوار)، فەرموو.

بەرپز رېبوار عبدالرحىم عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەصل لەدەرچواندى ئەم پېشنىازە ياسايە ئەوہىبە كە بەرھەمى خۆمالى بپارېزى، بەلام كاتىك دېتە سەر ئەوہى كە زيان بە بەرھەمى خۆمالى دەكرېتەوہ، تەقىمى زيانەكانى ئەكرى، ھەندى مەرجى قورسى تېداىە، بۇ نمونە لە خالى دووہم ئەلى (ئەو كەسەى كە زيانى بە بەرھەمەكە كەوتووہ دەبېت بچېتە لای ھەندىك بەرھەم ھېنەرى خۆمالى كە (۵۰٪) پىداوېستى ناوخۆيى داىبن بكات)، جا پرسىيار ئەوہىبە ئەگەر مەسەلەن كەسېك بەرھەم ھېنى ناوخۆيى بوو (۵۰٪) پىداوېستى داىبن بكات پىشتگىرى نەكرد، بۇ نمونە ئەگەر كەسېك وېستى پىشتگىرى كەسېكى تر

بكات، بەلام (۲۰٪)، (۳۰٪) ي پيداويستى ناوخويى دابىن دەكات وەلامەكەى چى دەبىت، بويە
پيشنيار دەكەم ئەو تەعدىل بىكرىتەو، چونكە (۵۰٪) زۆرە...

بەريز هيمىن احمد حمە صالح ھەورامى / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

تەعدىلەكە چىيە؟

بەريز رىبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

تەعدىلەكە (۲۰٪) يان كەمترىن ريژەى با بلىن (۲۰٪)ى، خالى دووہم ئەلى (ئەوہى كە لە
بەروبوومى كشتوكالى زىانى پىكەوتوو ئەتوانى داواكارىيەكەى بەريتە وەزارەتى كشتوكال،
ئەى باشە ئەوہى كە لە ئىنتاجى پيشەسازى زىانى بەركەوتوو بۇ كوئى بەرى زىانەكەى، يان
داواكارىيەكەى؟ ھەندىك پيشەسازىمان ھەيە ئىمە راستەخۇ ئۆتۆمبىل دروست ناكەين، بەلام
پيشەسازى خۇراكامان ھەيە لە ھەريمى كوردستان، پيشەسازى ئاژەلدارىمان ھەيە، بويە لىرەدا
گرىنگە، پيشنيار دەكەم كە وەزارەتى پيشەسازىشى بۇ ئىزافە بىكرى، بۇ ئەوہى كە ئەوہى زىانى
بەركەوتوو لە بواری پيشەسازىدا بەرھەمى پيشەسازى بىياتە ئەولواو، لە خالى چوارەم، خالى
سىيەم و چوارەم بەيەكەوہ رەبت دەكەمەوہ، لەلايەك باس لە (۳۰) رۆژ دەكات لە مەسەلەى
پرۆسەى ھەلسەنگاندان بۇ بەداوداچون بۇ زىانەكانى، لەلايەكيش (۱۵) رۆژى داوہ بە وەزىر
تاوہكو بىيار بەت، كە ئەمە بۇ خوي بەراستى رەنگە پرۆسەى بەداوداچون لىكۆلىنەوہ كردن
لەسەر ھەجىمى زىانەكە دريژەى بىكىشى، جا من پيشنيار دەكەم بۇچى لە دەسەلاتى وەزىر بىت؟
با لىژنەيەكى تاييەتمەند لەو رووہوہ دروست بىكەن، ماوہكەشى كەم بىكەنەوہ، سوپاستان دەكەم.

بەريز هيمىن احمد حمە صالح ھەورامى / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (سلمە) خان، فەرموو.

بەريز سلمە فاتح توفيق:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتىوانى كاك (حكمت) دەكەم لە بىرگەى يەكەم، خالى دووہم، ئەو (۵۰٪) ھەر لىبدرىت، چونكە
رىنمايى دەردەكرىت، مرونەت بىدرىتە رىنمايىيەكە ئەتوانن لەوى جىگەى بىكەنەوہ، لە بىرگەى
يەكەم پشتىوانى لە قسەكانى كاك (لقمان) دەكەم، لە بىرگەى دووہمى ئەم ماددەبەدا باسى
وہزارەتى كشتوكال دەكات، ئەو بەرھەمانەى كە پەيوەندى بە بەرھەمى كشتوكالىيەوہ ھەيە،
بەلام لە ماددەى يەكەمدا وەك باسماں كرد دەسەلات نەدرابوو بە وەزىرى كشتوكال و
سەرچاوہكانى ئاو، بويە من لە بىرگەى چوارەمدا پيشنيار ئەكەم دواى خالى سى بىرگەيەك زىاد
بىكرى بەرھەمەكە ئەگەر بەرھەمى كشتوكالى بوو، ھەمان ئەو دەسەلاتانەى كە وەزىرى
پيشەسازى ھەيەتى وەزىرى كشتوكال ھەيى، ھەمان ئەو دەسەلاتانەشى وەزارەت ھەيەتى بە
ھەمان شىوہ ھەمان وەزارەت ھەيى، لە بىرگەى سىيەم ئەو (۳۰)رۆژ، (۳۰) رۆژ زۆر زۆر
بەريوہ بەراپەتبيەك ئەتوانن مامەلەيەك يەكلايى بىكەنەوہ، پيشنيار دەكەم لىبدرىت، ياخود بىكرىت
بە ماوہى ھەفتەيەك، بۇ ئەوہى كارەكان زووتر رابەريپىنرىت، (۱۵) رۆژ لە بىرگەى چوارەم
ديارىكراوہ تەنھا بۇ يەك ھاميشى جەنابى وەزىر، بويە ئەو (۱۵) رۆژەش بەھەمان شىواز بىكرىت
بە ھەفتەيەك زۆر باشە بۇ ئەوہى كارەكان بە خىراتر جىيەجى بىكرىت، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح ھورامى / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (اسماعيل)، فەرموو.

بەرپز اسماعيل على طه:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من چار تېبىنىت ھەي، تېبىنىيا يەكئ لسەر خالا ئېكئ ئەلپت بەرھەمھېنى ناوخۆيى يان نوئنەرە ياساييەكەي يان ھەر خاوەن بەرژەوھندييەك، ئەمە حەزف بېيت يان ھەر خاوەن بەرژەوھندييەك يان ئى قەيدەك بېيت لەم بەرھەم ھېنانە، يەئنى چوئكە ھەر خودان بەرژەوھندييەك ئەو زۆر موڭلقە يەئنى نەموئكىنە حەصر ناىت، را بېت يان بېتە حەصل كردن، بېئت لەم بەرھەم ھېنانە، تېبىنىيا دوئ داواكاريا خۇ بگەھىئەتە دەستى وەزىرى پشئەئانیا مامۆستا (لقمان) دكەم گەلەكا بزەحمەتە لدهوئى و حەلەبچە چەوا بگەھىئەتە وەزىرى بلا مودىرىيەك يا تايبەت بېتن ژ مودىرىيەتت ئى جھئ، تېبىنىيا من يادى خالا دوئ دەف من نەمايە زيادە ئان نەبېت بنى رانەبېت يان ئى ئەگەر ھەبوو نسا زۆر كەم بېت بېتە (۱۰%) ئەوھا چوئكە كى ھەيە بەرھەم ھېن لە كوردستان (۲۰%) تەئىنى حاجاتى كوردستان ھەموو دەكات، نىيە، ئەز باوھرناكەم ھەبېت، تېبىنىيا من يا چارى مودەي (۳۰) رۆزا بۇ وەزىرى زۆر زۆر گەلەكە، عەلەئەقەل بېتە (۱۰) رۆژەك...

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح ھورامى / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

يەئنى پشئگىرى ئەو رەئيانە دەكەي؟

بەرپز اسماعيل على طه:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەئى.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح ھورامى / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپزان ئەگەر پشئگىرى بەرپزىكى تر دەكەن يەكسەر بلىن پشئگىرى ئەو رايە دەكەين، نەك شەرح بكرئتەو، بۇ ئەو ئىستىفادە لە وەختەكە بكەين، كاك (بھجت)، فەرموو.

بەرپز بھجت على ابراهيم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت ماددا سىئى يەكەم برگا دوئ مە گەلەك بەرھەمئ كشتوكالپت ھەي بتايبەتى بواری رووھكىدا بدەھا ھەزار جوتيار ھەنە عايدى وەزارەتا كشتوكالپنە وەزارەتا كشتوكال نوئنەرئ وانەيە، پئتقيا پئشووخت رەزامەندى بوو بھئتە دان، يەئنى دبئبەش بن نشئن چ بەرھەمئ خۇ چ فاكئەرەك نىنە دەعما وان بېتەكرن لبر ھەندئ داخازئ دكەين ھەر ئەف بپگەھا لسەر بەرھەمئ كەرتى كشتوكالپ تايبەت بەروبومى رووھكى نەگرتن، شلايەكى دبئقە ھپشئتا ئارىشەيا گرتنا تەقوئما كشتوكالپ دگەل حكومەتا مەركەزى دوماهيەك نەھاتىيە، ئەقە دبئتە بابەتەك يەئنى ئارىشە دگەل پەيدابېتن، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح ھورامى / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (مەلا ناصر)، فەرموو.

بەرپز عبدالناصر احمد علی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

له ماددهی (۳) بڕگهی (۳)، پشتیوانی هه‌قالانم ده‌که‌م، (سلمه) خان، كاك (عثمان)، كاك (لقمان)، براده‌ران، له‌بهر ئه‌وه‌ی ماوه‌ی (۳۰) رۆژی داناوه‌ بۆ ته‌نها راسپاردی خۆی به‌پڕۆه‌به‌ری گشتی له‌سهر داواكاریه‌كه‌ بنوسی بۆ وه‌زیر ئه‌مه‌ كاره‌ساته‌ به‌راستی، له‌ بڕگهی چواره‌میش (۱۵) رۆژ داناوه‌ ته‌نها بۆ یه‌ك هاشمی وه‌زیر ئه‌مه‌ به‌راستی كارێکی زۆر خراپه‌، ئه‌وا بوو به‌ (۴۶) رۆژ ته‌نها دوو هاشمی له‌سهر داواكاریه‌كه‌ نووسراوه‌، هه‌شتا رێكاری لێژنه‌ و لێژنه‌كاری و بلاوكردنه‌وه‌ی له‌ رۆژنامه‌كانیش ئه‌ویش ده‌رپاته‌ سه‌ری به‌راستی ئه‌مه‌ كارێکی خراپه‌ و بۆیه‌ پڕۆیسته‌ هه‌موار بكرێته‌وه‌، سوپاس.

بەرپز هیمن احمد حمه صالح هه‌ورامی / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، (ناشنا) خان، فهرموو.

بەرپز ئاشنا عبدالله قادر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتیوانی هه‌موو ئه‌و هاوڕێبانه‌ ده‌که‌م كه‌ دوايان كرد كه‌وا مراجعه‌ی ئه‌و رۆژانه‌ بكری (۳۰) رۆژ، (۱۵) رۆژ، سوپاس.

بەرپز هیمن احمد حمه صالح هه‌ورامی / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، (روپاك) خان، فهرموو.

بەرپز روپاك احمد رحمان:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

له‌ مادده‌ سێ، پێش مادده‌ سێ ناوێشانیک بۆ ئه‌و مادده‌یه‌ دابنرێت، به‌ناوی ناوێشانێ مەرجه‌کانی مۆله‌تی به‌ره‌می ناوخۆ، بۆ رێژه‌که‌ش ئه‌و داواكاریه‌ی كه‌ به‌ره‌م هه‌ینی ناوخۆ پێشکەشی ده‌کا (۵۰٪) لابرده‌ی ئه‌و رێژه‌یه‌، پشتگیری قسه‌کانی ئه‌و به‌رپزانه‌ ده‌که‌م ماوه‌ی (۳۰) رۆژ، (۱۵) رۆژه‌که‌ که‌م بكرێته‌وه‌، سوپاس.

بەرپز هیمن احمد حمه صالح هه‌ورامی / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، كاك (علی) ئه‌گه‌ر روونکردنه‌وه‌یه‌ك هه‌یه‌، فهرموو.

بەرپز علی حمه صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

وه‌لا له‌سهر مادده‌ی (۳) هه‌ست ئه‌که‌م لێك تێنه‌گه‌یشتنیک لێردا هه‌یه‌، ئه‌مه‌ زیاتر مه‌به‌ستی كالا‌ی قاچاغ و ئه‌و بابته‌ نییه‌، مه‌به‌ستی حیمایه‌ی ئه‌و مه‌توجه‌یه‌ كه‌ له‌ ناوخۆدا هه‌یه‌، بۆ نمونه‌ی كارگه‌یه‌کی چیمه‌نتۆمان هه‌یه‌ هه‌یه‌، كارگه‌یه‌کی شیشمان هه‌یه‌، مه‌عمه‌لێکی كییل هه‌یه‌، ئه‌لێت من دیم ئیکتیفای زاتی به‌ره‌می ناوخۆ ده‌که‌م، ئه‌م داوایه‌ ته‌قدیمی لایه‌نی مه‌عنی ده‌کات، لایه‌نی مه‌عنی لێژنه‌ی لێکۆلینه‌وه‌ له‌ مودیریته‌ و به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی و کێ و کێ پێك دێت، ده‌چنه‌ سه‌ر كارگه‌که‌ حه‌جم و قه‌باره‌ی ئینتاجه‌که‌ی ده‌رده‌خه‌ن دوا‌ی ده‌بیت دیسانه‌وه‌ لێکۆلینه‌وه‌ بكریت له‌ پێداویستی بازار بۆ ئه‌م بابته‌، ئه‌گه‌ر فعله‌ن توانی (۵۰٪) پێداویستی بازار دابین بکات، ئه‌و کات گومرگ مزاعه‌ف ده‌کریت، بۆ نمونه‌ ئیستا گومرگی

چیمه نئۆ له بهر ئه وهی پیداو یستی زیاده یه هه یه له ناوخۆ دووقات زیاد کراوه، بۆیه ئه و (۵۰٪)، ئه و (۳۰) رۆژه ش طه ببعییه ی، چونکه ده یان کارگه رۆژانه طه ببعییه، ده بی لیژنه ده ر بچیت، بچن له ئینتاج و قوه ی ئینتاجی کارگه که بکۆلنه وه، باشان بچن له قه باره بازرگانیه که ی بکۆلنه وه، ئه و جا لیک بدریته وه بزانی پیداو یستی ناوخۆ هه یه یان نا، چونکه به تایبه تی له ئیستا که دراوی عیراق توانای کپی رکی له گه ل دراوی تورکیا یان ئیران نییه، به هۆی دابه زینی به هاوه، پیدو یستی به زیاد کردنی گومرگه، ئه گه ر نا بووه به ره مه کشتوکالییه کان به لئ ته ماته له وه رزیکا ده بیته له دوو رۆژدا قه رار بدریت، ئه وه سه لاحیه تی وه زیر خۆ به تی، که ته ماته ئینتاجی ناوخۆی هه یه رای ده گری، نه ک گومرگ زیاد ده کات، شوتی یا خود دواتر، سوپاس.

به ریژ هیمن احمد حمه صالح هه ورامی / جیگری سه روکی په رله مان:

سوپاس، ماده ی (۴) لیژنه ی تایبه ته ند بیخویننه وه، فه رموو.

به ریژ خدیجه عمرگه:

به ریژ سه روکی په رله مان.

ماده ی (۴):

به ریژه به رایه تی گشتی به ره زامه ندی وه زیر به بی پیشکه شکردنی ئه و داواکارییه ی له ماده ی (۳) دا هاتوو له خووه لیکۆلینه وه ئه نجام ده دات، ئه گه ر به لگه ی پیدو یستی له سه ر بوونی پیاده کاری زیانه خش له بهر ده ست بوو.

به ریژ هیمن احمد حمه صالح هه ورامی / جیگری سه روکی په رله مان:

سوپاس، هه ر به ریژی ده یه ویته قسه له سه ر ئه و ماده یه بکات، کاک (شیخ ظاهر)، (ژیان) خان، کاک (حکمت)، (د. گلاویژ)، کاک (د. ریوار)، کاک (ابوبکر)، کاک (مه م برهان)، کاک (به لین)، کاک (دابان)، کاک (کاروان).

به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:

(د. گلاویژ)، فه رموو.

به ریژ گلاویژ عبید عثمان:

به ریژ سه روکی په رله مان.

ماده ی چواره م، به ریژه به رایه تی گشتی به ره زامه ندی وه زیر به بی پیشکه شکردنی ئه و داواکارییه ی له ماده ی (۳) دا هاتوو، مه به ستی لیره ره زامه ندی وه زیر به نوسراوه یان به زاره کییه؟ لیره پیم باشه بۆ زیاد بکری، ره زامه ندی وه زیر به نوسراویک ئه گه ر به لگه ی پیدو یستی له سه ر بوونی پیاده کاری زیانه خش له بهر ده ستدا بوو، سوپاس.

به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:

سوپاس بۆ به ریژت، کاک (مه م)، فه رموو.

به ریژ مه م برهان محمد قانع:

به ریژ سه روکی په رله مان.

ده رباره ی ماده ی چواره م، لیره دا که ئه لئ له خووه لیکۆلینه وه ئه نجام بدات، له کوردیا ئه لئ ئه وه له خویه وه بریار ئه دا، که واته هه یه بنه مایه کی قانونی نییه، من پێش نیازم هه یه بۆ کۆی ئه و ماده یه و دارشته وه ی، پیدو یستی ئه کا که ئه لئ (له خووه لیکۆلینه وه ئه نجام ئه دات)، بلئ

(بۆى ھەيە لېكۆلېنەۋە ئەنجام بدات) نەك بەلگەى ھەبېت ئەگەر، (بۆى ھەيە لېكۆلېنەۋە ئەنجام بدات بە مەرچېك بەلگەى پېۋىستى لەسەر بوونى پىادەكارى ھەبېت) پېم وايە سىاغىكى قانۋونى و زمانەۋانى تەۋاوتر لەخۆ دەگرى، سوپاس.

بەرپز د. رېۋاز فائق حىسېن/سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر زۆر سوپاس، مامۆستا (ابوبكر)، فەرموو.

بەرپز ابوبكر عمر عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من پېم وايە ئەو ماددەيە زىادە چونكە لە ماددەى سېيەمدا يەكەم باس لە رەزامەندى ۋەزىر دەكات لە خالى يەكەمى ماددەى يەكەم، كە پېشتەر داۋاكارىيەكەى پېشكەش دەكرېت، لە ماددەى چۋارەم لە دوو بېرگەدا باسى ۋەزىرى كر دوو، ھەروەھا ھەر لە ماددەى پېشوتريشدا جارېكى تر باسى بەلگە دەكات ھەر لە ماددەى سېيەمدا، بۆيە ئەگەر ئەو ماددەيە بېمېنېتەۋە بەراى من ئەبېت ئاۋاى لېبكرېت (بەدەر لە ۋەزىرەكارانەى لە ماددەى سېيەمى ئەو ماددەيە ھاتوۋە بەرپوۋەبەرايەتى گشتى دەست بە لېكۆلېنەۋە دەكات ئەگەر زىانەكانى پىادەكار ھەنوگەيى بوو)، بۆ نمونە پەيوەندى بە ۋەرزىكى دىارىكارا ھەبوو، پەيوەندى بە ۋەرزى ھاوينەۋە ھەبوو، ئەگەر ھەنوگەيى بوو، ئەگىنا سەرلەبەرى ماددەكە بەو جۆرە لە پېشوترا ھەيە، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېۋاز فائق حىسېن/سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەرپزىت، كاك (دابان)، فەرموو.

بەرپز دابان محمد حىسېن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

منېش ھەمان تېيىنى مامۆستا (ابوبكر)م ھەبوو بەلام ئەگەر ئەو بەرپزانە ھەر سوورن لەسەر ئەۋەى كە ماددەكە بېمېنېتەۋە ئەبېت بە زمانىكى سادەتر بنوسرېت (بەرپوۋەبەرايەتى گشتى ئەتۋانى بە رەزامەندى ۋەزىر لېكۆلېنەۋە بكات ئەگەر بەلگەى پېۋىستى لەسەر بوونى پىادەكارى زىانەخش لەبەردەستدا بوو)، پېۋىست ناك، تۋزېك سادەترى بكەينەۋە باشتەر، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېۋاز فائق حىسېن/سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (كاروان)، فەرموو.

بەرپز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بۆ بەشى دوۋەمى ماددەكە پىشتىۋانى قىسەكانى كاك (مەم) دەكەم، فعەلن لەخۆۋە تەرحېكى زمانەۋانى نىيە، بۆيە باشتەر بكرى بۆى ھەيە لېكۆلېنەۋە ئەنجام بدات ئەمە نوقتەى يەكەم، نوقتەى دوۋەم لە حالەتى چاكردىنى ماددەى يەك بېرگەى سى و چۋار تەناقۇضات و بەركەۋتن لەگەل چۋار دروست دەكات، چونكە لېرە تەنھا ئاماژە بەۋە كراۋە كە ۋەزىر دەسەلاتى ھەيە، رەنگە مەبەستەكە ئەۋە بېت گرانەۋە بۆ ماددەى سېيەم لېرەدا، بەلام لە ئەساسدا ئاماژە بە ناۋى ۋەزىر بكرېت ئەگەر لە حالەتېك دووبارە ماددەى يەك لە بېرگەى سى و چۋار بكرېت ئىزافەى ۋەزىرى كشتوكالى بۆ بكرېت، ئايا بە ھاۋبەشى دەكرېت؟ ياخود ھەر دووبارە سەلاحيەتى ۋەزىرى بازىرگانىيە؟ يان چۆن دەيكەن؟ دووبارە بۆ مەسەلەى بەرپوۋەبەرى گشتى بەراستى من جىگاي پىرسىار بەلامەۋە بۆ بەرپوۋەبەرىكى گشتى ئەۋ ھەموو دەسەلاتەى ھەبېت لە ياسايەكى

ئاوا گرینگدا نە كرپت بە ئەنجومە ئېك كە خۇمان دەتوانين وەكو پەرلەمانى كوردستان ئەو ئەنجومەنە دروست بكەين، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسين/سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ بەرپزت، (ژيان) خان، فەرموو.

بەرپز ژيان طاھر احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگيرى قسەكانى مامۇستا (ابوبكر هەلەدى) دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسين/سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (حكمت)، فەرموو.

بەرپز حكمت محمد عبو زيد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من زى پيوه به كو ئەف ماددا چار پتر گرپداى ماددا سييه هەر پيوست ناكاتن من پى باشە ئەف ماددە رابيتن، پشتگيريا قسيت مامۇستا (ابوبكر) دكەم، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسين/سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخر مامۇستا (ابوبكر) دوو شتى وت، وتى يان لابىرى يان ئەگەر ئەمپنيتە وە سياغەكەى بگۆرى، لە كامەيا لەگەلى؟

بەرپز حكمت محمد عبو زيد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لەگەل لابردنەكە زى مە لەگەل ئەو شەم ئەگەر بمينيت بىتە برپگەهەك لە برپگەكانى ماددەى سييه م.

بەرپز د. رپواز فائق حسين/سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر زۆر سوپاس، كاك (رېبوار)، فەرموو.

بەرپز رېبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (٤) ديارە وەكو ناوەرپۆكەكەى هەيە، باس لە پرۆسى لېكۆلېنە وە دەكات رپك لە ماددە (٣) بە تەفصیلی باس كراو، وپراى ئەوہى كە ئيمە هەندېك سەرنجمان هەبوو لە ماددەى (٣)، خستمانە روو، پيشنياريشمان خستە روو بۇ ئەو بابەتە، من پيشنيار ئەكەم يان ئەو تەئەو ماددەيە هەلبگيرى بكرپتە فەقەرەيەك، چونكە من بە زيادى دەزانم، بكرپتە فەقەرەيەك لە چوارچيوەى ماددەى (٣)، سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسين/سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (بەلپن)، فەرموو.

بەرپز بەلپن اسماعيل حاجى ابراهيم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

تېبينىيەكەم هەر دسيانە وە تايبەتە بە بەرپۆه بەرايە تييه گشتييه كە جەنابت فەرمووت لە ماددەى يەكەميش باسمان كرد، من ئيستاش لەگەل وەزارەت قسەم كردوو ئەوان تەئكيد دەكەنە وە كە

ئەو بەرپۆۋە بەرپۆۋە تىيە گىشتىيە بىكرىت بە (بەرپۆۋە بەرپۆۋە تىيە گىشتىيە پىشەسازى) ئەگەر نا مەشاكىلى گەۋرەيان لە جىبە جىكرىدىنى ياساكا بەتايىت لە ۋە ھەماھەنگىيەي كە لەگەل ھۆكۈمەتى عىراقى دەيكەن كىشەيان بۇ دروست دەپىت، جارىكى تر پىشنىياز دەكەم لە ماددەي يەكەم تايىت بە بىرگە ۋە ماددەكانى تىرىش كە باسى بەرپۆۋە بەرپۆۋە تىيە گىشتىيە كە دەكرىت، بىكرىتەۋە بە (بەرپۆۋە بەرپۆۋە تىيە گىشتىيە بازىرگانى ۋە پىشەسازى) ۋەكو ئەۋەي لە ياساكاى عىراقدا ھاتوۋە، زۇر سوپاس.

بەرپۆۋە د. رىۋاز فائق حسىن / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ بەرپۆۋە، كاك (شىخ زاهر)، فەرموو.

بەرپۆۋە زاهر محمد على حسىن:

بەرپۆۋە سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەي (۴) بەرپۆۋە بەرپۆۋە تىيە گىشتىيە بە رەزامەندى ۋەزىر بە پىشكەش كىردى ئەو داۋاكارىيەي كە لە ماددەي (۳) ھاتوۋە لە خۆۋە دەست بە لىكۆلپىنەۋە ئەنجام دەدات ئەگەر بەلگەي پىۋىستى لە سەر بوونى پىدە كىردى زىان بەخش لەبەر دەستدا نەبوو، من پىشنىياز دەكەم ئەم ماددەيە بەم شىۋەزەي لى بىكرىت بەرپۆۋە بەرپۆۋە تىيە گىشتىيە بە نووسراۋىكى فەرمى لە لايەن ۋەزىر كە رەزامەند پىت بە پىشكەش كىردى ئەو داۋاكارىيەي لە ماددەي (۳) دا ھاتوۋە لىكۆلپىنەۋە ئەنجام بدات ئەگەر ھاتوۋە بەلگەي پىۋىست لە سەر بوونى چالاكى زىان بەخش لەبەر دەستدا بوو، ۋە پىشنىياز دەكەم ئەو ماددەيەش بىمىنپىتەۋە، زۇر سوپاس.

بەرپۆۋە د. رىۋاز فائق حسىن / سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس كاك شىخ زاهر، ماددەي (۵)، كاك على قسەت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپۆۋە على حمە صالح:

بەرپۆۋە سەرۋكى پەرلەمان.

بۇ كالا پىشەسازىيەكان بەرپۆۋە بەرپۆۋە تىيە گىشتىيە پىشەسازى پىۋىستە، بۇ كالا كىشتوكالىيەكان بۇ نمونە ئەو بەرھەمانەي كىشتوكالىن بەرپۆۋە بەرپۆۋە تىيە گىشتىيە پىۋىستە، ئىستا وايە داچار ئەم بەرپۆۋە بەرپۆۋە تىيە نووسراۋ بەرز دەكەنەۋە بۇ بەرپۆۋە بەرپۆۋە تىيە گىشتىيە گومرك، بۇ نمونە بۇ ئەو كالا يانەي كە ئىكىتىفای زاتىمان ھەيە يا (۵۰٪) يە بۇ ئەۋەي گومرك موزاعەف بىكرىت گومرك زىاد بىكرىت لە پىناۋى پاراستنى بەرھەمە ناخۆيىيەكە، ئىمە لەگەل لىژنەي ياسايىش مناقەشەيەكەمان كىرد كە پىۋىستە بەلگە بىكرىتە زانىارى، چونكە زانىارى ھەيە لىكۆلپىنەۋە دەكات لە كاتى لىكۆلپىنەۋە بەلگە دروست دەپىت يەنى مەرج نىيە بە بەلگەۋە دەست پى بىكات، زانىارى ۋە بەلگە تەنھا زانىارى پىت، سوپاس.

بەرپۆۋە د. رىۋاز فائق حسىن / سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس كاك على، بەلى خەدىجە خان.

بەرپۆۋە خەدىجە عمر طە:

بەرپۆۋە سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بەۋەي كە باس دەكرىت بەرپۆۋە بەرپۆۋە تىيە گىشتىيە بە رەزامەندى ۋەزىر، خۆي كە ۋەزىر بىرپارىك دەردەكات دەپىت بە شىۋەي نووسراۋ بىت نەك زارەكى بۇ ئەۋەي كە لە داھاتوۋدا بىپىتە

سەنەدەك بۇ ئىستىناد كىردىن لە سەرى، بۇيە كە ئامازە پىنە كىراوۋە ئەسل ئەوۋىيە كە بىرپارەكە بىرپارى ئىدارى بە نووسراو دەبىت.

بەرىز د. رىواز فائق حىسین / سەرۋكى پەرلەمان:

بەلى سۇپاس، ماددە (۵) فەرموون بىخوئىننەو.

بەرىز سارا دلشاد بىكر:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرىز پەرلەمان بەرپارەكە رايەتى گىشتى لە ماوۋى (۷) رۇژ لە رىكەوتى بىرپارى وەزىر بە دەست پىنە كىردى لىكۋىلەنەو ئەم ئەركانەى خوارەوۋە جىبەجى دەكات:

يەكەم: دەست بە لىكۋىلەنەو سەرەتايىيەكان سەبارەت بە پىادەكارى زىان بەخش زىان لىكەوتوۋەكانى پەيوەندى ھۆكارى لە نىوانيان دا دەكات.

دوۋەم: دەرەت دەپەخسىيەت بۇ لايەنە پەيوەندىدارەكانى لىكۋىلەنەو كە لايەنە بەشداربوۋەكانى بۇ پىشكەش كىردى ھەر بەلگەنامە و زانىارىيەك گۇبىستى وتەكانى گىتوگۇ كىردى دەرپارەكانى وە بىنىنى ئەو زانىارىيەكانى بەلگەنامەى كە پەيوەستىن بە لىكۋىلەنەوكان ئەگەر نەينى نەبن

سەيەم: لە دروستى وردىبىنى زانىارى بەلگەى پىشكەش كىراو سەلماندى پىادەكارى زىان بەخش و زىان لىكەوتەكان دەكۋىلەنەو و بۇ ئەم مەبەستە دەتوانىت داواى ھەر زانىارىيەكى تر لە لايەنە پەيوەندىدارەكانى لىكۋىلەنەو و لايەنە بەشدار بوۋەكان بىكات.

چوارەم: ئەنجامى لىكۋىلەنەو سەرەتايىيەكان راسپاردەكان لە ماوۋى (۱۵) رۇژ زىاتر نەبىت لە رىكەوتى دەست پىنە كىردى لىكۋىلەنەو ئاراستەى وەزىر دەكات. يەكەم/ ئەگەر وەزىر لە ژىر رۇشنايى ئەنجامەكانى لىكۋىلەنەو سەرەتايى راسپاردەكان و بەرىز پەرلەمان رايەتى گىشتى ئەو زانىارىيەكان لە بەر دەستىيەتى لە ماوۋى (۱۵) رۇژ دا بىرپارى يەكلاكرەوۋە دەدات. دوۋەم/ وەزىر دەتوانىت داوا لە ھەر لايەنەكى پەيوەندىدار بىكات چ گىشتى بىت يان تايەت بىت بۇ ئەوۋى ھەر زانىارىيەكى پەيوەست بە بابەتەى لىكۋىلەنەوۋە بىخرىتە بەردەست دەبىت ئەو لايەنەش پابەندى پىشكەشكىردى بن.

بەرىز د. رىواز فائق حىسین / سەرۋكى پەرلەمان:

بەلى سۇپاس، چ بەرىز دەپەوئىت قسە بىكات؟ فەرموون بەرىزتان (مامۇستا ابوبىكر، كاك بەختىار، سوسن خان، مامۇستا عومەر)، كاك بەختىار فەرموو.

بەرىز بەختىار شوكرى سلىمان:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەى (۵) بىرگەى (۲) يەكەم وەزىر لە ژىر رۇشنايى ئەنجامەكانى لىكۋىلەنەو سەرەتايى لە ماوۋى (۱۵) رۇژ دا بىرپارى يەكلاكرەوۋە دەدات، لە سەر لىكۋىلەنەوۋە سەرەتايى وەزىر ناتوانىت بىرپار بەدات دەبىت لىكۋىلەنەوۋە كۆتايى بىت ئەو لىزنى لىكۋىلەنەوۋە تەقربەن ھەشتا رۇژ وەرى گرتوۋە لىكۋىلەنەوۋە بىكات ئەوۋە تەواو بوۋە دەرپىت لىكۋىلەنەوۋە سەرەتايى ئەوۋە بىرپار وەزىر لە سەر چ ئەسسىك دەدرىت؟ يەنى لىكۋىلەنەوۋە دەوئىت كۆتايى ئاخىرى بىت، زۇر سۇپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ سوپاس، سوسن خان فەرموو.

بەرپز سوسن محمد ميرخان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۵) لە بېرگەى (۲) خالى دووهم، يەك تېبىنيم هەيه كە دەلئت وەزىر دەتوانئت داوا لە هەر لايەنئكى پەيوەندىدار بکات چ گشتى بئت يا تايبەت، چونكە لئره لە راستى دا روون نئيه ئايا ئەو گشتى و تايبەتە چئيه؟ ئايا دام و دەزگای گشتئيه يان يان دام و دەزگای تايبەتە؟ يان داواكارى گشتئيه و داواكارى تايبەتە؟ بؤيه پئشنيار دەكەم ئەگەر مەبەست دام و دەزگایه ئەوا دام و دەزگا لە بەردەم گشتى و تايبەت زياد بکړئت ئەگەر مەبەست داواكارئيه ئەوه پئويستە داواكارى گشتى وە داواكارى تايبەت لئره زياد بکړئت، بؤ ئەوهى رستەكە روون بئت و فەقەرەكە بؤمان ئاشكرا بئت، سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ زؤر سوپاس بؤ بەرپزت، مامؤستا ابوبكر فەرموو.

بەرپز ابوبكر عمر عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ماددەيه كە لە چوار بېرگە بئكها تووہ زؤر دوور و درئزە، جارئ هەر بېرگەى يەكەم دەست بە لئكؤلئنه وهى سەرەتايى دەكات نازانم چ مەعنايه كى هەيه، دووهم لئكؤلئنه وه خو وازحە يەعنى بەلگەى پئويستى دەوئت گوئبيستى تەرەفەكانى داواكار دەبئت، ئەوهى كە خالى سەرەكى لەم ماددەيه بېرگەى چوارەمە، بؤيه بە راي من ماددەكە بەو شئوہ بهى لئبكرئت، بەرپوہ بەرايه تى گشتى لە ماوهى (۱۵) رؤژ لە رئكەوتى گەيشتنى بېرىارى وەزىر ئەنجامى لئكؤلئنه وه و راسپاردەكانى ئاراستەى وەزىر دەكات دواى گوئگرتن لە وتەى لايەنەكانى لئكؤلئنه وه و هەلسەنگاندى بەلگە نامەكان و كؤى زانبارەبئيه كانى تايبەت بە دؤسيەكە، زؤر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ سوپاس، مامؤستا عومەر فەرموو.

بەرپز عمر عبدالله فتاح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بە ناوى خودا، من نەم بئنى لە هئچ شوئئئك ئەم لئزنەى لئكؤلئنه وه يە يا ئەم لئكؤلئنه وه يە بە نوئنه رايەتى داواكارى گشتى دەبئت يان نە؟ بؤيه من پئشنيار دەكەم خالى يەكەم بېرگەى يەكەم دەست بە لئكؤلئنه وه دەكات بەرپوہ بەرايه تى گشتى بە ئامادە بوونى نوئنه ر داواكارى گشتى، چونكە ئەم بابەتە بە راستى بابەتئكە دەر فەتى ئئحتكارى تئدايه، دەكړئت خەلئك لە پئناو قازانچئكى ماددى دەزگا حكومئيه كان هەلئخەلە تئئئت وە كالاکەش لە سەر خەلك گران دەبئت، بؤيه من پئم باشە لەم بېرگەيه يا لە بېرگەى تر دا ئەگەر دەر فەت هەبئت بە تايبەت لئره بگونجئت نوئنه رى داواكارى گشتى زياد بکړئت، سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ سوپاس بؤ بەرپزت، ماددەى (۶) فەرموون بئخوئنه وه.

بەرپز خەدیجە عمر طە:
بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەى (٦)

یەكەم: وەزیر دەتوانیپت لە ھەر كاتیكدا لەسەر راسپاردەى بەرپۆه بەرایەتى گشتى برپار لە راگرتنى لیکۆلینەو ھەکان یان كۆتایی پێھینانیان بدات، لە ھەر دوو باری نھوم كەردن یان پالپشتى كەردن بە بى سەپاندنى رى و شوینى بەرھەنگار بوونەو ھى نھوم كەردن یان رى و شوینى قەرەبوو كەردنەو، ئەگەر ھاوردەكار بەلینامە پێشكەش بكات وە تێیدا بەلین بدات پێداچوونەو بە نرخی بەرھەكەمە یان راگرتنى ھاوردەكەردنى بۆ ھەرپم بە نرخی نھومكار یان پالپشتى كراو. دووھم: وەزیر دەتوانیپت برپار بدات بە تەواو كەردنى لیکۆلینەو ھەکان و پراى قەبوول كەردنى ئەو بەلینامەى كە لە برگەى یەكەمى ئەم ماددەى دا دەقنوس كراو.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، ھەر بەرپزىك دەبەوئپت لەسەر ئەم ماددەى قسە بكات (دكتور محى الدين، مەلا ناصر، كاك لقمان، كاك كاروان، ئاشنا خان، دكتور اسماعيل)، دكتور محى الدين فەرموو.

بەرپز محى الدين حسین يوسف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئامانجى ئەم یاسایە پاراستن و پارپزگارى كەردن لە بەرھەمى ناوخۆى، دواى ئەو بازار نھوم دەكرپت بەو بەرھەمە وەزیر لە لیکۆلینەو ھەکان دواى برپار دەدات بە بى سەپاندنى ھىچ رى و شوپنپكى بەرھەنگار بوونەو ھەنگە ئەو كەسەى كە بەلینامە كە پرەكاتەو ھە یان برپار دەدات ھاوردەكە رابگرپت بازارى نھوم كەردپت لە بەرھەمەكە وە بەرھەمى ناوخۆى زىانپكى زورى بەر دەكەوئپت، بۆیە من لەگەل سەپاندنى رى و شوپنپكى بەرھەنگار بوونەو ھى نھوم كەردن و رپى و شوپنپكى قەرەبوو كەردنەو ھى زىان لپكەوتووانى بەرھەمەپنارانى ناوخۆمە، زور سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، ئەو برگەى دووھەمە بۆ ئىحتیاتە دانراو، ئەگەر وەزیر گەیشتە ئەو قەناعەتەى ئەو زىانەى داوھ لیکۆلینەو بەردەوام دەبپت، ئەو برگە دووھ ئىحتیاتە، چونكە كاتى مناقشە رپك ئەو قسەى كرا لە راستى دا، كاك لقمان فەرموو.

بەرپز لقمان محمد حاجى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (٦) برگەى یەكەم ئەو دەسەلاتە زوره دراوھتە بە وەزیر، وەزیر لەسەر راسپاردەى بەرپۆه بەرایەتى گشتى دەستى كەرد بە لیکۆلینەو ھەر لەسەر پێشنىازپكى ئەویش كۆتایی بە لیکۆلینەو ھە پى نەبپت من پیمواى ئەو ھۆرپك زیدەرپوى تپداى، بۆیە دەكرپت لەسەر راسپاردەى لپزنەى لیکۆلینەو، لپكۆلینەو دەبپت بە لپزنە بكرپت نەك لە رپگای بەرپۆه بەرى گشتى، زور سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى زور سوپاس، ئاشنا خان فەرموو.

بەرپز ئاشنا عبدالله قادر:

بەرپز سەرۆكى پەرلە مان.

منىش ھەر ھە مان رام ھە يە لە گە ل كاك لقمان، بۆيە پشتيوانى تەواوى دەكەم پيدانى ئەو دەسەلاتە زۆرە بە ھەزىر بە شتىكى باشى نازانم، بۆيە پيشنيار دەكەم ماددەى (٦) ھەر لايرىت، دەستخۆش.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلە مان:

بە لى زۆر سوپاس، كاك مە لا ناصر فەرموون.

بەرپز عبدالناصر احمد على:

بەرپز سەرۆكى پەرلە مان.

بە ناوى خوداى گەورە و مېھرە بان، لە ماددەى (٦) بېرگەى دوو ھەزىر دەتوانىت بېر پار بدات بۆ تەواو كرنى لىكۆلىنە ھە كان و يېراى قەبوول كرنى ئەو بە لى نامە يە كە لە بېرگەى يە كە مى ئەم ماددە يە دەقنووس كراو، لە بەر ئەو ھى لە سەر راسپاردەى بەرپو ھە رايە تى گشتى ناوبراو لىكۆلىنە ھە دەستى پى كرنو ھە ئىنجا ھەر ئەو راسپاردە كە دەكرىت راي بگرىت ئەمە ھەم ھە كە م و ھەم خە سم، كە واتا دەگەر پتە ھە خالى سفر، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلە مان:

بە لى سوپاس، كاك دكتور اسماعيل فەرموون.

بەرپز اسماعيل على طه:

بەرپز سەرۆكى پەرلە مان.

ئەز گەل ھندىمە يان كۆتايى پى ئىنان ھەزف ببىت، بەس راگرتن مافى راگرتن ھەزىر ھە يە يە عنى تەعلیق ئەگەر ماناى ئەو راگرتن ژى تەعلیق ببىت ئەگەر مانا يە كى تر ببىت نازانم ئەگەر مانا كە تەعلیق ببىت يە عنى بەس ئەو مافە ھە ببىت، مافى تەعلیقى لىكۆلىنە ھە تە ھە ھودىك بدات

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلە مان:

يە عنى كۆتايى ھىنان لا بېرت بەس تەعلیق

بەرپز اسماعيل على طه:

بە لى بەس تەعلیق بمىنىت.

بەرپز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلە مان:

كاك كاروان فەرموو.

بەرپز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلە مان.

لە راستى دا ماددەى (٦) يە كىكە لە ماددە گرنگە كان بۆيە من چەند تېبىنىيە كە ھە يە، يە كە ميان پشتيوانى كاك لقمان و ھە قالانم دەكەم كە باسيان لە دەسەلاتى ھەزىر كرد لىرە دا لە ئەساسدا

ناكرېت وهزير ئه وه هه موو ده سه لاتيه هه بېت، وه ئه وه ي كه دكتور ئيسماعيليش باسى كرد له مه سه له ي راگرتن و كو تايي پي هينان يه عني هه ردوو ده سه لاتيه كه ي هه يه نازانين ئه مه ئيختيارييه خو ي كاميان برياري له باره يه وه بدات بو چي ده بېت ئه م سه لاهييه ته ده دري ت به وهزير دوو باره؟ سييه م وشه ي ئه گه ر به كار هاتوو له قانون ناكرېت وشه ي ئه گه ر به كار بېت ئه مه لوژيك نبييه تا تو ريگه بده يت بليي ئه گه ر وابوو ئه گه ر وانه بوو پيچه وانه كه ي ده كه ين، چونكه ئه مه ئيحتمالاتيكي (50%) دوايي كراوه به ئيختياري لي رده دا، له كاتيكا له مادده ي (9) له برگه ي يه ك له خالي پي نجه م پيچه وانه كه ي وتراوه پابه ندردن هاتوو له وي، ئه گه ر له وي پابه ندردن بو چي لي ره ئيختيارييه؟ ئه مه نوقته يه ك، هه روه ها كاتيكا كه باس له وه ده كه ين به حاله تيكي ئيختياري بدري ته وه به وه به رهي نه ره كه يان به و كه سه ي كه پيشي لكار ييه كه ده كات به لينامه پر بكا ته وه دوو باره من له گه ل ئه وه م كه بكر يته ناچار كردن به شي وه يه كي ئيجباري ئه م ئيختيار كردنه ي لي ده ربجي ت، بو ئه وه ي كه بتوانين به شي وه يه كي ياسايي مامه له ي له گه ل بكه ين و زور سو پاس.

به ريز د. رپواز فائق حسين / سه رو كي په رله مان:

سو پاس بو به ريزت، كا ك عه لي حمه صالح فه رموون.

به ريز علي حمه صالح:

به ريز سه رو كي په رله مان.

ئه م مادده زور گرنگه كه ده لپت وهزير ده تواني ت له سه ر راسپارده ي بريار له راگرتني لي كو لينه وه بكا ت، واتا لي كو لينه وه نه گه يشتو ته ئه نجام ده بېت لي كو لينه وه بگا ته ئه نجام ئي نجا به ئاراسته يه ك كه لي كو لينه وه نه گه يشتو ته ئه نجام، ده بېت لي كو لينه وه بگا ته ئه نجام ئه و جا به ئاراسته يه ك بريار بدري ت، كه لي كو لينه وه بگا ته ئه نجام وهزير چو ن ده زان ي ت ئه م واقعه چو نه؟ بو نمونه له ئاستي به ره مي ناو خو يي تو دا تا و به لگه كه ت له به ر ده ست نه بېت له ئاستي ها ورده كردن و جيا وازي نرخ و هه موو ئه مانه له نه تيجه ده بېت به به لگه و قه راري له سه ر ده دري ت، پيش ئه وه ي بگا ته ئه نجام زور قورسه ئه و كا ته له وانيه مه سال ح زال بېت ئيحتيكا ر زال بېت ده يان هو كا ر هه يه زال بېت، بو يه من پيموايه پيش گه يشتن به ئه نجامي لي كو لينه وه ي لي ژنه راگرتني لي كو لينه وه كا ري كي مه ترسي داره هه ر چه نده من ده زانم ته حسي ل حاسله ئه وه ي زه ره رمه نده ده تواني ت له مه حكه مه شكايه ت بكا ت، به لام هيچ نه بېت هه ر نه سيك بنووسري ت ئه وه ي له ئه نجامي ئه م راگرتنه زه ره رمه ند بو ي هه بېت پيدا چو ونه وه بكا ت، هه رچه نده به بي ئه نجامي لي كو لينه وه هه له يه وهزير برياري راگرتني يا به رده وام بووني بدات، سو پاس.

به ريز د. رپواز فائق حسين / سه رو كي په رله مان:

به لي سو پاس، مادده ي حه وت، ناو نبييه. فه رموو سارا خان.

به ريز سارا دلشاد بكر:

به ريز سه رو كي په رله مان.

مادده (7):

يه كه م: وهزير له سه ر راسپارده ي به رپوه يه رايه تي گشتي برياري كو تايي پي هيناني لي كو لينه وه كان ده دات به بي گرتنه به ري ري و شو يني كو تايي له يه كي ك له م بارانه ي خواره وه:

یەكەم: ئەگەر بەلگەنامەى پيشكه شكراو لەسەر بوونى پيادهكارى زيان بەخش يان جوړى زيانەكان باوەرپههينەر نه بوو يان ئەگەر پهيوه ندى هوکارى له نيوان پيادهكارى زيان بەخش و زيانەکانى له بهرهمى خوّمالى دا نه بوو.

دووهم: ئەگەر داواكارى به بکيشريته وه و ئەم ريکارانهش پيچهوانهى بهرزه و ندى گشتى نه بپت.

سپههه: ئەگەر پهراويزى نقوم کردن يان برى پالپشتى کردنيان قه بارهى هاورده کردن که متر بيت له و بره ديارى براوانهى که به پيى رينمايى پشت به ستوو بهم ياسايه دهرده چپت.

دووهم: وهزير له کاتى کوّتاى پيهينانى ليکوّلينه وه کان به پيى حوکمه کانى برپگهى يه که مى ئەم ماددهيه ئەم برپارانهى خواره وه ديدات.

يه کهم: کوّتاى پيهينان و ريکارى خيرا و گه رانه وهى برى ئەو بارمته و دهست به سه رانهى که به پيى برپگهى يه که مى ماددهى حه وته مى ئەم ياسايه وه رده گيرين.

دووهم: هه لوه شان وهى ئەو به لينا مه يه ي که به پيى حوکمه کانى ماددهى شه شى ئەم ياسايه پيشكه ش ده کرين.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:

به لى زور سوپاس، هه ر بهريزىك قسه ي هه يه له سه ر ئەم بابته، (دكتور اسماعيل،) فهرموو دكتور اسماعيل.

بهريز اسماعيل على طه:

بهريز سهروكى په رله مان.

من دوو تيبينى بيت هه ي سه ر قى ياسايى، خالا ئيكي دييژيت ئەگەر بهلگه نامه ي پيشكه شكراو له سه ر بوونى پيادهكارى زيان بەخش يان جوړى زيانەكان باوەرپههينەر نه بوو باوەرپههينەر ئەز بيژم نه موسته له حه كى قانونيه بهلگه ي ته واو نه بوو يه عنى (عدم كفايه عدله) ئەدله هه يه ئو باوەر پى هه يه به س كافى نيه، يه عنى بليين بهلگه ي ته واوى نه بوو پتر دئ جهى خو گريت، خالا دوويى دييژيت ئەگەر داواكارى به بکيشريته وه و ئەم ريکارانهش، ئەم ريکارهش حه زف بيت نه مينينت جيگاي ئەو بيژيت به لام به مەرچيک پيچهوانهى بهرزه و ندى گشتى نه بيت وازحتره و پتر دئ رامانى دت، سوپاس.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:

به لى زور سوپاس، كاك على فهرموو.

بهريز على حمه صالح:

بهريز سهروكى په رله مان.

ئەم ماددهيه دارشته وهى دهويت چونكه وهزير له سه ر راسپارده ي بهريوه يه رايه تى گشتى برپارى كوّتاى پيهينانى ليکوّلينه وه کان ديدات و اتا ليکوّلينه وه کان نه گه يشتوو نه ته كوّتاى برپارى لى بدرىت له كاتيكدا له خالى يه کهم و دووهم و سپهه هه ر سيكى ئەنجامى كوّتاى

ليكۆلىنەۋەكە دەدات ھېچمان لەو سى دەست ناكەۋىت، بۆيە من پېشنيار دەكەم ۋەزىر لە سەر راسپاردەى بەرپۆۋەبەرايەتى گىشتى دوايى كۆتايى ھېنانى ليكۆلىنەۋەكان، يەنى تا ليكۆلىنەۋە تەۋاۋ نەبىت برپارى لى دەدرىت

بەرپۆز د. رېۋاز فائق ھىسېن / سەرۋكى پەرلەمان:

ئاخر كاك عەلى ئەم پرۆسەيە پرۆسەيەكى دوۋانەيە خۆ يەك جۆر ليكۆلىنەۋە تىدا نيە، با ئېمە لە روۋى قانۇنيەۋە قسە بكةين، ليكۆلىنەۋەيەك ھەيە بۆ گرتنە بەرى رېكارى خېرا بە پەلە، ليكۆلىنەۋەيەكى تر ھەيە بۆ گرتنە بەرى رېكارى كۆتايى، ليكۆلىنەۋەيەكەم كراۋە بۆ گرتنە بەرى رېكارى خېرا ۋ تەۋاۋ بوۋە، بەلام ئەگەر لە دوايى كۆتايى ھاتنى ليكۆلىنەۋەيەكەم كە ئامانچ لېي گرتنە بەرى رېكارى خېرايە دەرکەۋت بۆ بەرپۆۋەبەرايەتيەكە كە بەلگەكان كافى نين ناچىت بۆ ليكۆلىنەۋەيە دوۋەم پرۆسەيە دوۋەم كە پرۆسەيە ۋەرگرتنى ئىجرائات ۋ مەنە كرىنى بۆ نمونە موستەۋردىكە بۆ ماۋەي پېنچ سال بەرھەم بېنىت، پرۆسەيە ۋەرگرتنى ئىجرائات لە ناۋ ئەم ياسايە پرۆسەيەكى موعەقەدە، ھەيە خېرايە، ھەيە نيھائىيە، ھەندىك جار خېراكە رادەگىرېت ھەندىك جار نيھائىيەكە رادەگىرېت، لە ماددە (6) خېراكە رادەگىرېت، لە ماددە (7) نيھائىيەكە رادەگىرېت، لە بەر ئەۋە پرۆسەكە پرۆسەيەكى تەكمىليە ليكۆلىنەۋە تەۋاۋ بېت ئىتر چۆن رادەگىرېت ئەۋ كاتە بەس ئىجرا ۋەرناگىرېت.

بەرپۆز على ھەمە صالح:

بەرپۆز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبىرى خالى سى بكة، ئەگەر پەراۋىزى نكوم كرىن يان برى پالپشتى كرىن يان قەبارەى ھاوردە كرىن كەمتر بېت لە ۋ برە ديارىكراۋانەى كە بە پېي رېنمايەكان پشتى بەستوۋە بەم ياسايە دەرەچىت، ۋاتا ئەمە دەگاتە ليكۆلىنەۋەيە كۆتايى، قەبارەى ھاوردە كرىن چەندە؟ نكوم بوۋن چەندە؟ ئىكتيفاي زاتى چەندە؟ راپۆرتىكى مونەزەمى كۆتايى لە بەردەم ۋەزىردا يە، يەنى چ شتىكى تر ھەيە لەمە كۆتايى تر بېت تاۋەكو برپارى لى بدرىت؟

بەرپۆز د. رېۋاز فائق ھىسېن / سەرۋكى پەرلەمان:

كاك عەلى ئېمە لە سېستەمى قانۇنى عىراقى دا شتىكمان ھەيە (الخطاء، الضرر، العلقە سببىة بين الخطا و الضرر) جارى ۋا ھەيە خەتە ھەيە ئىستا ئېمە لە بەردەمى ئەۋەين كە پەراۋىزى نكوم كرىن ھەيە يا برى پالپشتى كرىن ھەيە، لەۋانەيە زەرەرىش لە بەرھەمىك كەوتىت، بەلام پەيۋەندى ھۆكارى لە نيۋان ئەۋ خەتەئە ۋ زەرەرە دا نەبىت، ليكۆلىنەۋە گەيشتۆتە ئەۋەي كە پەراۋىزى نكوم كرىن ھەيە، بەلام نەگەيشتۆتە ئەۋەي بوۋنى ئەم نكوم كرىنە زىانى لە بەرھەمىكى خۆمالى داۋە، ۋاتا يەكېك لە عونسورەكانى مەسئولىيەت نيە راي دەگرېت يەنى يا خەتە ھەيە يا زەرەرە ھەيە يان ھەرسىكى پېكەۋە ھەيە، يەنى غەلەتەكە كراۋە پىادەكارى زىانبەخش كراۋە زەرەرىشى لە بەرھەمى خۆمالى داۋە پەيۋەندى ھۆكارىش لە نيۋان ھەلەكە ۋ لە نيۋان زەرەرەكە دا ھەيە، بەلئى سوپاس بۆ بەرپۆزتان، كاك بزار ئىۋە قسەتان ھەيە؟ ماددەى دواى ئەۋە.

بەريز جنان جبار بوييا:
بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۸) يەكەم: ئەگەر وەزىر بىرىرى بەردەوامى لىكۆلېنەو ەكان بدات ئەو بەريو بەرايەتى گشتى دەبىت بەم شىو ەى خوارەو تەواو بكات:
۱/ ئەگەر پەيوەست بىت بە پالپشت كردن يان نقوم كردن لە ماو ەيەك لە (۶) مانگ لە رىكەوتى راگە ياندنى دەست كردن بە لىكۆلېنەو ەكان تىپەر نەكات.
۲/ ئەگەر پەيوەست بىت زياد كردنى بى پاساوى ەاوردە لە ماو ەيەك كە لە (۳) مانگ لە رىكەوتى راگە ياندنى دەست كردن بە لىكۆلېنەو ەكان تىپەر نەكات.
دوو ەم: تاوتوئى كردنى داواكارى و ەرگرتنى رى و شوينى پاراستنى بەر ەمىكى خۆمالى يان ئەنجامدانى لىكۆلېنەو ە رىگر نايىت لە بەردەم تەواو كردنى رىكارە گومرگىيەكان (التخليص الكمركى).

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى، ەر بەريزىك دەيو ەت لەسەر ئەو ماددەيە قسە بكات، (كاك دكتور اسماعيل، كاك ەيرش، كاك بەمن، كاك شىخ ظاهر)، كاك دكتور اسماعيل فەرموو.

بەريز اسماعيل على طه:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز بىنم ئەف (۶) مانگە گەلەك گەلەك زىدەيە، خاسەتەن ئەگەر ئەو كەرەستىت پالپشت كردن يان نقوم كردنى پەيوەندى ب كشتوكال و زراعتى ئە ەبىت وى و ەختى زەرەركا گەلەكا مەزن دىكە قىتى، قىجا و ەخت ل ئەف موددە بىتە كىم كرن، چونكى عىلاقاتەكا ب زراعتى ئە ەبىت دى زەرەركا مەزن دى ب زراعتى ئە كە قىت.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوپاس، ئەگەر مولا ەزە بكەيت لە ماددەكانى دواتر ماددەيەك ەيە دەلپت ەموو ئەو مودانەى كە لە ناو ئەو قانونە ەاتوون بۆ بەر ەمى كشتوكالى دەبىتە يەك لەسەر پىنج، بەعنى زۆر زۆر كەم دەبىتەو ە ئەو موددەيە بۆ بەر ەمى كشتوكالى دەبىتە يەك لەسەر پىنج، زۆر سوپاس، كاك حاجى ەيرش فەرموو.

بەريز ەيرش حسن حمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش ەمان تىبىنىم ەبوو، موددەكە زۆرە بۆ بەر ەمى كشتوكالى لە ەيچ ەلە تىكدا لە (۲۰) رۆژ تىپەر نەكات، سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوپاس، ئەو ە عىلاج كراو ە بە ماددەيەك، كاك بەمن.

بەرپز بهمن كاك عبدالله احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

هەمان تېبىنىم هەبوو، بەس لە خالى دووهم ئەگەر پەيوەست بىت زياد كردنى بى پاساوى
هاورده لە ماوه يەك كە لە (۳) مانگ لە رىكەوتى راگەياندى دەستكردن بە لىكۆلینەو تىپەر
نەكات، بىت وانىيە ئەويش زۆرە؟ چونكە لە ماوهى (۳) مانگ ئەو زيادەيەي كە هاوردوو يەتى
كابرا دەتوانىت لە ناوى دا بىفرۆش بىت و كۆتايى پى بىنىت.

بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

لە راستى دا ئەوهى عىراق (۶) مانگە بە حساب كردمانە بە نيوەش

بەرپز بهمن كاك عبدالله احمد:

چونكە ئەگەر بۆ بەرھەمىكى كشتوكالى بىت تۆ ئەو سى مانگە وەرزيك تەواو دەبىت يەنى
وەرزي بەرھەمەكە تەواو دەبىت، بۆيە زۆرە ئو موددەيە بۆ لىكۆلینەو.

بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بۆ كشتوكالى دەبىت يەك لەسەر پىنج كاك بهمن، ماددەيە كمان داناوە لە حوكمە كۆتايەكە،
دەبىت يەك لەسەر پىنجى ئەو موددەيە يەنى دەكاتە (۶) رۆژ.

بەرپز بهمن كاك عبدالله احمد:

تەواو زۆر باشە.

بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەرپز، كاك شىخ ظاهر.

بەرپز ظاهر محمد على حسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددە (۸) بركەي يەك، ئەگەر پەيوەست بىت بە پالپشت كردن يان نقوم كردن من پىشتريش
باسم كرد نقوم كردنەكە بكرىتە نغرو كردن، خالى دووهميش ئەگەر پىويست بىت بە زياد كردنى
بى پاساوى هاورده، ئەو زىدە هاورده كردنى بى پاساوى، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ماددەى دوايى ئەو، بەلى كاك عەلى.

بەرپز على حمە صالح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پەيوەندى بەووه هەيەكە دەلپت ماوهكە (۶) مانگە و دواتريش دەكرىتە يەك لەسەر پىنج،
دەكرىت پىش ئەو (۶) مانگەش بدرىت، ئىستا پىش ئەوهى كە سكالاش بكرىت بۆ نمونە
وہزارەتى كشتوكال بە جەدوہ لىك خويى مەوسمەكانى ماسى و تەماتە و شووتى و ھەموو
بەرھەمەكانى كردوو، يەنى ھەر (۲۰) رۆژ پىش ئەوہ ئاگاداريەك بۆ نمونە بلاو دەكاتەوہ
دەلپت فلان جورى ماسى لە ئەوہندەى ئەوہندە ئىتر رىگە پىدراو نىيە، يەنى وەزارەتى
كشتوكال خويى بە برپار ئەمەى كردوو و كاتەكەش مەرج نىيە كۆتايى پى بىنىت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ زۆر سوپاس، وەزارەتى كشتوكال له تيبينييه كانيان دا كه بۆ ئيمەيان ناردوو خويان داوايان كردوو بكرىت به يهك له سەر پينجى ئەو مودانەى له قانونەكەدا هاتوو، بەلئ كاك بزار فەرموون جەنابتان.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

هەر بۆ ئەكىد كردن ماددا (١٠) ل پيشنازه ياسايا ماوهكان كه م كراوه يەنى له زۆر برپگه و مادده دا ژماره هاتوو دەلین سى رۆژ پازده رۆژ و ئەوانه پيوست بوو له بيدايەت به راستى دەبا ئاماژەمان به مادده (١٠) كردبا، بۆ ئەوهى بەر چاو روونيهك هەبا ئەو داواكارىيهى پەيوهست بىت به بەرھەمى كشتوكالى بۆ يهك له سەر پينج كه م دەكرىتەوه به پيى مادده (١٠) دوايى دوو ماددهى تر دەگەينى، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ زۆر زۆر سوپاس، ماددهى (٩).

بەريز سارا دلشاد بكر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى (٩):

يەكەم: وەزير له سەر راسپارەى بەرپوه بەرايه تى گشتى برپارى گرتنه بەرى ريكارى خيرا بەرامبەر به بەرھەمى هاوردەكراوى بابەتى لىكۆلینەوه دەدات، ئەگەر گەيشتە ئەو برپارە بەرايهى كه پيادەكارى زيان بەخش بەرامبەر بەرھەمى لىكچوو يان بەرھەمى ركا بەر بوون هەيه، به مەرجىك لايەنى كه م (٣٠) رۆژ به سەر دەست پيكردى لىكۆلینەوه كەدا تپەر بووبىت ريكارەكان بەم شپوهيهى خوارەوه دەبن:

يەكەم/ سەپاندنى رەسمى نكوم كردن له سەر بەرھەمى هاوردەكراوى بابەتى لىكۆلینەوه كه به شپوهيى بارمتە له دەستەى گشتى گومرگەكان سپاردە دەكرىت.

دووهم/ پابەندكردنى كەسى هاوردەكار به پيشكەش كردنى دەستەبەرى گەرەنتى كار به برپكى يەكسان به پەراويزى نكوم كردن.

سيپهه/ پابەندكردنى كەسانى هاوردەكار له ولاتى پالپشتى كار به پيشكەش كردنى دەستەبەرى گەرەنتى كار بۆ دەستەى گشتى گومرگەكان به برپكى كه يەكسان بىت له گەل برپى پالپشتى پيشكەشكراو.

چوارەم/ له حالەتى زيادكردنى بى پاساوى هاوردە زيادكردنى رەسمى گومركى يان پابەندكردنى كەسانى هاوردەكار به پيشكەش كردنى دەستەبەرى گەرەنتى كار بۆ دەستەى گشتى گومرگەكان به برپى يەكسان له گەل ئەو زيانانەى به بەرھەمەينە خۆمالىيەكان كەوتوو له لايەن بەرپوه بەرايه تى گشتييهوه ديارىكراوه.

پينجەم/ پابەندكردنى هاوردەكار به پيشكەشكردنى ئەو بەلینامەيهى له مادده (٦)ى ئەم ياسايە دەقنوووس كراوه بۆ وەزارەت.

دووم: به پړيوه به رايه تي گشتي گومرگه كاني هه ريم به هه ماهه نكي له گهل به پړيوه به رايه تي گشتي و ده سته ي گشتي گومرگه كاني ده سه لاتي فيدرالي نه و ريكاره خپرايانه ي كه له برگه ي به كه مي نه مادمده يه ده قنوووس كراوه له دوايي بلاو كورنه وه ي له دوو روژنامه دا جيبه جي ده كه ن.

سپيه م:

به كه م/ نه گهر برياري گرتنه به ري رې و شويني كوتايي به پيي حوكمه كاني نه م ياسايه ده رچوو نه و ريكاره خپراكان كوتايي پي ده هينرېت و بارمته كان به كلایي ده كرينه وه و ده سته به ره پيشكه شكراوه كانش هه لده وه شينرينه وه له به رامبه ر هسمي نقوم كردن يان ره سمي قه ره بوو كورنه وه و هره ده گيرېت.

دووم م/ نه گهر برياره به و هرنه گرتني رې و شويني كوتايي ده رچوو نه و ريكاره خپراييه كان كوتاييان پيده هينرېت و ده سته به ره كان هه لده وه شينرينه وه نه و بارمته انه ي پيشكه ش كراون ده گه ريندرېته وه، سوپاس.

به ريز د. رپواز فائق حسين / سه روكي په رله مان:

به لي سوپاس، هه ر به ريزيک له سه ر نه مادمده يه قسه ي هه يه (دكتور اسماعيل، ماموستا ابوبكر)، ماموستا ابوبكر فهرموو.

به ريز ابوبكر عمر عبدالله:

به ريز سه روكي په رله مان.

من ته نها له سه ر خالي سپيه م تيبينيم هه يه خالي به كه م ده لیت نه گهر برياري گرتنه به ري رې و شويني كوتايي، له برگه ي دووم ده لیت نه گهر برياره به و هرنه گرتني رپوشويني ياسايي، يان هه ر دوو كي بكن به و ه رگرتن و و هرنه گرتن يان بيكه نه گرتنه به ر و نه گرتنه به ر، بو نه وه ي به كه ده سته واژه بيت، زور سوپاس.

به ريز د. رپواز فائق حسين / سه روكي په رله مان:

به لي زور سوپاس، كاك دكتور اسماعيل فهرموو.

به ريز اسماعيل علي طه:

به ريز سه روكي په رله مان.

من نيك تيبيني هه ي نه ز گهل هنديمه په يفا ليكچوو جاراكا دي بيته هاوتا (ممايل)، نه و پتر دي جهي خو گريت، سوپاس.

به ريز د. رپواز فائق حسين / سه روكي په رله مان:

به لي زور سوپاس، مادمده ي دوايي نه وه.

به ريز سه روكو ازاد حسين:

به ريز سه روكي په رله مان.

مادمده ي (۱۰)

نه گهر داواكار بيه كه په يوه ست بيت به به ره ميكي كشتوكالي نه و نه و ماوانه ي بو ليكولينه وه ي ريكاره كاني ده ركردي بريار له مادمده كاني پيشوو ده قنوووس كراون بو به كه له سه ر پينجي به كي نه و ماوه يه كه م ده كرينه وه، زور سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس كاك سەركۆ، كاك بختيار فەرموون جەنابتان.

بەريز بختيار شوكرى سلیمان:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۰) دياركراووه يەك لەسەر پينج وە لەو ماوہيە كەم دەكریتەوہ لە ماوہى لیکۆلینەوہ، لیکۆلینەوہ نەوہد رۆژى پیدەچیت تەقريبەن نەوہد تا نەوہد و پينج رۆژ، ئيمە زۆر بەرھەمى كشتوكاليمان ھەيە مەوسمىيە مانگيك تا چل رۆژە ئەگەر چاوہرپى بکەن تا ھەشتا و نەوہد رۆژ ئەو بەرھەمە بەكەك نايەت، ھەر چەندە لە ماددەى (۲۲) دياركراوہ وەزارەتى كشتوكال مافى ھەيە قەدەغە كردنى بابەت بكات بە تەنسيق لەگەل وەزارەتى دارابى، بەس ليرە حەزم لايە ئەو ماوہيە كەم بكریتەوہ لەبەر ئەوہى ھەر ديسان دەچیتە ناو ئيتارى قانونى دا رېگرى لەو بابەتانە بكریت، پيم باشە بكریتە سى لەسەر چوار، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، بەس ئەگەر خۆيان يەك لەسەر پينجيان پى باش بىت ئەوان خۆيان لە رووى عەمەليەوہ لە ناو ئيشەكەدان، بۆ بەرھەمى كشتوكاليش لە مەوسمى پيگەيشتن ھيچ لیکۆلینەوہ يەك ناکریت، ئەو سەلاحىيەتەى كە ئيستا وەزير ھەيەتى ھەر وەكو جارى جارن يەكسەر رېگرىيەكان دەكات، بەلئى بۆ ماددەى (۱۱)، كاك شېخ زاھەر فەرموو.

بەريز زاھەر محمد على حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۰) ئەگەر داواكارىيەك پەيوەست بىت بە بەرھەمىكى كشتوكالى، من ليرە پيشنياز دەكەم لەو پرگەيە ئەگەر بەرھەمىكى كشتوكالى كە ئەگەرى تېكچوونى ھەيە ئەوہ زياد بكریت كە ئەگەرى تېكچوونى ھەيە ئەوا ئەو ماوانەى بۆ لیکۆلینەوہ رېكارەكانى دەرکردنى برپار لە ماددەى پيشوو دەقنووس كراون بۆ يەك لەسەر پينجى يەكى ئەو ماوہيە كەم دەكریتەوہ.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخر ئەمە بۆ ئەو ماددەيە لەگەل ماددەى (۲۲) دەبىت رەبەت بکەين، ئەمە بۆ ئەو مەوادانەيە كە تېكناچن كشتوكالين و تېك ناچن، بەلام ئەوانەى كە تېك دەچن بە بى لیکۆلینەوہ يەكسەر ئيجرائات وەردەگيریت.

بەريز زاھەر محمد على حسين:

ئەى ماوہكە بۆ كەم دەكریتەوہ مادام تېكناچن؟

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەوان خۆيان پييان وايە ئەو مودەيە بۆ نمونە بۆ گەنم زۆرە، خۆيان رەئيان وايە، ديارە لە رووى عەمەليەوہيە، لە راستيدا نازانم، سوپاس، ماددەى (۱۱).

بەريز سەركۆ ازاد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۱):

سەرۆكى ئەنجومەنى ۋەزىران دەتوانىت رېكارى خېرا رابگرىت ئەگەر بۆيى دەرکەوت ئەم رېكارە لېكەوتەي نەرىنى ھەبوو لەسەر بەرھەمھېنەرى خۆمالى تریان بەکاربەرانى يان بەرژەۋەندى گشتى.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى، ھەر بەرپىزىك قسەي ھەيە لە سەر ئەو ماددەيە (دكتور اسماعيل، كاك سەرکۆ، كاك دابان) كىيى تر؟ بەلئى كاك سەرکۆ.

بەرپىز سەرکۆ ازاد حسين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من لە ماددەي (۱۱) پېشنىيازى ئەو دەكەم كە سەرۆكى ئەنجومەنى ۋەزىران بگرىت بە سەرۆكايەتى ئەنجومەنى ۋەزىران دەتوانىت رېكارى خېرا رابگرىت ئەگەر بۆيى دەرکەوت ئەم رېكارە لېكەوتەي نەرىنى ھەبوو لەسەر بەرھەمھېنەرى خۆمالى تریان بەکاربەرانى يان بەرژەۋەندى گشتى.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك دابان فەرموو.

بەرپىز دابان محمد حسين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من تېبىبىيەكم بۆ دروست بوو ئەگەر برادەران لە لىژنەي پېشەسازى يان لە لىژنەي ياسايى بتوانن ۋەلام بدەنەو، ئەويش ئەو ھەيە سەرۆكى ئەنجومەنى ۋەزىران دەتوانىت رېكارى خېرا رابگرىت، ئەم پىرۆسەيە بە رېكارىكى موعەقەدى لېكۆلېنەو تېدەپەرپىت، يەئنى ئەو سەلاحياتە چۆن دەدرىت بە سەرۆكى ئەنجومەنى ۋەزىران؟ ۋەچۆن بۆيى دەرەكەويت تاوھەكو بىرپار لە راگرتنى دەدات، يەئنى سەرۆكى ئەنجومەنى ۋەزىران چۆن بۆيى دەرەكەويت؟ ئايا لە سەر راسپاردەكانى بەرپۆۋەبەرايەتى گشتىيە؟ يان ئەويش شىۋازى خۆيى ھەيە بۆ لېكۆلېنەو؟ روونى بکەنەو، زۆر سوپاس.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، كاك دكتور اسماعيل فەرموو.

بەرپىز اسماعيل على طه:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز بىنم ئەقە گەلەكا ب زەحمەتە سەرۆكى ئەنجومەنى ۋەزىران ئو دىكى گەھىتە سەرۆكى ئەنجومەنى ۋەزىران ھەتا كو قى بىرپارى بەدەت؟ قىجا ئەم شىنا سەرۆكى ئەنجومەنى ۋەزىران بېژىن دادگايى تايبەتمەند، پاشى لە تەعلیمات و ديارە دىبىت ئەو چ دادگايە، يەئنى لە رىگاي دادگايى تايبەتمەند دەتوانىت، چونكى خەلك ھەمى دەتوانن ھەموو شارەكان موراجعەي دادگايى تايبەتمەند بکەن و ئەو كارە ئەنجام بەن، سوپاس.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى زۆر سوپاس، ماددەي (۱۲).

بەريز سەرگۆ ازاد حسين:

بەريز سەرگۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۲)

بەريز سەرگۆكى پەرلەمان گىشىنى لە دوايى تەواو كىردى لىكۆلىنەو لە چوارچىوئە راپورتىك دا پالپشت بە بەلگە نامە و زانىارى پشتراستكراو راسپاردە ئاراستەى وەزىر دەكات تىبىدا ئەو دەرئەنجامە دەخاتە روو كە دەر بارەى پىادەكارى زىان بەخش و زىانەكان و پەيوەندى و ھۆكارى لە نىوانيان دا پىگە يىشتوو، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرگۆكى پەرلەمان

بەلى سوپاس بۇ جەنابت، كى دەيويت قسە بكات؟ مامۇستا ابوبكر فەرموو.

بەريز ابوبكر عمر عبدالله:

بەريز سەرگۆكى پەرلەمان:

ئەم ماددەى جىاوازى چىيە لەگەل ماددەى (۵) كە بەھەمان شىوئە دەلپت لە ماوئەى (۱۵) رۆژدا بەريز سەرگۆكى پەرلەمان گىشىنى ھەمان شت پىشكەش بە وەزىر دەكات؟ يەئنى ئەوئەى يەكەمىان لىكۆلىنەوئەى سەرەتايىيە و ئەمە لىكۆلىنەوئەى كۆتايىيە؟ جىاوازىيەكە لەو دەبايە؟ ئەگەر ئەوئەى نەبىت ماددەكە زىادە بە رايى من.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرگۆكى پەرلەمان:

نە دوو جۆر لىكۆلىنەوئەى ھەيە يەككىيان بۇ وەرگرتنى رىئى و شوئىنى خىرايە يەككىيان بۇ وەرگرتنى رىئى و شوئىنى نىھائىيە، رىئى و شوئىنى خىرا ئەوئەى ئىتر ناھىلپت بەرھەمەكە بىت مەسەلەن لە شوئىنىك رايەگىرەن نىسبەى بەرز دەكەيتەو، رىئى و شوئىنى كۆتايى ئەوئەى جار وا ھەيە تا پىنج سال ناھىلپت ئەو كۆمپانىيە ئەو ھاوردەكارە شت بەئىت و بەرھەمەكە بە تەواوئەى مەمنوع دەكرىت بۇ دوو حالەتى جىاوازە مامۇستا ابوبكر، بۇيە وا ھاتوو.

بەريز سەرگۆ ازاد حسين:

بەريز سەرگۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۳)

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرگۆكى پەرلەمان:

بەلى كاك دابان.

بەريز دابان محمد حسين:

بەريز سەرگۆكى پەرلەمان.

بىورە من داوايى روونكىردنەوئەى يەكەم كىردە فوم بىكە لە ماددەى پىشوو، من وەلامەكەم وەرنەگرت ئەگەر نا با من پىشنىار بىكەم ئەم ماددەى لاپىرئ ئەو دەسەلاتە موتەلقەى كە دەدرىتە سەرگۆكى ئەنجومەنى وەزىران لە سەرچ بىنەمايەكە؟ ئەم سەرگۆكى ئەنجومەنى وەزىران چۆن بۇيى دەردەكەوئەى وە بىرپار دەدات؟ ئەگەر وەلامىكىيان پى نىيە با پىشنىار بىكەن ئەم ماددەى لاپىرئ.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

راست دەكەيت دەبووايه جوابت بدەنەو لىژنەى تايبەتمەند، كاك عەلى جواب دەدەيتەو؟

دوايى كاك بزار

بەريز على حمە صالح:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بە تەئكىد سەرۆكى ئەنجومەنى وەزيران دوايى لىكۆلېنەو بېيار دەدات، يەنى لە سەر بنەمايى لىكۆلېنەو يەك بۇ نمونە كە بزائىت گەنمى ئەم سال ئىكتفايى بە زيادەو هەيە گەنمى ئۆكرائىنى ناھيئەت تىكەلى بكەيت و بېيارى راگرتنى دەدات، واتا لە نەتىجەى لىكۆلېنەو بېيار دەدات، ئىمە پېمان وابوو ئەو تەحسىل حاسلە تەقريبەن ھەر دەبىت سەرۆكى حكومەت لىكۆلېنەو و داتايى لەبەر دەستدا بىت بۇ ئەو بېيار بدات

بەريز دابان محمد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەولېكۆلېنەو يەبەريز بېرەبەرايەتى گشتى خۆبى دەيكات يان لىژنەيەكى موختەس پىك دەھيئەت؟ نەك لە سەر راسپاردەى راويژكارىكى بېيار بدات و لىكۆلېنەو رابگريت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كاك بزار تۆ دەتەويت قسە بكەى؟ بەلى سوپاس كاك عەلى.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەر لە سەر ئەم قسەيە لە ياساكانى پيشووتريش ھەر كاتىك شتىك لە بەرژەو ەندى گشتى دا نەبىت يان زەرەرى زۆرى ھەبىت سەرۆكى ئەنجومەنى وەزيران بەو پىيەى كە بەرپرسىارى يەكەمە لە سىياسەتى تەنفيزى حكومەت ئەو دەسەلاتەيان ھەيە دەتوانن بۇ بەرچاوغرتنى پاراستنى بەرژەو ەندى گشتى ھەر بېيارىك بدات و خاسەتەن بە ماددەيەك لە ناو ياساكەش بە وازحى بىت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوپاس، لىژنەى تايبەتمەند تەواو؟ كاك سەرۆكۆ.

بەريز سەرۆكۆ ازاد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو ەى لە ماددەى (۱۱) باس دەكرىت سەرۆكى ئەنجومەن دەتوانىت رىكارى خىرا بگريت ئەمە دوايى لىكۆلېنەو و دوايى بېيارە، يەنى دەرئەنجامە سەرۆكى حكومەت ئەم بېيارە دەدات، دەكرىت ئەمە بۇ تەواوكردى دلىيايى بدرىت بە ھەماھەنگى لە گەل وەزارەتى بازرگانى و بېشەسازى بكرىت ئەمە شتىكى نۆرمال دەبىت جىگا كرىنەو ەى، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

خۆتان وەكو لىژنەى تايبەتمەند و لىژنەى ياسايى دەتوانن چىتان بویت، ماددەى دوايى ئەو.

بەريز سەرکۆ ازاد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۳):

يەك: وەزىر لە ژيەر رۆشنايى راسپاردەى بەرپۆه بەرايەتى گشتى ئاماژە پيڤدراو لە ماددەى (۱۲)ى ئەم ياسايەدا بپيار بە سەپاندنى رپوشويى كۆتايى بۆ بەرەنگار بوونەوہى پيادەكارى زيان بەخش دەدات بەو مەرجهى جۆر و قەبارە و ئاستى پيادە كردنى رى و شوپنەكە لە خو بگريت و ئەم بپيارە لە ماوہى (۱۰) رۆژ لە ريكەوتى دەرچوونىيەوہ ئاراستەى ئەنجومەنى وەزيران دەگريت بۆ پەسند كردنى.

دوو: ئەگەر گرتنەبەرى رپوشويى كۆتايى رەت بكرىتەوہ ئەوہ داواكار ناتوانيت داواكارىيەكى تر پالپشت بە ھەمان ئەو وەقايە و ھۆكارانەى لە داواكارى يەكەم دا ھاتوون بەر لە تپپەرپوونى ماوہى (۱۸۰) رۆژ لە ريكەوتى بەركار بوونى بپيارى وەزىر پيشكەش بكاتەوہ. دووہم: وەزىر بۆ بەرەنگار بوونەوہى پيادەكارى زيان بەخش ئەم رپوشويى كۆتايانەى خوارەوہ دەگريتە بەر:

۱/ رپوشويى بەرەنگار بوونى نقوم كردن برىتبيە بە سەپاندنى رەسمى نقوم كردن بە جۆريك يەكسان بپت بە پەراويزى نقوم كردن.

۲/ رپوشويى قەرەبوو كردنەوہ بە سەپاندنى رەسمى گومرگى قەرەبوو كردنەوہ بە پيى ياسا كە يەكسان بپت لە گەل بپى پالپشت كردنى بەرھەمى ھاوردەكراو بۆ ھەريم.

۳/ رپوشويى خو پاراستن بۆ بەرەنگار بوونەوہى زياد كردنى بى پاساوى ھاوردە داش بە سنوردار كردنى بۆ بپرى ريكە بە ھاوردە كردنى دەدريت، يان سەپاندنى پيناسى گومرگى لە سەر بەرھەمى ھاوردەكراو يان زياد كردنى پيناسەكە يان ھەر ريكاريك يارمەتى بەرھەمپيىنى خو مالى بدات لە سەر خو گونجاندن لە گەل بەرھەمى ھاوردەكراو بەو مەرجهى كاريگەرى نەريىنى لە سەر بەرژەوہندى گشتى و بەكاربەرى ناوخويى نەبپت.

سييەم: سەپاندنى رپوشويى كۆتايى تايبەت بە پاراستنى بەرھەمى كشتوكالى دوايى رەزامەندى وەزىرى كشتوكال و سەرچاوەكانى ئاو دەبپت.

بەريز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ بەريزان لە سەر ماددەى (۱۳) ھەر بەريزيك قسەى ھەيە (كاك بختيار، دكتور اسماعيل، كاك رزگار)، كاك رزگار فەرموو.

بەريز رزگار محمد محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۳) بپرگەى دووہم وەزىر بۆ بەرەنگار بوونەوہى پيادەكارى زيان بەخش ئەم رپوشويى كۆتايانەى خوارەوہ دەگريتە بەر، رى و شوپنى بەرەنگار بوونى نقوم كردن، يەعنەى لە جياتى نقوم كردن لەناو بردن باشتر نيە؟ لەبەر ئەوہى نقوم كردن شتيكە نقوميش دەبپت وەكو ئەوہيە لە بەر چاو ون بپت، بكرىتە لە ناوبردن باشترە، سوپاس.

بەريز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ سوپاس، كاك دكتور اسماعيل.

بەرپز اسماعیل علی طه:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

ئەز بینم مادام بریار یا تەمامە بریارا وەزیری تەواو بوو پێویست ناکەت (۱۰) رۆژ تەئخیر بییت لە لای ئەو هەتا بگەھیت مەجلس وزرا، ئەو موددە بییتە (۷) رۆژ باشتەرە ل (۱۰) رۆژ، سوپاس.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرله مان:

بەلێ سوپاس، کاک بختیار.

بەرپز بختیار شوکری سلیمان:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

ماددە (۱۳) برگە یەکەم دووهم ئەگەر گرتنە بەری رێ و شوینی کۆتایی رەت بکریتەو ئەو داواکار ناتوانیت داواکارییەکی تر پالپشت بە هەمان ئەو وەقایع و ھۆکارانە لە داواکاری یەکەم دا هاتوون بەر لە تێپەرپوونی ماوەی (۱۸۰)، لێرە مەوزوعە کە بابەتە وەقایعە داواکار نییە، یەعنی داواکاریکی تر دەتوانیت داوا بکات بەس ئەو داواکارە ناتوانیت داوا بکات، لێرە مەوزوعە کە دیسان دەلیمەو وەقایعە لێرە پیم باشە رێوشوینی کۆتایی رەت بکریتەو ئەو داواکارە یان ھەر کەسیکی تر ناتوانیت داواکارییەکی تر پالپشت بە هەمان واقیع لە داواکارییە کە داوا بکات، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرله مان:

بەلێ زۆر سوپاس کاک بختیار، ماددە (۱۴).

بەرپز سەرکۆ آزاد حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

ماددە (۱۴):

یەکەم: ئەنجومەنی وەزیران دەتوانیت لە ماوەی (۱۵) رۆژدا بریاری وەزیر بە سەپاندنی رێوشوینی کۆتایی پەسند بکات یان رەت بکاتەو.

دووهم: ئەگەر ئەنجومەنی وەزیران لە و ماوەیە لە خالی یەکەم دیاری کراو بریاری نەدا ئەوا بریاری وەزیر بە پەسندکراو دادەنریت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرله مان:

بەلێ بەرپزان، (کاک کاروان، دکتۆر اسماعیل) بەلێ کاک کاروان.

بەرپز کاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

بە داوایی لیبوردنەو من لە ماددەکانی پێشوودا دەرەفەت نەبوو کە لێرە بم، بەلام یەک تێبینیم ھەبوو لە سەر ماددە (۱۴) کە پەیوەستە بە ماددە (۱۱) ی پرۆژە یاساکەو لەوئێسە لایحیەت دراو بە سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران خۆیی لە ئەساس دا ئەمە سەرۆکیەتی ئەنجومەنی وەزیران بییت وە لێرە ھەمان رێکار پیادە کراو تەو کە سەرۆکیەتی ئەنجومەنی وەزیران ئەو سەلاحیەتە ھەبە، نازانم لەو ماددە یە دەتوانین تازە گۆرانکاری تێدا بکەن؟ یان پێشنیازە کە وەر بگيریت، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، دكتور اسماعيل فەرموو.

بەريز اسماعيل على طه:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز بىنەم ھەر دوو خال بىنە ئىك خال پېويست ناكەت دوو خال بن ھۆسا ب فى شكلى، ئەنجومەنى وەزيران دەتوانىت لە ماوەى (۱۰) رۆژ، (۱۵) رۆژ زۆرە، چونكە ئەگەر پەيوەندى ب بابەتئى زراعى ھەبىت زەرەر دىكە قىتەقە، وە فى حالەت ئەگەر لەو كاتەدا نەبىت بېيارەكە رەئسەن دىبىتە پەسندكراو، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ماددەى (۱۵).

بەريز سەرۆكۆ ازاد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۵):

يەكەم: گرتنە بەرى رى و شوينى كۆتايى دەبىت بەو بپە بىت كە بۆ بەرگرتن لە روودانى زيان يان لابردنى زيان پېويستە بە جۆرئىك كە دەرفەت بداتە بەرھەمھېنى خۆمالى بارودۆخى خۆبى لەگەل بەرھەمى ھاوردەكراو پاراستنى بەرژەوئەندىيەكانى ھەريم بگونجىنئىت.

دووھەم: نايىت بپى ئەو رەسمە گومرگىيانەى بۆ بەرەنگاربوونەوھى نقوم كردن يان پالپشتى كردن بە پىياسا دەسەپنرئىت زياتر بىت لە پەراوئىزى نقوم كردن يان بپى پالپشتى كردن، وە دەكرئىت بە بپىكى كەمتر ديارى بكرئىت ئەگەر ئەو بپە لابردنى كاريگەرييەكانى زيان مسۆگەر بكات و ھەر زيادەيەك لە رەسمى گومرگى وەرگىراو كە زياترە لە پەراوئىزى نقوم كردن يان بپى پالپشتى كردن لادەبپىت.

سپيەم: نايىت ھەمان بەرھەمى ھاوردەكراو لە ھەمان كات دا بۆ رېوشوئىنى بەرەنگار بوونەوھى نقوم كردن و رېوشوئىنى قەرەبوو كردنەوھىش ملكەچ بىت، ھەر چەندە لە يەك كاتدا نقوم كەر و پالپشتى كراوئىش بىت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى، كئى قسەى ھەيە؟ كەس قسەى نىيە، ماددەى دوايى ئەو.

بەريز سەرۆكۆ ازاد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۶):

يەكەم: جىبەجئى كردنى رېوشوئىنى كۆتايى بە شپوھى كاتىبە نايىت لە (۵) سأل زياتر بىت.

دووھەم:

۱/ رېوشوئىنى كۆتايى بەرەنگار بوونەوھى نقوم كردن و پالپشتى كردن بە درئىزايى ماوەى بەردەوام بوونى حالەتى نقوم كردن و پالپشتى كردن بەردەوام دەبىت.

۲/أ- بهرپوه بهرايه تى گشتى له خووه يان له سهر داواى كهسى په يوه نديدار داواى پيشكه ش
كردنى پاساو و بهلگه پېويست پيش ته واو بوونى ماوهى رپوشوئى كوتايى ده توانيت
بيداچوونه وه بهو رپوشوئانه بكات.

ب- نه گهر بهرپوه بهرايه تى گشتى بوئى دهر كهوت كه بهرده وامى رپوشوئى كوتايى پاساوى
نه ماوه نه وا به گرته بهرى ريكارى ياسايى به رهامندى وه زير و دوايى په سندردي له لايهن
نه نجومه نى وه زيرانه وه كوتايى به رپوشوئنه كان ده پيريت، زور سوپاس.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:

بهلى، كاك كاروان.

بهريز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بهريز سهروكى په رله مان.

ماددهى (۱۶) برگهى دووهم خالى دووهم نوقتتهى نه لف كه باس له وه ده كات بهرپوه بهرايه تى
گشتى له خووه دووباره نه مه هه له يه كى زمانه وانبيه نه گهر وه كو نه وهى مادده كهى پيشووى لى
بكرت، وه فهرى با كه باس له وه ده كات نه گهر بهرپوه بهرايه تى گشتى بوئى دهر كهوت
بهرده وامى رى و شوئى كوتايى پاساوى نه ما، دووباره من داوا ده كه م به ليژنه بيت نه م با به ته
زور هه ستياره، ناكريت بهرپوه بهرى گشتى بوئى دهر كهوت نه مه لابات، بوئى دهر نه كه وپت
نه مه لانه بات، يا خود ريكارى ليكوئينه وه كه بهرده وام بيت، چونكه ليره سى ناو هاتووه
بهرپوه بهرى گشتى وه زير و نه نجومه نى وه زيرانىش، مادام هر سيكيان سه لحيه تيان هه يه له
بريار داني كوتايى با بهرپوه بهرى گشتى يه كيك نه بيت لايه نى كه م به ته نيا نه بيت بريار له وه
بدات و بيدانه نه نجومه نى وه زيران و وه زير، زور سوپاس.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:

بهلى زور سوپاس، حسيبه خان فهرموو.

بهريز حسيبه سعيد ابراهيم:

بهريز سهروكى په رله مان.

سه باره ت به ماددهى (۱۶) برگهى يه كه م جيبه جى كردنى رى و شوئى كوتايى به شيوه يى كاتيبه
نابيت له (۵) سال زياتر بيت، ثايا مه به ستى ليره ديسان نقوم كردنه كه پيشنيارى نه وه مان كرد
نغرو كردن؟ يه عنى توزير لايى من ناشكرا نبيه نه گهر هه قالان شيكردنه وه يه ك بدن..

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:

پرسپاره كه ت چيبه؟

بهريز حسيبه سعيد ابراهيم:

جيبه جى كردنى رپوشوئى كوتايى به شيوه يى كاتيبه، بوچى به شيوه يى كاتيبه؟ بو نغرو
كردن نقوم كردنه چيبه؟ ديار بكرت، وه برگهى دووهميش خالى يه كه م رپوشوئى كوتايى
به ره نگار بوونه وهى نقوم كردن بكرتته نغرو كردن نو پالپشتى كردن هه تا كوتايى با به ته كه،
سوپاس.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:

ليژنه يى په يوه نديدار وه لامى حسيبه خان ده ده نه وه.

بەرپز علی حمە صالح:
بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

کە دەلیت جیبەجی کردنی رێوشوینی کۆتایی بە شیوهی کاتی و ناییت له (۵) سال زیاتر بیت، یه‌ئنی ده‌کریت له (۵) سال که‌متر بیت ده‌کریت سالیك بیت، ده‌کریت (۶) مانگ بیت رێوشوینه‌که، رێوشوینی کۆتایی که وه‌زیر برپاریکی مه‌سیری ده‌دات، بۆ نمونه له‌سه‌ر پاراستنی به‌ره‌مه‌میکى خۆمالی بۆ نمونه ئیستا ئیمه له کیشه‌یه‌ک داین که به‌ره‌مه‌می کێبله، خاوه‌ن مه‌عه‌له‌کان دوو مه‌عه‌لن ده‌لین ئیمه ئیکتفای زاتیمان هه‌یه بازرگانه‌کانیش که کێبله ده‌لین راست نییه ئیکتفای زاتی نییه، که‌واتا هه‌م ئیکتفای زاتی و هه‌م ئینتاج له ئالوگۆر و به‌رزى و نزمییه، له هه‌ر له‌حه‌زه‌یه‌ک له‌و ماوه‌ ديسان ده‌توانیت برپاری له‌باره‌یه‌وه‌ بدریت له (۵) سال زیاتر نه‌بیت،

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

یه‌ئنی (۵) ساله‌که بۆ هه‌موویه‌تی، (۵) ساله‌که بۆ نقوم کردنه، بۆ زیده‌هاورده‌کردنه، بۆ پالپشتی کردنیشه، به‌لام ئه‌گه‌ر سه‌یری بره‌گی دووهم بکه‌یت ئه‌گه‌ر نقوم کردن بۆ (۶) سال به‌رده‌وام بوو هه‌چ شتیك نییه رێگر بیت له‌وه‌ی که پرۆسه‌که هه‌ر به‌رده‌وام بیت.

بەرپز حسیبه سعید ابراهیم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

به‌لێ که‌واتا ده‌توانین لێره بنوسین جیبه‌جی کردنی رێوشوینی کۆتایی له‌سه‌ر کۆی گشتی مه‌سه‌له‌ن ناوئێشانی به‌ره‌مه‌ خۆمالییه‌کان، به‌ شیوه‌یه‌کی کاتییه و ناییت له (۵) سال زیاتر بیت، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

به‌لێ سوپاس، ماده‌ی (۱۷).

بەرپز سەرۆکۆ آزاد حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماده‌ی (۱۷) به‌رپوه‌به‌رایه‌تی گشتی گومرگه‌کانی هه‌ریم به‌ هه‌ماهه‌نگی له‌گه‌ل به‌رپوه‌به‌رایه‌تی گشتی و ده‌سته‌ی گشتی گومرگه‌کانی ده‌سه‌لاتی فیدرالی رێوشوینی کۆتایی جیبه‌جی ده‌کات.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

به‌لێ سوپاس، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی له‌ ته‌عریفه‌کاندا حسیبه‌خان له‌ ته‌عریفی نۆزده‌ری و شوینی کۆتایی کراوه‌ بۆیه‌ لێره هه‌چ ئیزافه‌یه‌کی بۆ نه‌کراوه، ماده‌ی (۱۷) کێ قسه‌ی هه‌یه؟ (ئاشنا‌خان، کاک کاروان)، فه‌رموو ئاشنا‌خان.

بەرپز ئاشنا عبدالله قادر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

وه‌لا منیش روونکردنه‌وه‌یه‌که‌م ده‌وێت له‌ به‌رپزان لێزنی تایبه‌تمه‌ند، له‌ ماده‌ی (۱۷) شتیك ووونه‌ غاییه‌ ئایا هه‌ر دوو لا‌پابه‌ندن به‌ خاله‌کانی کوالیتی کۆنترۆل؟ چونکه هه‌موومان ده‌زاین مه‌سه‌له‌ی کوالیتی و کۆنترۆلی جووری باهه‌تیکی گرنه‌که‌ که‌ خه‌لک و بازارپیش به‌

دەستىيە ۋە گىرۇدەن، يەنى پىرسىيارەكە دەقىق بە ۋە شىۋەيەيە كوالىتى كۆنترۇل چ رۇلىكى ھەيە؟ تا چەند ھەرىم ۋە ناۋەند پابەندىن پىۋەي لەسەر مەجموعەيەك خال كۆكن لەسەرى؟
بەرىز د. رىۋاز فائق حسين / سەرۋكى پەرلەمان:

بەلى سۇپاس، قسەتان ھەيە كاك عەلى ۋە كاك سەرکۆ، كاك كاروان با جوابى ئاشنا خان بدەنەۋە دوايى.

بەرىز سەرکۆ آزاد حسين:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرىۋەبەرايەتى گىشتى گومرگەكانى ھەرىم ئەۋەي كە دەچىتە بوارى گومرگەۋە لە كوالىتى كۆنترۇل لە ھەموو فەحس ۋە ئەۋانە دەرچوون ئىنجا دەچىتە گومرگەۋە.

بەرىز د. رىۋاز فائق حسين / سەرۋكى پەرلەمان:

ئەمە پەيوەندى بەۋە ۋە نىيە.

بەرىز على حمە صالح:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

فكرەي ئەم ماددە چىيە؟ فكرەي ئەم ماددە ئەۋەيە تەبەن بۆيە قەلەقىيەكىش ھەبوو لە رووى قانونىيەۋە لەگەل عىراق كىشە بىن، ئىكتىفايەكى زاتىمان ھەيە لە ھەرىمى كوردستان مەسەلەن بۆ نمونە لە جنوب نىمانە، ۋەزارەتى پىشەسازى ئىرە لەگەل ۋەزارەتى پىشەسازى عىراق بە ھەماھەنگى راپۇرتىك حازر دەكەن كە لەم بەرھەمە ئىكتىفای زاتى ھەتا لە (۵۰٪) مان ھەيە پىكەۋە ئەم راپۇرتە ئاراستەي بەرىۋەبەرايەتى گىشتى گومرگەكان دەكەن، بەرىۋەبەرايەتى گىشتى گومرگەكان قەرار لەسەر گومرگ دەدات، گومرگ لەسەر ئەم كالاىە دەكرىت بە دوو ھىندە بۆ حىمايەي ئەۋ مەنتوجەي كە لە ناخۇدا ھەيە ۋەزىفەي ئەم ماددەيە ھەرنەۋەندەيە.

بەرىز د. رىۋاز فائق حسين / سەرۋكى پەرلەمان:

دەبىت بە ھەماھەنگى لە گەل حكومەتى فیدرالى لەبەر ئەۋەي لە ماددەي (۱۱۴)ى دەستور ھاتوۋە دەلىت مەسەلەي فەرزى گومرگى ئىدارەي موشتەرەكەيە لە ئىختىصاصاتى موشتەرەكەيە، ماددەي (۱۸)، كاك كاروان فەرموو.

بەرىز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

تېبىنىيەكەم لەسەر ئەۋەي كە جەنابت ئاماژەت پىكرد، لەبەر ئەۋەي كە ئەسلەن دەسەلاتىكى موشتەرەكەيە ئايا ئەمە تەناقوز ناكات لە گەل ياساكانى ئەنجومەنى ۋەزىران موختەسەن ئەۋەي كە پەيوەندى بە ۋەزارەتى دارايى ئاماژەمان بەۋە كر دوۋە كە بەرىۋەبەرايەتى گىشتى گومرگەكانى ھەرىم ۋە حكومەتى فیدرالى ئەمە جىيەجى دەكەن، باشە ئەمە بۆ سەلاحييەتى ۋەزارەتى دارايى خۆيى نەبىت لە ئەساسدا چونكە پىم واپىت لە ياساكەش ئەگەر لىژنەي ياسايش روونكردەنەۋەيەكەمان پى بدەن واپزانم سەلاحييەتى ۋەزارەت خۆيەتى ئەمان چۆن دابەشى دەكەن دوايى نەبىت بە ئىشكالى قانونى، سۇپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، جوابتان ھەيە؟ قانوونىكىمان ھەيە قانونى گومرگ كە لە عىراقىش و لە ھەرئىمىش ھەمان شت جىيەجى دەكرىت وە رىك ئەو قانونە موشتەرەكە بەرچەستە كردنى ئەو سەلاحييەتە موشتەرەكەيە كە لە ناو ماددەى (۱۲۴)ى دەستور ھاتوو، وە داواكارى وەزارەتى بازىرگانى و پىشەسازى لە ئىمە كە ئەم ماددەيە بەم شىوہەيە بۆيان دابنىين بۆ ئەوہى ئىشكالىيەتيان بۆ دروست نەبىت بەر مەبنای ئەو پىرۆتۆكۆلانەي كە ئىمزاين كردووہ لەگەل ھۆكومتى عىراقى بۆ ئەوہى بە موشتەرەكى گومرگەكان ئاراستە بكەن، سوپاس ماددەى (۱۸).

بەريز سارا دلشاد بكر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۸):

يەكەم: بەرپۆەبەرايەتيەك بە ناوى بەرپۆەبەرايەتى پاراستنى بەرھەمە خۆمالىيەكان لە ھەر دوو بەرپۆەبەرايەتى گشتى گەشەپىدان و پىشەسازى لە وەزارەت و بەرپۆەبەرايەتى گشتى پلاندانان و بەدواداچوون لە وەزارەتى كشتوكال و سەرچاوەكانى ئا و دادەمەزرىت لە پارىزگاكانى ھەرئىم بەش يان ھۆبەى تايبەتمەنديان دەبىت.

دووہم: ھەر بەرپۆەبەرايەتيەك لەوانەى لە برگەى يەكەم دا دەقنوووس كراوہ بۆ مەبەستەكانى جىيەجى كردنى ئەم ياسايە ئەم تۆمارنامانەى خوارەوہ دەبىت:

يەكەم: تۆمارنامەى نقوم كردن، تۆمارنامەى پالپشتى كردن، تۆمارنامەى زياد كردنى بى پاساوى ھاوردە.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى زۆر سوپاس، كى قسەى ھەيە؟ كاك ھەلكەوت وەرگرە، كاك مەلا وەيس وەرگرە، كاك شىخ ھاجى، ژيان خان، كاك حىكمەت، حسيبە خان، كاك بەھجەت، كاك مەلا ادريس، كاك ھاجى سەفین، كاك كاروان، ئاشنا خان، دكتور اسماعيل، كاك بختيار، كاك عوسمان سىدەرى، كاك نزار، لەنجە خان، بەلئى كاك ھەلكەوت فەرموو.

بەريز ھەلكەوت انور خليفە:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

داواكارم بەرپۆەبەرايەتى گشتى گەشەپىدان و پىشەسازى بگۆردىت بۆ بەرپۆەبەرايەتى گشتى پلاندانان لە ھەر وەزارەتيك بىت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، كاك ھاجى سەفین، فەرموو.

بەريز سەفین اغا عمر اغا:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى قسەكانى بەريز ھاجى ھەلكەوت دەكەم، بەرپۆەبەرايەتى گشتى گەشەپىدان و پىشەسازى ببىتە بەرپۆەبەرايەتى گشتى پلاندانان لە وەزارەت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى زۆر سوپاس، كاك مەلا وەيس، فەرموو.

بەرپز وهیسی سعید وهیسی:

بەرپز سهروکی پەرله مان.

به ناوی خودای گه وره و میهره بان، منیش پشتگیری ههر دوو بهرپزان کاک حاجی هه لکه وت و کاک حاجی سه فین ده که م، که بهرپوه بهرایه تی گشتی گه شه پیدانی پیشه سازی بکریتته بهرپوه بهرایه تی پلاندانان، چونکه ههر مادهی (۱) له برگه ی پینجه م خودی بهرپوه بهرایه تی گشتیه که دیاری کراوه که بهرپوه بهرایه تی گشتی پلاندانان و به دوا داچوونه له وه زارته، زور سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سهروکی پەرله مان:

به لئ زور سوپاس، کاک کاروان فرموو.

بەرپز کاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سهروکی پەرله مان.

مادهی (۱۸) برگه ی یه که م من پیشنیاز ده که م به و شیوه یه بیت، بهرپوه بهرایه تیه که به ناوی بهرپوه بهرایه تی پاراستنی به ره مه خو مالیه کان له ههر دوو بهرپوه بهرایه تی گشتی گه شه پیدانی پیشه سازی و بازرگانی له وه زارته ی پیشه سازی و بازرگانی و بهرپوه بهرایه تی گشتی پلاندانان و به دوا داچوون له وه زارته ی کشتوکال و سهرچاوه کانی ئاو دابمه زریته نوقته، لیره وه ئیمه له ئە ساسدا یاسا دهرده که یین یاسا بو ئه وه نییه که ته فاسیلئ زوری تیدا بیت پیویست ناکات ئیمه باس له وه بکه یین که له پارپزگاکانی ههریم بهش یان هوبه ی تایبه تمه ندیان ده بیت، ئە کید ئە مانه به گویره ی ته علیمات و به برپار ده توانن ئە مه بکه ن و له یاسا که پیویست به و ئامازه ناکات، سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سهروکی پەرله مان:

وه لاهی ئیمه دامان نه نابوو بهس ههر دوو وه زارته داویان کرد که تیدا بیت، وا نییه کاک بزار؟ سه ره تا ئه و ته فاسیله ی تیدا نه بوو که له پارپزگاکان هه بیت، ئە وان داویان کرد له ئیمه و ئیزافه مان کرد بو یان، به لئ کاک عه لی جارئ تو ئه خیر که س قسه بکه با هه مووان قسه بکه ن، ئاشنا خان فرموو.

بەرپز ئاشنا عبدالله قادر:

بەرپز سهروکی پەرله مان.

راستییه که ی من چند پیشنیاریکم هه یه بو زیاد کردنی چند ماده یه که، به لام له بهر ئه وه ی ده گه ینه حوکه م کو تاییه که ئیستم هه لبارد بو ئه وه ی قسه له سهر زیاد کردنی..

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سهروکی پەرله مان:

دهرفته ت دده م که مناقه شه له سهر ئه و ماده یه بکه ی، که ته واو بوو پیش ئه وه ی بچینه سهر حوکه م کو تاییه کان دهرفته ت دده م، کاک عوسمان سیده ری.

بەرپز عثمان کریم سواره:

بەرپز سهروکی پەرله مان.

مادهی (۱۸) برگه ی یه که م بهرپوه بهرایه تیه که به ناوی بهرپوه بهرایه تی پاراستنی به ره مه خو مالیه کان له ههر دوو بهرپوه بهرایه تی گشتی گه شه پیدانی پیشه سازی له وه زارته و

بەرپۆه بەررایه تی گشتی پلاندانان و بەدواداچوون له وهزاره تی کشتوکال و سهراوه کانی ئاو داده مه زریت و له پارێزگا کانی ههریم له پارێزگا کان و ئیداره کانی ئیداره ی ههریم بهش یان هۆبه ی تایبه تمه ندیان ده بیته پارێزگا کان و ئیداره کان، ئیداره کان بۆ زیاد بکریته، سوپاس.

بەرپۆ د. رپواز فائق حسین / سهروکی په رله مان:

به لئ سوپاس بۆ بهرپۆت، کاک دکتۆر اسماعیل فهرموو.

بەرپۆ اسماعیل علی طه:

بەرپۆ سهروکی په رله مان.

ئه ز پشتگیریا مامۆستا عوسمانی دکهم، فیعلهن یا بزهمه ته هه موو تشت بیته هه ولیر با له ناو پارێزگا کان بهرپۆه بهررایه تی هه بیته، ئه گهر ئه وه نه بوو ئه و ته عبیره لادریته و نه مینیت یان هۆبه ی تایبه ت تا بهش له بهش که متر نه بیته له پارێزگا کان نه کو خه یاری پی بدهن، یان بهش یان هۆبه، هۆبه نه مینیت ئه گهر ئه وه نه بوو، سوپاس.

بەرپۆ د. رپواز فائق حسین / سهروکی په رله مان:

کاک شیخ ظاهر فهرموو.

بەرپۆ ظاهر محمد علی:

بەرپۆ سهروکی په رله مان.

مینیش پیشنیاز ده که م بهرپۆه بهررایه تی گشتی گه شه بیدانى پیشه سازی بکریته بهرپۆه بهررایه تی پلاندانان، و پشتگیری له بهرپۆزان حاجی سه فین و مامۆستا وه یسی و کاک حاجی هه لکه وت ده که م، زۆر سوپاس.

بەرپۆ د. رپواز فائق حسین / سهروکی په رله مان:

هه ر بهرپۆیک بۆ پشتگیری ئه و پیشنیازه یه با قسه نه کات، چونکه سین که سه که ته واو بووه، ژیان خان فهرموو.

بەرپۆ ژیان ظاهر احمد:

بەرپۆ سهروکی په رله مان.

ووتتان له سه ر پشتگیری قسه نه که ن.

بەرپۆ د. رپواز فائق حسین / سهروکی په رله مان:

ته واو، کاک حکمه ت.

بەرپۆ حکمه ت محمد عبو زید:

بەرپۆ سهروکی په رله مان.

قسه کانم کران، سوپاس.

بەرپۆ د. رپواز فائق حسین / سهروکی په رله مان:

حسیبه خان.

بەرپۆ حسیبه سعید ابراهیم:

بەرپۆ سهروکی په رله مان.

ويپراي پالپشتى، بەلام من تېيىنىيەكى دىكەم ھەبوو لە سەر ماددەى (۱۸) بىرگەى يەكەم، ئەو بەرپۆە بەرايە تېيەى كە دادە نرپت لە ماوہى چەند دادە نرپت؟ پېويست نيە لېرە كاتى ديارىكراو بېت بۇ ئەو بەرپۆە بەرايە تېيانە، سوپاس.

بەرپۆە د. رپواز فائق حسيّن / سەرۆكى پەرلە مان:

بەلئ سوپاس، كاك بەھجەت.

بەرپۆە بەھت على ابراهيم:

بەرپۆە سەرۆكى پەرلە مان.

زۆر سوپاس ئاخفتنپت مە ھەمى ھاتنە كرە، سوپاس.

بەرپۆە د. رپواز فائق حسيّن / سەرۆكى پەرلە مان:

بەلئ سوپاس، كاك مە لا ادريس.

بەرپۆە ادريس اسماعيل عبوش:

بەرپۆە سەرۆكى پەرلە مان.

قسە كانى منيش كرە، زۆر سوپاس.

بەرپۆە د. رپواز فائق حسيّن / سەرۆكى پەرلە مان:

بەلئ سوپاس، لەنجە خان.

بەرپۆە لەنجە ابراهيم عبدالرحمن:

بەرپۆە سەرۆكى پەرلە مان.

قسە كانى ئيمەش كرا، زۆر سوپاس.

بەرپۆە د. رپواز فائق حسيّن / سەرۆكى پەرلە مان:

سوپاس بۇ بەرپۆت، كاك نزار.

بەرپۆە نزار ملا عبدالغفار:

بەرپۆە سەرۆكى پەرلە مان.

ويپراي تېيىنىمان لە سەر ماددەى (۱۸) قسە كانمان كرە، زۆر سوپاس.

بەرپۆە د. رپواز فائق حسيّن / سەرۆكى پەرلە مان:

بەلئ زۆر سوپاس، كاك بختيار كەرەم كەن.

بەرپۆە بختيار شوكرى سليمان:

بەرپۆە سەرۆكى پەرلە مان.

قسە كانم كرە زۆر سوپاس.

بەرپۆە د. رپواز فائق حسيّن / سەرۆكى پەرلە مان:

ماددەى دوايى ئەو، كاك عەلى قسەتان ھەيە؟ فەرموون.

بەرپۆە عەلى حمە صالح:

بەرپۆە سەرۆكى پەرلە مان.

كە دەلپت بەرپۆە بەرايە تى گشتى گەشە پيدانى پيشە سازى و بەرپۆە بەرايە تى گشتى پلاننان و بەدواداچوون لە وەزارەتى كشتوكال، ئىستا بەرپۆە بەرايە تى گشتى گەشە پيدانى پيشە سازى لە وەزارەتى پيشە سازى خويى ئەم ئيشەى ھەيە، ئەوہى وەزارەتى كشتوكالپش خويى ھەر ئەو

ئىشەى ھەيە، ئىستا كە ئەو ئىشە كە ئىختىساسىيانە و ماوھەيەكە تەجرۇبەيان لىي ھەيە و بەرپۆۋەبەرايەتى گىشتى پلاندىنان ئىشىكى ترە تەختىت دادەنپىت وە لەم دووانەش ھەماھەنگىيەك دەكەن بەرپۆۋەبەرايەتەكى نويى دروست دەكەن ئەگەر نا ھەردووكيان خۇي بەم شپۆۋە بىنپىتەوۋە دروسترە و ەزارەتەكانى تىرىش خۇيان ئەمەيان پى باشە لەبەر ئەوۋەى ئەزمونىيان ھەيە لەم بوارە.

بەرپۆۋە د. رپۆۋە فائق حىسین / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوياس، كاك سەرکۆ.

بەرپۆۋە سەرکۆ ازاد حىسین:

بەرپۆۋە سەرۆكى پەرلەمان.

مىش پالپىشتى قسەكانى كاك عەلى دەكەم وەكو سەرۆكى لىژنە، وەكو خۇيى ئەو ماددەيە بىنپىتەوۋە.

بەرپۆۋە د. رپۆۋە فائق حىسین / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوياس، كاك بەلىن ناوم نەنووسىوۋە، فەرموو.

بەرپۆۋە بەلىن اسماعىل حاجى ابراهيم:

بەرپۆۋە سەرۆكى پەرلەمان.

پىشتىوانى قسەكانى كاك عەلى دەكەم، ئىستا ئەم بەرپۆۋەبەرايەتى گىشتى پىشەسازىيە خۇيى ئەم ئىشە دەكات، يەنى لە جىياتى ئىمە لە ماددەى (۱۸) دەستكارى ئەم ماددەيە بکەين دەپىت بىرگەى پىنچەمى ماددەى يەكەم بگۆرپىن بىكەين بە بەرپۆۋەبەرايەتى گىشتى پىشەسازى رپگا دروستەكە ئەوۋەيە داواى ەزارەتەكان خۇشيان ئەوۋەيە بە راستى، زۆر سوياس.

بەرپۆۋە د. رپۆۋە فائق حىسین / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوياس، ئاشنا خان دەتەوئىت، داواى ئىزافە بکەيت.

بەرپۆۋە ئاشنا عبدالله قادر:

بەرپۆۋە سەرۆكى پەرلەمان.

راستىيەكەى ئەوۋەيە مىن پىشنىيار دەكەم چەند ماددەيەك ئىزافە بکرىت، ھىوادارم ھاوپىيانى پەرلەمانتار پىشتىوانىم بکەن، يەكپك لە ماددەكان بۇ ئەوۋەى رپگرى بکرىت لە بەرز كىردنەوۋە و نزم كىردنەوۋەى نرخ لە بازار پىويستە ئىزافەيەك بکرىت بەم شپۆۋەيە، ھىچ بەرھەمپكى خۇمالى پارىزراو بە دەقى ئەم ياسايە ناكرىت نرخى بەرز بکرىت بۇ سەرۋوى تىكرپايى سىروشتى خۇيى، بۇ ئەوۋەى گۆرانكارى بە سەر نرخەكان نەھىنرپت ئەو ياسايە بە دەرفەت بزانرپت گۆرانكارى بە سەر ئەو نرخانە، وە پىشنىيارپكى تىرىش زۆر بە خىرايى، ھەموومان دەزانىن كارەساتى سىروشتى وە ھەندىك بارودۇخ ھەيە پەيوەندىدارە بە بەرھەم ھىنانى كىشتوكالىيەوۋە زىيانپكى زۆريان بەر دەكەوئىت بۇ نمونە مىن سالى رابردوو راستەوخۇ چوومەتە ناو بەرھەمپىنانى كىشتوكالى لە مەنتىقەى پىنچوئىن گياندارپكى وەكو بلىين (كوللە و سن...) داوۋەتى لە شووتى ھەمووى خىراپ دەكات جووتىيار زىيان و زەرەرپكى زۆرى بەر دەكەوئىت ئەمە لە حكومەتى ناوۋەندى قەرەبووى جووتىيار دەكرپتەوۋە، بۇيە ئىمە محاوۋەلە بکەين لەو قانۋونەدا ماددەيەك زىاد بکەين ئەگەر بۇ نمونە كارەساتى سىروشتىيە يا ئافاتە سىنگە كولەيە ھەرچىيەكە لە بەرھەمى كىشتوكالى دەدات

ئەو جووتيارە ھېچ نەبىت (۵۰٪) قەرەبوو بىكرىتەو، وە بابەتتىكى تىرىش ئىمە ھەموومان دەزانىن لەو دەچىت ئازارى ھەموومانى دابىت كاتىك كە بەرھەمى كشتوكالى پى دەگات بە تايىبەتى شووتى و تەماتە دەبىنىن سەرف ناكىت لە بازارەكانى ناوخۇ ساغ ناكىتەو برا جووتيارەكان ھەمووى فرى دەدەنە سەرشەقامەكان و ئامادەن بە سەيارەكانى خۇيان بە سەرى دا برۆن، ئەگەر محاوہلە بىكرىت بەرادات دابىرئىت لە سەرجەم شار و شارۆچكەكانى ھەرىمى كوردستان ئەم بەرھەمانەى تىدا پارىزىت ھەتا لە وەرزى زستان ئىستىفادە لەم بەرھەمانە بىكرىت و بەو شىوہىە برا جووتيارەكانمان ھەم ئاومىد نەكەين وە ھەم پالپشتىيەكى تەواويان بەكەين، زۆر سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوپاس بۇ بەرىزت دەتوانى دور بىدەيت بە لىژنە، ماددەى دوايى ئەو بەرىزان.

بەرىز رۆژان ابراهيم على:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھوكمە گشتىيەكان ماددە (۱۹): بەرھەمە خۆمالييەكان پشت بەست بە بنەماى مامەلەى ھاوشىوہ بە ھەماھەنگى لەگەل دەسلەتە فیدرالىيەكان لە دەرەوہى ھەرىم پارىزراو دەبن، سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى زۆر سوپاس، كى قسەى ھەيە؟ (كاك كاروان، كاك حكمت، كاك مەلا ويسى) فەرموو كاك ويسى.

بەرىز ويسى سعيد ويسى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (۱۹) بەرھەمە خۆمالييەكان پشت بەست بە بنەماى مامەلەى ھاوشىوہ بە ھەماھەنگى لەگەل دەسلەتە فیدرالىيەكان لە دەرەوہى ھەرىم پارىزراو دەبن، پىم باشە بىكرىتە لە دەرەوہى ئىدارەى ھەرىمى كوردستان، زۆر سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى زۆر سوپاس، كاك حكمت فەرموو.

بەرىز حكمت محمد عبو زيد:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

تەئىدى قسەكانى ئاشنا خان دەكەم تەقريبەن لە ماددەى (۱۹) دەگرىتەو، چونكە ئىستا مەسەلەن گەنمى ھەرىمى كوردستان ئەوہ چەند سالە لە عىراقە و ھەقيان نەداوہ، تەماتە و پەتاتە و ھەتا دوايى لە دەستى جووتياران دەمىنپىتەوہ، چۆن مەسەلەن وەكى ھى حكومەت بىت؟ چۆن پارىزراو دەبىت؟ زۆر سوپاس.

بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوپاس بۇ بەرىزت، كاك كاروان.

بەريز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەر ئەوەى قسەكانى ئاشنا خان ماددەيەكى ديارىكراو نەبوو، ئەگەر دەرفەت بفرموون پشتيوانى قسەكانى دەكەم، خاسەتەن لە ديارىكردنى نرخ، چونكە ناكريٽ دووبارە ئەم زەمىنە سازە زۆرە بكرىٽ و بۆ ئىحتكارىكى ناوخۆيى دووبارە بۆ بەرھەمىكى خۆمالي بكرىٽەو، ئەمەش پيشنيازيكى بەجىيە، بە نىسبەت ماددەى (١٩) كاتىك كە باس لە بەرھەمە خۆماليەكان دەكرىٽ ئەگەر مەبەست لە ھەمان ئەو بپرگەيە بپرگەى (٩) لە ماددەى يەكەم بۆ بەرھەمە ناوخۆيەكان، ئەگەريش مەبەست لە بەرھەمى خۆ وولاتىيە ئەمە لىرە زيادەيە بە راستى پىويست ناكات ئەو ماددەيە ھەر وجودى ھەبىٽ، چونكە لە ئەساسدا ئەو پرۆژە ياسايە بە گشتى لە خزمەت ئەم ماددەيە دايە، ئەگەر مەبەست لەو نىيە بۆچى تەعريفىكى ھاوشىوھەمان ھەيە لە ماددەى يەكەم لە تەعريفاتەكان؟ زۆر سوپاس.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى سوپاس، ماددەى (٢٠)، قسەتان نىيە لە سەر جوابى ئەو بەريزانە؟ كاك بزار، كاك عەلى، سەبارەت بە ئىزافەكردنى ئەو ماددەيەى بەتايبەتى ئەوھى پاراستنى بەرھەمىكى خۆمالي نايىٽ بىيٽە ھۆى زياد كردنى نرخى ئەو بەرھەمە ناوخۆيەكە لەسەر بەكاربەرى ناوخۆيى، ئىمە لە ھەندىك شوين و توومانە بە مەرجىك كاريگەرى نەرينى لە سەر بەكاربەرى ناوخۆيى نەبىٽ، ئەگەر لىژنە تايبەتمەندەكان پىيان وايە ئەو ئىكتىفا نىيە وە رەنگە خاوەنى بەرھەمى ناخۆيى رەنگە بزانيٽ بەرھەمەكەى پارىزراوہ نرخ بەرز دەكاتەوہ دەتوانن راويژ بكن لە ناو خۆتان و شتىك بكن كە مەنتىقى بىٽ، ئەگەر زانيتان ئەوہ كافي نىيە ھەم لەو ماددەيەى كە دەليٽ بەريز سەرۆكى ئەنجومەنى وەزيران بۆيى ھەيە رايى گريٽ ئەگەر زەرەر لە سەر بەكاربەر ھەبوو ھەم لە وەرگرتنى رى و شوينەكان، ئەگەر ئىكتىفا ناكەن وەكو لىژنە تايبەتمەندەكان مانع نىيە ئەگەر شتىك بۆ ئىزافە بكن بە تايبەتى كە وەزارەتى بازرگانىش لەناو پيشنيارەكانيان دا باسيان كرددوہ، بەلى كاك عەلى حمە صالح.

بەريز على حمە صالح:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دوو سى خال ھەيە لىرە، يەكەميان بەشى ھەرە زۆرى بەرھەم كە حىمايەى دەكەيت قەدەغەى ناكەيت گومرگى لەسەر زياد دەكەيت كە گومرگت لەسەر زياد كرد، واتا لە ھەدىك دەيوەستىنيت، بەرھەمى ناوخۆش ناتوانيٽ لەوہ زياتر گرانى بكات، مەسەلەن جار وا ھەيە گومرگ (٥٠٪) (١٠٠٪) زياد دەكرىٽ لەسەر بەرھەمىك، بەمە بەرھەمى ناوخۆ ناتوانيٽ زۆر گرانى بكات لەسەر بەكاربەر، خالىكى تر ئەوہيە كە كىپركى لەناو خۆيان دروست دەبىٽ بۆ نمونە لە وەرزى تەماتە كە تەماتە بە تەواوى رادەگىريٽ تەواو گومرگ زياد كردنىش نىيە چەندىن بەرھەمەينەرى تەماتە ھەيە بە كىپركى ناوخۆيى نرخىكى جىگىر دروست دەبىٽ لەسەر داخوازي خستەنە رووى بازار (عرض و طلب)، بۆيە ئەم قەرارە ئەگەر بدريٽ بە بى ئەم ھاوكيشەيە سەر ناگريٽ، تۆ ناتوانى ئىسپات بكەيت تەماتە ھەر دەبىٽ بدريٽ بە (٢٥٠) دىنار ئەوہ بازارە لە دونيا خۆيى جىگىر دەكات بەو دوو ريگايە يا بەرھەمەكە ئىكتىفاى زاتى ھەيە و لە چەندىن سەرچاوەى جياواز كىبىركى دەكات يان بەرھەمەكە بۆ نمونە وەكو چىمەنتۆ گومرگ كە چىمەنتۆ دوو ھىندە زياد كراوہ لە نرخىك دا دەوہستىنريٽ.

بەرپز د. رېواز فائق حسیښ / سەرۆکی پەرله مان:

بەلئ سوپاس، ماددە (۲۱) بخویننەوه بزانن ئەو موشکیلهیه حەل دەکات؟ با ماددە (۲۱) بخویننەوه، ئەو هی که من دەبیلیم له (۲۱) دایه، نوقتە ی نزامیت ههیه کاک کاروان؟

بەرپز کاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

ماددە (۱۱) ئەو هی کاک عەلیش فەرمووی، ماددە (۱۱) بە ئیختیاری دانراوه له حاله تیک که لیکه و تهی نەرینی هه بوو له سەر به رهه هینانی خۆمالی تر یان به کار به ران یان به رژه وهندی گشتی، ئیمه نازانین به رژه وهندی گشتی لیره مه به ست له چیه؟ ده کریت ئەو ماددەیه زۆر زۆر مه تاتییه پیموایه ئەمه ئیکتیفا نییه به راستی ئەمه کیفایهت نییه له سەر ئەوه که تۆ بییت نرخ ته حدید بکهیت، چونکه کاک عەلی باس له ته ماته ده کات ده قیقه ئەمه بۆ ته ماته راسته، به لام ئەگەر به رهه مه که پلاستیکی بوو بۆ نمونه یا خود ئەگەر شتیکی تر بوو که له ناو خۆیی هەریمی کوردستان زۆر نه بوو ته نها یه ک مه واد بوو وه توانیشی ریژهی (۴۰٪) ناو خۆ یا (۶۰٪) به رهه می ناو خۆیی هەریمی کوردستان پر بکاته وه ئەو کاته چی؟ رهنگه نرخه که بگاته هدی که له ده ره وه بهیئیت زۆر زۆر هه رزانتر له سەرمان بکه ویت، بۆیه من پیم وانییه ئەمه کیفایهت بییت و حەلی مه وزووعه که بکات.

بەرپز د. رېواز فائق حسیښ / سەرۆکی پەرله مان:

بەلئ سوپاس، کاک حکمت جه نابتان فەرموون.

بەرپز حکمت محمد عبو زید:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

یا دیاری وه ختی به رهه م تیت ژ لای حکومه تا عیراقا فیدرال تیت هه ریم کوردستانی، به س دقیت ئەم شۆل سەر قی هندئ بکهین کو ئەو تشتی ل هه ریم کوردستانی ژ تیت به رهه م ئینان کو ئەم بشیین چاره یه کئ ببینن ئەم بهنیرینه ژیرییا وولاتی وه کی به سرا و به غدا و ئەو جهیت کو خاری وولاتینه، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسیښ / سەرۆکی پەرله مان:

بەلئ سوپاس بۆ بهرپزت، ماددە (۲۰) فەرموون بیخویننەوه بهرپزان.

بەرپز رۆژان ابراهیم علی:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

ماددە (۲۰): ئەنجومه نی وه زیران هیما ی جیاکه ره وهی به رهه مه خۆمالیه کانی هه ریم دیار ده کات وه به هه ماهه نگی له گه ل ده سه لاتی فیدرالی کار بۆ به ده ست هینانی بارکو دی نیوده وله تی بۆ به رهه مه خۆمالیه کان ده کات، سوپاس.

بەرپز د. رېواز فائق حسیښ / سەرۆکی پەرله مان:

بەلئ سوپاس، ئەوه بۆ ناسینه وهی به رهه می خۆمالی هه ریمی کوردستانه، به لام له بهر ئەوهی وه رگرتنی بارکو د به بی ته نسیق له گه ل ده وله تی فیدرالی ناپیت له بهر ئەوه ئەو ماددەیه به و شیوه یه سیاغه کراوه، کهس ئیزافه ی هه یه؟

بەرپز عثمان علی سمايل حمدامين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

له حوكمه گشتییه كان به داخه وه، ئه وه نابینین كه حوكمیكى وا هه بییت بۆ ئه وهی كه پرسى هه ناردده كردهی به رهه می ناوخۆ بۆ دهره وه باس كرا بییت، سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

به لئى، به س ئه وه یاسایه كى ترى خۆی هه یه وایانم یه كیتی هه ناردده كاران حازریان كردووه بۆ ئه وهی كه چۆن پشتیوانی له ته سدیر له هه رپمی كوردستان بكرییت، ئه م قانونه زیاتر بۆ پاراستنه له لیشاوی هاوردده بۆیه به دیاریكراوی باس نه كراوه، مامۆستا عومه ر.

بەرپز عمر عبدالله فتاح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

قسه كانى من كران، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

به لئى ته واو سوپاس بۆ به رپزیت، ماده دى (۲۱) فه رموون بیخویننه وه.

بەرپز رۆژان ابراهیم علی:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماده دى (۲۱):

یه كه م: وه زیر به رهامه ندی ئه نجومه نی وه زیران ده توانییت هه ر كات پپویست بوو له گه ل هاوتاكه ی له ده سه لاتی فیدرالی هه ماهه نگی بكات بۆ گونجاندى رى و شوینه كانى پاراستنى به رهه می خۆمالی هه رپم له گه ل رى و شوینه فیدرالییه كان.

دووهم: هه موو ده روازه سنوورییه كان پابه ندی جپیه جى كردهی بریاره كانى پاراستنى به رهه مه خۆمالییه كانن چ له لایه ن ده سه لاتی تاییه تمه ندی فیدرالی ده رچووبن یان له لایه ن ده سه لاتی تاییه تمه ندی هه رپم وه له كاتی ناكوکی له نیوانیاندا كام رپوشوین توندتر بییت ئه وه جپیه جى ده كرییت به مه رجى به جى نه هیشتنی کاریگه رى نه رپنی له سه ر به كاربه رانی هه رپم، سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

به لئى سوپاس، كى ده به وپیت قسه له سه ر ئه و ماده دیه بكات؟ (كاك لقمان، كاك كاروان، كاك بختیار) به لئى كاك به ختیار فه رموو.

بەرپز بختیار شوكرى سلیمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

برپگه ی دووهم ده روازه سنوورییه كانى عیراق یان كوردستان ئیلزام ده كات كاتی ده عمی به رهه میكى خۆمالی بكرییت ئیجرائاتی یاسایى له گه لى وه ربگرییت، لیره نووسراوه ئه گه ر ته عازز كرا به ینى یاسایى كوردستان و یاسایى عیراق ئه وا یاسایى توند به كار دینن، ئیستا ئه گه ر به رهه میك عیراق قبولی ده كات داخلى عیراق بییت و كوردستانیش ده لپیت من قبول ناكه م ئه مه له خالی سنوورى كوئترپۆلى ده كه ن ئه دى ئه و بازگه كانى به ینى ئیمه و عیراق ده بییت ئه ویش مولزه م بییت بۆ ئه وه یی رپگری لى بكرییت، هه ر چه نده له ماده دى (۲۴) دستورى عیراق ده لپیت هه موو به زایع و ته نه قولات به ینى هه رپم و پارپزگاكانى عیراق ده بییت سه ره به ست بییت

ماددیه کی دستورییه، به لّام که دینه ئه مری واقعدا ده بیّت جییه جی بکه ن له بهر ئه و یاسایه، پیم باشه هه موو ده روازه سنوورییه کان و بازگه کان پابه ند بن به جییه جی کردنی برپاره کانی پاراستنی به ره مه خۆمالییه کان، سوپاس.

به ریّ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په ره له مان:

به لّی سوپاس، کپی تر ده یه ویّت قسه بکات؟ کاک عه لی تو ئاخو که س قسه بکه بو ئه وه ی ئه گه ر پرسیاریکیش هه بوو جواب بده یته وه، کاک دابان توّش بنووسین؟ به سه ر چاو، کاک لقمان فه رموو.

به ریّ لقمان حمد حاجی:

به ریّ سه روکی په ره له مان.

سه باره ت به ماددیه (۲۱) وه زیر به ره زامه ندی ئه نجومه نی وه زیران ده توانیّت هه ر کات پیویست بوو له گه ل هاوتاکه ی له ده سه لّاتی فیدرالی هه ماهه نگی بکات، له راستیدا له سالانی رابردوو ئیمه ده زانین له کاتی پی گه یشتنی به رو بوومی خۆمالی ناوخوی هه ریّمی کوردستان زور جار به به رده وامی ریگری کراوه، که ئه و به ره مه بگاته ناوه راست و باشووری عیراق، که ئه مه زیانی زوری به به رو بوومی ناوخو و به جووتیارانی هه ریّمی کوردستان گه یاندوو، بویه پیویسته ئه و ماددیه وای بکریّت که حکومه تی فیدرالی ریگری نه کات، مادام ئیمه له چوارچیپوهی وولّاتیکی حکومه تی فیدرالی نابیّت ریگری بکات که به رو بوومی جووتیارانی هه ریّمی کوردستان هه نارده ی ناوه راست و خوارووی عیراق بکریّت، زور سوپاس.

به ریّ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په ره له مان:

زور سوپاس، به لّام په ره له مانی کوردستان ناتوانیّت حکومه تی ناوه ندی ئیلزام بکات، وه ئه م ماددیه هه ش به ته نها بو ده روازه سنوورییه کانی هه ریّمی کوردستانه، وه به دیاریکراوی هه ر دوو برگه که، ئیمه بویه داماناوه بو ئه وه ی ئه گه ر کیشه دروست بوو وه زیری تاییه تمه ند سه لّاحیه تی هه بیّت به ره زامه ندی ئه نجومه نی وه زیران خوی له گه ل ریوشوینه عیراقیه کان بگونجیّنیت، دووه میش ئه و ماددیه که له پرۆتۆکۆلی هاوبه شی هه ر دوو حکومه ت ئیمزا کراوه بو به ریّزانم خوینده وه که ده لّیت ده بیّت ریوشوینه تونده که جییه جی بکریّت، ئیمه یه ک ئیزافه ی بو بکه ین به مه رجی به جی نه هیشتنی کاریگری نه ریّنی له سه ر به کاربه رانی هه ریّم له رووی نرخ و کوالیّتییه وه، ئه و کاته ره نگه ئه و کیشه ی که ئاشنا خان باسی کرد چاره سه ری بکات، یه عنی ریوشوین وه رده گرین به مه رجیک کاریگری نه بیّت له سه ر موسته هلیکی هه ریّمی کوردستان نه له رووی نرخه وه نه له کوالیّتییه وه، ئه گه ر ئه وه چاره سه ری کرد، کاک دابان.

به ریّ دابان محمد حسین:

به ریّ سه روکی په ره له مان.

ئه وه ی که له پیشووتر دا سه باره ت به نرخه که کاک عه لی ووتی ئه وه دیویکیه تی هه موو دیوه که ی نییه، چونکه مه رج نییه هه موو به ره مه ییک به گومرگ حه ل بکریّت، به ره م هه یه قه ده غه یه هه ر هاورده بکریّت ره نگه وای لی بیّت، وه ته وای پالپشتی قسه کانی ئاشنا خان ده که م له گه ل ئه وه ی کاک کاروان، چونکه ئیمه مه عاملی گه وره له پیشه دروست بکریّت پترۆکیمیاییه ئه وه ی چیمه نتویه هه ر مه منوع ده بیّت سه رباری ئه وه ی که حکومه ت ده عمی هه یه، به لّام

هیشتا نرخه کهی گرانه رهنکه له دهرهوه بیټ هه زانتر بکهوئیت، رهنکه سبهینی مهعمهلی باتری دروست بکرئیت، وه پشتیوانی قسهی جهنابت دهکهم بۆ ئهوهی جئ بکرئتهوه، یهعنی لیکهوتهی خرابی له سهر بهکاربه رانهوه نه بیټ له رووی نرخه کان لیره جئ بکرئتهوه زۆر زهرووره.

بهریز د. ریواز فائق حسین / سهروکی په رله مان:

به لئ سوپاس، دکتۆر محی الدین فهرموو.

بهریز محی الدین حسن یوسف:

بهریز سهروکی په رله مان.

قسهی من له سهر برگی دووه می ماددهی (۲۱) که دهروازه سنووریبه کان پابه ندنی جئبه جئ کردنی بریارهکانی پاراستنی به رهه مه خۆمالییهکان دهبن، له حاله تی ناکوکی له نیوانیان دا کامه ی تونده ئه وه جئبه جئ ده کرئیت، بهس له دهستوری عیراقی دا ئاماژه به وه کراوه ئه وله و بییه ت بۆ قه وانینی ههریمی کوردستانه، ئیمه یاسایه ک ده رده کهین دهستور ریگای به مه داوه یاساکه ی خۆمان جئبه جئ بکهین، هاوشیوهی یاسایه ک که له عیراق هه بوو، ئه گه ر ئیجرائات توندتر بیټ رهنکه گو مرگ زیاد بکرئیت حه تمه ن کاریگه ری له سهر به کاره پنه ر یا خود موسته هلیکی خۆمان هه بیټ، بۆیه من پیموایه ئه وه دهسته واژه یه لابه ن چونکه ئه وله و بییه ت له دهستوری عیراقی دراوه به قه وانینی کوردستان وه کو ههریمیکی فیدرالی که یاسایی خۆی هه بیټ، ئه گه ر دوو یاسامان هه بوو له عیراق و له کوردستان و ئه گه ر ئه وه ی عیراق جئبه جئ کرد هی کوردستانیش جئبه جئ ده کرئیت، زۆر سوپاس.

بهریز د. ریواز فائق حسین / سهروکی په رله مان:

دروسته خۆی ئه وله و بییه ت بۆ قانونهکانی ههریمی کوردستانه، به لام ئه مه بهس وه رگرتنی ری و شوپنه وه پرۆتۆکۆلیکیشه که ههر دوو وه زاره ت ئیمزایان کردووه، یهعنی ههر دوو حکومه تی ههریمی کوردستان و حکومه تی فیدرالی ئیمزایان کردووه، رهنکه ری و شوپنه که ی که حکومه تی عیراق وه ری ده گریټ توندتر بیټ له و ری و شوپنه ی که به گویره ی قانونی ئیمه یه و ئیمه وه رمانگرتووه، ده بیټ ئه وه ی عیراق جئبه جئ بکهین چونکه ئه وه کاته بۆ هه موو عیراقه، ئه م مادده یه مادده یه کی خۆپاریزییه به ته نها بۆ ئه وه یه وه زاره تی بازرگانی تووشی ناکوکی نه بیټ له گه ل هاوتا عیراقییه که ی سه باره ت به تیجاره ی ده ولی، یهعنی مادده یه که زۆر خۆش نییه زۆر له ده وه نزیک نییه به لام مه نتیقییه، ناچاریه به راستی، وه داوای خۆشیانه به راستی هاتن داوایان کرد که ئه گه ر ئه وه دانه نریټ له له پرۆتۆکۆله که ئیمزایان کردووه ئیشکالییه تیان بۆ دروست ده بیټ و راستیش ده که ن، ئیمه دامان ناوه قهیدی له سه ره به مه رجی به جئ نه هیشتنی کاریگه ری نه ریټی له سهر به کاربه رانی ههریم، تونده که کاتیک جئبه جئ ده کهین که زه ره ری بۆ به کاربه ری ههریم نه بیټ، ئه وه شی که گوتمان با لیژنه کان بۆ خۆیان دیراسه ی بکه ن مادده یه که زیاد ده که ن یا ههر لیره دا ئیزافه ی ده که ن که زه ره ری نه بیټ نه له رووی نرخه وه نه له رووی کوالیټییه وه، ههر هه موو فکره کان مه تره حه، ئه م بابته بوعدی سیادی هه یه، ئیحترام گرتنی بوعدی سیادییه که یه، به لئ کاک کاروان دوابی ئه وه کاک عه لی.

بەرپز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە پيشەكى تەئىدى ئەو دەكەم كە لە كۆتايى ئەمە زىاد بكرىت بە جى نەهپشتنى كاريگەرى نەرىنى لە چوارچىۋەى نرخ و كوالىتى، تەركىز كىردن لەسەر ئەمە زۆر زۆر موھىمە بە بى ئەم دوو وشەيە رەنگە كيشەمان بۇ دروست بىكات، دوو ھەر لەبەر ئەو ھى پرۆتۆكۆلىكى ئىمزا كراۋە لە بەينى ھەر دوو لادا من پىموايە بە راستى بىانو نادات بە دەستەو، بۇ ئەو ھى كە ئەم بىرگەيە وجودى ھەبىت، ئەم بىرگەيە ھەم لىكەوتەى ياسايى ھەيە ھەم لىكەوتەى ئىقتىسادىشى ھەيە، ۋەكو بەشيك لە برادەرانىش روونيان كىردەو ئەو ھى كاك دكتور محى الدينىش باسى كىرد زۆر تەواۋە لە كاتىك ئەگەر سىادى نەبىد قانۇنەكە بەرىكە كەوتن ھەرىم حكومەتى فیدراللى ھەبىت ئەولەويبەت بۇ ھەرىمى كوردستانە، چونكە ئىمە خۇمان دەستور رىگەى پى داۋىن قانۇنمان ھەبىت، بۇ من لەبەر ئىمزا كىردنى پرۆتۆكۆلىك لە ياسايەك دا ئەمە جىگىر بەكەم كە بەرھەمە خۇمالىيەكەم بەم شىۋەى لى بكرىت لە راستى دا من پيشنىياز دەكەم كە ئەم بىرگەيە بە تەواۋى لابىرىت چونكە بە راستى زىادەيە ۋە مادام لە پرۆتۆكۆلەكەش ھەيە ئىقتىسادىيە، دوو مەينىشيان لە رىگەى قانۇنەو رىنمايى دەردەكرىت، ئىمە مادام قانۇنەكانى خۇمان ھەيە ھەتا ئەگەر بىتو زەرفى موشەدەدەشى ھەبىت زۆر رى و شوپنەكانىشيان توند بىت پىموايە رىگر نىيە لەو ھى ئىمە قانۇنەكانى خۇمان رىنمايى پى دەرىكەين وخالە سنورىيەكانى خۇمانى پى بىارىزىن، بۇيە پيشنىياز دەكەم ئەم بىرگەيە بە تەواۋى لابىردىت چونكە ھەم كيشەى ياسايىمان بۇ دروست دەكات ھەم كيشەى ئابورىشمان بۇ دروست دەكات، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رىۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخر مەسەلەى فەرزى گومرگ لە ئىختىساساتى موشتەرەكەيە كە لە ئىختىساساتى موشتەرەكە بوو دەبىت ماددەيەك دابىن بۇ ھاۋناھەنگى، ئىستا لە سەلاحياتى حەسرى حكومەتى ھەرىم با، بەنى موشتەرەكە دەنا دەمانتوانى ئەو ماددەيە دانەنپىن، ئىمە ئەو شمان بۇ ئىزافە كىردوۋە كە كاتىك ئامادەين توندەكە جىبەجى بەكىن كە زەرەرى بۇ بەكاربەرى ھەرىمە كوردستان نەبىت قەيدەكە دانراۋە، بەلام ئىتر دواجارىش پەرلەمان بىرپار دەكات، كاك عەلى فەرموو.

بەرپز على حمە صالح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپزان من حەز دەكەم تەركىز بەكن لەسەر ئەمە، لە سەرەتاۋە كە من وتم ئەو مەترسىيە گورە ھەبوو بۇ زانىنتان (۶۰٪) بۇ (۷۰٪) بەرھەمى مەعاملەكانى ھەرىمى كوردستان بۇ ناوہپراست و خواروۋى عىراق دەچىت، (۷۰٪) بەرھەمە كشتوكالىيەكان بۇ ناوہپراست و خواروۋ دەچىت، ئەگەر ئىمە بە پى ئەم ياسايە حىمايە دانپىن لە خالە سنورىيەكانى خۇمان و ئەوان داي نەنپن ھەم مەعامل و ھەم كشتوكالى ئىمەش توشى داروخان دەبىت، ۋە دەشتوانرىت يەكەىك بىروا لە دەروازەكانى خواروۋە بەرھەمەكە بىنپن بۇ ئىرە و ئىرەش غەرق دەكات، بۇيە گىرنگ بوو قاعىدە تەشرىعيەكە يەك قاعىدە بىت ۋە پىكەوۋە قەرار بىرپىت بۇ ئەو ھى مەنى بەبەتەىك بكرىت يا گومرگ زىاد بىكات، ئەگەر ئىمە ئىرە ئەم قانۇنەمان ھەبىت سەد جار بىرپارى لى بەدىن عىراق ئەو بىرپارە جىبەجى نەكات و بلىت ئىلتىزام ناكەم بەم قانۇن و قەرارە و خۇم ھەمە دلنيا بە لەو ھى

ئىستيفادە ناكړېت لەم قانونە بە زەرەر دەشكۆتەوه، بۆيە من ئىستاش پېداگىرى لەسەر ئەوه دەكەم لە عەمەلەش ھەمووتان دەبىننەوه ئىمە تەماتەمان ھەيە ئەگەر ئەوان مەنعى تەماتە نەكەن تەماتەى ئىمە ئىنھيار دەكات، ئايا ئىمە بە قانونىكى خۆمان دەتوانىن لەسەر ئەوان قەدەغەى بکەين؟ بە دلىايىيەوه ناتوانىن، ئەم قانونە تەنيا بۆ حدودەکانى ھەرئىمە وە بە حدودەکانى ھەرئىمە ئىمە ئىستا ناتوانىن مەنعى ھېنانى بەرھەمى دەرەكى بکەين بۆ ناوخۆى ھەرئىم، بۆيە ھيوادارم ئەو بابەتە بە گرنگترەوه لېى پروان، من لە ھەموو كەس زياتر ھەز دەكەم ھەرئىمى كوردستان قانونى خۆى ھەبىت، بەلام ئەمە واقعىكە كە سىستەمى گومرگ و سىياسەتى گومرگى و ئەو تىكەلە لە بەينى ئىمە و عىراق سەپاندوويەتى لەسەرمان، دلىا بن لەوھى ئىستا عىراق مەنع لەسەر ھەندىك بابەت لایبات ھەر چى مەعاملى كوردستانە دادەخرىت، بۆ زانیتتان لە سالى (۲۰۱۳) بۆ ئىستا (۶۵٪)ى مەعمەلى ھەرئىمى كوردستان داخراوه بەشكىشى كار ناكەن ئەمە ئامارى وەزارەتى پيشەسازىيە وە كشتوكالىش ئەگەر وا بپروات بەرەو ھىن دەچىت، بۆيە ھيوام وایە ئەو بە نەزەرى ئىعتبار وەرگرن بابەتەكە ئەو نىيە يەكەك ھەزى لە قانونى عىراقە و يەكەك ھەزى لە قانونى كوردستانە، بابەتەكە ئەم ترسەيە.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، ئىزافەتان نىيە كاك بزار؟ ماددەى (۲۲).

بەريز خديجه عمر طه:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۲) وەزىرى كشتوكال و سەرچاوەکانى ئاو بە بى ئەنجامدانى رىكارەکانى پيشكەش كردنى داوا و لىكۆلېنەوهى تايبەت بە پىادەكارى زيان بەخش بە مەبەستى جىيەجى كردنى سىياسەتى بازاركارى وەزارەتەكە و پاراستنى بەرھەمى كشتوكالى خۆمالى لە وەرزى پىگەيشتن دا بپارى قەدەغە كردنى ھاوردەى بەرھەمى دەرەكى يان بە ھەماھەنگى لەگەل وەزىرى دارايى و ئابوورى بپارى زياد كردنى رەسمى گومرگى دەدات ئەگەر بەرھەمىك بى پاسا و زياد ھاوردە كرايىت وە كارىگەرى نەرينى راستەوخۆى لەسەر بەرھەمە خۆمالييەكان ھەبىت لە وەرزى پىگەيشتن دا.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى بەريزان ئەمە سەلاحييەتىكى وەزارەتى كشتوكالە لە قانونى ژمارە (۴)ى سالى (۲۰۰۸) وە لەبەر ئەوھى ئەنجومەنى وەزيران داوايان كردوو كە ئىمە گونجاندىن لە نيوان سەلاحييەتى ھەر دوو وەزىرەكە بکەين ئەو ماددەيە دانراوه.

بەريز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من ھەميشە تىبىنىم لەسەر ئەو ھەيە كە ئىمە قانون بۆ رۆژىك و دوو رۆژ دەرناكەين، ھەر لەبەر ئەوھى ئەنجومەنى وەزيران تىبىنىيەكى ھەيە لەسەر ئەم بابەتە وە ئىمە لىرە بپين تەوازيك لە بەينى دوو وەزارەت رابگرين لە پىناوى كۆمەلىك پرسى تر كە رەنگە پەيوەست نەبىت بە پرسى ياسايىيەوه، ئىمە ناكړېت وەكو پەرلەمانى كوردستان بچينە ژېر بارى ئەم

بابه ته وه، پېموايه ئه مه سه لاجييه تي ئه نجومه ني وه زيران خوښه تي، داناني رسومات و داناني باج ئه مه پرسېڅي زور گرنگه به نه تېجه په يوه سته به ئه نجومه ني وه زيران، ناکرېت وه زاره تي کشتوکال به ته نيا سه لاجييه تي ئه وه ي هه بېت با هه ماهه نڅيښ بېت له گه ل وه زاره تي دارايي، بويه من پېشنياز ده کم هه له بهر ئه وه خوښان چنه پېشنياز ښکيان هه يه ئيمه له په رله ماني کوردستان به شپوه يه ک ياساکان دهر بکه يين که له مه سله حه تي گشتي بېت و دوو سالي تر ناچار نه يين به هه موار کور دنه وه ي پرؤزه ياساکه يا خود ئه و کات که ده بېت به ياسا، زور سوپاس.

به رپز د. رپواز فائق حسين / سه روکي په رله مان:

به لئ زور سوپاس، کاک هه لکه وت فهرموو.

به رپز هه لکه وت انور خليفه:

به رپز سه روکي په رله مان.

له بيدايه تي دانېشتنه که مانه وه که ئه مړو قسه ي له سه ر کراوه باسي هه نارده و هاورده کردن ده کرېت، به رپز کاک عه لي حمه صالح باسي خه يار ته ماته و هه نديک شتي کرد که له کاتي خوښا ئه گه ر هاته به ره هم هي دهره وه به برپاري وه زير داخرېت، ئه مړو له کوردستان دا ئه گه ر بېينه سه ر به رو بوومي کشتوکال ي يا له بواري په له وه ريډا گه وره ترين زيان له کوردستان دا بواري په له وه ري ئه وانهي که خاوه ني کيلگه ي په له وه ريډا زهره ريکي زور يان کردووه له رووي زيانه کانيانه وه يان له رووي ئه وه ي که له ماده ي (۲۲) به زه قى ئيشاره ت ده دات ئه و خاله ده گريته وه، ئه گه ر بېتو ئيمه به به رده وامي له بواري په له وه ريډا زياتر (۱۰۰٪) کوردستان په له وه ري خو مان دا بين ده کات، به لام بو ريگا دهرېت خه يار نه ييت له کاتي پېويستي دا به دلنياييه وه کوردستان پرؤزه په له وه ري بيه کان له سه دا سه د دا بيني ده کات، بو ريگا ناگرن له ريگاي تورکيا و ئيرانه وه به قاچاخ داخلي کوردستان ده کرېت؟ سوپاس.

به رپز د. رپواز فائق حسين / سه روکي په رله مان:

به لئ زور سوپاس، که ئه م ياسايه دهرچوو به رپزت ئه ندامي په رله ماني موتا بعه بکه که زانيت قانونه که جي بجه جئ ناپيت يه کسه ر برؤ به وه زيري کشتوکال بلئ يا قسه ي له سه ر بکه، سوپاس بو به رپزت، ماده (۲۳).

به رپز عبدالناصر احمد علي:

به رپز سه روکي په رله مان.

ئه م ماده ي (۲۲) تيگ ده گيرېت له گه ل ياسايي فيدرالي ژماره (۱۱) ي سالي (۲۰۱۰) ي هه موارکراو بويه ده بېت ئه و ليژنه به رپزه پيدا چوونه وه بکه ن و دارپشته وه ي بو بکه ن.

به رپز د. رپواز فائق حسين / سه روکي په رله مان:

کاک بزار ئه گه ر ته رکيز بکه بزانه کاک دکتور ده لپت چي، بيلئ بو ئه وه ي گويمان لي بېت.

به رپز عبدالناصر احمد علي:

ماده ي (۲۲) تيگ ده گيرېت له گه ل ياسايي فيدرالي ژماره (۱۱) ي سالي (۲۰۱۰) ي هه موارکراو، بويه ئه گه ر ئه و برا به رپزانه موهته م و موخته سن له وان ه يه باشتر تي بگه ن.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ناوى چييه ياساگە؟

بەريز عبدالناصر احمد على:

ياسايى فيدرالى ھەموارکراو.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخر باسى چى دەكات؟ (قانون حماية منتجات الوطنية؟) له چى تەعاروز دەكات؟

بەريز عبدالناصر احمد على:

لەو تەعاروز دەكات ئەگەر كاك بزار كۆچەر زياتر تەوزيحات بدات بەراستى، دەقەكەم لا نيه

بەلام ئەو ريك پيچەوانەيه، سوپاست دەكەم.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددهى (۲۳).

بەريز سەرکۆ ازاد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددهى (۲۳) دامەزراو ھەرمانگە و کۆمپانیاکانى كەرتى گشتى له گريهستهکانى كرين و

گريهستهى پرۆژەکان دا پشت بەو بەرھەمە خۆمالييانە دا دەبەستن كە لەگەل پيوەدەنگ و

خەسلە داواکراو ھەکان ھاوتان لە لايەن بەرھەمھينى ناوخواييەو بەرھەم دەھينريت، زۆر

سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ سوپاس، مادده (۲۳) باس لەو دەكات ھەرمانگەکان و دەوائير و دامەزراو ھەکان ئەگەر

بەرھەمە خۆمالي ھەبوو بەو کواليتييهى كە پيوستيانە بەرھەمە خۆمالي بەکار بدين (كاك

دابان، كاك دكتور محى الدين).

بەريز دابان محمد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من له كاتى خويى ھەرنەگيرام ئەو قسەى بەريز مامۆستا مەلا عوسمان زۆر دەقيقە ئەو

قانونەى حكومەتى عيراقى بۆ ماو ھى حكومەتى كوردستان بە بئ ناقس بوونى لە پەرلەمانى

كوردستان ئيشى پئ كردوو ھە ئەو بركە و ھەقەرانى لە ھەزارەتى پيشەسازى لە خولى پيشوو

و ھە ھەزارەتى دارايى ھە ئەنجومەنى ھەزيران كۆمەلئك ئيشيان پئ كردوو ھە خيلافى زۆر

گەرە بوون بەعزىكيان ھى ئەو بوون بدرئت بە مەحكەمە، نازانم تا ئيستا بەركارە يان نا، بەلام

پالپشت بەو قانونەى عيراق مەجموعەيەك شتيان لە ھەر ھە ھينابوو ھە زوور ھە ھەوانە بۆ نمونە

بۆ ئينتاجى مەعاملى چيپسى پەتاتە مەعمەلەكە بايى (۳۰۰۰۰۰) سئ سەد ھەزار دۆلار بوو بايى

(۳۰۰۰۰۰) سئ مليۆن دۆلار بە پالپشتى ئەو قانونە پەتاتەى نەخوشيان ھينا بۆ ناو ھەريمى

كوردستان و ساغيان كردهو، رەنگە بەمەستى مەلا عوسمان ئەو ھە بيت، دەست خۆش زۆر

سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ سوپاس، ماددهى (۲۴).

بەرپز سەرکۆ ازاد حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددە (۲۴)

یەكەم: ئاشكرا كردنى زانیارییه نهیینهكانى تايبەت بە لیکۆلینەوه ریکار و ری و شوینەکانی له لایەن كەسانى پەيوەندیدار و فەرمانبەرانهوه قەدەغەیه.

دووهم: سەرەپای هەر سزایەك كە له یاسا بەرکارهكان دا هەیه هەر فەرمانبەرێك یا هەر كەسێكى تر سەرپێچی حوكمی بڕگەى یەكەمى ئەم ماددەیه بكات بە پى بژاردنێك سزا دەدریت كە له (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) دە ملیۆن دینار كەمتر نەبێت و له (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) بیست ملیۆن دینار زیاتر نەبێت.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

بەلێ، (كاك شیخ ظاهر، كاك دكتور اسماعیل)، كاك شیخ ظاهر فەرموو.

بەرپز ظاهر محمد علی حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بڕگەى یەكەم پێشنیاز دەكەم بەو شیوێهه لى بکریت، دركاندنى هەر زانیارییهكى نهینى كە تايبەت بێت بە لیکۆلینەوه له جياتى ئەوهى ئاشكرا كردنى زانیارییه نهیینهكان دركاندن بەكار بێت، وه ریکار و ریوشوینى له لایەن كەسانى پەيوەندیدار و فەرمانبەرانهوه قەدەغەیه قەدەغەكەش بکریته تاوان، وابزانم (افشاء الاسرار) تاوانه، بکریته تاوان نهك قەدەغە بێت، دوو سەرەپای كە له یاسا بەرکارهكان دا هەیه هەر فەرمانبەرێك یا هەر كەسێكى تر سەرپێچی حوكمی بڕگەى یەكەمى ئەم ماددەیه بكات بە پى بژاردنێك سزا دەدریت كە له (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) دە ملیۆن دینار كەمتر نەبێت و له (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) بیست ملیۆن دینار زیاتر نەبێت، ئەوهى بۆ زیاد بکریت بە یەكێك لهو عقوبانه، زۆر سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

خۆبى هەر یەكە بەس هەدى ئەقسا و ئەدناى هەیه...

بەرپز ظاهر محمد علی حسین:

نەك هەردووکی یەكێکیان بە پى دركاندنى مەلوماتهكان، سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، كاك رزگار فەرموو.

بەرپز رزگار محمد محمود:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددە (۲۴) باس لهوه دەكات كە پى بژاردن بۆ ئەو كەسانه دادەنریت كە سەرپێچی بکەن، بەلام ئەو سەرپێچیانەى دەکریت له خاله سنووریهكان زیاتر دەکریت، ئەو بەرههمانەى كە داخل دەکریت بەداخهوه دەهینریتە ناو هەریمی كوردستان وه لپره دەکریته ناو پاكهتى خۆمانى وه بە بەرههه مى ناوخۆبى دەفرۆشریت ئایا چارهسەر بۆ ئەوه چیه؟ سوپاس.

بەرپز د. رپواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

بەلێ سوپاس، فەرموو كاك دكتور.

بهريز اسماعيل على طه:

بهريز سهروكي په رله مان.

من دوو تبييني بيت هه ي بيژيت ئاشكرا كرنا زانياريا تاوانه يان قهدهغه يه ئيحتمال ئيرئ يا هه ي فسادك د ليكوليني دا هه بيت مومكنه ديار كرن و ئاشكرا كرنا وئ زانيارين ديبته قهت و رئ برين ژ وئ فسادئ، ژبه رهندي ئه ز بيژم بيته ئيزافه كرن به ره چاوكردي مادده ي (١٦) له ياسا مافي دهستكه و تني زانيارى ژماره (١١) له سالى (٢٠١٣)، چونكه ئه گه ر ئه وه تيدا بيت كارمهنده ك بينيت ئيחסاس بكهت فسادك هه يه با ئاشكرا بكهت، بو ئه وه ي ريگا له فساد بگيرت، مولا حه ز دووهم يا دوويي ديژيت سهره پاي هه ر سزايه ك كه له ياسا به ركاره كان هه يه (بمعنا يعاقب بعقوبتين) ئه و يش خلافي قانونه نابيت (يعاقب بعقوبتين) نه سي عه ره بي ته رجومه موه فقه نه بوويه نه سي عه ره بي چ ده لئيت (مع عدم الاخلال بايه عقوبه اشد يعاقب) يه عني ئه وه ده بيت بيته چاك كردن ئه و عقوبه له گه ل ئه وه ش، ئه وه ده بيت دوو عقوبه له سهر يه ك تاوان ئه وه نه يي دروسته و شتيكي نه يي قانونيه، سوپاس.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

به لئ، كاك دكتور بزار، ليره قانوني ئينزباتي مؤزه فين ناگريته وه؟ فهرموو.

بهريز بزار خالد عبدالله:

بهريز سهروكي په رله مان.

ئيمه له ليژنه ي ياساي پشتگيري ئه مه ده كين كه ئه م مادده يه وه ك خوي بمينيت، چونكه ده لئيت سهره پاي هه ر سزايه ك كه له ياسا به ركاره كان دا موخته مه له ياساي ئينزبات مؤزه فين بيت وه جگه له مه ش مه سه له ي ده رخنه نئيه يه كان ئه مه ش هه ر تاوانه (افشاء الاسرار)، جا له بهر ئه وه ئه گه ر بلين وه كو كاك شيخ وتي هه ر دوو زوره با يان ئه و سزاي تر بيت يا ئه م غه رامه يه بيت، فهره زن له ياساي تر سزاهي كه م بيت، ئيستا ئه گه ر ليره ئه م غه رامه هه لبرين كه و اتا عقوبه كه ي زور كه م ده بيت دواتر يش رده ع و رادع دروست نابيت، له بهر ئه وه وه ك خوي بمينيت باشتره، چونكه موخته مه له له ياسايه كي تر هه بيت، به لام ئه گه ر عقوبه كه ي گونجاو نه بيت له ياسا به ركاره كانى تر، كه واته بو ئه وه ي تووشى ئه م غه رامه يه بين، عقوبه هه يه له قانون عقوبات زور مادده هه يه ده لئيت مه سه له ن به حه بس و به عقوبه يه كي تر يه عني ئه وه نييه يه ك عقوبه كافي بيت توند نييه سهره پاي هه ر سزايه ك كه له ياسا به ركاره كان هه يه ...

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

كاك دكتور عه ره بيه كه چي ده لئيت؟

بهريز اسماعيل على طه:

مع عدم اخلال بعقوبه اشد يعاقب

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

يه عني مع عدم الاخلال ئه و يش و ه رده گريت، يعني ئه گه ر ئيخلال به عقوبه ئيشه ده نه كرد عقوبه ي غه رامه نه هه مووي موته قيه موراجه عي نه سي هه ر دوو كي بكن..

بهريز بزار خالد عبدالله:

ئيمه دهتوانين عقوبه ئيمه موشه پره عين په رله مانى كوردستان دوا جار برپار ديدات و خاوهن قسه خوييه، به لام مه سه له ن له چوارچيوه قانون ئينزبات مؤزه فين ته وبيخ هه يه ئينزار هه يه قه تع راتب هه يه و زور سزاي تريس هه يه، يه عنى ئه وه كافي بيت ئه گهر ئه و سزايه وه رى گرت ئه م غه رامه له سهر فهرز نه كرېت؟

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

به س به نيسبه ت مؤزه فه وه هيج عقوبه يه كى جه زائى ريگر نيه له وهى كه ئه و عقوباتانه بدرېت كه له قانونى ئينزباتى مؤزه فين هاتووه فهرقى هه يه له گه ل هاوولاتى ئيعتياى دوايى پيدا ده چينه وه، قابيله بو پيدا چوونه وه، كاك شيخ ظاهر فهرموو.

بهريز ظاهر محمد على حسين:

بهريز سهروكي په رله مان.

له خالى يه كه م باس له وه ده كات ئاشكرا كردنى ههر نه نيينيه كه له قانونى عقوباتى عيراقى تاوانه قه دهغه نيه، قه دهغه جياوازه له تاوان كه واتا خالى دووهم ده گه رپته وه سهر خالى يه كه م برگه ي يه كه م، كه عقوبه كه درا عقوبه كه سجنه به چ شيوه كه ده بيت بنووسرېت (باحدى هذين عقوبتين) به يه كه له و عقوبانه نه كه ههر دووكى له سهر جيبه جي بكرېت، سوپاس.

بهريز بزار خالد عبدالله:

بهريز سهروكي په رله مان.

منيش له گه ل ره ئى كاك شيخم، ئه م قه دهغه يه لپره پيوست ناكات، خويى تاوانه له قانون عقوبات دا ئه مه تاوانه و باس كراوه، به لام برگه ي دووهم ئيمه له گه ل ئه وه ين راپورته كه وه كه خويى بمينيت له راپورته كه مان دا.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

به لى زور سوپاس، حوكمه كو تاييه كان.

بهريز سهركو ازاد حسين:

بهريز سهروكي په رله مان.

حوكمه كو تاييه كان، ماده (۲۵) وه زير به هه ماهه نكي له گه ل وه زيرى كشتوكال و سه رچاوه كانى ئاو و وه زيرى دارايى و ئابوورى رينمايى پيوست بو ئاسان جيبه جي كردنى حوكمه كانى ئه م ياسايه درده كات.

بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

به لى، دكتور اسماعيل، كاك مه لا ويسى، حسيبه خان، كاك مه لا ويسى فهرموو.

بهريز ويسى سعيد ويسى:

بهريز سهروكي په رله مان.

له ماده (۲۵) پيم باشه به و شيوازه دابريز رپته وه، وه زير به هه ماهه نكي له گه ل وه زيرانى كشتوكال و سه رچاوه كانى ئاو و دارايى و ئابوورى، بو ئه وهى كورت بيته وه وه له بهر ئه وهى

وہزیر بہ ہماہنگی ئو دوو وہزیرہش ئو ریئمایانہ دہردہکات ئاخیرہکە ی بکریتہ بۆ ئاسان جیبہجئ کردنی حوکمہکانی ئم یاسایہ دہردہکات نا دہردہکەن، چونکہ وہزیرہکانی تریش ھاوکار و ھاوبەشن لەگەڵ ئوی، زۆر سوپاس.

بەرپز د. ریواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخر هیچ ریئمایبەکمان نییە ئیمزای دوو وہزیری لەسەر بیئت، زۆر مناقشە ئوہ کرا ئیلا وہزیریئ دەری دەکات ئوانی تر تەنسیقی لەگەڵ دەکەن، ئیمە لە ناو سیستەمی قانونی ئوہ نییە ریئمای موشتەرەک لە بەینی چەند وہزیریئ ھەمووی ئیمزای بکەن سەیری ئوہمان کرد، بەلام کە تەنسیق دەکەن پیکەوہ کۆ دەبنوہ و ھاوئاھەنگی دەکەن، سوپاس بۆ بەرپزت، حسیبە خان فەرموو.

بەرپز حسیبە سعید ابراھیم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە حوکمە گشتییەکان من پێشنیاری ئوہ دەکەم جیگۆرکە یەک لە نیوان ماددە (۲۶) و ماددە (۲۵) بکریت، وە لە نووسینی ماددە (۲۶) پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وہزیران یەعنی پێویستەکە ی بیئتە سەر و لەگەڵ ماددەکە جیگۆرکئ بکریت و ابزانم لە رووی داپشتنەوہ باش دەبیئت، سوپاس.

بەرپز د. ریواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

قسەکەت بە جیبہ، وایە ئیلتیزام یەکەم جار لەسەر ئەنجومەنی وہزیران دروست دەکریت، دکتۆر اسماعیل فەرموو.

بەرپز اسماعیل علی طہ:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من دوو تیبینی بیئت ھە ی، ئیک ل قیریئ ئەز بیژم مونسبە ئم بیژین ماددەکی ل قیریئ ئم زیئدە بکەین بەری ماددئ (۲۵)، موشکیلا ئیجازا یا ئیسترائئ گەلەک یا خەتەرە قئ گاقت کببہ ئیجازئ ددەت؟ مودریبەکا عامە ل تیجاریبە مومکینە ھەر مەسئولەکی ل عەردەکی تەلەفونئ بکەت ئیجازئ بۆ فلانی دروست بکەت تەواو دروست دەکەم ناتوانیت نەو پیریت، ئەلیم لیرە ماددە یەک ئیجازفە بکریت بیژیت مۆلەتی ھاوردە کردن دەسەلاتی ئەنجومەنی بالای ھەریم دەبیئت، دا بیچەکی بەرز ببیت بتوانیت ئیجازا ئیسترائئ ئەقە ژئ دیبیتە عاملەک پاراستن بۆ بەرھەمی بیت، ئەقە وەکو ماددە یەک زیئدە، دیسان بۆ ریئماییا وہزیر و ئوانەنە دەلین ئەنجومەنی بالای ئابووری ھەریم ریئمای پێویست بۆ ئاسان جیبہجئ کردنی حوکمەکانی ئم یاسایہ دەری دەکات، سوپاس.

بەرپز د. ریواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنە تاییبەتمەندەکان قسەتان ھە یە لەسەر ئوہ؟ کاک عەلی.

بەرپز علی حمە صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر مۆلەتی ھاوردە کردن بچیتەوہ ئەنجومەنی وہزیران عەمەلیبەکە زۆر زۆر رۆتینات زیاد دەکات، ئیمە لەگەڵ وەزارەتی پێشەسازی و بازرگانئ قسەمان کردوہ لە پارێزگاگانیش مۆلەت

بدریٲ، یه عنی بۆ نمونه یه کیک باریکی تهله فزیونی هه یه له سلیمانیه وه بۆ بیته وه زارهت، یه ک سعات چهند رۆژ مامه له بکات تا مۆله تی پی دهریٲ و ئینجا بچیته وه نه نجومه نی وه زیران، له وانه یه شته که وه رزه که ی نه مینیت به بازاری بکات.

به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه رۆکی په رله مان:

به لی سوپاس، به ریژ کاک عوسمان فهرموو.

به ریژ عثمان علی سمایل:

به ریژ سه رۆکی په رله مان.

قسه کانی من کرا زۆر سوپاس.

به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه رۆکی په رله مان:

سوپاس بۆ به ریژتان.

به ریژ سه رۆکۆ ازاد حسین:

به ریژ سه رۆکی په رله مان.

مادده ی (۲۶) نه نجومه نی وه زیران و لایه نه په یوه نیدیاره کان حوکمه کانی ئەم یاسایه جیبه جی ده که ن.

به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه رۆکی په رله مان:

به لی شیخ ظاهر فهرموو.

به ریژ ظاهر محمد علی حسین:

به ریژ سه رۆکی په رله مان.

ئهو مادده یه تۆژیٲ مه تاتی تی دایه له نه نجومه نی وه زیران و لایه نه په یوه نیدیاره کان حوکمه کانی ئەم یاساسه جیبه جی ده که ن، ئەدی ئەگه ر جیبه جییان نه کرد؟ بۆیه من پیشنیاز ده که م به م شیوه یه لی بکریٲ، له سه ر نه نجومه نی وه زیران و لایه نه په یوه نیدیاره کان پیویسته ئەم یاسایه جیبه جی بکه ن.

به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه رۆکی په رله مان:

به لام جیبه جی ده که ن خۆیی سیغه یه کی وجوییه، به س به سه رچاو هیچ ئیشکالیه تمان نییه له وانه ..

به ریژ ظاهر محمد علی حسین:

به ریژ سه رۆکی په رله مان.

ئه گه ر له یاسا عه ره بیه کانیش ته ماشا بکه ن به و شیوه یه یه (علی) له سه ر..

به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه رۆکی په رله مان:

به س ده بیٲ جیبه جی ده که ن، فهرموو کاک دکتۆر.

به ریژ عثمان علی سمایل:

به ریژ سه رۆکی په رله مان.

پشتیوانی قسه کانی کاک شیخ ده که م، به لام به و شیوازه بیٲ ئەم یاسایه دواپی (۶۰) رۆژ له بلاو بوونه وه ی له رۆژنامه ی وقایعی کوردستان جیبه جی ده کریٲ.

بەريز د. رېواز فائق حسيڻ / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى سوپاس، كەس ماوه قسە بكات؟ ماددەى دواى ئەوه.

بەريز سەرۆكو آزاد حسيڻ:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۷) ئەم ياسايە لە رېكەوتى بلاوكرندنەوهى لە (رۆژنامەى فەرمى وهقايەى كوردستان) جيبەجى دەكرېت.

بەريز د. رېواز فائق حسيڻ / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى، كى قسەى هەيه؟ حسيبە خان فەرموو.

بەريز سەرۆكو آزاد حسيڻ:

وهقايەى كوردستان لە كهوانەدا.

بەريز د. رېواز فائق حسيڻ / سەرۆكى پەرلەمان:

باشە سوپاس.

بەريز حسيبە سعید ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من لە دواىى ماددەى (۲۶) پيشنيارى زياد كوردنى ماددەيهكى تر دەكەم بۆ ئەوهى ئامانجەكه با بليين حوكمە كۆتاييهكه شوينى خوئى بگريتهوه ئەويش ئەوهيه كه ماددەيهك زياد بكرېت بەوهى كار بە هيچ دەقيكى ياسايى يان برپاريكى ناكۆك لەگەل حوكمەكانى ئەم ياسايە ناكريت، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسيڻ / سەرۆكى پەرلەمان:

دەزانى كاتى خوئى بۆچى ئەوه دانەنرا؟ لەبەر ئەوهى هەنديك سەلاحيبەتمان داوه بە وهزير كه لەگەل هاوتا فيدرالييهكهى رېك بكهويت سەلاحيبەتمان داوه بە بەرپوهبەرايهتى گشتى گومرگ لەگەل دەستەى گشتى گومرگەكان رېك بكهويت هەستمان كرد ئەو ماددەيه رەنگە ئيشكالمان بۆ دروست بكات ليژنه تايبەتمەندەكانيش خوئيان ئەگەر رەئىيىكى جياوازيان هەبوو، يەعنى دانەنەكهى لەبەرچوون نيبه ئەمان خوئيان نازادن ئەگەر دواتر ئيزافەى بكەن.

بەريز حسيبە سعید ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

من مەبهستم لهوه نەبوو كه هەقالانمان بليين خوانەخواسته گلهييمان هەيه له نووسينهوهى ياساكان، بەلام پيشتر هەر وا بووه وه ئاماژەش بەوه دەدرېت كه كار بە هيچ دەقيكى ياسايى ناكريت كه ناكۆك بن، بۆيه بنووسريتهوه هيچ كيشهيهكى واى نابيت، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسيڻ / سەرۆكى پەرلەمان:

ديراسەى بكەن كاك بزار لەگەل كاك عەلى ئەو پيشنيارەى حسيبەخان سەير بكەن ئەگەر پيتان باش بوو ئيزافەى بكەن، ماددەى (۲۷)، بەلئى (۲۷)مان تەواو كرد.

بەريز سەرۆكو آزاد حسيڻ:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

هۆيهكانى دەرچواندن

له پیناو بنیادنانی کهرتی پیشه‌سازی و کشتوکالی خۆمالی و پاراستنیان له پیاده‌کاری زیان به‌خش که ده‌بیته هۆکاری له ده‌ستدانی ره‌گه‌زه‌کانی کیپرکی ره‌وا و دادپه‌روه‌رانه به مه‌به‌ستی ره‌خساندنی دهرفته‌ی گونجاو بو به‌ره‌مه‌ینه خۆمالیه‌کان و به‌رزکردنه‌وه‌ی تواناکانیان و ئاماده‌کردنیان بو کیپرکی کردن له بازاری ناوخواپی و نیوده‌وله‌تیه‌کان وه ره‌چاوکردنی به‌رزه‌وه‌ندی به‌کاربه‌ری ناوخواپی به ئاراسته‌ی کهم کردنه‌وه‌ی کاریگه‌ریه نه‌رینیه‌کان بو نزمترین ئاست و ریگری کردن له به‌رز بوونه‌وه‌ی به‌های به‌ره‌مه خۆمالیه‌ پاریزراوه‌کان له بازاری ناوخواپی ئەم یاسایه ده‌چویندرا، زۆر سوپاس.

به‌ریز د. ریواز فائق حسین / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

به‌لی، هه‌ر به‌ریزیك ئیزافه‌ی هه‌یه كاك سیروان، كاك مه‌م، كاك دكتور عثمان، كاك سیروان فه‌رموو.

به‌ریز سیروان فرج محمد:

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

و‌پرای ئەو نوسخه‌ی له‌به‌ر ده‌ستی ئیمه که ده‌لیت له پیناو بنیادنانی کهرتی پیشه‌سازی هاو‌ریمان خویندیه‌وه پالپشتی تیدایه لی‌ره تیدایه نییه ئە‌گه‌ر له نوسخه ئە‌سلیه‌که تیدایه وشه‌که راست بی‌ت له پیناو بنیادنان و پالپشتی کهرتی پیشه‌سازی، لای ئیمه تیدایه نییه ئە‌گه‌ر لای جه‌نابتان تیدایه ئە‌وه ته‌واوه، ئە‌گه‌ر تیدایه نییه پیشنیاز ده‌که‌م بو‌ی زیاد بکریت، له‌به‌ر ئە‌وه‌ی ئە‌م که‌رته پالپشتی پیویسته وه له داها‌توودا ئە‌و فه‌راغه دروست نه‌بی‌ت، سوپاس.

به‌ریز د. ریواز فائق حسین / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

به‌لی سوپاس بو به‌ریزت، كاك دكتور عوسمان فه‌رموو.

به‌ریز عثمان علی سمایل:

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

سه‌باره‌ت به هۆیه‌کانی ده‌رچواندن پیم باشه بکریته هۆکاره پیویستیه‌کان، سوپاس.

به‌ریز د. ریواز فائق حسین / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

به‌لی سوپاس، كاك مه‌م فه‌رموون.

به‌ریز مه‌م بورهان محمد قانع:

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

سه‌رله‌به‌ری هۆیه‌کانی ده‌رچواندن ئە‌م پیشنیازه ده‌خه‌مه به‌رده‌می ئە‌ندامانی لی‌ژنه‌ی مه‌عنی، له پیناو بنیادنانی کهرتی پیشه‌سازی و کشتوکالی و خۆمالی و پاراستنیان له زیان که بی‌ته هۆی له ده‌ستدانی کیپرکی ره‌وا و دادپه‌روه‌رانه و ره‌خساندنی دهرفته‌ی گونجاو بو به‌ره‌مه‌ینه خۆمالیه‌کان و به‌رز کردنه‌وه‌ی تواناکانیان و ئاماده‌کردنیان بو کیپرکی کردن له بازاره ناوخواپی و نیوده‌وله‌تیه‌کان و ره‌چاوکردنی به‌رزه‌وه‌ندی به‌کاربه‌ری ناوخوا به ئاراسته‌ی کهم کردنه‌وه‌ی کاریگه‌ریه نه‌رینیه‌کانی بو نزمترین ئاست و ریگه‌گرتن له به‌رز بوونه‌وه‌ی نرخه به‌ره‌مه خۆمالیه‌کان ئە‌م یاسایه ده‌رچویندرا، سوپاس.

به‌ریز د. ریواز فائق حسین / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

به‌لی سوپاس بو به‌ریزت، به‌ریزان ئە‌ندامانی په‌رله‌مان، كاك دابان فه‌رموو بیوره.

بەريز دابان محمد حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لەم شەش حەوت دێرەى كە نووسراوه يەك دێرى تايبەت كراوه بۆ رێگە گرتن لە بەرزبوونەوهى نرخ، نازانم ئێمە لە ناو قانوونەكە توانیمان جێى بكەينهوه لە شوينيك برادەرانى ليژنەى ياسايى شوينيكيان بۆ ديارى كردووہ يان نا؟ دوو ووشەى بەها ئەگەر مەبەست لێى نرخە پيوستە بيگۆرن بە نرخ، ئەگەر مەبەست لێى قيمەتە نابيت رېگرى بكریت، بۆ نمونە لە قيمەتى بەرھەمەكەى خۆمان، ئەگەر مەبەستى لە نرخە دەبیت بگۆردیت بە نرخ نەك بەها، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلێ سوپاس، بەريزان داوا لە پەرلەمانتارانى گروپى پەرلەمانتارانى ھەلەبجە دەكەين بۆ (٣/١٦) ياداشتێكى تير و تەسەل لەسەر ھەلەبجە ئامادە بكەن بە راسپاردەكانيان بە كەم و كورپيەكانى ھەلەبجە، بۆ ئەوہى لە ئىستاوه ئامادەكارى بكەن، بەم شيوەيەش كۆتايى بە دانىشتنەكەمان دەھينين.

د. رېواز فائق حسين

سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عێراق

ھيمن ھورامى

جېگرى سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عێراق

منى نبى قھوجى

سكرتيرى پەرلەمانى

كوردستان - عێراق

هەريمی كوردستان - عێراق
پەرلەمانی
كوردستان - عێراق

پروۆتۆكۆلەكان

١١٨

سالی / ٢٠٢١ - بەرگی سەدو هەژدە

چاپی یەكەم / سالی ٢٠٢٣

پیرست

- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (۴) ى خولى پېنجه مى ھەلبۇزاردن - سى شەممە ۲۰۲۱/۳/۱۶ ل ۵
- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (۵) خولى پېنجه مى ھەلبۇزاردن - چوار شەممە ۲۰۲۱/۳/۳۱ ل ۱۰۱
- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (۶) ى خولى پېنجه مى ھەلبۇزاردن - چوار شەممە ۲۰۲۱/۴/۷ ل ۱۹۳
- پرۆتۆكۆلى دانىشتنى ژماره (۷) خولى پېنجه مى ھەلبۇزاردن - چوار شەممە ۲۰۲۱/۴/۱۴ ل ۲۹۳

هاتوچۆ بیت بۆ کارهبا بی بۆ ئاو بی، یهعنی بۆ ئه و مقاولانه، ئی من سالی جارەك قسهی دهکه م.

بهريز د.ريواز فائق حسين / سهروکی پههله مان:

هه مووی بکه به ياداشت، والله قسه کانت ته واوه بهس نوقتهی نيزامی نيبه، برگهی دووه می بهرنامهی کرا جی به جی ده که یین، دواتر نوقته نيزامیه کانی تر وهرده گرین، فهرموون، زۆر سوپاس کاک جلال سوپاس، برگهی دووه می بهرنامهی کار دهنگدان له سههريشنيازه ياسای پاراستنی به رهه مه خۆمالیه کان له ههريمی کوردستان - عيراق، به پيی حوکمی مادهه کانی / ۹۰، ۹۱، ۹۶، ۹۷، ۹۳ له پهيرهوی ناوخی پههله مانی کوردستان که ئيمه پيمانوايه پيشنيازه ياسايه کی گرنگه پهيوهندی به ژيانی خه لک و به رهه می ناوخیويه وه ههيه، فهرموون.

بهريز عباس فتاح صالح:

بهريز سهروکی پههله مان.

بۆ سههروکايه تی پههله مانی کوردستان

بابهت / راپۆرتی دهنگدان

ليژنه ی کاروباری ياسايی و ليژنه ی وزه و سامانه سروشتيه کان و پيشه سازی و بازرگانی پۆزی دوو شه ممه ريککه وتی (۲۰۲۱/۳/۲۹) کاتژمير ۱۰ ی به يانی کۆبوونه وهی هاوبه شيان نهجام دا بۆ تاوتوی کردن و دارپشته وهی ئه و پيشنيارانه ی که له لايه ن نه دامانی پههله مانه وه پيشکesh کراوه سه بهارت به پيشنيازه ياسای پاراستنی به رهه مه خۆمالیه کان له ههريمی کوردستان - عيراق له دانيشتنی خویندنه وهی دووه م دا دواي ئه وهی گفتوگو

بهريز د.ريواز فائق حسين / سهروکی پههله مان:

بهريزان سههروکايه تی ليژنه ی وزه کاک علی حمه صالح فهرموون، هه ر دوو سههروکايه تی ليیره بن، بيرمان چوو بوو، ببوره کاک علی، ببورن ليژنه، به لی بهريزان فهرموون.

بهريز عباس فتاح صالح:

بهريز سهروکی پههله مان.

سه بهارت به ناو نيشان دوو پيشنيار ههيه:

پيشنياری يه که م

پيشنيازه ياسای پههه پيدانی به رهه مه خۆمالیه کان له ههريمی کوردستانی عيراق.

پيشنيازی دووه م

وهك خوی.

پيشنيازه ياسای پاراستنی به رهه مه خۆمالیه کان له ههريمی کوردستان - عيراق.

بهريز د.ريواز فائق حسين / سهروکی پههله مان:

بهريزان نه دامانی پههله مان ناو نيشانی پيشنيازه ياساکه ده خه ينه دهنگدان. پيشنياری يه که م / پيشنيازه ياسای پههه پيدانی به رهه مه خۆمالیه کان له ههريمی کوردستان عيراق.

هه ر نه دامی کی بهريزی پههله مانی له گه له؟ به لی که سی له گه ل نيبه، پيشنيازی دووه م: پيشنيازه ياسای پاراستنی به رهه مه خۆمالیه کان له ههريمی کوردستان - عيراق.

ھەر بەرپىزىكى لەگەلە؟ بە دەنگى (۸۰) پەرلەمانتار پەسەند كرا، ماددەى يەكەم فەرموون.

بەرپىز عباس فتاح صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى يەكەم دە پېشنيار ھەيە:

پېشنيارى يەكەم/

وہك خۆى تەنيا لەگەل ئەم گۆرانكارىانەى خوارەوہ لە برگەكانى ئەم ماددەبە، برگەى شەشەم

بەم شىۋەيەى لى بكرىت:

شەشەم: بەرھەمە خۆماليەكان كالى پيشەسازى و كشتوكالى بە ھەردوو جۆرى پووہكى ئاژەلى

كە لە ھەرىمى عىراق بەرھەم دەھىندرىت.

دووہم/ لە برگەى (۱۱) پېناسەى پالېشتى كردن بەم شىۋەيەى لى بكرىت:

۱۱/ پالېشتى كردن ئەو سوودە دارايىيەبە كە ولاتى بەرھەمھىن يان ھەناردە كار دەيدات

بە شىۋەيەكى راستەوخۆ يان نا راستەوخۆ بە ھەر ھۆكارىك كە دەبىتە پالېشتى بۆ زيادكردنى

داھات يان نرخ يان ھەردوو كيان بەيەكەوہ كە دەبىتە ھۆى سوود گەياندن بە بەرھەمەمھىن يان

تاكەكان كە كارى بەھەمھىن يان فرۆشتن يان ھەناردە كردن ئەنجام دەدەن.

سىيەم/ لە برگەى (۱۲) دا دەستەواژەى زيادكردنى بى پاساوى ھاوردە بكرىتە زياد ھاوردەكردنى

بى پاسا و بەم شىۋەيە:

۱۲/ زيادە ھاوردەكردنى بى پاسا و زيادە ھاوردەكردنى بەرھەم بۆ ھەرىم بە شىۋەى پەھا يان

رېژەيى ئەگەر نوقمكار يان پالېشتىكراوېش نەبىت بە جۆرىك بىتە ھۆكارى زيان گەياندن

راستەوخۆ يان مەترسى زيان گەياندن لەسەر ئەو دامەزراوہ خۆمالييەى كە بە ھەرمى

ھاوشىۋەو پكابەرە بەرھەم دىئىت.

چوارەم/ لە برگەى (۱۳) دا دەستەواژەى مەترسى بكرىتە ئەگەر و بەم شىۋەيە:

۱۳/ زيان ئەو زيانانەن كە پوو يان داوہ يان ئەگەر پوودانىان ھەيە و دەبنە ھۆى ئاستەنگ

دروست كردن لە بەردەم كەرتى پيشەسازى يان كشتوكالى خۆمالي بەھۆى نوقم كردنىان

پالېشتى كردن يان زياد كردنى بى پاساوى ھاوردە.

پىنجەم/ لە برگەى (۱۵) دەستەواژەى ھاوردەلېكراو بكرىتە ھاوردە كار و بەم شىۋەيە:

۱۵/ نرخى ئاسايى برىتتە لەو نرخەى كە بەرھەمھىن بەرھەمە ھاوردەكراوہكەى پى دەخرىتە

بەردەم بەكاربەر لە خودى ولاتى ھاوردەكار.

شەشەم/ لە برگەى (۱۸) دەستەواژەى پيادەكارى بكرىتە چالاكى و بەم شىۋەيە:

۱۸/ رېكارى خىرا: ئەو رېكارانەن كە بە شىۋەيەكى كاتى تا يەكلايى كردنەوہى دۆسيەى

لېكۆلېنەوہ بۆ راگرتنى يان كەم كردنەوہى كارىگەرى چالاكى زيان بەخش لەسەر بەرھەمى

خۆمالي بابەتى لېكۆلېنەوہ و پيادە دەكرىت.

پېشنيارى دووہم/

ماددەكە وەك خۆى تەنيا لەگەل ئەم گۆرانكارىانەى لاي خوارەوہ برگەكانى ئەم ماددەبە:

۱/ لە برگەى ۳/ دا وەزارەتى كشتوكال و سەرچاوەكانى ئا و زياد بكرىت.

۲/ لە برگەى ۴/ دا وەزىرى كشتوكال زياد بكرىت.

۳/ له برځگه ۷/ حه وته م و هه شته م بکرېته يه ک برځگه و به م شپوه يه ي خواره وه ي لې بکرېت:
برځگه ي حه وته م: پرکابه ره و لېک چوو ئو به ره مه ي خو مالېه ي که له به کاره پېناندا کيپرکي و
هاوشپوه ي به ره مه ي هاورده کراو ده پيټ.

۴/ له برځگه ي (۱۳) زياد کردن ده سته واژه ي بازرگاني دواي که رتي پيشه سازي يان کشتوکالي
خو مالې به م شپوه يه:

۱۳/ زيان ئو زيانانه ن که روويان داوه يان مه ترسي روودانيان هه يه و ده بنه هو ي ناسته نځ و
دروست کردن له به رده م که رتي پيشه سازي يان کشتوکالي خو مالې يان بازرگاني به هو ي نوقم
کردن يان پالپشتي کردن يان زياد کردن بي پاساوي هاورده.

۵/ برځگه ي ۱۸/ لا بيري.

پيشنيازي سييه م/

مادده که وه ک خو ي ته نيا برځگه ي ۵/ به م شپوه يه ي لې بکرېت:

برځگه ي ۵/ به رپوه به ري گشتي به رپوه رايه تي گشتي گه شه پيداني پيشه سازي.

پيشنيازي چواره م/

مادده که وه ک خو ي ته نيا له برځگه کاني (۳ و ۴) دا وه زيرو وه زارته ي کشتوکال و سه رچاوه کاني
ئاو زياد بکرېت به م شپوه يه:

وه زارته / هه ردوو وه زارته ي بازرگاني و پيشه سازي و کشتوکال و سه رچاوه کاني ئاوي هه ري م.
چواره م/ وه زيرو هه ر دوو وه زيرو بازرگاني و پيشه سازي و کشتوکال و سه رچاوه کاني ئاوي
هه ري م.

پيشنياري پينجه م/

مادده که وه ک خو ي ته نيا له برځگه ي ۱۴/ دا ده سته واژه ي پياده کاري زيان به خش بکرېته
هه لسوکه وتي زيان به خش.

۱۴/ هه لسوکه وتي زيان به خش نوقم کردن يان پالپشتي کردن يان زياد کردن بي پاساوي
هاورده يه.

پيشنياري شه شه م/

مادده که وه ک خو ي ته نيا له برځگه ي ۹/ دا ده سته واژه ي هاوشپوه بکرېته لېکچوو.

پيشنياري حه وته م/

مادده که وه ک خو ي له گه ل ئه م گورانکار يانه ي خواره وه به م شپوه يه:

له گه ل برځگه کاني سييه م و چواره م دا وه زيرو وه زارته ي کشتوکال و سه رچاوه کاني ئاو زياد
بکري به م شپوه يه:

وه زارته / هه ردوو وه زارته ي بازرگاني و پيشه سازي و کشتوکال و سه رچاوه کاني ئاوي هه ري م.
چواره م: وه زيرو هه ردوو وه زيرو بازرگاني و پيشه سازي و کشتوکال و سه رچاوه کاني ئاوي
هه ري م.

دووهم / برځگه ي ۷/ به م شپوه يه ي لې بکرېت:

به ره مه ي هاوتا (للمائل) به ره مه ي خو مالې و هاوشپوه ي به ره مه ي هاورده کراو له هه موو
روويه که وه يان لېک چوو و به راده يه کي زور له رووي خه سله تي به کاره پيناوه.

سېيەم/ له هەر جېگايەك دەستەواژەى ھاوشپوۋە هات بوو بېرېتە ھاوتاً.

چوارەم/ بېرگەى ۱۳/ بەم شپوۋەيەى لى بېرېت:

۱۳/ زيان كەوتنەوہى كارىگەرى مەترسيەكانى ئەو پووداۋ و پوداۋانەى كە پوويان داوہ يان مەترسى پوودانيان ھەيە و دەبنە ھۆى ئاستەنگ و دروست كردن لەبەردەم كەرتى پيشەسازى يان كشتوكالى خۆمالى بەھۆى نوقم كردن يان پالپشتى كردن يان زياد كردنى بى پاساوى ھاوردە.

پيشنيارى ھەشتەم/

ماددەكە ۋەك خۆى تەنيا لەگەل ئەم گۆرانكارىانەى خوارەوہ:

۱/ لەبېرگەى ۱۰/ دا دەستەواژەى نوقم كردن بگۆپدريپت بۆ نغرو كردن و بەم شپوۋەيەى لى بېرېت. ۱۰/ نغرو كردن ھاوردەكردنى بەرھەمپكە بۆ ھەريم بە نرخيك كەمتر لە بەھارى ئاسايى خۆى لە بازارى ولاتى ھەناردەكار.

گۆپىنى دەستەواژەى نوقم كردن بۆ نغرو كردن لە ھەر جېگايەك كە هات بېت.

پيشنيارى نۆيەم/

ۋەك خۆى.

ماددەى يەكەم

بۆ مەبەستى حوكمەكانى ئەم ياسايە ئەم زاراوانە و دەستەواژانەى خوارەوہ ماناكانى بەرامبەريان دەگەيەنيپت:

يەكەم/ ھەريم: ھەريمى كوردستان.

دووہم/ ئەنجومەنى ۋەزيران: ئەنجومەنى ۋەزيرانى ھەريم.

سېيەم/ ۋەزارەت: ۋەزارەتى بازرگانى و پيشەسازى ھەريم.

چوارەم/ ۋەزير: ۋەزيرى بازرگانى و پيشەسازى ھەريم.

پينجەم/ بەرپوۋبەرى گشتى: بەرپوۋبەرى گشتى پلاندانان و بەدواداچوون لە ۋەزارەت.

شەشەم/ بەرھەمە خۆمالىيەكان: كالى كشتوكالى يان پيشەسازى بەرھەمپينان لە ناوخۆ و ھەريمى عيراق.

حەوتەم/ بەرھەمى لېكچوو (مشابە): بەرھەمى خۆمالى و ھاوشپوۋەى بەرھەمە ھاوردەكراۋ لە ھەموو پوويەكەوہ يان لېكچوو بەپادەيەكى زۆر لەپووى خەسلەت يان بەكارھينانەوہ.

ھەشتەم/ بەرھەمى پكابەر (منافس): ئەو بەرھەمە خۆمالىيەيە كە لە بەكارھينانى كېپرېكىى بەرھەمە ھاوردەكراۋ دەكات ئەگەر ھاوشپوۋەشى نەبېت.

نۆيەم/ بەرھەمپينە ناوخوييەكان: ئەو بەرھەمپينانەنە كە پېژەى زۆرى بەرھەمى ھاوشپوۋە يان پكابەر بەرھەم دەھينن بە مەرجيك بەرھەمى نوقمكارى يان پالپشتيكرائو ھاوردە نەكەن.

دەيەم/ نوقم كردن ھاوردەكردنى بەرھەمپك بۆ ھەريم بە نرخيكى كەمتر لە بەھارى ئاسايى خۆى لە بازارى ولاتى ناردەكار.

يازدەيەم/ پالپشتى كردن: ئەو بەشدارييە داراييەيە كە دەولەت (منشأ) يان ھەناردەكار ھەر دامەزراوہيەكى كەرتى گشتى لەو دەولەتە بە راستەخۆ يان ناراستەوخۆ پيشكەش دەكات و

دەبىتتە مايەى سوودمەندبوون و بەرھەمھېن يان ئەو كەسانەى بەرھەمەكە دەگوازنەوہ يان دەيفرۇشن يان ھەناردەى دەكەن.

دوازدەيەم/ زيادکردنى بى پاساوى ھاوردە: زىدە ھاوردەکردنى بەرھەم بۇ ھەرېم و بە شىوہى رەھا يان پىژەيى ئەگەر نقومكار يان پالپشتىكارىش نەبىت بە جۇرپك بىتتە ھۆكارى زياد گەياندن يان مەترسى زيان گەياندن لەسەر ئەو دامەزراوہ خۇمالىيەى بەرھەمى ھاوشىوہ و ركا بەر بەرھەم دەھېنپت.

سىزدەيەم/ زيان: ئەو زيانانەى كە روويانداوہ يان مەترسى روودانيان ھەيە دەبنە ھۆى ئاستەنگ دروست كردن لەبەردەم كەرتى پيشەسازى يان كشتوكالى خۇمالى نقومكردن يان پالپشتى كردن يان زيادکردنى بى پاساوى ھاوردە.

چواردەيەم/ پيادەكارى زيانبەخش: نقومكردن يان پالپشتى كردن يان زيادکردنى بى پاساوى ھاوردەيە.

پازدەيەم/ نرخى ئاسايى: يەككە لەو نرخانەى كە بەرھەمە ھاوردەكراوہكەى پى دەخرپتە بەردەم بەركاربەر لە خودى ولاتى ھاوردەليكراو.

شازدەيەم/ پەراويز نقومكردن: جياوازي نيوان نرخى ئاسايى بەرھەم و ھاوردەكراو و نرخى ھەناردەكردن.

ھەقدەھەم/ ليكۆلپنەوہ: ئەو وردىنى و بەدواداچوونەيە كە بەرپوہبەرى گشتى بۇ دلنيابوون لە دروستى بەلگەنامە و زانياريە پيشكەشكراوہكان روودانى پيادەکردنى زيانبەخش زيانە ليكەواتەكان و بوونى پەيوەندى ھۆكارىيە لە نيوان ئەنجامدان ئەنجامى دەدات.

ھەژدەيەم/ رپكارى خيرا: ئەو رپكارانەيە كە بە شىوہبەكى كاتى تا يەكلابى كردنەوہى دۆسيەى ليكۆلپنەوہ بۇ راگرتن يان كەمكردنەوہى پيادەكارى زيانبەخش لەسەر بەرھەمى خۇمالى بابەتى ليكۆلپنەوہ پيادە دەكرى.

نۆزدەيەم/ رپ و شوپنى كۆتايى: ئەو رپ و شوپنانە كە دواى كۆتايى ھاتنى ليكۆلپنەوہكان و سەلماندى پيادەكارى زيانبەخش و زيانە ليكەوتووەكانى پەيوەندى ھۆكارى لە نيوانيان دا بە بريارى وەزير بۇ پاراستنى بەرھەمى خۇمالى دەگرپتەبەر.

پيشنيارى دەبەم/ پيشنيارى ھەردوو ليژنەى تايبەتمەند: بەپىى ئەو دەسەلاتەى ماددەى (۹۱) برپگەى چوارەم لە پەيرپەوى ناوخوى پەرلەمانى كوردستان كە بە ليژنەى ياسايى و تايبەتمەند دراوہ، ئيمە لە كۆبوونەوہى ئەو بژاردانە پيشنيار كراوہ لەلايەن ئەندامانى پەرلەمان لە دانپشتنى خويندنەوہى دووہم دا ئەم پيشنيارە دەخەينەر وو داوا دەكەين بخرپتە دەنگدانەوہ.

ماددەكە وەك خوى لەگەل ئەم گۆرانكارىيانەى خوارەوہ:

۱- برپگەى پيشنجم بەم شىوہى لى بكرى: (بەرپوہبەرايەتى گشتى: بەرپوہبەرايەتى گشتى گەشەپيدانى پيشەسازى لە وەزارەت).

۲- برپگەى شەشەم بەم شىوہى لى بكرى: (بەرھەمە خۇمالىيەكان كاللى پيشەسازى يان كشتوكالى رووہكى و ئاژەلى بەرھەمھېنراو لە ناوخوى ھەرېم و عيراق).

۳- بېرگى حەوتەم بەم شېۋە لى بىكى: (حەوتەم/ بەرھەمى ھاوشىۋە: بەرھەمى خۇمالى يان ھاوشىۋە بەرھەمى ھاوردەكراو لە ھەموو پووئىكەو ھەم يان ھاوشىۋە بەرپىزەيەكى رەھا لە پوو خەسلەت و بەكارھېنانەو.

۴- گۆپىنى دەستەواژە لى (لېكچوو) بۇ (ھاوشىۋە) لە ھەر جىگايەك ھاتى.

۵- بېرگى (نۆيەم) بىكىتە بېرگى (دەيەم) و بە پېچەوانەشەو و بەم شېۋە خوارەو لى بىكى: نۆيەم/ نىقوم كىردن ھاوردەكردنى بەرھەمىك بۇ ھەرپىم بە نىرخىكى گەمىتر لە بەھى ئاسايى خۇ لى بازارى ولاتى ھەناردەكار.

دەيەم/ بەرھەمىھېنانە ناوخۇبىيەكان: ئەو بەرھەمىھېنەرانەن كەپىژە زۆرىنە بەرھەمى ھاوشىۋە يان پىكابەر بەرھەم دەھىنن بە مەرجىك بەرھەمى نىقومكار يان پالپىشتىكراو ھاوردە نەكەن.

۶- بېرگى يازدەيەم بەم شېۋە لى بىكى:

يازدەيەم/ پالپىشتى كىردن: ئەو سوودە دارايىيە كە دەولەتى سەرجاۋە (المنشأ) يان ھەناردەكار يان ھەر دامەزراۋەيەكى كەرتى گىشتى لەو دەولەتە بەراستەوخۇ يان ناراستەوخۇ پىشكەش دەكات و دەبىتە مايە سوودمەندبوونى بەرھەمىھېن يان ئەو كەسانە بەرھەمەكەى دەگوزانەو يان دەيفرۇشن يان ھەناردەى دەكەن.

۷- لە بېرگى دوازدەيەم دا دەستەواژە لى يازدەكردنى بى پاساۋى ھاوردە بىكىتە زىدە ھاوردە كىردنى بى پاساۋ بەم شېۋە لى بىكى:

دوازدەيەم/ زىدە ھاوردەكردنى بى پاساۋ: زىدە ھاوردەكردنى بەرھەمە بۇ ھەرپىم بەشېۋە رەھا يان رىزەيى ئەگەر نىقومكار يان پالپىشتىكراۋىش نەبىت بەجۆرىك بىتە ھۆكارى زىان گەياندىن راستەوخۇ يان ئەگەرى زىان گەياندىن بە ئەو دامەزراۋە خۇمالىيەنەى كە بەرھەمى ھاوشىۋە و پىكابەر بەرھەم دەھىنن.

۸- گۆپىنى دەستەواژە (زىادكردنى بى پاساۋى ھاوردە) بۇ (زىدە ھاوردەكردنى بى پاساۋ) لە ھەر جىگايەك ھاتى.

بەرىز دىپىواز فائق ھىسەن / سەرۋى پەرلەمان:

بەلى، زۆر سوپاس، بەرىزان ئەندامانى پەرلەمان ئىمە لە بەردەمى (۱۰) بىژاردەيەداين يەك يەك دەيانخەينە دەنگدان، ھەر ئەندامىكى بەرىزى پەرلەمان لەگەل پىشنىارى يەكەمە؟ كەسى لەگەل نى، ھەر بەرىزىك لەگەل پىشنىارى دوو ھەمە؟ كەسى لەگەل نى، ھەر بەرىزى: لەگەل پىشنىارى سىيەمە؟ كەسى لەگەل نى، ھەر بەرىزىك لەگەل پىشنىارى چوارەمە؟ لە بەر دەستتاندایە بەرىزان، ھەر بەرىزىك لەگەل پىشنىارى پىنچەمە؟ ھەر بەرىزىك لەگەل پىشنىارى شەشەمە؟ ھەر بەرىزىك لەگەل پىشنىارى ھەوتەمە؟ سەرجىنار خان و كاك سەروان، دوو كەس، ھەر بەرىزىك لەگەل پىشنىارى ھەشتەمە؟ ھەر بەرىزىك لەگەل پىشنىارى نۆيەمە ۋەك خۇى؟ ھەر بەرىزىك لەگەل پىشنىارى لىژنەى ھاوبەشە؟ بەلى بە دەنگ (۷۸) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا، ماددەى (۲) بەرىزان فەرموون.

بەرپز جلال محمد أمين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۲) چوار پيشنيار ھەيە:

پيشنيارى يەكەم: ماددەكە ۋەك خۆى تەنيا لەگەل ئەو گۆرانكاربيانەى خوارەو:

۱- لەبەرگەى يەكەم دا دەستەواژەى (بازرگانى) زياد بكرپت دواى (پيشەسازى و كشتوكالى) بەم شپۆهە:

يەكەم: حوكمەكانى ئەم ياسايە لەسەر ئەو پيادەكاربيە زيانبەخشانە جيبەجى دەكرپت كە دەبنە ھۆى زيان گەياندى كردهكى يان مەترسى زيان گەياندى بە كەرتى پيشەسازى و كشتوكالى و بازرگانى.

۲- بەرگەى دووھى ئەم ماددەيە لابريپت.

پيشنيارى دووھم: ماددەكە ۋەك خۆى تەنيا بەرگەى دووھى ئەم ماددەيە لابريپت.

بەرپز د.رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلنى زور سوپاس، بەرپزان ئەندامانى پەرلەمان، بۆ ماددەى (۲) چوار پيشنيارمان ھەيە، ھەر بەرپزيك لەگەل پيشنيارى يەكەمە؟ بەلنى يەك كەس، ھەر بەرپزيك لەگەل پيشنيارى دووھەمە؟ كەسى لەگەل نيە، ھەر بەرپزيك لەگەل پيشنيارى سيبەمە ۋەك خۆى؟ كەسى لەگەل نيە، ھەر بەرپزيك لەگەل پيشنيارى ليژنەى ھاوبەشە فەرموون؟ بيوورن پەرلەمان كردهو ئيمە، يەكەم و دووھم خويئراو تەو دەنگمان داو، سيبەم بخويئەو، سيبەم ۋەك خۆى.

بەرپز جلال محمد أمين:

سەبارەت بە پيشنيارى سيبەم ۋەك خۆى، ماددەى دووھم ۋەكو خۆى.

سەبارەت بە پيشنيارى چوارەم: پيشنيارى ھەردوو ليژنەى تايبەتمەندە ماددەكە بەم شپۆهە لى بكرپت:

۱- حوكمەكانى ئەم ياسايە لەسەر ئەو پيادەكارە زيانبەخشانە جيبەجى دەكرپت كە دەبنە ھۆى زيان گەياندى يان ئەگەرى زيان گەياندى بە كەرتى پيشەسازى و كشتوكالى و بازرگانى.

۲- حوكمەكانى ئەم ياسايە پاراستنى ئەم بەرھەمە خۆمالييانە دەگرپتەو كە لايەنى كەم (۵۰%) ي پيداويستى ناوخۆيى ھەرپم دابىن دەكەن و پپوهرەكانى پپوانەسازى عىراق ياخود جيهانى لە كاتى نەبوونى پپوهرى عىراق دا و كوالتى بەرزيان ھەيە.

۳- حوكمەكانى ئەم ياسايە پاراستنى ئەم بەرھەمە پيشەسازيە خۆمالييانە دەگرپتەو كە لايەنى كەم لە (۵۰%) ي پپكھاتەى كەرەستەى خاوى بەرھەمە ناوخۆيەكان بيت نەك ھاوردە.

سوپاس.

بەرپز د.رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ئىستا پيشنيارى سيبەم ۋەك خۆى كپى لەگەلە؟ پيشنيارى چوارەم پيشنيارى ليژنەى ھاوبەش كپى لەگەلە؟ بەلنى سوپاس بە دەنگى (۷۶) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا، ماددەى (۳) بخويئەو، فەرموو گولزار خان.

بەرپز گلزار رشيد حاجى:

سەبارەت بە ماددەى (۳) سى پيشنيار ھەيە:

پیشناری یه کهم / ماده که وه کو خوی ته نیا له خالی (۲) ی برگی (یه کهم) دا ریژهی (۵۰%) لایدی.

پیشناری دووهم / ماده که وه کو خوی ته نیا له برگی سیهم دا (۳۰) رۆژ بکریته (۱۵) رۆژ. پیشنهادی سیهم / وه کو خوی.

مادهی (۳):

۱- به ره مهینی ناو خویی یان نوینهری یاساییه که یان هر خاوهن به رژه وهندییه که له ریگی به ریوبه رایه تی گشتی داواکارییه کی نووسراو بۆ گرتنه به ری و شوینی پیویست بۆ به ره نگار بوونه وهی پیاده کاری زیانبه خش پیشکش به وه زیر ده کات به دوو مهرجی خواره وه: یه کهم: داواکارییه که نه و زانیارییه و به لگه نامه یه له خوی بگریته که روودانی پیاده کاری یان زیانبه خش که وتوونه زیان و بوونی په یوه ندی هاوکاری له نیوان دا ده سه لمینیت.

دووهم / داواکارییه که پیشکش کراییت له لایه ن به ره مهینه ناو خویییه کان به مهرجیک ریژهی به ره مهینانی زیاتری له (۵۰%) ی پیداوستی ناو خویی به کار به.

۲- داواکاری پاراستنی به ره می خومالی له لایه ن به ره مهینه ناو خویییه کان یان به ریوبه رایه تی پاراستنی به ره مه خومالییه کان له وه زاره تی کشتوکال و سه رچاوه کانی ناو پیشکش ده کات نه گهر پیاده کاری زیانبه خش په یوه ندی به به ره می کشتوکالییه وه هه بوو.

۳- به ریوبه رایه تی گشتی ئه رکی تاوتوی کردن و دلنیا بوون له هه ندی مهرجه کانی داواکاری پاراستنی به ره می خومالی ده قنوس کراو له یاسایه دا له ئه ستۆ ده گریته و ده بیته له ماوهی (۳۰) رۆژ له ریکه وتی تۆمار کردنی داواکارییه که پاسپاردهی خوی بۆ وه زیر به رز بکاته وه.

۴- یه کهم / وه زیر له ماوهی (۱۵) رۆژ له ریکه وتی گه یشتنی پاسپارده به ریوبه رایه تی گشتی بریاری خوی سه باره ت به ده ست پیکردنی به لیکۆلینه وه یان رته کردنه وهی داواکارییه که ده دات.

دووهم / نه گهر وه زیر له ماوهی دیاریکراو له خالی یه که می ئه م برگی به بریاری یه کلاکه ره وهی نه دا ئه وا وه لآمنه دانه وهی به ره زامه ندی له سه ر ده ست پیکردن به لیکۆلینه وه هه ژمار ده کریته. سیهم / به ریوبه رایه تی گشتی بریاری ده ست پیکردن به لیکۆلینه وه لایه نی که م له ماوهی حه وت رۆژدا له ریکه وتنی ده رچوونی لو دوو رۆژنامه دا بلاوده کاته وه.

به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه رۆکی په رله مان:

به لئ زۆر سوپاس، به ریژان مادهی (۳) ته نها سئ پیشنهادی هه یه، هه ر به ریژی که له گه ل پیشنهادی یه که مه؟ هه ر به ریژی که له گه ل پیشنهادی دووهمه؟ هه ر به ریژی که له گه ل پیشنهادی سیهمه وه کو خوی؟ به لئ زۆر سوپاس، به ده نگی (۶۳) ئه ندای په رله مان په سه ند کرا، مادهی (۴) فه رموون.

به ریژ گلزار رشید حاجی:

سه باره ت به مادهی (۴) پینج پیشنهادی هه یه:

پیشناری یه که م: ئه م ماده یه لایدی.

پیشناری دووهم: ئه م ماده یه به م شیوه یه ی خواره وهی لئ بکریته:

به‌رپو به‌رايه‌تي گشتي گه‌شه‌پيداني پيشه‌سازي به‌ره‌زامه‌ندي وه‌زير به‌بي پيشكه‌ش كردني ئه‌و داواكاريه‌ي له‌ماده‌ي (۳) دا‌هاتوو له‌خوي ليكولينه‌وه ئه‌نجام دابي ئه‌گه‌ر به‌لگه‌ي پيوست له‌سه‌ر بووني پياده‌كاري زيانبه‌خش له‌به‌ر ده‌ست دا بوو.

پيشنياري سيبه‌م: به‌م شيويه‌ي خواره‌وه داپريژرته‌وه:

به‌رپو به‌رايه‌تي گشتي به‌نووسراويكي فهرمي كه‌له‌لايه‌ن وه‌زير كه‌ره‌زامه‌ندي بيت به‌بي پيشكه‌ش كردني ئه‌و داواكاريه‌ي له‌ماده‌ي (۳) دا‌هاتوو ليكولينه‌وه ئه‌نجام ده‌دات ئه‌گه‌ر به‌لگه‌ي پيوست له‌سه‌ر بووني چالاكي زيانبه‌خش له‌به‌ر ده‌ست دا بوو.

پيشنياري چواره‌م: وه‌كو خوي:

ماده‌ي (۴)

به‌رپو به‌رايه‌تي گشتي به‌ره‌زامه‌ندي وه‌زير به‌بي پيشكه‌ش كردني ئه‌و داواكاريه‌ي له‌ماده‌ي (۳) دا‌هاتوو له‌خوو ليكولينه‌وه ئه‌نجام ده‌دات ئه‌گه‌ر به‌لگه‌ي پيوست له‌سه‌ر بووني پياده‌كاري زيانبه‌خش له‌به‌ر ده‌ست دا بوو.

پيشنياري پينجه‌م: پيشنياري هه‌ردوو ليژنه‌ي تايبه‌تمه‌ند:

به‌ريز د.رپواز فائق حسين / سه‌روكي په‌رله‌مان:

به‌ريزان وه‌للا مه‌رۆت تا ده‌نگدان ته‌واو ده‌كه‌ين، ورده‌ ورده‌ نيباب خه‌ريكه‌ ناميني و په‌فيقه‌كانيشتان بانگ بكن بي زه‌حمه‌ت، فهرموو.

به‌ريز گلزار رشيد حاجي:

۱- ئه‌م ماده‌ي كه‌ماده‌ي (۴) يه‌ك بخريته‌وه له‌گه‌ل ماده‌ي (۳) ي ئه‌م ياسايه‌ و بكريته‌ برپه‌يه‌ك به‌زنجيره‌ي چواره‌م بو ماده‌كه‌ و به‌م شيويه‌ي خواره‌وه داپريژرته‌وه:

به‌رپو به‌رايه‌تي گشتي به‌ره‌زامه‌ندي وه‌زير بدري له‌حوكمي برپه‌ي يه‌كه‌مي ئه‌م ماده‌يه‌ ئه‌گه‌ر به‌لگه‌ و زانياري پيوست له‌سه‌ر بووني پياده‌كاري زيانبه‌خش له‌به‌ر ده‌ست دا بوو ده‌تواني ليكولينه‌وه ئه‌نجام بدات.

۲- برپه‌ي چواره‌مي ماده‌ي (۳) ي به‌و پييه‌ي ده‌بيته‌ برپه‌ي (پينجه‌م).

به‌ريز د.رپواز فائق حسين / سه‌روكي په‌رله‌مان:

به‌لي زور سوپاس، به‌ريزان سه‌باره‌ت به‌ماده‌ي (۴) پينج پيشنيار هه‌يه، يه‌كه‌م هه‌ر به‌ريزيكي له‌گه‌له‌ با به‌فرمووي ده‌ست به‌رز بكا ته‌وه؟ دووه‌م هه‌ر به‌ريزيكي له‌گه‌له‌ با به‌فرمووي ده‌ست به‌رز بكا ته‌وه؟ پيشنياري سيبه‌م هه‌ر به‌ريزيكي له‌گه‌له‌؟ دوو كه‌س، پيشنياري چواره‌م وه‌ك خوي هه‌ر به‌ريزيكي له‌گه‌له‌؟ ۱ ده‌نگ، پيشنياري پينجه‌م پيشنياري ليژنه‌ي هاوبه‌ش هه‌ر به‌ريزيكي له‌گه‌له‌؟ به‌لي زور سوپاس به‌ده‌نگي (۶۹) ئه‌ندامي په‌رله‌مان په‌سه‌ند كرا، فهرموون.

به‌ريز گلزار رشيد حاجي:

سه‌باره‌ت به‌ماده‌ي (۵) سي پيشنيار هه‌يه:

پيشنياري يه‌كه‌م: ماده‌كه‌ وه‌كو خوي ته‌نيا برپه‌ي يه‌كه‌مي به‌م شيويه‌ي لي بكريت: به‌رپو به‌رايه‌تي گشتي له‌ماوه‌ي (۱۵) رۆژدا له‌ريككه‌وتی گه‌يشتنی برپاري وه‌زير ئه‌نجامي ليكولينه‌وه و پاسپارده‌كاني ئاراسته‌ي وه‌زير ده‌كات، داواي گويبيستني وته‌كان له‌لايه‌نه‌كاني ليكولينه‌وه و هه‌سه‌نگاندني به‌لگه‌نامه‌كان و كوي زانياريه‌كاني تايه‌ت به‌دوسيه‌كه‌.

پېشنیاری دووهم: ماددهکه وهکو خوئی تهنیا خالی (۱) ی برپگهی یهکه می ئەم ماددهیه بهم شیوهیه لی بکریت:

۱- دەست به لیکۆلینهوه سهرهتاییهکان سهارهت به پیادهکاری زیانبهخش زیانه لیکهوتوووهکان و پهیوهندی هۆکاری له نیوان دا دهکات به ئامادهبوونی داواکاری گشتی.

پېشنیاری سییهه وهکو خوئی:

ماددهی (۵)

یهکه م: بهرپوبه رایهتی گشتی له ماوهی (۷) رۆژدا له ریککهوتی برپاری وهزیر به دەست پیکردنی لیکۆلینهوه ئەم ئهرکانهی خوارهوه جیههتی دهکات:

۱- دەست به لیکۆلینهوه سهرهتاییهکان سهارهت به پیادهکاری زیانبهخش زیانه لیکهوتوووهکان و پهیوهندی هۆکاری له نیوانیان دا دهکات.

۲- دهرهت دهرهخسینیت بۆ لایهنه پهیوهندیدارهکان لیکۆلینهوهیهک بۆ لایهنه بهشداربووهکان بۆ پیشکەش کردنی ههر بهلگهنامهیهک و زانیاریهک بۆ بیستنی وتهکانی و گفتوگوکردن دهربارهیان و بینینی ئەو زانیاری و بهلگهنامه که پیویستن به لیکۆلینهوهکان ئەگەر نهینی نه بن.

۳- له دروستی و وردی زانیاری و بهلگهنامهی پیشکەشکراو بۆ سهلماندنی پیادهکردنی زیانبهخش و زیان لیکهوتوووهکانی دهکۆلینهوه و بۆ ئەم مهبهسته دهتوانیت داوا ی ههر زانیاریهکی تر له لایهنه پهیوهندیدارهکانی لیکۆلینهوهکه و لایهنه بهشداربووهکان بکات.

۴- ئەنجامی لیکۆلینهوه سهرهتاییهکان و راسپاردنهکانی له ماوهیهک دا که له (۱۵) رۆژ زیاتر نه بیت و له ریککهوتی دەست پیکردنی لیکۆلینهوه و ئاراسته ی وهزیر دهکات.

دووهم: ۱- وهزیر له ژیر رۆشنایی ئەنجامهکانی لیکۆلینهوهی سهرهتایی و راسپاردنهکانی بهرپوبه رایهتی گشتی ئەو زانیاریه ی بهردهستهتی له ماوهی (۱۵) رۆژدا برپاری یهکلاکهرهوه دهوات.

۲- وهزیر دهتوانی داوا له ههر لایهنیکی پهیوهندیدار بکات چ گشتی بیت یان تایهت بۆ ئەوهی ههر زانیاریهکی پیویست بهبابهتی لیکۆلینهوه بهخهنه بهردهست دهبیت ئەو لایهناشه پابهندی پیشکەش کردنی بن.

بهرپز د.رپواز فائق حسین / سهروکی پههلهمان:

زۆر سوپاس، بهرپزان بۆ ماددهی (۵) سی پېشنیاریمان ههیه، ههر ئەندامیکی بهرپزی پههلهمان لهگهڵ پېشنیاری یهکه مه؟ دوو کهس، ههر بهرپزیک لهگهڵ پېشنیاری دووهه مه؟ یهک کهس، ههر بهرپزیک لهگهڵ پېشنیاری سییهه مه وهک خوئی؟ سوپاس، بهدهنگی (۶۵) ئەندامی پههلهمان پهسهند کرا، بهلێ کاک شیخ ظاهر نوقتهی نیزامیه؟ بهلێ فهرموو.

بهرپز ظاهر محمد علی حسین:

بهرپز سهروکی پههلهمان.

بهراستی من تیبینییهکم ههیه، پیویسته راپورتی کۆتایی پیش جهلسه له ناو سندووقی ئەندامان دابدری، بۆ ئەوهی ئەندامهکان بزائن که چ پېشنیارهکیان کردیه له جهلسه ی خویندنهوهی دووهم.

بەريز د.ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى زۆر سوپاس، بەس ئەگەر بەريزتان سەيرى ئەو ماددەيە بکەى که له ناو پەيرەو ھەيە دەلئى (ئەندامى پەرلەمان خۆى دەتوانئى داوا بکات بۆ ئەوھى که بيدريئتى) يەئنى بەريزتان دەتوانن رۆژى پيشتەر داوا بکەن، بەياني زوو که دئىن داوا بکەن، پەيرەو کاروبارى پەرلەمانى بەوھ ئيلزام نەکردووھ که راپۆرتى سيبەم بخەنە ناو سندوووقەوھ، ئەگينا حازرە، ھەر بەريزيك داوا بکات دەتوانئى ليمان وەريگرئى، ماددەى (٦) فەرموو خديجە خان.

بەريز خديجە عمر طه:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (٦) چوار پيشنيار ھەيە:

پيشنيارى يەكەم: ماددەكە وەك خۆى تەنھا لە برپگەى يەكەم دا دەستەواژەى (بەريوبەرايەتى گشتى) بکريئە (ليزئەى ليكۆلينەوھ).

پيشنيارى دووھم: وەك خۆى تەنيا لە برپگەى يەكەم دا دەستەواژەى (يان كۆتايى پيھينان) لابريئت.

پيشنيارى سيبەم: وەك خۆى تەنيا لە برپگەى يەكەم دا دەستەواژەى (ئەگەر) لابريئت.

پيشنيارى چوارەم: وەك خۆى.

ماددەى (٦):

١- وەزير دەتوانئىت لە ھەر كاتيک دا لەسەر راسپاردەى بەريوبەرايەتى گشتى برپيار لە راگرتنى ليكۆلينەوھەكان يان كۆتايى پيھينان يان بەدات لە ھەر دوو بارى نفومکردن يان پالپشتى كردن بەبئى سەپاندنى رپئ و شوينى بەرەنگار بوونەوھى نفومکردن يان رپئ و شوينى قەرەبووکردنەوھ ئەگەر ھاوردەكار بەلئىنامە پيشكەش بکات و تبيدا بەلئىن بەدات بە پيداچوونەوھ بە نرخى بەرھەمەكە يان راگرتنى ھاوردەکردنى بۆ ھەرئيم بە نرخى نفومكار يان پالپشتيكرائو.

٢- وەزير دەتوانئىت برپيار بەدات بە تەواوکردنى ليكۆلينەوھەكە وپراى قەبولکردنى ئەو بەلئىنامەيە كە لە برپگەى يەكەمى ئەم ماددەيەدا دەقنوووس كراوھ.

بەريز د.ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى زۆر سوپاس، سەبارەت بە ماددەى (٦) چوار پيشنيار ھەيە، ھەر ئەنداميكى بەريزى پەرلەمان لەگەل پيشنيارى يەكەمە؟ ھەر بەريزيك لەگەل پيشنيارى دووھمە؟ يەك كەسى لەگەل، ھەر بەريزيك لەگەل پيشنيارى سيبەمە؟ دوو كەسى لەگەل، ھەر بەريزيك لەگەل پيشنيارى چوارەمە وەك خۆى؟ بەلئى بە دەنگى (٦٣) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا، ماددەى (٧) فەرموو بخويئەوھ.

بەريز خديجە عمر طه:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (٧) سئ پيشنيار ھەيە:

پيشنيارى يەكەم: ماددەكە وەك خۆى تەنيا لەگەل ئەو گۆرپانكاربيانەى لە ھەردوو خالى يەك و دووى ئەم برپگەيەدا:

۱- له خالی (۱) ی برځگی یه کهم دا دهسته واژه ی (باوهر پېښنه نه بوو) بکړیته (به لگه نامه ی ته و او نه بوو).

۲- خالی (۲) ی برځگی یه کهم بهم شپوه یه ی لی بکړیت (۲) - نه گهر دا واکاریه که بکشینریته وه به لام به مهرچیک پیچه وانه ی بهر ژه و ونه دی گشتی بیت).

پیشناری دووهم: وهك خوی:

مادده ی (۷):

یه کهم / وه زیر له سهر پاسپارده ی بهر پوبه رایه تی گشتی برپاری کۆتایی پیښنای لی کۆلینه وه کان به بی گرتنه بهری پړ و شوینی کۆتایی له یه کیك له م بارانه ی خواره وه:

۱- نه گهر به لگه نامه ی پیشکه شکر او له سهر بوونی پیاده کاری زیان به خش یان جوړی زیانه کان باوهر پېښنه نه بوو یان نه گهر په یوه ونه دی هوکاري له نیوان پیاده کاری زیان به خش و زیانه کانی بهرهمی خۆمالی دا نه بوو.

۲- نه گهر دا واکاریه که بکشیریته وه و نه م رپکاری پیچه وانه ی بهر ژه و ونه دی گشتی نه بی.

۳- نه گهر په راویزی نقومکردن یان بری پالپشتی کردن یان قه باره ی هاوردنه کردن که متر بی له و پره دیاریکرا وانه ی که به پی پی رینمایي پشت به ستوو به م یاسایه دهرده چیت.

دووهم / وه زیر له کاتی کۆتایی پیښنای لی کۆلینه وه کان به پی پی حومه کانی برځگی یه کهمی نه م مادده یه نه م برپاراننه ی خواره وه ده دات:

۱- کۆتایی پیښنای رپکاری خیرا و گهراندنه وه ی بری نه و بارمته و دهسته بهرانه ی که به پی پی برځگی یه کهمی مادده ی (۹) ی نه م یاسایه وهرده گیرین.

۲- هه لوه شاننه وه ی نه و به لپننامه یه ی که به پی پی حوکمه کانی مادده ی (۶) ی نه م یاسایه پیشکه ش ده کړین.

پیشناری سییه م: پیشنهادی هردوو لیژنه ی تایبته مند مادده که وهك خوی ته نیا خالی (۲) له برځگی یه کهمی نه م مادده یه بهم شپوه یه ی لی بکړیت:

۲- نه گهر دا واکاریه که بکشینریته وه به مهرچیک پیچه وانه ی بهر ژه و ونه دی گشتی نه بیت. سوپاس.

به ریز د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:

به لی، زور سوپاس، مادده ی (۷) س پیښنار هیه، پیشنهادی یه کهم ههر بهر پړیکی له گه له؟ به لی یه کهس، پیشنهادی دووهم ههر بهر پړیکی له گه له؟ دوو کهس، پیشنهادی سییه م ههر بهر پړیکی له گه له؟ پیشنهادی لیژنه ی هاوبه شه، به لی به دهنگی (۶۳) نه دمای په رله مان په سهند کرا، مادده ی (۸)، فهرموون.

به ریز جلال محمد أمين:

سه باره ت به مادده ی (۸) هیچ پیشنهادی نییه ههر وهك خوی:

مادده ی (۸):

یه کهم / نه گهر وه زیر برپاری بهر ده وامی لی کۆلینه وه کان بدات نه و او بهر پوبه رایه تی گشتی ده بیت بهم شپوه یه ی خواره وه ته و او یان بکات:

۱- پەيوەست بى بە پالېشتىكىردن يان نكوم كردن لە ماوہيەك لە شەش مانگ لە پىككەوتى راگەياندى دەستكردن بە لىكۆلېنەوہەكان تىپەر نەكات.

۲- ئەگەر پەيوەست بىت بە زياد كردنى بى پاساوى ھاوردە لە ماوہيەك لە سى مانگ لە پىككەوتى راگەياندى دەست كردن بە لىكۆلېنەوہەكان تىپەر نەكات.

دووہم/ تاوتوئى كردنى داواكارى وەرگرتنى پى و شوئىنى پاراستنى بەرھەمە خۇمالىيەكان يان ئەنجامدانى لىكۆلېنەوہە پىگەر نەبىت لە بەردەم تەواوكردنى پىكارە گومرگىەكان (تخليص الگمرگى).

بەريز د. پىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

راپۇرتەكە بىنن بۇ ئەو بەريزانەى كە دەيانەوئى، ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمان لەگەل ماددەى ھەشتە وەك خۇيەتى ھىچ دەستكارى نەكراوہ، ھەر بەريزىك لەگەل؟ ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمانى لەگەل؟ ھىچ گۇرانكارىيەك نەكراوہ وەك خۇيەتى بۇيە كاك جلالىش بە پەلە خوئىندىيەوہ، بەلئى بە دەنگى (۶۷) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا، پىش ماددەى (۹) د. پىوار وەردەگرين، فەرموو كاك پىوار.

بەريز د. پىوار عبدالرحيم عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

خۇ عادەتەن ئەگەر پىشنيار نەبوو پىويست ناكا بخريتە دەنگدان، لەبەر ئەوہى تەحصيل حاصلە، سوپاس.

بەريز د. پىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، دەبى ھەمووى بخەينە دەنگدان، ئەى چۆن بىخەينە ناو قانونەكەوہ دواتر بە بى دەنگدان؟ ماددەى (۹).

بەريز رويك أحمد رحمان:

سەبارەت بە ماددەى (۹) دوو پىشنيار ھەيە:

پىشنيارى يەكەم: وەك خۇى.

ماددەى (۹):

يەكەم/ وەزىر لەسەر راسپاردەى بەريوہەرايەتى گشتى برپارى گرتنەبەرى پىكارى خىرا بەرامبەر بە بەرھەمى ھاوردەكراوى بابەتى لىكۆلېنەوہ دەدات ئەگەر گەيشتە گەيشتە ئەو برپارە بەرايىيەى كە پىادەكارى زىانبەخش بەرامبەر بەرھەمى لە يەكچوو يان بەرھەمى ركابەر بوونى ھەيە بە مەرجىك لايەنى كەم سى رۆژ بەسەر دەست پىكردنى لىكۆلېنەوہدا تىپەرپووبى و پىكارەكان بەم شىوہيەى خوارەوہ دەبن:

۱- سەپاندنى رەسمى نكومكردن لەسەر بەرھەمى ھاوردەكراوى بابەتى لىكۆلېنەوہ كە بەشىوہى بارمتە لاي دەستەى گشتى گومرگەكان سپاردە دەكرىت.

۲- پابەندكردنى كەسى ھاوردەكار بە پىشكەش كردنى دەستەبەرى گەرەنتىكار بە برپكى يەكسان بە پەراوئىزى نكوم كردن.

۳- پابه ندرکړنی که سانی هاورده کار له ولاتانی پالپشتیکار به پیشککش کردنی دهسته بهری گهره نتي کار بو دهسته ی گشتی گومرگه کان به برپک که یه کسان بی له گه ل بری پالپشتی پیشککش کراو.

۴- له حاله تي زيادکردنی بی پاساوی هاورده زيادکردنی ره سمی گومرگی یان پابه ندرکړنی که سانی هاورده کار به پیشککش کردنی دهسته بهری گهره نتي کار بو دهسته ی گشتی گومرگه کان و به بری یه کسان له گه ل نه و زیانه ی به به ره مهینه خو مالیه کان که وتوو و له لایه ن به رپوبه رایه تي گشتیه وه دیاریکراوه.

۵- پابه ندرکړنی هاورده کار به پیشککش کردنی نه و به لاینامه یه ی له ماده (۶) ی نه م یاسایه ده قنوو کراوه بو وه زارته.

دووهم / به رپوبه رایه تي گشتی گومرگه کانی هه ریم به هه ماهه نگی له گه ل به رپوبه رایه تي گشتی و دهسته ی گشتی گومرگه کانی دهسه لاتی ئیتیحادی نه و رپکاره خیرایانه ی که له برگی یه که می نه م ماده یه دا ده قنوو کراون له دواي بلاوکردنه وه له دوو رپوژنامه ی رپوژانه جیبه جی ده کن.

سییه م / ۱- نه گهر برپاری گرتنه بهری رپ و شوینی کو تایی به پپی حوکمه کانی نه م یاسایه درچوو نه و رپکاره خیراکان کو تاییان پی دهه ینریت و بارمته کان یه کلائی ته سویه ده کرینه وه دهسته بهره پیشککش کراوه کانیش هه لده وه شیندرینه وه له به رامبه ر دا ره سمی نقومکردن یان ره سمی قهره بوو کردنه وه و ه رده گیریت.

۲- نه گهر برپار به و ه رنه گرتنی رپ و شوینی کو تایی درچوو نه و رپکاره خیراکان کو تاییان پی دهه ینریت و دوو دهسته بهره کان هه لده وه شیندرینه وه و نه و بارمته انه ی پیشککش کراون ده گه رپندرینه وه.

پیشناری دووهم: پیشنهادی هه ر دوو لیژنه ی تاییه تمه ندر ماده که وه ک خو ی ته نیا خالی (۲) له برگی سییه می نه م ماده یه به م شیوه یه لی بکریت:

۲- نه گهر برپار به نه گرتنه بهری رپ و شوینی کو تایی درچوو نه و رپکاره خیراکان کو تاییان پی دهه ینریت و دهسته بهره کان هه لده وه شیندرینه وه نه و بارمته ی پیشککش کراون ده گه رپندرینه وه. سوپاس.

به رپز د. رپواز فائق حسین / سه رۆکی په رله مان:

به لی، به رپزان، سه باره ت به ماده ی (۹) ته نه ا دوو پیشنهادمان هه یه، هه ر نه ندامیکی به رپزی په رله مان له گه ل پیشنهادی یه که مه؟ که سی له گه ل نیه، هه ر نه ندامیکی به رپزی په رله مان له گه ل پیشنهادی لیژنه ی هاو به شه که پیشنهادی دووهمه؟ به لی زور سوپاس به ده نگی (۷۵) نه ندامی په رله مان په سه ندر کرا، ماده ی (۱۰).

به رپز گلزار رشید حاجی:

به رپز سه رۆکی په رله مان.

ماده ی (۱۰):

سی پیشنهاد هه یه:

پېشنیاری یه که م: مادده که وه کو خوی ته نها یه که له سه ر پېنج بکریته سی چاریک.

پېشنیاری دوو م: مادده که به م شیوه یه ی لیکریت:

ئه گه ر داواکاریه که په یوه ست بیت به به ره مه کی کشو کالی که ئه گه ری تیکچوونی هه یه، ئه وه مانه وه ی بۆ لیکۆلینه وه ریکاره کانی دهرکردنی برپار له مادده کانی پېشوو دهقنوووس کراون بۆ یه که له سه ر پېنج ئه م ماوه یه که م ده کریته وه.

پېشنیاری سېیه م: وه کو خوی:

مادده (۱۰):

ئه گه ر داواکاریه که په یوه ست بیت به به ره مه کی کشتوکالی ئه وه مانه وه ی بۆ لیکۆلینه وه وه رگیراون دهرکردنی برپار له مادده کانی پېشوو دهقنوووس کراون بۆ یه که له سه ر پېنج ئه م ماوه یه که م ده کریته وه.

به ریز د. ریواز فائق حسین / سه رۆکی په رله مان:

سه باره ت به مادده ی (۱۰) هه ر به ریزیک له گه ل پېشنیاری یه که مه؟ (۱) که س، هه ر به ریزیک له گه ل پېشنیاری دوو مه؟ (۳) که س، هه ر به ریزیک له گه ل پېشنیاری سېیه مه؟ به دهنگی (۶۵) ئه ندای پهرله مان په سه ند کرا، مادده ی دوا ی ئه وه، فه رموو.

به ریز گلیزار رشید حاجی:

به ریز سه رۆکی په رله مان.

سه باره ت به مادده ی (۱۱) دوو پېشنیاری هه یه:

پېشنیاری یه که م: مادده که به م شیوه یه ی لیکریت:

دادگای تاییه تمه ند ده توانی ریکاری خپرا رابگریت ئه گه ر بۆی دهرکهوت ئه م ریکاره لیکه وته ی نه ریئی هه بوو له سه ر به ره م هینی خۆمالیتر یان به کاربه ران یان به رژه وه ندی گشتی.

پېشنیاری دوو م: وه کو خوی:

مادده ی (۱۱):

سه رۆکی ئه نجومه نی وه زیران ده توانی ریکاری خپرا رابگریت ئه گه ر بۆی دهرکهوت ئه م ریکاره لیکه وته ی نه ریئی هه بوو له سه ر به ره م هینی خۆمالیتر یان به کاربه ران یان به رژه وه ندی گشتی.

به ریز د. ریواز فائق حسین / سه رۆکی په رله مان:

به ریزان بۆ مادده ی (۱۱) دوو پېشنیاری هه یه، هه ر به ریزیک له گه ل پېشنیاری یه که م؟ (۲) که س، هه ر به ریزیک له گه ل پېشنیاری دوو مه؟ به دهنگی (۶۵) ئه ندای پهرله مان په سه ند کرا.

به ریز گلیزار رشید حاجی:

به ریز سه رۆکی په رله مان.

سه باره ت به مادده ی (۱۲) هیچ پېشنیاریک نییه وه کو خوی:

مادده ی (۱۲):

به رپوه به رایه تی گشتی له دوا ی ته واوکردنی لیکۆلینه وه له چوارچپوه ی راپورتیکدا پالپشتی به به لگه نامه و زانیاری پشت راستکراو راسپارده ئاراسته ی وه زیر ده کات، تییدا ئه و دهرئه نجامانه ده خاته روو که دووباره ی پیداغری زیان به خش و زیانه کان په یوه ندی هۆکاری له نیوانیاندا پیگه یشتووه.

بەريز د.رئواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە ماددەى (۱۲) وەكو خۆى هيج پيشنيارىك نىيە هەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمانى لەگەلە؟ بە دەنگى (۷۰) ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا، ماددەى دواى ئەو، فەرموون.

بەريز جەلال محمد امين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەريز د.رئواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە ماددەى (۱۳) سى پيشنيارى هەيە:

پيشنيارى يەكەم:

ماددەكە وەك خۆى تەنيا لە خالى يەكەم بپرگەى يەكەمدا (۱۰) دە رۆژ بكرىتە (۷) حەوت رۆژ.

پيشنيارى دووهم: وەكو خۆى:

ماددەى (۱۳):

يەكەم: وەزير لە ژير رۆشنايى راسپاردەى بەريو بەرى گشتى ئامادەپيدراو لە ماددەى (۱۲)ى ئەم ياسايە بريارى سەپاندنى رى و شوينى كۆتايى بەرەنگاربوونەو هەى پيادەكانى زيان بەخش دەدات بەو مەرجەى جور و قەبارەى ئاستى پيادەكردنى رى و شوينەكان لەخو بگرىت، ئەم برياره لە ماوہى (۱۹) رۆژ لە رىككەوتى دەرچوونى ئاراستەى ئەنجومەنى وەزيران دەكرىت بۆ پەسەند كردنى.

دووهم: ئەگەر گرتنەبەرى رى و شوينى كۆتايى رەت بكرىتەو ئەوا داوا دەكرىت داواكار ناتوانى دواكارىيەكەى تر پالپشت بە هەمان ئەو واقع و هۆكارانەى كە داواكارى يەكەم داھاتوون بەر لە تىپەربوونى ماوہى (۱۸۰) رۆژ لە رىككەوتى بەركاربوونى بريارى وەزير پيشكەش بكاتەو، دووهم وەزير بۆ بەرەنگاربوونەو هەى پيادەكردنى زيانبەخش ئەو شوينانەى خوارەو دەگرىتە بەرى:

۱- رى و شوينى بەرەنگاربوونەو نوقمكردن بۆ سەپاندنى رەسمى نوقمكردن بە جورىك يەكسان بىت بە پەراويزى نوقمكردن.

۲- رى و شوينى قەرەبوو كردنەو بە سەپاندنى رەسمى گومرگى قەرەبوو كردنەو بە پىپى ياسا كە يەكسان بىت لەگەل برى پالپشتىكردنى بەرھەمى ھاوردەكراو بۆ ھەريم.

۳- رى و شوينى خۆپاراستنى بۆ بەرەنگاربوونەو هەى زيادكردنى بى پاساوى ھاوردە بە سنووردار كردنى ئەو برەى رىگە بە ھاوردەكردنى دەريت يان بە سەپاندنى پيناسى گومرگى لەسەر بەرھەمى ھاوردەكراو يان زيادكردنى پيناس يان ھەر رىكارىك يارمەتى بەرھەمەينى خۆمالى بدات لەسەر خۆگونجاندن لەگەل بەرھەمەينى ھاوردەكراو بەرھەمى ھاوردەكراو بەو مەرجەى كاريگەرى نەبىت لەسەر بەرژەو ھەندى گشتى و بەكاربەرى ناوخۆيى نەبىت.

۴- سەپاندنى رى و شوينى كۆتايى تايبەت بە پاراستنى بەرھەمى خۆمالى دواى رەزامەندى وەزيرى كشتوكال و سەرچاوەكانى ئا و دەبىت.

پيشنيارى سيبەم: سەبارەت بە پيشنيارى سيبەم پيشنيارى ھەردوو لىژنەى تايبەتمەند ماددەكە وەك خۆى تەنيا لە خالى دوو بپرگەى يەكەمى ئەم ماددەيە بەم شيوەى لىبكرىت:

ماددەى (۱۳):

ئەگەر گرتتە بەرى رى و شوئىنى كۆتايى رەت بىكرىتەو پالپشت بە ھەمان ئەو بابەت و ھۆكارانەى لە داواكارى يەكەمدا ھاتوون بەر لە تىپەربوونى ماوھوى (۱۸۰) رۆژ لە رىككەوتى بەركاربوونى بىپارى وەزىر نايىت داواكارىيەكى تر پىشكەش بىكرىتەو.

بەرىز د.رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس كاك (جەلال)، سەبارەت بە ماددەى (۱۳) سى پىشنيار ھەيە ھەر ئەندامىكى بەرىزى پەرلەمان لەگەل پىشنيارى يەكەمە؟ (۱) ئەندام، ھەر بەرىزىك لەگەل پىشنيارى دووھەمە؟ (۱) ئەندام، ھەر بەرىزىك لەگەل پىشنيارى لىژنەى ھاوبەشە؟ بە دەنگى (۶۴) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا، ماددەى (۱۴)، فەرموون.

بەرىز رويك احمد رحمان:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱۴) دوو پىشنيار ھەيە:

پىشنيارى يەكەم: وەك خۆى:

يەكەم: ئەنجومەنى وەزىران دەتوانىت لە ماوھوى (۱۵) رۆژدا بىپارى وەزىر بە سەپاندنى رى و شوئىنى كۆتايى پەسەند بىكات يان رەتى بىكاتەو.

دووھەم: ئەگەر ئەنجومەنى وەزىران لەو ماوھەيەكى كە لە خالى يەكەمدا دىارى كراو بىپارى نەدا ئەوا بىپارى وەزىر بە پەسەندكراو دادەنرىت.

پىشنيارى دووھەم: پىشنيارى ھەردوو لىژنەى تايبەتمەند:

بىرگەكانى يەكەم و دووھەم بىكرىتە يەك بىرگە و بەم شىوھەيە لىبىكرىت:

ئەنجومەنى وەزىران دەتوانىت لە ماوھوى (۱۰) رۆژدا بىپارى وەزىر بە سەپاندنى رى و شوئىنى كۆتايى پەسەند بىكات يان رەتى بىكاتەو، ئەگەر لە ماوھوى دىارىكراو بىپارى نەدا ئەوا بىپارى وەزىر بە پەسەندكراو دادەنرىت.

بەرىز د.رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سەبارەت بە ماددەى (۱۴) تەنھا دوو پىشنيار ھەيە، وەكو خۆى پىشنيارى يەكەمە ھەر ئەندامىكى بەرىزى پەرلەمانى لەگەل؟ (۲) ئەندامى بەرىزى پەرلەمانى لەگەل، سەبارەت بە پىشنيارى دووھەم پىشنيارى لىژنەى تايبەتمەند ھەر دوو لىژنەى تايبەتمەند ھەر بەرىزىكى لەگەل؟ بە دەنگى (۶۲) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا، ماددەى (۱۵)، فەرموون.

بەرىز خديجه عمر طه:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱۵) ھىچ پىشنيارىكى نىيە وەكو خۆى:

ماددەى (۱۵):

يەكەم: گرتتە بەرى رى و شوئىنى كۆتايى دەبىت بەو بىرە بىت كە بۆ بەرگرتن لە روودانى زىان يان لابردنى زىان پىويستە بەجۆرىك دەرفەت بەداتە بەرھەم ھىنى خۆمالى بارودۆخى خۆى لەگەل بەرھەمى ھاوردەكراو بۆ پاراستنى بەژەوھەندىيەكانى ھەرىم بگونجىنيت.

دووھەم: نايىت بىر ئەو رەسمە گومرگيانەى بۆ بەرھەنگاربوونەوھى نوقمىردن يان پالپشتىكردن بەپىي ياسا دەسەپىنرىت زياتر بىت لە پەراويزى نوقمىردن يان بىر پالپشتىكردن وە دەكرىت بە

بېرىكە كەمتر ديارى بىكرىت، ئەگەر ئەو بېرە لابرېدى كارىگەر يەكەنى زىيان مەسۇگەر بىكات، ھەر زىيادە يەكە لە رەسمى گومرگى وەرگىراو كە زىياترە لە پەراوئىزى نوقمىكردن يان بېرى پالېشتىكىردن لادە بېرىت.

سېيەم: ناپېت ھەمان بەرھەمى ھاوردە كراو لە ھەمان كاتدا بۆرئ و شوئىنى بەرھەنگار بوونە وەى نوقمىكردن و رى و شوئىنى قەرە بوو كوردنە وەش مەلكە چ بېت، ھەرچەندە لە يەك كاتدا نوقمىكەر و پالېشتىكىراو بېش بېت.

بەرىز د. رىواز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە ماددەى (۱۵) ھىچ پېشنىيارىك نىيە، وەك خۆى، ھەر بەرىزىكى لەگەلە با دەنگى پېدات؟ بە دەنگى (۶۳) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا. ماددەى دواى ئەو، فەرموون.

بەرىز گلىزار رشىد حاجى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱۶) چوار پېشنىيار ھەيە:

پېشنىيارى يەكەم: ماددەكە وەكو خۆى تەنيا لە خالى (ب)ى خالى (۲) بېرگەى دوو ھەمدا دەستەواژەى (بەرىو بەرايەتى گشتى) بىكرىتە (لېژنە).

پېشنىيارى دوو ھەم: ماددەكە وەكو خۆى تەنيا بېرگەى يەكەمى ئەم ماددەيە بەم شىو ھەيە لىبىكرىت:

يەكەم: جىبە جىكىردنى رى و شوئىنى كۆتايى لەسەر بەرھەمە خۆماليبەكان بە شىو ھەيە كاتى تايبەت لە (۵) سال زىياتر بېت.

پېشنىيارى سېيەم: وەكو خۆى:

ماددەى (۱۶):

يەكەم: جىبە جىكىردنى رى و شوئىنى كۆتايى بە شىو ھەيە كاتى ناپېت لە (۵) سال زىياتر بېت.

دوو ھەم:

۱- رى و شوئىنى كۆتايى بەرھەنگار بوونە وەى نوقمىكردن وە پالېشتىكىردن بە درېزايى ماو ھى بەردە و امبوونى حالەتى نوقمىكردن وە پالېشتىكىردن بەردە و ام دەبېت.

۲: أ- بەرىو بەرايەتى گشتى لە خۆيە وە يان لەسەر داواى كەسىكى پەيو ھەندىدار داواى پېشكە شىكردنى پاساو لەگەلى پەيو ھەست بېت، پېش تەوا بوونى ماو ھى رى و شوئىنى كۆتايى دەتوانىت پىدا چوونە وە بە و رى و شوئىنەدا بىكات.

ب- ئەگەر بەرىو بەرايەتى گشتى بۆى دەر كەوت كە بەردە و امى رى و شوئىنى كۆتايى پاساوى نەماو ئەوا بە گرتنە بەرى رىكارى ياسايى بە رەزامەندى وەزىر داواى پەسەند كردنى لەلايەن ئەنجومەنى وەزىران كۆتايى بە رى و شوئىنەكان دەھىنرېت.

پېشنىيارى چوار ھەم: پېشنىيارى ھەردو لېژنە تايبەتمەند:

ماددەكە وەكو خۆى تەنيا خالى (۲)، (أ) لە بېرگەى دوو ھەمى ئەم ماددەيە بەم شىو ھەيە لىبىكرىت:

أ- بەرىو بەرايەتى گشتى خۆى لەسەر داواى كەسى پەيو ھەندىدار داواى پېشكە شىكردنى پاساو وە بەلگەى پىويست پېش تەوا بوونى ماو ھى رى و شوئىنى كۆتايى دەتوانى پىدا چوونە وە بە و رى و شوئىنەدا بىكات.

بەريز د.ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە ماددەى (۱۶) چوار پيشنيار ھەيە، پيشنيارى يەكەم ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمانى لەگەلە؟ كەسى لەگەل نىيە، پيشنيارى دووھم ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمانى لەگەلە؟ كەسى لەگەل نىيە، پيشنيارى سىيەم وەك خۆى ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمانى لەگەلە؟ (۱) ئەندامى لەگەلە، سەبارەت بە پيشنيارى چوارەم پيشنيارى ھەردوو لىژنەى تايبەتمەند ھەر بەريزىكى لەگەلە؟ بە دەنگى (۵۹) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا. ماددەى (۱۷) فەرموون.

بەريز گليزار رشيد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱۷) ھىچ پيشنيارىك نىيە وەكو خۆى:
ماددەى (۱۷):

بەريزى پەرلەمانى گەشتى گومرگەكانى ھەريم بە ھەماھەنگى لەگەل بەريزى پەرلەمانى گەشتى و دەستەى گەشتى گومرگەكانى دەسەلاتى فيدرالى رى و شوينى كۆتايى جيبەجى دەكات.

بەريز د.ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ماددەى (۱۷) ھىچ پيشنيارىك نىيە، ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمان لەگەلەتى وەك خۆى پەسەند بكرىت؟ بە دەنگى (۶۲) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا، ماددەى دواى ئەو فەرموون.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱۸) سى پيشنيار ھەيە:

پيشنيارى يەكەم: ماددەكە وەكو خۆى تەنيا لەبرگەى يەكەمدا (بەريزى پەرلەمانى گەشتى گەشەپيدانى پيشەسازى) بكرىتە، (بەريزى پەرلەمانى گەشتى پلاننان و بەدواداچوون لە وەزارەت).

پيشنيارى دووھم: ماددەكە وەك خۆى تەنيا لەبرگەى يەكەمدا لە دواى دەستەواژەى (پاريزگانى ھەريم) دەستەواژەى (ئيدارەى سەربەخۆكان) زياد بكرىت، بەم شىوہەي خوارەوہ: يەكەم: بەريزى پەرلەمانى تيبەك بەناوى بەريزى پەرلەمانى پاراستنى بەرھەمە خۆمالييەكان لە ھەردوو بەريزى پەرلەمانى گەشتى گەشەپيدانى پيشەسازى لە وەزارەت و بەريزى پەرلەمانى گەشتى پلاننان و بەدواداچوون لە وەزارەتى كشتوكال و سەرچاوەكانى ئاو دادەمەزرىت، لە پاريزگانى ھەريم و ئيدارە سەربەخۆكان بەش يان ھۆبەى تايبەتيان دەبيت.

پيشنيارى سىيەم: وەك خۆى:

ماددەى (۱۸):

يەكەم: بەريزى پەرلەمانى تيبەك بەناوى بەريزى پەرلەمانى پاراستنى بەرھەمە خۆمالييەكان لە ھەردوو بەريزى پەرلەمانى گەشتى گەشەپيدانى پيشەسازى لە وەزارەت و بەريزى پەرلەمانى گەشتى پلاننان و بەدواداچوون لە وەزارەتى كشتوكال و سەرچاوەكانى ئاو دادەمەزرىت وە لە پاريزگانى ھەريم بەش يان ھۆبەى تايبەتمەنديان دەبيت.

دووم: ھەر بەرپۆۋە بەرپۆۋە تېيەك لەوانەى لە بېرگەى يەكەمدا دەق نووسكراوہ بۆ مەبەستەكانى جىبەجىكردى ئەم ياسايە ئەم تۆمارنامەى خوارەوہى دەپپت:

۱- تۆمارنامەى نوقمكردن.

۲- تۆمارنامەى پالپشتىكردن.

۳- تۆمارنامەى زيادكردى بىن پاساوى ھاوردە.

بەرپۆۋە د.رېۋاز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپۆۋە بۆ ماددە (۱۸) سى پېشنىيار ھەيە، پېشنىيارى يەكەم ھەر بەرپۆۋەكى لەگەلە؟ (۱) كەس، پېشنىيارى دووم ھەر بەرپۆۋەكى لەگەلە؟ بە دەنگى (۵۸) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا، پېشنىيارى سېيەم وەك خۆى ھەر بەرپۆۋەكى لەگەلە؟ كەسى لەگەل نىيە.

بەرپۆۋە گلىزار رشىد حاجى:

بەرپۆۋە سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱۹) دوو پېشنىيار ھەيە:

پېشنىيارى يەكەم: ئەم ماددەيە لادىرپت.

پېشنىيارى دووم: وەكو خۆى:

ماددەى (۱۹):

بەرھەمە خۆمالىيەكان پىشت بەست بە بنەماى مامەلەى ھاوشپۆۋە بە ھەماھەنگى لەگەل دەسەلاتە فېدرالىيەكان لە دەرەوہى ھەرپۆۋە پارىزراو دەبن.

بەرپۆۋە د.رېۋاز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە ماددەى (۱۹) دوو پېشنىيار ھەيە، پېشنىيارى يەكەم ھەر بەرپۆۋەكى لەگەلە؟ (۳)، ھەر بەرپۆۋەكى لەگەل پېشنىيارى دوومە وەك خۆى؟ بە دەنگى (۶۸) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا، ماددەى (۲۰) فەرموون.

بەرپۆۋە جلال محمد امين:

بەرپۆۋە سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۲۰) ھىچ پېشنىيارىك نىيە وەكو خۆى:

ماددەى (۲۰):

ئەنجومەنى وەزىران ھىماى جىياكەرەوہى بەرھەمە خۆمالىيەكانى ھەرپۆۋە دىيارى دەكات و بە ھەماھەنگى لەگەل دەسەلاتى فېدرالى كار بۆ بەدەست ھىنانى باركۆدى نپودەولەتى بۆ بەرھەمە خۆمالىيەكان دەكات.

بەرپۆۋە د.رېۋاز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

ھەر بەرپۆۋەكى لەگەل ماددەى (۲۰) وەك خۆى؟ بە دەنگى (۶۱) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا، سوپاس، ماددەى دواى ئەوہ، فەرموون.

بەرپز روپاك احمد رحمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۲۱) سى پېشنيار ھەيە:

پېشنيارى يەكەم: بېرگەى دووھەم لەم ماددەيە لايبريت.

پېشنيارى دووھەم: ۋەك خۆى:

ماددەى (۲۱):

يەكەم: ۋەزىر بە رەزامەندى ئەنجومەنى ۋەزىران دەتوانيت ھەركات پېويست بوو لەگەل

ھاوتاكەى لە دەسەلاتى ئيتيحادى ھەماھەنگى بكات بۆ گونجانى رى و شوينەكانى پاراستنى

بەرھەمى خۆمالى ھەرىم لەگەل رى و شوينە فيدرالييەكان.

دووھەم: ھەموو دەروازە سنوورييەكان پابەندى جيبەجېكردى بېيارەكانى پاراستنى بەرھەمە

خۆمالييەكانە چ لەلايەن دەسەلاتى تايبەتمەندى فيدرالى دەرچووبن يان لەلايەن دەسەلاتى

تايبەتمەندى ھەرىم و لەكاتى ناكۆكى لەنيوانياندا كام رى و شوين توندتر بيت ئەو جيبەجى

دەكرىت بە مەرجى بەجېنەھېشتنى كاريگەرى نەرىنى لەسەر بەكاربەرانى ھەرىم.

پېشنيارى سىيەم: پېشنيارى ھەردوو لىژنەى تايبەتمەند، ماددەكە ۋەكو خۆى تەنيا لەگەل

زىادكرديك بۆ كۆتايى بېرگەى دووھەمى ئەم ماددەيە بەم شىوہيەى خوارەوہ:

دووھەم: ھەموو بازگە و دەروازە سنوورييەكان پابەندى جيبەجېكردى بېيارەكانى پاراستنى

بەرھەمە خۆمالييەكانە چ لەلايەن دەسەلاتى تايبەتمەندى ئيتيحادى دەرچووبن يان لەلايەن

دەسەلاتى تايبەتمەندى ھەرىم و لەكاتى ناكۆكى لەنيوانياندا كام رى و شوين توندتر بيت ئەو

جيبەجى دەكرىت بە شىوہيەك كاريگەرى نەرىنى لەسەر بەكاربەرانى ھەرىم لەرووى نرخ و

كواليتيەوہ نەبيت.

بەرپز د.رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان سەبارەت بە ماددەى (۲۱) سى پېشنيار ھەيە، ھەر ئەندامىكى بەرىزى پەرلەمان لەگەل

پېشنيارى يەكەمە؟ كەسى لەگەل نيبە؟ ھەر بەرپزىك لەگەل پېشنيارى دووھەمە؟ (۱) كەس، ھەر

بەرپزىك لەگەل پېشنيارى ھەردوو لىژنەيە؟ بە دەنگى (۶۴) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا،

ماددە (۲۲)، فەرموون.

بەرپز خديجە عمر طه:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۲۲) ھىچ پېشنيارىك نيبە ۋەك خۆى:

ماددەى (۲۲):

ۋەزىرى كشتوكال و سەرچاوہكانى ئاو بەبى ئەنجامدانى رىكارەكانى پېشكەشكردى داواى

لىكۆلنەوہ تايبەت بە پيادەكارى زيان بەخش بە مەبەستى جيبەجېكردى سياستى بازاركارى

ۋەزارەتەكە و پاراستنى بەرھەمى كشتوكالى خۆمالى لە ۋەرزى پېگەيشتندا بېيارى

قەدەغەكردى ھاوردەى بەرھەمى دەرەكى يان بە ھەماھەنگى لەگەل ۋەزىرى دارايى و ئابوورى

بېيارى زيادكردنى رەسمى گومرگى دەدات، ئەگەر بەرھەمىك بى پاساۋ زياد ھاوردە كرابىت ۋە كارىگەرى نەرىنى راستەۋخۆى لەسەر بەرھەمە خۆمالىيەكان ھەبىت لە ۋەرزى پىگەيشتندا.
بەرىز د.رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ماددەى (۲۲) ھەر ئەندامىكى بەرىزى پەرلەمانى لەگەلە؟ بە دەنگى (۶۵) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا، ماددەى (۲۳) فەرموو.

بەرىز جلال محمد امين:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۲۳) ھىچ پىشنيارىك نىيە ۋەكو خۆى:
ماددەى (۲۳):

دامەزراۋە ۋە فەرمانگەكانى كەرتى گشتى لە گرىبەستەكانى كرىن ۋە گرىبەستى پىژدەكاندا پىشت بەست بەو بەرھەمە خۆمالىيانە دەبەستىن لەگەل پىۋەدانىك كە خەسلەتەكانى داۋاكارەكاندا ھاۋتان، لايەنى بەرھەمەنى ناخۆىيەۋە بەرھەم دەھىنرىن.

بەرىز د.رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ماددەى (۲۳) ھىچ پىشنيارىك نىيە ۋەكو خۆى ھەر ئەندامىكى بەرىزى پەرلەمانى لەگەلە؟ بە دەنگى (۶۳) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا.

بەرىز جلال محمد امين:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۲۴) سى پىشنيار ھەبە:

پىشنيارى يەكەم: ماددەكە ۋەكو خۆى تەنيا بىرگەى يەكەمى ئەم ماددەيە بەم شىۋەى لىبكرىت:
يەكەم: ئاشكراكردنى زانىارىيە نەپىيەكانى تايبەت بە لىكۆلىنەۋە ۋە رىكارەكان ۋە رى و شۆينەكان لەلايەن كەسانى پەيوەندىدار ۋە فەرمانبەرەنەۋە قەدەغەيە بە رەچاوكردنى ياساى مافى دەستكەۋتنى زانىارى ژمارە (۱۱)ى سالى (۲۰۱۳).

پىشنيارى دوۋەم: ۋەكو خۆى:

ماددەى (۲۴):

يەكەم: ئاشكراكردنى زانىارىيە نەپىيەكان تايبەت بە لىكۆلىنەۋە ۋە رىكارەكانى رى و شۆين لەلايەن كەسانى پەيوەندىدار ۋە فەرمانبەرەنەۋە قەدەغەيە.

دوۋەم: سەرەراى ھەر سزايەك لە ياسا بەركارەكاندا ھەبە ھەر فەرمانبەرەك ھەر كەسىكى تر سەرپىچىيەكى حوكمەكانى بىرگەى يەكەمى ئەم ماددەيە بكات بەپىبژاردنىك سزا دەدرىت كە لە دە مىليۇن دىنار كەمتر نەبىت لە بىست مىليۇن دىنار زىاتر نەبىت.

پىشنيارى سىيەم: پىشنيارى ھەردوۋ لىژنەى تايبەتمەندە ماددەكە ۋەكو خۆى بىرگەى يەكەم بەم شىۋەى لىبكرىت:

دركاندانى ھەر زانىارىيەكى نەپىنى كە تايبەت بىت لە لىكۆلىنەۋە ۋە رىكارەكان ۋە رى و شۆينەكان لەلايەن كەسانى پەيوەندار ۋە فەرمانبەرەنەۋە بە تاوان ھەژمار دەكرىت بەپىيى ياسا بەركارەكان.

بەريز د.رئواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئيمە بۇ ماددە (۲۴) سى پيشنيارمان ههيه، هەر بەريزيك له گه‌ل پيشنيارى يه كه مه؟ (۴) كه س، هەر بەريزيك له گه‌ل پيشنيارى دوو مه وهك خوى؟ كه سى له گه‌ل نييه، هەر بەريزيك له گه‌ل پيشنيارى سيبه مه پيشنيارى ههردوو ليژنه؟ به دهنگى (۶۳) ئەندامى پەرلەمان په سەند كرا.

بەريز جلال محمد امين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارت به ماددە (۲۵) هيچ پيشنياريك نييه وهكو خوى:
ماددە (۲۵):

وهزير به هه ماههنگى له گه‌ل وهزيرى كشتوكال و سەرچاوه كانى ئاو، وهزيرى دارايى و ئابوورى رينمايى پيوست بۇ ئاسان جييه جيكردى حوكمه كانى ئەم ياسايه دەرده كات.

بەريز د.رئواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددە (۲۵) وهك خوى هيچ پيشنياريك نييه، به دهنگى (۶۳) ئەندامى پەرلەمان په سەند كرا، ماددە (۲۶)، فەرموون.

بەريز جلال محمد امين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارت به ماددە (۲۶) هيچ پيشنياريك نييه وهكو خوى:
ماددە (۲۶):

ئەنجومەنى وهزيران و لايەنى په يوه نديداره كان حوكمه كانى ئەم ياسايه جييه جي دهكەن.

بەريز د.رئواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددە (۲۶) وهكو خوى، هەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمانى له گه‌له؟ به دهنگى (۶۸) ئەندامى پەرلەمان په سەند كرا، ماددە (۲۷)، فەرموون.

بەريز جلال محمد امين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارت به ماددە (۲۷) هيچ پيشنياريك نييه وهكو خوى:
ماددە (۲۷):

ئەم ياسايه له ريككهوتى بلاوكردنه وهى له روژنامەى فەرمى (وهقائى كوردستان) جييه جي دهكريت.

بەريز د.رئواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان وهك خوى هەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمانى له گه‌له؟ به دهنگى (۶۹) ئەندامى پەرلەمان په سەند كرا، هۆيه كانى دەرچواندن، فەرموون.

بەريز گليزار رشيد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارت به هۆيه كانى دەرچواندن دوو پيشنيار ههيه:
پيشنيارى يه كه م وهكو خوى:

ھۆيەكانى دەرچواندىن:

لەپىناو بىياتىنى كەرتى پىشەسازى و كشتوكالى و خۆمالى و پاراستىيان لەپىيادەكارى زىيانبەخش كە دەپتە ھۆكارى لەدەستدانى رەگەزەكانى كىپرەكى رەوا دادپەرورەرانە بە مەبەستى رەخساندى دەرفەتى گونجاو بۆ بەرھەم ھىنەرە خۆمالىيەكان بەرزكردنەوھى تواناكانيان، ئامادەكارىيان بۆ كىپرەكىكردن لە بازارى ناوخۆيى و نىودەولەتيدا رەچاوكردنى بەرژەوھەندى بەكاربەرى ناوخۆيى بە ئاراستەى كەم كوردنەوھى كاريگەرى نەريئىيەكانى بۆ نزمترین ئاست، رېگرتن لەبەرزبوونەوھى بەھاي بەرھەمە خۆمالىيەكان پارېزراوھەكە لە بازارى ناوخۆيى ئەم ياسايە دەرچوئىرا.

پىشنىارى دووھم: پىشنىارى دووھم پىشنىارى ھەردوو لىژنەى تايبەتمەند:

لەپىناو گەشەپىدان و پالپشتىكردن كەرتى پىشەسازى و كشتوكالى خۆمالى و پاراستنى لە زىيان كە بىتتە ھۆى لەدەستدانى كىپرەكى رەواى دادپەرورەرانە و رەخساندى دەرفەتى گونجاو بۆ بەرھەمە خۆمالىيەكان، بەرزكردنەوھى تواناكانيان و ئامادەكارىيان بۆ كىپرەكىكردن لە بازارى ناوخۆيى و جىھانى، رەچاوكردنى بەرژەوھەندى بەكاربەرى ناوخۆيى بە ئاراستەى كەمكردنەوھى كاريگەرى نەريئىيەكان و رېگەرتن لە بەرزبوونەوھى نرخ و بەرھەمە خۆمالىيەكان ئەم ياسايە دەرچوئىرا.

بەريز د.ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان سەبارەت بە ھۆيەكانى دەرچواندىن دوو پىشنىار ھەيە، يەكەم وەك خۆى، ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمانى لەگەلە؟ كەسى لەگەل نىيە، دووھم پىشنىارى ھەردوو لىژنە ھەر ئەندامىكى لەگەلە؟ بە دەنگى (٦٢) ئەندامى پەرلەمان پەسەند كرا، ئەندامانى بەريزى پەرلەمان ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمان لەگەل كۆى ياساكەيە با دەست بەرز كاتەوھە؟ بە دەنگى (٧٢) ئەندامى پەرلەمان پىشنىازە ياساى پاراستنى بەرھەمى خۆمالى لە ھەريمى كوردستان-عيراق پەسەند كرا. پىرۇزبايى لەخۆمان و لە گەلى كوردستان لە بەرھەمەئە خۆمالىيەكانى كوردستان دەكەين، زۆر سوپاس. بەريزان ئەندامانى پەرلەمان پشوويك وەردەگرين بۆ سەعات (٢) دەگەرئەوھ.